

Α.Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Trafficking : Η διερεύνηση του φαινομένου

στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Διαβάζοντας τα σημάδια

ΜΠΑΜΠΟΥΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΤΖΙΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Πάτρα, Απρίλιος 2017

Α.Τ.Ε.Ι. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***Trafficking : Η διερεύνηση του φαινομένου στην
Ελλάδα και την Ευρώπη.
Διαβάζοντας τα σημάδια***

Ερευνητική ομάδα:
Μπαμπούνη Ελευθερία
Τζίμα Κωνσταντίνα

Υπεύθυνη καθηγήτρια:
Μαυρουδή Σεφερίνα

Πτυχιακή εργασία για την λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας).

Πάτρα, Απρίλιος 2017

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	σελίδα 6
Περίληψη	σελίδα 7– 9
Abstract	σελίδα 10 – 12
Αρκτικόλεξα	σελίδα 13
Εισαγωγή	
Το πρόβλημα	σελίδα 14
Ο σκοπός της πτυχιακής εργασίας	σελίδα 15
Ορισμοί εννοιών	σελίδα 15 – 22
Κεφάλαιο 1 : Ιστορική αναδρομή και σημερινή πραγματικότητα	σελίδα 23 – 28

ΜΕΡΟΣ Α΄ : ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Κεφάλαιο 2 : Η διερεύνηση της έννοιας του trafficking

2.1. Μορφές του trafficking	σελίδα 30
2.2. Διεθνική σωματεμπορία	σελίδα 30 – 40
2.3. Αίτια του trafficking	σελίδα 40
2.3.1. Οικονομικοί Παράγοντες	σελίδα 40 – 42
2.3.2. Κοινωνικοί Παράγοντες	σελίδα 42 – 44
2.3.3. Ψυχολογικοί – Προσωπικοί Παράγοντες	σελίδα 44
2.3.4. Γεωγραφικοί Παράγοντες	σελίδα 45
2.3.5. Τεχνολογικοί Παράγοντες	σελίδα 45

Κεφάλαιο 3 : Η γυναίκα ως θύμα trafficking

3.1. Η ταυτότητα του θύματος	σελίδα 46 – 47
3.2. Το τραύμα και η κλινική εικόνα των γυναικών θυμάτων	σελίδα 47 – 48
3.3. Η αναγνώριση του θύματος	σελίδα 48 – 49
3.4. Συνθήκες ζωής των θυμάτων trafficking	σελίδα 49 – 54
3.5. Λόγοι άρνησης των θυμάτων να δραπετεύσουν	σελίδα 54 – 55
3.6. Οι ψυχολογικές επιπτώσεις στην μετέπειτα ζωή των θυμάτων	σελίδα 55 – 63

Κεφάλαιο 4 : Το προφίλ των σωματεμπόρων και οι τεχνικές που χρησιμοποιούν

4.1. Τα χαρακτηριστικά του σωματέμπορου	σελίδα 64
4.2. Τρόποι δράσης του σωματέμπορου	σελίδα 65 – 66
4.3. Μέθοδοι προσέγγισης, «στρατολόγησης» και παραμονής γυναικών στην πορνεία	σελίδα 66 – 69

Κεφάλαιο 5 : Ανθρώπινα δικαιώματα και trafficking

- 5.1. Τα ανθρώπινα δικαιώματα _____ σελίδα 70
- 5.2. Καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα θύματα trafficking _____
_____ σελίδα 71
- 5.3. Κριτική του φεμινιστικού κινήματος _____ σελίδα 71 – 72

Κεφάλαιο 6 : Το trafficking ως οργανωμένο έγκλημα

- 6.1. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οργανωμένου εγκλήματος _____ σελίδα 73 – 74
- 6.2. Τρόποι δράσης του οργανωμένου εγκλήματος _____ σελίδα 74 – 76
- 6.3. Τομείς δράσης του οργανωμένου εγκλήματος _____ σελίδα 76 – 78
- 6.4. Η εμπορία ανθρώπων ως κερδοφόρα επιχείρηση _____ σελίδα 78 – 80
- 6.4.1. Η εργασία της γυναίκας πόρνης στο «μπαρ» _____ σελίδα 80 – 81

Κεφάλαιο 7 : Νόμοι στην Ευρώπη και την Ελλάδα γύρω από το φαινόμενο του trafficking

- 7.1. Οι σημαντικότερες συνθήκες Διεθνούς Δικαίου _____ σελίδα 82 - 84
- 7.2. Η ισχύουσα νομοθεσία στην Ευρώπη _____ σελίδα 84 – 85
- 7.3. Κριτική στην νομοθεσία της Ευρώπης _____ σελίδα 85 – 86
- 7.4. Η ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα _____ σελίδα 86 – 87
- 7.5. Κριτική στην νομοθεσία της Ελλάδος _____ σελίδα 87 – 88

Κεφάλαιο 8 : Η Ελλάδα και το φαινόμενο του trafficking

- 8.1. Χώρες προέλευσης και προορισμού των θυμάτων _____ σελίδα 89 - 93
- 8.2. Η σημασία της γεωγραφικής θέσης της Ελλάδος στην εμπορία και διακίνηση γυναικών _____ σελίδα 93
- 8.3. Έρευνες σχετικά με την εμπορία γυναικών στην Ελλάδα _____ σελίδα 94 – 96

Κεφάλαιο 9 : Θεραπεία των θυμάτων trafficking

- 9.1. Θεραπεία θύματος _____ σελίδα 97 – 98
- 9.2. Κριτική στις υπαρκτές θεραπευτικές μεθόδους _____ σελίδα 98
- 9.3. Κριτική στις εναλλακτικές μεθόδους επούλωσης _____ σελίδα 98 – 99

Κεφάλαιο 10 : Αντιμετωπίζοντας το trafficking / Φορείς και Υπηρεσίες

- 10.1. Αντιμετώπιση του trafficking _____ σελίδα 100
- 10.2. Φορείς στην Ελλάδα _____ σελίδα 100 – 116
- 10.3. Κριτική φορέων στην Ελλάδα _____ σελίδα 116 – 117
- 10.4. Φορείς στην Ευρωπαϊκή Ένωση _____ σελίδα 117– 119
- 10.5. Κριτική φορέων της Ευρωπαϊκής Ένωσης _____ σελίδα 119 – 120

Κεφάλαιο 11 : Η Κοινωνική Εργασία στο φαινόμενο του trafficking

- 11.1.** Βασικές αξίες και αρχές του / της Κοινωνικού / ής
Λειτουργού _____ **σελίδα 121 – 122**
- 11.2.** Δεξιότητες, γνώσεις και εφόδια του / της
Κοινωνικού / ής Λειτουργού _____ **σελίδα 122 – 124**
- 11.3.** Η πρόληψη του φαινομένου από την σκοπιά του / της
Κοινωνικού / ής Λειτουργού _____ **σελίδα 124 – 126**
- 11.4.** Κοινωνική και Ψυχολογική υποστήριξη των
θυμάτων trafficking _____ **σελίδα 126 – 128**
- 11.5.** Δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει
ο / η Κοινωνικός / ή Λειτουργός _____ **σελίδα 128 – 131**
- 11.6.** Θεραπευτικές προσεγγίσεις _____ **σελίδα 131 – 133**
- 11.7.** Εποπτεία Κοινωνικού / ής Λειτουργού _____ **σελίδα 133**

ΜΕΡΟΣ Β΄ : ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Κεφάλαιο 12 : Παρουσίαση αποτελεσμάτων

- 12.1.** Σκοπός της έρευνας _____ **σελίδα 135 – 136**
- 12.2.** Ερευνητικά ερωτήματα _____ **σελίδα 136**
- 12.3.** Είδος – Μεθοδολογία έρευνας _____ **σελίδα 136 – 137**
- 12.4.** Πληθυσμός – Δείγμα _____ **σελίδα 137 – 139**
- 12.5.** Μεθοδολογία Δειγματοληψίας _____ **σελίδα 139**
- 12.6.** Τόπος και χρόνος _____ **σελίδα 139 – 140**
- 12.7.** Εργαλεία έρευνας _____ **σελίδα 140 – 143**
- 12.8.** Φάσεις έρευνας _____ **σελίδα 143 – 144**
- 12.9.** Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας _____ **σελίδα 144 – 145**
- 12.10.** Περιορισμοί έρευνας _____ **σελίδα 145**
- 12.11.** Στατιστική ανάλυση δεδομένων _____ **σελίδα 145**
- 12.11.1.** Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων _____ **σελίδα 146 – 149**
- 12.11.2.** Τρόποι και φορείς ενημέρωσης των πολιτών αναφορικά με το trafficking
_____ **σελίδα 149 – 157**

12.11.3. Αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών αναφορικά με το trafficking_____σελίδα 157 – 160

12.11.4. Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών στην διαμόρφωση των απόψεων των συμμετεχόντων_____σελίδα 161 – 169

Κεφάλαιο 13 : Συμπεράσματα – Προτάσεις

13.1. Συμπεράσματα_____σελίδα 170 – 175

13.2. Προτάσεις_____σελίδα 175 – 181

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ_____σελίδα 182 – 194

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι_____σελίδα 195 – 201

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ_____σελίδα 202 – 205

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους κυρίους: Πατσούρη Χαράλαμπο, διευθυντή υποδιεύθυνσης ασφάλειας αστυνομικού τμήματος Πύργου, τον κύριο Λυγερό Γεώργιο, Αστυνόμο Β' Υποδιεύθυνσης ασφάλειας Πατρών, για τις επιπλέον πληροφορίες που μας παρείχαν, καθώς επίσης και την υπεύθυνη καθηγήτρια κυρία Μαυρουδή Σεφερίνα για την βοήθεια και την συνεισφορά της.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρακάτω μελέτη εστιάζει στο φαινόμενο της παράνομης διακίνησης προσώπων – trafficking και συγκεκριμένα, στην παράνομη διακίνηση γυναικών, με στόχο την σεξουαλική εκμετάλλευση. Στόχος αυτής της μελέτης είναι να καταγραφούν όλες οι παράμετροι, οι οποίες συντελούν στην διαίωσιση του φαινομένου, τόσο όσον αφορά τις χώρες προέλευσης, αλλά και τις χώρες προορισμού. Επίσης επιχειρείται η καταγραφή τρόπων αντιμετώπισης, αλλά και η αναζήτηση τρόπων, ούτως ώστε να βελτιποιηθεί η αποτελεσματικότητα των υπάρχοντων τρόπων και μέσων αντιμετώπισης.

Αρχικά, επιχειρείται, μία ιστορική αναδρομή, η οποία σκιαγραφεί το φαινόμενο του trafficking, από την περίοδο της αρχαιότητας έως την σημερινή εποχή.

Επίσης, ορίζονται, οι όροι «εμπορία ανθρώπων – trafficking», καθώς και οποιαδήποτε σχετιζόμενη έννοια με αυτό, έχοντας ως στόχο την μεγαλύτερη κατανόησή του.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, διερευνάται εκτενέστερα, η έννοια του trafficking, εφόσον παρατίθενται οι μορφές και τα αίτιά του. Επίσης, γίνεται αναφορά, στο φαινόμενο της διεθνικής σωματεμπορίας.

Κατά το τρίτο κεφάλαιο, εξετάζεται η γυναίκα ως θύμα trafficking, μέσω της αναζήτησης της ταυτότητας του θύματος, καθώς επίσης και η διάγνωση της κλινικής εικόνας και του ψυχικού τραύματος που φέρουν τα θύματα. Παρατίθενται τα σημεία, τα οποία χρήζουν προσοχής, ούτως ώστε κανείς να είναι σε θέση να αναγνωρίσει ένα θύμα trafficking. Εξετάζονται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες διαβιούν τα θύματα, καθώς επίσης και οι λόγοι για τους οποίους συχνά αρνούνται να οδηγηθούν σε οποιαδήποτε δίοδο διαφυγής. Τα παραπάνω, οδηγούν στην εξέταση της ψυχικής κατάστασης και των μετέπειτα ψυχικών προβλημάτων του θύματος.

Το τέταρτο κεφάλαιο, σχηματίζει το προφίλ των σωματεμπόρων και αναφέρει τις τεχνικές, οι οποίες χρησιμοποιούνται, με σκοπό την εξαπάτηση, καθώς επίσης και την παραμονή των γυναικών στην πορνεία.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς επίσης και στην καταστρατήγησή τους, όταν μία γυναίκα είναι θύμα παράνομης εμπορίας. Τέλος, παρατίθεται η κριτική, την οποία έχει ασκήσει το φεμινιστικό κίνημα, σχετικά με την καταπάτηση ή μη των δικαιωμάτων των θυμάτων.

Κατά το έκτο κεφάλαιο εξετάζεται το φαινόμενο του trafficking, ως οργανωμένο έγκλημα. Συγκεκριμένα, αρχικά παρατίθενται τα χαρακτηριστικά και οι τρόποι δράσης του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ στη συνέχεια εξετάζεται το εμπόριο ανθρώπων ως κερδοφόρα επιχείρηση και εν συνεχεία, εξετάζεται συγκεκριμένα η εργασία της γυναίκας πόρνης στο «μπαρ».

Εν συνεχεία, στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην υπάρχουσα νομοθεσία, σχετικά με το φαινόμενο του trafficking, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης καταγράφεται η κριτική, την οποία έχουν δεχθεί τα ανωτέρω νομοθετικά πλαίσια.

Κατά το όγδοο κεφάλαιο περιγράφεται το φαινόμενο του trafficking στον Ελλαδικό χώρο. Δίδεται ιδιαίτερη σημασία στο ρόλο της γεωγραφικής θέσης της Ελλάδος, ως υποβοήθημα στο έργο των διακινητών.

Στο ένατο κεφάλαιο αναλύονται οι τρόποι θεραπείας του θύματος, καθώς επίσης περιγράφονται οι εκάστοτε κριτικές οι οποίες έχουν ασκηθεί από διάφορους φορείς και σωματεία.

Κατά το δέκατο κεφάλαιο καταγράφονται οι φορείς οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και την Ευρώπη, με σκοπό την αντιμετώπιση του απεχθούς αυτού φαινομένου.

Κλείνοντας το πρώτο μέρος της εργασίας, περιγράφεται η συνεισφορά της επιστήμης της Κοινωνικής Εργασίας στην πάταξη του trafficking, μέσω των αρχών και των δεξιοτήτων, οι οποίες διέπουν έναν / μία Κοινωνικό Λειτουργό. Επίσης, γίνεται αναφορά στους τρόπους πρόληψης του φαινομένου, από την σκοπιά του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού, οι δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει και η ανάγκη για ύπαρξη εποπτείας του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού.

Κατά το δεύτερο μέρος της εργασίας, παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας, η οποία διεξήχθη με σκοπό την διερεύνηση της πληρότητας ή μη των προγραμμάτων αντι – trafficking, καθώς και της δυνατότητας των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν ένα θύμα trafficking εάν εκπαιδευτούν επαρκώς. Πιο συγκεκριμένα, διερευνήθηκε το μέσο, μέσω του οποίου γίνεται συνήθως η ενημέρωση, όπου προτιμήθηκαν κυρίως οι τηλεοπτικές διαφημίσεις, καθώς επίσης και επάρκεια ή μη των ήδη υπάρχοντων προγραμμάτων, όπου σύμφωνα με την ανάλυση των δεδομένων διαφαίνεται ότι τα προγράμματα χαρακτηρίζονται ως μη επαρκή. Εν συνεχεία, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να προτείνουν οι ίδιοι τρόπους ενημέρωσης, ενώ, τέλος, ερευνήθηκε το γεγονός εάν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των

συμμετεχόντων δύνανται να επηρεάσουν τις απαντήσεις τους. Εν προκειμένω φάνηκε πως κυρίως ο παράγοντας, ο οποίος διαφοροποιεί τις δοθείσες απαντήσεις είναι το φύλο, διότι κυρίως οι άντρες φαίνονται σε μεγαλύτερο βαθμό αρνητικά προσκείμενοι προς τα υπάρχοντα προγράμματα, ενώ οι απαντήσεις διαφοροποιούνται επίσης ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, και τούτο διότι οι απόφοιτοι κάποιου Πανεπιστημιακού Ιδρύματος εμφανίζονται αρνητικοί σε πολύ μεγάλο βαθμό, σχετικά με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων, σε σχέση με τους αποφοίτους κάποιου τεχνολογικού ιδρύματος.

Τέλος, ερευνήθηκε το γεγονός εάν ο φορέας εργασίας των συμμετεχόντων επηρεάζει τις απαντήσεις τους, όπου κυρίως οι εργαζόμενοι στην Ελληνική Αστυνομία κατέχουν τον μικρότερο βαθμό ικανοποίησης σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αντι – trafficking.

ABSTRACT

The following study focuses on the phenomenon of human trafficking and specifically trafficking in women with the aim of sexual exploitation. The purpose of this study is to set all the parameters that contribute to the perpetuation of this phenomenon regarding to the countries of origin and countries of destination. Moreover, an attempt is made to record workarounds and seek ways in order to optimize the effectiveness of the existing ways and means to cope with.

Firstly , a throwback is attempted , outlining the phenomenon of trafficking from the period of Antiquity until the present day.

Moreover the term of " human-trafficking " is defined as well as any other concept related to that ,aiming at a further understanding .

The second chapter looks extensively into the concept of trafficking , following its forms and causes. It also refers to the phenomenon of transnational trafficking.

In the third chapter the woman is examined as a victim of trafficking through the search of the identity of the victim and also the diagnosis of the clinical manifestations of the trauma that the victims bear. It lists the points for attention so that someone is able to recognize the trafficking victim. It examines the conditions under which the victims live, as well as the reasons why they often refuse to be directed to any ways to escape. The above lead to the examination of the mental state and to the subsequent mental problems of the victim.

The fourth chapter forms the profile of traffickers and indicates the techniques used with a view to deceiving as well as the retention of women in prostitution.

The fifth chapter is a reference to human rights and to their circumvention when a woman is a victim of illegal trade. Finally it presents the criticism which the feminist movement has exercised about the violation or not of the rights of the victims.

During the sixth chapter the phenomenon of trafficking is examined as an organized crime. Specifically, at first it lists the characteristics and the modes of action of the organized crime while it then examines human trafficking as a profitable business and specifically examines the job of the prostitute woman in a "bar".

Then, the following section provides a reference to the existing legislation on the phenomenon of trafficking both in Greece and in the countries of the European Union and it also records the criticism that the above legislative frameworks have received.

During the eighth chapter the phenomenon of trafficking is described in Greece's area. A great importance is given to the role of Greece's position as a facilitation of the work of traffickers.

In the ninth chapter the treatment modalities of the victim are analyzed while also the criticisms of each case, that have been filed by various bodies and unions, are described.

The tenth chapter records the entities operating in Greece and Europe that intend to address this odious phenomenon.

Closing the first part of this paper, the contribution of the science of Social Work in combating trafficking is described, through the principles and skills that govern a Social Worker. Furthermore, a reference is made regarding how to prevent the phenomenon from the viewpoint of a Social Worker, the difficulties to be faced and the need for existence of supervision of the Social Worker.

The second part of this paper, presents the results of the research conducted with the aim of exploring completeness or otherwise of programs anti-trafficking and the possibility of the practitioners to identify a trafficking victim, if trained sufficiently. More specifically, the means by which usually the information is shared was investigated, where the tv advertisements were mainly preferred, as well as the adequacy or not of the existing programs, where according to the analysis of the data, which will be analyzed in the continuation, suggest that the programs are characterized as inadequate. Hereinafter, participants were asked to propose themselves ways to inform, while, finally, the fact whether the demographic characteristics of the participants may affect their responses, was researched. In that case it was shown that the factor that primarily differentiates the answers provided is mainly the sex, because men mainly seem to be to a greater extent more negative

towards the existing programs, whereas the answers differentiate also, depending on the level of education and this is because the graduates of a University Foundation appear to be negative to a very large extent on the effectiveness of the programs.

Finally, it was investigated whether the work body of the participants affects their answers, where mainly the workers in the Greek police hold the lesser level of satisfaction in relation to the effectiveness of the anti-trafficking programs.

ΑΡΚΤΙΚΟ ΛΕΞΑ

ACT UP	Aids Coalition to Unleash Power = Συμμαχία για την αποδέσμευση της δύναμης κατά του Aids
ΔΟΜ	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Κ.Α	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Κ.Α.	Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού
ΕΛ.ΑΣ	Ελληνική Αστυνομία
GPAT	Global Program Against Trafficking in Human Beings
Μ.Κ.Ο.	Μη Κυβερνητικός Οργανισμός
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
STOP	Stop Trafficking of People
ΓΠΚΠΔΑ	Γραφείο Παρακολούθησης και Καταπολέμησης της Παράνομης Διακίνησης Ανθρώπων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρόβλημα

Η παράνομη εμπορία και διακίνηση γυναικών αποτελεί ένα φαινόμενο πολυσύνθετο και πολυ – παραγοντικό το οποίο εμφανίζεται ολοένα και συχνότερα. Έπειτα η διεύρυνσή του διευκολύνεται από την παγκοσμιοποίηση και τις σύγχρονες τεχνολογίες. Πρόκειται για φαινόμενο το οποίο δεν αφορά μόνο τη χώρα μας, καθώς δεν θίγει κάποια μεμονωμένα πρόσωπα, αλλά πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα, το οποίο εντάσσεται σε μία σύγχρονη μορφή δουλείας και έχει τη μορφή ενός διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος, παρουσιάζοντας εκτεταμένες επιπτώσεις στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό ιστό όλων των κοινωνιών.

Είναι γεγονός ότι η εμπορία γυναικών αφορά μία πολύ κερδοφόρα επιχείρηση. Αυτή η παράνομη διακίνηση λοιπόν και το γρήγορο κέρδος που αποφέρει, περιλαμβάνει δύο βασικούς παράγοντες. Ο πρώτος αφορά φυσικά τις γυναίκες – θύματα και ο δεύτερος έχει αντίκτυπο στους πελάτες, δηλαδή τους χρήστες – καταναλωτές των σεξουαλικών υπηρεσιών. Οι πελάτες αυτών των υπηρεσιών αποτελούν τον παράγοντα εκείνο, που αναπαράγει και διαιωνίζει το φαινόμενο του trafficking. Βέβαια όλα αυτά καταδεικνύονται σε συνδυασμό με τις κοινωνικές αξίες, τους θεσμούς, τις θέσεις και τις προκαταλήψεις, που δυσχεράνουν την όλη κατάσταση.

Η προώθηση των γυναικών στην εξαναγκαστική πορνεία επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους και μέσα. Κάποια από τα πιο συνήθη είναι η παραπλάνηση, η εξαπάτηση, η απαγωγή, ενώ το κυριότερο από όλα είναι οι έντονοι ξυλοδαρμοί, βιασμοί και ψυχοσυναισθηματική βία που υφίστανται οι γυναίκες. Παράλληλα δεν εκλείπουν οι εκφοβισμοί και οι εθισμοί στις ναρκωτικές ουσίες.

Για όλους τους παραπάνω λόγους λοιπόν, η προσέγγιση του προβλήματος, ο σχεδιασμός της πολιτικής που χρειάζεται για την αντιμετώπισή του και η υλοποίηση ανάλογων δράσεων, τόσο για την καταπολέμησή του, όσο και για την στήριξη και αρωγή των θυμάτων, πρέπει να έχει αντίκρισμα σε εθνικό, αλλά και διεθνές επίπεδο.

Η εμπορία και διακίνηση είναι ένα πολυδιάστατο και σύνθετο πρόβλημα, αφού είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το δικαίωμα στην ελευθερία και την ισότητα, με το δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου και ασφαλώς αφορά και το δικαίωμα στο σεβασμό της ανθρώπινης αξίας.

Ο σκοπός της πτυχιακής εργασίας

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση, η καταγραφή και η ανάλυση του φαινομένου του trafficking, τόσο μέσω της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, όσο και μέσω ποσοτικής έρευνας, η οποία διεξήχθη αναζητώντας την ύπαρξη ή μη ενημέρωσης των αρμόδιων φορέων, ούτως ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν ένα θύμα trafficking, μετά από κατάλληλη εκπαίδευση.

Έπειτα από μια ιστορική αναδρομή στην ύπαρξη του φαινομένου, από την περίοδο της αρχαιότητας, αναγράφονται στοιχεία σχετικά με το ψυχολογικό προφίλ του θύματος και των δραστών σωματεμπόρων.

Στη συνέχεια, διερευνάται το φαινόμενο, στα πλαίσια του Ελλαδικού χώρου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω των εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών.

Εν κατακλείδι, με βάση τα συμπεράσματα της έρευνας, παρατίθενται προτάσεις σχετικά με την καλύτερη ενημέρωση, όσον αφορά την καταπολέμηση του φαινομένου του trafficking.

Ορισμοί εννοιών

Πορνεία: ονομάζεται η προσφορά του σώματος για ερωτική πράξη – συνουσία, έναντι χρηματικού ανταλλάγματος. Η πορνεία συχνά αναφέρεται ως το αρχαιότερο επάγγελμα του κόσμου και ενδέχεται να παρουσιαστεί και ως «αγοραίος έρωτας» ή «αγοραίο σεξ». (Μπαμπινιώτης, 1998)

Σύμφωνα με έναν ακόμη ορισμό, η *πορνεία*, πρόκειται για μία αντικοινωνική συμπεριφορά, κατά την οποία το πρόσωπο προσφέρει το ίδιο το κορμί του, δηλαδή τις σεξουαλικές του υπηρεσίες για να καλύψει τις ανάγκες βιοπορισμού του. Άρα η *πορνεία* αφορά μία εμπορική εκμετάλλευση της ατομικής σεξουαλικότητας του ατόμου, με στόχο τα οικονομικά οφέλη. (Γαρδίκας, 2001)

Επιπλέον ο Πετρόπουλος (1991) υποστηρίζει, πως η συνεχής αλληλοδιαδοχή ερωμένων από συγκεκριμένους άνδρες, δεν περιλαμβάνεται στον ορισμό της πορνείας.

Κατά το ελληνικό δίκαιο, η πορνεία δεν αποτελεί αδίκημα, μόνο, στην περίπτωση όπου υπάρχει η άδεια της εκάστοτε τοπικής αρμόδιας αρχής (αστυνομικής ή λιμενικής), για την εγκατάσταση ιερόδουλης – πόρνης σε οποιοδήποτε οίκημα, γνωστό και ως «οίκος ανοχής». Συγχρόνως απαιτείται η παρακολούθηση από ιατρούς

του δημοσίου, για την κατάσταση υγείας της γυναίκας (ιερόδουλης). (el.wikipedia.org)

Πόρνη: σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη (1998) το άτομο όπου μαζικά και συστηματικά παρέχει σεξουαλικές υπηρεσίες, έναντι χρηματικού ανταλλάγματος, ονομάζεται «εκδιδόμενο» και ειδικότερα η γυναίκα αναφέρεται ως «ιερόδουλη» ή κοινώς «πόρνη».

Ανθρώπινα Δικαιώματα : είναι «τα βασικά δικαιώματα και οι θεμελιώδεις ελευθερίες που δικαιούνται όλοι οι άνθρωποι», τα οποία περιλαμβάνουν αστικά και πολιτικά δικαιώματα όπως το δικαίωμα στη ζωή και την ελευθερία, την ελευθερία σκέψης και έκφρασης, καθώς και την ισότητα απέναντι στο νόμο. Στα ανθρώπινα δικαιώματα συγκαταλέγονται τα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην εργασία, την τροφή, την υγεία, την περίθαλψη, την κατοικία, την εκπαίδευση και το δικαίωμα συμμετοχής στον πολιτισμό. (el.wikipedia.org)

Ελευθερία : «Η κατάσταση του να είναι κανείς ελεύθερος ή του να μη βρίσκεται υπό τον έλεγχο κάποιου άλλου ή του να είναι και να ξέρει να ζει χωρίς περιορισμούς και χωρίς όρια». (Unesco, 1979)

Μαστροπεία : «Όποιος για να εξυπηρετήσει την ακολασία των άλλων προάγει στην πορνεία ή εξωθεί στην διαφθορά ανήλικα πρόσωπα ή υποθάλπει ή διευκολύνει την πορνεία ή τη διαφθορά ανηλίκων» (Τσιγκρής, 1997) Η προαγωγή στην πορνεία αποτελεί το έγκλημα της μαστροπείας και γι' αυτό τιμωρείται αυστηρά, σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα. (Γαρδίκας, 2001)

Εξαναγκαστική Πορνεία : ένα πρόσωπο, γνωστό και ως διακινητής, διαπράττει εξαναγκαστική πορνεία, όταν ωθεί έναν ή περισσότερους ανθρώπους να εμπλακούν σε διάφορες σεξουαλικές πράξεις, χωρίς την συγκατάθεσή τους, περιλαμβάνοντας απεισκευσία στη συγκατάθεση. Έπειτα, όταν ο ίδιος ή κάποιο άλλο άτομο προτίθεται να αποκτήσει χρηματικές αμοιβές ή άλλα οφέλη ως αντάλλαγμα, σε σχέση με αυτές τις πράξεις σεξουαλικής φύσεως. Επιπλέον, εξαναγκαστική πορνεία υπάρχει όταν η καθοδήγηση των διακινητών έχει διαπραχθεί εσκεμμένα ή έχει αναγνωρισθεί ως μέρος μιας διαδεδομένης ή συστηματικής προσβολής ενάντια σε αστικό πληθυσμό. (Australian Government, 2006)

Οίκος Ανοχής ή Πορνείο (ή μπορντέλο ή μπουρδέλο) : είναι ένας χώρος – ένα οίκημα, όπου μία ή περισσότερες ιερόδουλες δέχονται πελάτες με σκοπό τη σεξουαλική συνεύρεση μαζί τους, έναντι χρηματικής αμοιβής. (el.wikipedia.org)

Θύμα : σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη (1998), θύμα είναι το άτομο που υπέστη κάτι κακό, δηλαδή, συμφορά, καταστροφή, εκμετάλλευση, χωρίς δική του υπαιτιότητα και που αδικείται σε όλες τις περιπτώσεις.

Θύμα Σωματεμπορίας : θεωρείται ο άνθρωπος που έχει γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης από άλλους, με απώτερο σκοπό να προωθηθεί σε οίκους ανοχής – πορνεία. (Εγκυκλοπαίδεια Υδρία, 1991)

Κακοποίηση : όπως έχει υποστηρίξει ο Τσιάντης (1996), η έννοια της κακοποίησης και η λειτουργικότητά της αναφέρεται ως η βίαιη και επιθετική συμπεριφορά ή ενέργεια που δημιουργεί βλάβη, τραύμα, πόνο, φόβο, απειλή, δυσαρέσκεια ή αίσθημα δυσφορίας, αποστροφής ή ενοχής και έχει αρνητική επίδραση στο άτομο που τη δέχεται.

Επιπλέον ο Μπαμπινιώτης (1998) ορίζει την έννοια της κακοποίησης ως την κακομεταχείριση, διαστρέβλωση.

Βία : η βία περιλαμβάνει σωματικές και πνευματικές δράσεις ή επιθέσεις, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα τον τραυματισμό των θυμάτων. Ωστόσο η βία μπορεί να οριστεί και με τον περιορισμό ή την άρνηση ενός προσώπου σε ένα άλλο, σχετικά με συγκεκριμένα δικαιώματα και ελευθερίες του. (Wallance, 2002)

Σύμφωνα με τον Ναυρίδη (2002), πρόκειται για μία ανεξέλεγκτη, μη ελέγξιμη ενέργεια, η οποία ξεσπά και έχει ως αποτέλεσμα την διάσπαση μίας κατάστασης ισορροπίας ή ομαλής καθημερινότητας.

Βιασμός : σύμφωνα με το άρθρο 336 του Ποινικού Κώδικα, βιασμός ορίζεται ως η πράξη κατά την οποία κάποιος εξαναγκάζει με σωματική βία ή με απειλή σπουδαίου και άμεσου κινδύνου άλλον, σε συνουσία εξώγαμη ή σε ανοχή ή επιχείρηση ασελγούς πράξης.

Επιθετικότητα : είναι «οποιαδήποτε μορφή συμπεριφοράς που έχει στόχο να προξενήσει κακό ή να βλάψει ένα άλλο έμψυχο ον, το οποίο έχει κάθε λόγο να αποφύγει αυτή τη μεταχείριση». (Hewstone & Stroebe, 2007)

Εκμετάλλευση : ο όρος της εκμετάλλευσης είναι συνυφασμένος με την έννοια της εμπορίας ανθρώπων, που ενδεικτικά μπορεί να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο, την εκμετάλλευση της πορνείας των άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εξαναγκαστική εργασία ή παροχή υπηρεσιών, τη διαμόρφωση συνθηκών σκλαβιάς ή παρόμοιων με αυτή πρακτικών, τη διαμόρφωση συνθηκών δουλείας ή τη λήψη σωματικών οργάνων. Στο εννοιολογικό πεδίο της εμπορίας ανθρώπων, μπορεί

να υπάρξει πάσης φύσεως εκμετάλλευση και εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου σώματος. (Συμεωνίδου – Καστανίδου, 2008)

Σεξουαλική Εκμετάλλευση : η έννοια της σεξουαλικής εκμετάλλευσης περιλαμβάνει:

- α) τον εξαναγκασμό του ατόμου σε πορνεία ή σε συμμετοχή σε πορνογραφικές παραστάσεις ή την κερδοσκοπία ή καθ' οιονδήποτε τρόπο εκμετάλλευση προσώπου για παρόμοιους σκοπούς,
- β) την εισαγωγή ή εξώθηση ή παρότρυνση ή στρατολόγηση ή οργάνωση ή κατεύθυνση προσώπου στην πορνεία ή σε συμμετοχή σε θεάματα πορνογραφίας και τέλος,
- γ) τη σεξουαλική δραστηριότητα με άτομο, όταν γίνεται χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλής ή όταν γίνεται κατάχρηση αναγνωρισμένης θέσης εξουσίας ή επιρροής επί του προσώπου ή της κηδεμονίας ή φύλαξης προσώπου. (<http://www.cylaw.org>)

Πληρωμένη Σεξουαλική Πράξη : ονομάζεται κάθε σεξουαλική πράξη για την οποία δίνεται ή λαμβάνεται κάτι που έχει αξία από κάποιο άτομο. (ΓΠΚΠΔΑ, 2007)

Εξαναγκαστικό Χρέος : πρόκειται για μία κατάσταση στην οποία υπάρχει ένας οφειλέτης και ο δανειστής του. Ο οφειλέτης δεσμεύεται για την παροχή προσωπικών υπηρεσιών, έως ότου εξοφλήσει το χρέος. Από την άλλη μεριά ο δανειστής του, έχει τον έλεγχο του ίδιου του οφειλέτη, αφού οι υπηρεσίες που προσφέρει το άτομο δεν είναι ανάλογες του χρέους του, ενώ συγχρόνως δεν χρησιμοποιούνται για την εξόφλησή του. Επιπλέον, δεν είναι περιορισμένες και καθορισμένες. (www.amnesty.org)

Χώρα προέλευσης : είναι ο τόπος καταγωγής του θύματος της παράνομης διακίνησης.

Χώρα προορισμού : είναι η χώρα στην οποία καταλήγει ένα θύμα παράνομης διακίνησης.

Πορνολόγηση – Στρατολόγηση : ονομάζεται η διαδικασία κατά την οποία εντοπίζονται, επιλέγονται και τελικά πείθονται τα θύματα. Οι άνθρωποι που πραγματοποιούν την συγκεκριμένη διαδικασία, ονομάζονται πορνολογητές ή στρατολογητές. (Μπαμπινιώτης, 1998)

Μετανάστευση : είναι η γεωγραφική μετακίνηση ατόμων, είτε μεμονωμένα είτε κατά ομάδες, για διάφορους λόγους. Οι λόγοι αυτοί είναι ποικίλοι και εξαρτώνται από τις συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά, στην εκάστοτε χρονική περίοδο.

Έγκλημα : ως έγκλημα ορίζεται ό, τι προβλέπεται και απειλείται με ποινή από το νόμο. Ουσιαστικά πρόκειται για μία ανθρώπινη συμπεριφορά που προσβάλλει έννομα αγαθά, χαρακτηρίζεται από ιδιάζουσα αντικοινωνικότητα και μπορεί να καταλογιστεί στο δράστη της. (Σπινέλλης, 1990)

Οργανωμένο Έγκλημα : «Ο ακριβής προσδιορισμός του έχει μόνο μεθοδολογική σημασία, μια που μέσα από αυτόν επιχειρείται η περιγραφή ιδιαίτερα περίπλοκων παράνομων δράσεων και ενεργειών. Ο ορισμός της ομάδας οργανωμένου εγκλήματος είναι μία ομάδα που έχει επιχειρηματική δομή και κύριο αντικείμενό της είναι η πρόσκτηση οικονομικού οφέλους μέσα από παράνομες δραστηριότητες που ευδοκιμούν βασιζόμενες συχνά στο φόβο και τη διαφθορά».

Διεθνική Σωματεμπορία : ονομάζεται το δουλεμπόριο, δηλαδή το εμπόριο ανθρώπων, τους οποίους μεταχειρίζονται ως δούλους και συγκεκριμένα στην παρούσα εργασία, αφορά το εμπόριο γυναικών, με σκοπό την προώθησή τους σε οίκους ανοχής. (Εγκυκλοπαίδεια Υδρία, 1991)

Σύμφωνα με το Λεξικό της Δημοτικής Γλώσσας (1998) η σωματεμπορία ως λέξη σημαίνει εμπόριο σώματος ή αλλιώς εμπόριο λευκής σάρκας. Επίσης, όπως έχει υποστηριχθεί από τον Μπαμπινιώτη (1998), σωματεμπορία είναι η προμήθεια ή προαγωγή γυναικών ή ανηλίκων σε μεμονωμένα άτομα ή οίκους ανοχής. Πιο συγκεκριμένα, η σωματεμπορία περιλαμβάνει μία σειρά από πράξεις όπως είναι η στρατολόγηση, η μετακίνηση, η παράδοση ή παραλαβή, η παροχή ασύλου ή η υποδοχή ατόμου, με τη χρήση αθέμιτων μέσων, δηλαδή βίας, απειλών ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απατηλών τεχνασμάτων, κατάχρησης εξουσίας ή εκμετάλλευσης της τρωτής θέσης του θύματος, αλλά και με την παροχή ή αποδοχή ωφελημάτων για την απόσπαση της συναίνεσης προσώπου που ασκεί εξουσία επάνω στο θύμα, με απώτερο πάντοτε στόχο την εκμετάλλευσή του. (Πρωτόκολλο για την εμπορία ανθρώπων: Άρθρο 3)

Σωματέμπορος : είναι αυτός που ασκεί το εμπόριο ανθρώπων. (Εγκυκλοπαίδεια Υδρία, 1991)

Trafficking : ο όρος trafficking ετυμολογικά κατάγεται από τη λέξη «traffic», δηλαδή τη διαδικασία της κίνησης. Πρόκειται για έναν αγγλόφωνο όρο, ο οποίος υποδηλώνει το κοινωνικό φαινόμενο της διεθνικής σωματεμπορίας και είναι αυτός ο όρος που έχει επικρατήσει και καθιερωθεί στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Με βάση τη βιβλιογραφία, οι όροι *διεθνική σωματεμπορία*, *εμπορία ανθρώπων*, *σύγχρονο δουλεμπόριο* και *trafficking*, όπως και η *παράνομη διακίνηση ατόμων με σκοπό την οικονομική και σεξουαλική εκμετάλλευση*, περιγράφουν το ίδιο φαινόμενο.

Ειδικότερα: η *Παγκόσμια Συμμαχία Ενάντια στην Εμπορία Γυναικών* (*Global Alliance Against Trafficking In Women GAATW*), ο *Διεθνής Νομικός Οργανισμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων* (*International Human Rights Law Group*) και ο *Οργανισμός Ενάντια στην Εμπορία Γυναικών*, σε συνεργασία με άλλες ΜΚΟ από όλο τον κόσμο, έχουν δημιουργήσει έναν ορισμό βασισμένο στην πολύχρονη εμπειρία τους στον τομέα: «Οποιαδήποτε πράξη ή προσπάθεια συμπεριλαμβανομένης της συλλογής ανθρώπων, της μεταφοράς μέσα ή έξω από τα σύνορα, της ανταλλαγής, της πώλησης, της μετακίνησης, της στέγασης ή υποδοχής ενός ατόμου μέσω απάτης, εξαναγκασμού (με τη χρήση βίας ή κατάχρηση εξουσίας) ή μέσω χρεωστικών δεσμών με σκοπό την διατήρηση ή την τοποθέτηση ενός ανθρώπου σε μία αβέβαιη κατάσταση, με ή χωρίς οικονομικό ενδιαφέρον, σε μία κατάσταση εργασίας (οικιακή, σεξουαλική ή αναπαραγωγική), σε αναγκαστική δουλειά ή σε συνθήκες ανάλογες της δουλειάς, σε μία κοινωνία άλλη από αυτήν που ζούσε το άτομο ως τη στιγμή που ασκήθηκε απάτη, είτε εξαναγκασμός ή χρεωστικοί δεσμοί». (<http://wagner.inet.co.th/org/gaatw/index.html>)

Στη συνέχεια, σε ότι αφορά το *Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης*, η εμπορία ανθρώπων λαμβάνει χώρα όταν:

ένας μετανάστης είναι ανακατεμένος σε παρανομίες, (όπως είναι η συλλογή ανθρώπων, οι απαγωγές, οι πωλήσεις κλπ.) ή έχει μετακινηθεί μέσα σε μία χώρα ή εκτός,

οι μεσολαβητές, δηλαδή οι σωματέμποροι, κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας εισπράττουν οικονομικά ή άλλα οφέλη μέσω απάτης, εξαναγκασμού ή και άλλων μορφών εκμετάλλευσης, κάτω από συνθήκες οι οποίες καταπατούν τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών.

Στη *συνθήκη της Europol του 1995*, η εμπορία ανθρώπων ορίζεται ως εξής: «Η υποταγή ενός ατόμου στον παράνομο έλεγχο άλλων ατόμων με τη χρήση βίας ή απειλών ή με τη κατάχρηση εξουσίας ή δολοπλοκιών, με σκοπό την εκμετάλλευση μέσω πορνείας, άλλων μορφών σεξουαλικής εκμετάλλευσης και βιαιοπραγίας ανηλίκων ή εμπόριο εγκαταλελειμμένων παιδιών». (<http://www.europa.eu>)

Επιπροσθέτως, *η Οργάνωση για την Ασφάλεια και την Συνεργασία στην Ευρώπη*, (*Organization for Security and Co-operation in Europe, OSCE*), στο «Εμπορία Ανθρώπων: Αποτελέσματα του OSCE», ορίζει την εμπορία ατόμων ως εξής:

οι πράξεις που περιλαμβάνονται στην εύρεση και συλλογή νέων ατόμων, στην απαγωγή, στην υπόθαλψη ή στην παραλαβή των ανθρώπων,

η χρήση βίας, απειλών, απάτης, εξαναγκασμού, (περικλείοντας και την κατάχρηση εξουσίας), ή χρεωστικών δεσμών,

η τοποθέτηση ενός προσώπου, είτε επί πληρωμή, είτε όχι, σε μη εθελοντική εργασία, αναγκαστική εργασία ή σε εργασία με συνθήκες όμοιες με αυτές της δουλείας,

σε μία κοινωνία άλλη από αυτή που ζούσε το άτομο τη στιγμή της αρχικής απάτης, εξαναγκασμού ή χρεωστικών δεσμών.

Ωστόσο, *ο επίσημος διεθνώς αποδεκτός ορισμός του trafficking*, είναι εκείνος που δόθηκε από τον *ΟΗΕ (2002)* στο *Πρωτόκολλο για την Αποτροπή, την Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων με Σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση, Ιδιαίτερα των Γυναικών και των Παιδιών, που συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών Ενάντια στο Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα (μαζί με το Πρωτόκολλο Ενάντια στη Λαθρεμπορία των Μεταναστών Μέσω Ξηράς, Αέρα και Θάλασσας)*. Ο ορισμός αυτός είναι γνωστός και ως «Πρωτόκολλο του trafficking» ή «Πρωτόκολλο του Παλέρμο» και *ορίζεται από το άρθρο 3 ως εξής:*

1. «Με την "Παράνομη Διακίνηση Προσώπων με Σκοπό τη Σεξουαλική – Οικονομική Εκμετάλλευση" θα εννοείται η στρατολόγηση, η μεταφορά, η μετακίνηση, η εγκατάσταση (στέγαση, μέριμνα για τη συνέχιση της παραμονής) ή η παραλαβή προσώπων, μέσω της απειλής ή της χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, της απαγωγής, του δόλου, της εξαπάτησης, της κατάχρησης της δύναμης, της κατάχρησης μιας ευάλωτης ή τρωτής θέσης, της προσφοράς ή της αποδοχής οικονομικού ή άλλου οφέλους για την επίτευξη της σύμφωνης γνώμης ενός προσώπου το οποίο ασκεί έλεγχο ή εξουσία επί άλλου προσώπου για το σκοπό της εκμετάλλευσης. Η εκμετάλλευση θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο: την εκμετάλλευση της πορνείας των άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εξαναγκαστική εργασία ή παροχή υπηρεσιών, τη διαμόρφωση συνθηκών σκλαβιάς ή παρόμοιων με αυτή πρακτικών, τη

διαμόρφωση συνθηκών δουλείας (δεσμευτικής παροχής υπηρεσιών) ή τη λήψη σωματικών οργάνων.

2. Η σύμφωνη γνώμη του θύματος της παράνομης διακίνησης στη σκοπούμενη εκμετάλλευση, έτσι όπως η τελευταία διατυπώνεται στην υποπαράγραφο (α) αυτού του άρθρου, δεν θα λαμβάνεται υπ' όψιν, εφόσον για την επίτευξή της έχει χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε από τα μέσα που αναφέρονται στην παραπάνω υποπαράγραφο (α).
3. Η στρατολόγηση, μεταφορά, μετακίνηση, εγκατάσταση ή παραλαβή ενός παιδιού για το σκοπό της εκμετάλλευσης θα θεωρείται *"παράνομη διακίνηση προσώπων"* ακόμη κι αν δεν συμπεριλαμβάνει κανένα από τα μέσα που διατυπώνονται στην υποπαράγραφο (α) αυτού του άρθρου.
4. Ως *«παιδί»* θα εννοείται κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών. (Παπαγιαννοπούλου, 2007)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1 : ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η εμπορία ανθρώπων είναι ένα φαινόμενο πολυσχιδές, το οποίο εκτείνει τα πλοκάμια του σε οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Η εγκαθίδρυση της παγκοσμιοποίησης σε όλους τους τομείς (βιομηχανικό, χρηματοπιστωτικό, πολιτικό κ.λ.π.), καθώς επίσης και η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών, βοηθούν στην έξαρση του φαινομένου του trafficking, το οποίο εκτείνεται πλέον σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης.

Η εκπόρνευση των γυναικών δεν αποτελεί φαινόμενο της σύγχρονης εποχής, αλλά έχει τις ρίζες της στην περίοδο της αρχαιότητας. Κατά την αρχαϊκή εποχή το φαινόμενο της δουλείας χρησιμοποιούνταν έντονα, με σκοπό την εκπλήρωση διαφόρων εργασιών, μέσα στις οποίες υπάγονταν και η φιλεραστία. Ως φιλεραστία ορίζονταν η προώθηση στην πορνεία ανήλικων κοριτσιών, προερχόμενων από φτωχές οικογένειες οι οποίες δεν είχαν την δυνατότητα να τα αναθρέψουν, με αποτέλεσμα να καταλήγουν μέσω των εμπόρων στα χέρια μαστροπών. (Salles, 1998)

Κατά τους αρχαίους χρόνους, οι πόρνες κατονομάζονταν ανάλογα με τον τόπο στον οποίο δρούσαν. Έτσι υπήρχαν:

η γέφυρις, η οποία εργαζόταν κοντά σε γέφυρες,

η κατάκλειστος, η οποία εργαζόταν σε πορνείο υπό την παρουσία μαστροπού και

η δημία, η οποία βρισκόταν στην σεξουαλική διάθεση καθενός.

Η έννοια εταίρα είχε θετικό χρωματισμό, διότι το είδος εργασίας της χαρακτηρίζονταν από ευσημοσύνη. Οι εταίρες ήταν πολύ ποθητές πόρνες και καθένας επιθυμούσε να συνοδεύεται από αυτές. Τα συμπόσια ήταν οι κυριότεροι χώροι ανδρικής τέρψης, στα οποία πρόσφεραν ερωτική αναψυχή οι θηλυκοί συμπότες, υπήρξαν δηλαδή οι κύριοι χώροι επαγγελματικής δραστηριότητας των εταίρων, οι οποίες παραβρίσκονταν ως συντροφιά των ανδρών σε αυτά – κατέχοντας τον ρόλο αναπληρωματικής συζύγου – ενοικιάζονταν ή αγοράζονταν και μέσω της πληρωμής μπορούσαν ακόμη και να απελευθερωθούν.

Χαρακτηριστικά των εταίρων αυτών, ήταν οι αβροί τρόποι και η ενασχόλησή τους με τις καλές τέχνες, τα οποία προήγαγαν την πορνική δραστηριότητα σε ένα ανώτερο επίπεδο, χωρίς όμως να απαγκιστρώνεται από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της. Η κοινωνική υπόληψη που κατείχαν, πρόσφερε στις εταίρες αυξημένα δικαιώματα –

ανεξάρτητα των ηθικολογικών κανόνων – όπως η ελεύθερη κίνηση στην πόλη, η επίσκεψη των εραστών τους κ.λ.π.

Αντίθετα ως «πόρνες» χαρακτηρίζονταν οι γυναίκες οι οποίες εκδίδονταν με σκοπό το χρηματικό κέρδος, και η σημασιοδότηση του όρου ήταν αρνητική. Ένα από τα κύρια αίτια έξαρσης της πορνείας κατά την περίοδο της αρχαιότητας ήταν η όψιμη ηλικία γάμου των ανδρών. Εξαιτίας του γεγονότος αυτού οι επαφές τους γινόταν αποκλειστικά με εταίρες, είτε οδηγούνταν στην παιδεραστία σε περίπτωση που δεν λάμβαναν την απαιτούμενη ικανοποίηση από τους σκλάβους και τις σκλάβες τους. Ένα ακόμη αίτιο, ήταν η απομόνωση των αστών γυναικών από τη δημόσια ζωή, με αποτέλεσμα τη θέση τους στη φιληδονία και τις εκδηλώσεις λαγνείας των ανδρών να καταλαμβάνουν οι εταίρες. Το νεοαφιχθέν εμπόριο, οδήγησε πολλούς ταξιδιώτες εμπόρους σε ξένους τόπους, χωρίς την συνοδεία των συζύγων, είτε των σκλάβων τους. Μέσω όμως της οικονομικής τους ευχέρειας, είχαν την δυνατότητα να ενοικιάζουν πόρνες κατ' επιθυμία. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένα ακόμη αίτιο έξαρσης της πορνείας. (Reinsberg, 1993)

Κατά την ομηρική εποχή παρατηρείται η παράδοση της Παλλακείας, σύμφωνα με την οποία η Παλλακίδα, η οποία είτε ήταν αιχμάλωτη πολέμου, είτε αρπαγμένη, είτε αγορασμένη δούλη, εξαναγκάζονταν σε ερωτική συνεύρεση με το αφεντικό της. Ο θεσμός αυτός ήταν διαδεδομένος στους Τρώες, στους Πέρσες, στην Αίγυπτο, στους Αχαιούς, στην Κρήτη και στην Αρχαία Αθήνα. (Λεντάκης, 1986)

Το 1800, σύμφωνα με τον συγγραφέα Georg Simmel εγκαθιδρύθηκε η εργασία της πορνείας ως «αναγκαίο κακό». Συγκεκριμένα θεωρείται ότι η πορνεία είναι μία κοινωνική αποστολή, η οποία ως στόχο έχει, την ικανοποίηση των σεξουαλικών αναγκών των κοινωνικά αποκλεισμένων. Ο φιλόσοφος – κοινωνιολόγος Georg Simmel υποστήριζε ότι το φαινόμενο της πορνείας θα εξαλειφθεί μόνο με την εγκατάσταση του γάμου ως μοναδικού θεσμού ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες. Θεωρούσε ότι εάν ο γάμος βασίζονταν στις όμοιες οικονομικές, ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές ανάγκες ανδρών και γυναικών, το φαινόμενο της πορνείας δεν θα είχε καμιά ισχύ.

Όμως, σύμφωνα με τα δεδομένα της μετέπειτα εποχής, οι απόψεις του Simmel δεν είχαν καμιά εγκυρότητα, διότι παρά την σεξουαλική απελευθέρωση η οποία έλαβε χώρα κατά τον 19^ο αιώνα και μείωσε την σεξουαλική καταπίεση, δεν κατάφερε να μειώσει τα ποσοστά των ανδρών που επιλέγουν την ερωτική συνεύρεση με πόρνες.

Αντιθέτως, παρατηρείται σήμερα, μεγαλύτερη διάδοση του φαινομένου της πορνείας σε σχέση με το παρελθόν.

Η σεξουαλική απελευθέρωση διαφαίνεται κυρίως στην ανάπτυξη της ελεύθερης πορνείας, της αύξησης δηλαδή της εκπόρνευσης των τρανσέξουαλ και των τραβεστί, καθώς επίσης και του πληρωμένου σεξ από την πλευρά των γυναικών. (Weltzer – Lang, Barbosa, 1994)

Σύμφωνα με τον William Acton (1857), το πορνικό σώμα χαρακτηρίζεται από ομοιότητες και διαφορές σε σχέση με αυτό των υπόλοιπων γυναικών. Συγκεκριμένα, η πορνεία θεωρείται ως προσομοίωση της κοινωνίας, αποτελούμενη από «καλές» και «κακές» πόρνες, κατ' αντιστοιχία της «καλής» και «κακής» γυναίκας.

Αντίθετα, στις Contagious Diseases Acts (1869), το πορνικό σώμα παρουσιάζεται ως πηγή μόλυνσης. Το σεξ παρουσιάζεται ως δημόσια υπόθεση και διαφοροποιεί το ανδρικό από το γυναικείο σώμα, κατατάσσοντας το πορνικό σώμα στις βασικές πηγές μόλυνσεων και ασθενειών. Επίσης, η πορνεία ορίζεται ως νομική κατηγορία.

Μία σημαντική αλλαγή στη σεξουαλική θεωρία έλαβε χώρα κατά την περίοδο 1890 – 1910. Οι επιστήμες της σεξολογίας και της ψυχανάλυσης, σεξουαλικοποίησαν το μέχρι τότε ασεξουαλικό θηλυκό σώμα, δημιουργώντας μία «κανονική» θηλυκή σεξουαλικότητα.

Κατά το 1899, η διάσκεψη του Παρισιού, υιοθετεί τον όρο «εμπόριο λευκής σαρκός», ο οποίος ορίζει την εμπορία νέων γυναικών ως εργασία σε οίκους ανοχής, σε συνθήκες ημισκλαβιάς. Το φαινόμενο αυτό, ενισχύθηκε από την ανάπτυξη μεγάλου μεταναστευτικού ρεύματος και αστυφιλίας, εξαιτίας της δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης, το οποίο αποτελούνταν από άνδρες με ανικανοποίητες «σεξουαλικές ανάγκες». Έτσι, δημιουργήθηκε αυξημένη ζήτηση για πορνεία, άρα και για μεγάλο πληθυσμό γυναικών μεταναστριών, οι οποίες στρατολογούνταν από σωματέμπορους, ούτως ώστε να εργαστούν σε οίκους ανοχής. Το 1921, η Κοινωνία των Εθνών, μετονόμασε τον όρο «εμπόριο λευκής σαρκός» σε «δουλεμπόριο γυναικών και παιδιών». (Μοντζίι, 2007).

Μία ακόμη οπτική, σχετικά με το πορνικό σώμα, δόθηκε από τον Sigmund Freud (1910), ο οποίος παρουσίασε την πόρνη ως μία εκχυδαϊσμένη παλιμπαιδίζουσα γυναίκα, η οποία διακατέχεται από μία εσωτερική προδιάθεση προς την πορνεία. Είναι ο πρώτος επιστήμονας, που υποστηρίζει ότι το ανδρικό συνειδητό προκαλεί την

διάκριση ανάμεσα στην σεξουαλική εξιδανικευμένη γυναίκα και τη σεξουαλική πόρνη ως άμυνα απέναντι στη σεξουαλική και μητρική ενότητα του ασυνείδητου. Η πόρνη δημιουργείται από το ασυνείδητο των ανδρών, ούτως ώστε να αντικαταστήσει την σεξουαλική πλευρά της μητέρας, όπως εκείνη δημιουργείται εξαιτίας του οιδιπόδειου συμπλέγματος.

Οι βασικές ηθικές κατηγορίες, οι οποίες οδήγησαν στην δημιουργία των σεξουαλικών θεωριών, εγκαθιδρύθηκαν από τον Havelock Ellis. Σύμφωνα με τον Ellis το πορνικό σώμα κατασκευάζεται από την σύνδεση της πράξης της πορνείας με το τελετουργικό όργιο των προ – νεωτερικών χρόνων. Επίσης, δημιουργείται ο όρος «γεννημένη πόρνη» ο οποίος ορίζει έναν τύπο εγκληματία. (Bell,1994).

Έχοντας ως στόχο, την εύρεση και αποτύπωση του ακριβούς αριθμού των θυμάτων και του εύρους της θυματοποίησης, το 1970 η έρευνα της θυματολογίας μεταπηδά από την μικρο – ανάλυση στην μακρο – ανάλυση, από την μελέτη δηλαδή ατομικών περιπτώσεων θυμάτων, σε έρευνες θυματοποίησης ευρείας κλίμακας.

Παρόλο, που μέσω της μεταπήδησης αυτής, δόθηκε η δυνατότητα να καταγραφούν οι τάσεις και τα πρότυπα της εγκληματικότητας και της θυματοποίησης, οι έρευνες φάνηκαν ανεπαρκείς σχετικά με την μελέτη των ιδιαίτερων ατομικών και κοινωνικών συνθηκών τέλεσης της πράξης της πορνείας, με αποτέλεσμα να παραγκωνιστούν από έρευνες θυματοποίησης ευρείας κλίμακας, οι οποίες στόχευαν στην μικρο – ανάλυση. Βασική επιδίωξη των ερευνών αυτών ήταν:

- ο καθορισμός του φάσματος της θυματοποίησης,
- η αναγνώριση του πληθυσμού των θυμάτων και
- η διερεύνηση των κοινωνιο – δημογραφικών χαρακτηριστικών των θυμάτων.

Εάν και, μέσω αυτής της προσέγγισης μελετήθηκαν οι τάσεις και τα πρότυπα της θυματοποίησης και τονίστηκε ο κοινωνικός καταμερισμός του φαινομένου της πορνείας, ωστόσο δεν δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην διερεύνηση των κοινωνικών και ατομικών συνθηκών, οι οποίες οδήγησαν στην πορνεία. Δεν μελετήθηκαν:

1. οι ψυχολογικές και κοινωνικές δυναμικές του φαινομένου,
2. ο τρόπος επιλογής του θύματος και της προσέγγισής του,
3. η διάδραση θύματος – εγκληματία και
4. ο ενεργός ρόλος του θύματος.

Τα τελευταία 25 χρόνια, η μελέτη των θυμάτων εστιάζει το ενδιαφέρον της κυρίως:

- στη θέση αυτών,

στα χαρακτηριστικά τους,
στους τρόπους και στο βαθμό αλληλεπίδρασης με τον δράστη και
στην ανάλυση των τρόπων συμπεριφοράς του θύματος.

Επίσης, βασική επιδίωξη της θυματολογίας, αποτελεί η υποστήριξη και η αποκατάσταση των θυμάτων, έχοντας όμως πλέον έναν πολιτικό χρωματισμό. (Fattah, 1994).

Στα χρόνια, μετά το 1989, το φαινόμενο του trafficking φαίνεται να βρίσκεται σε έξαρση, κυρίως εξαιτίας της πτώσης του τείχους του Βερολίνου, της διευκόλυνσης απόκτησης πολιτικής βίζας της Ρωσίας και της ένταξης ενός μέρους των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης, σε μία σειρά οικονομικών αλλαγών και «πολιτικών επαναστάσεων», στην ενδυνάμωση δικτύων διεθνικής σωματεμπορίας στην Ευρώπη, αλλά και στην σύνδεση της Ελλάδας με αυτά, στην μετέπειτα δημιουργία αυτόνομων δικτύων στην Ελλάδα και τέλος στην ύπαρξη μεγάλου πλήθους πελατών οι οποίοι ήταν διατεθειμένοι να διαθέσουν αξιοσημείωτα ποσά στην πορνική αγορά.

Παρότι, η δουλειά και η καταναγκαστική εργασία φαίνεται μάλλον να έχουν ξεχαστεί την σήμερον ημέρα, οι πρακτικές τους φαίνεται να ακολουθούνται από τους σύγχρονους δουλεμπόρους, με τρόπο συμβατό στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές ανάγκες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από ηθική ευτέλεια. (Wolff, 1994)

Συγκεκριμένα, όσον αφορά, την σύγχρονη εποχή, το φαινόμενο του trafficking, έχει λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Σύμφωνα με την Διεθνή Οργάνωση Εργασίας του Ιουνίου 2012 για την περίοδο 2002 – 2011, ο αριθμός των θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης σε παγκόσμιο επίπεδο, ανέρχεται στα 20,9 εκατομμύρια. Επίσης, σύμφωνα με έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε από την *EUROSTAT* για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2010, σε συνολικό δείγμα 9.528 ατόμων, το 62% του συνολικού δείγματος αποτελούσαν τα θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, το 25% τα θύματα καταναγκαστικής εργασίας, ενώ το 14% λοιπές μορφές εκμετάλλευσης. (Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες, 19/6/2012)

Όσον αφορά την Ελλάδα, το φαινόμενο του trafficking, γνώρισε ιδιαίτερη ακμή στα μέσα της δεκαετίας του 1990, εξαιτίας της άγνοιας της κοινής γνώμης για τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων μορφών δουλεμπορίας. Χαρακτηριστικό φαινόμενο της σημερινής εποχής, αποτελεί η υποβίβαση του φαινομένου από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά και από την κοινωνία.

Τα νέα δεδομένα θα πρέπει να θεωρηθούν ακροσφαλή, διότι υποδεικνύουν την αποτυχία του Κράτους, αλλά και των επίσημων φορέων να αναδείξουν την σπουδαιότητα και την πραγματική κλίμακα του φαινομένου, και να θέσουν το σύνολο του πληθυσμού ως αρωγό στην αντιμετώπισή του. (Λάζος, 2002)

Κατά τις αρχές του 1990, το εμπόριο γυναικών με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, γνώρισε άνοδο. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κάθε χρόνο 120.000 γυναίκες και παιδιά οδηγούνται στην εξαναγκαστική πορνεία, κυρίως στη Δυτική Ευρώπη. (European Commission, 2001)

Καθ' όλη την πορεία του ανθρώπινου γένους, οι γυναίκες πάντοτε αποτελούσαν εύκολο στόχο και λεία, με αποτέλεσμα τα αυξημένα ποσοστά και οι τρόποι εκμετάλλευσής τους, να αποτελούν μείζον κοινωνικό πρόβλημα.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2 : Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ TRAFFICKING

2.1. Μορφές του trafficking

Υπάρχουν αρκετές μορφές εκμετάλλευσης της ανθρώπινης οντότητας. Οι κυριότερες είναι η εργασιακή εκμετάλλευση, η σεξουαλική εκμετάλλευση, η εμπορία παιδιών, καθώς και το εμπόριο οργάνων. Κύριο χαρακτηριστικό όλων είναι τα εξαιρετικά μεγάλα κέρδη, τα οποία επιφέρουν στους διακινητές – δουλεμπόρους, οι οποίοι δρουν χωρίς ηθικούς και κοινωνικούς φραγμούς τόσο στις χώρες προέλευσης, όσο και στις χώρες προορισμού.

Αναλυτικότερα οι μορφές εκμετάλλευσης είναι οι εξής:

Εργασιακή Εκμετάλλευση : είναι κάθε είδους εργασία ή υπηρεσία, η οποία αποσπάται μέσω εξαναγκασμού από οποιοδήποτε πρόσωπο, υπό συνθήκες βίας ή υπό την απειλή βίας, φυσικής ή ψυχικής.

Σεξουαλική Εκμετάλλευση : είναι εκείνη κατά την οποία πραγματοποιείται εμπορία και διακίνηση ανθρώπων, με σκοπό τον εξαναγκασμό τους σε σεξουαλικές πράξεις, με ή χωρίς χρηματικό αντάλλαγμα (παροχή σεξουαλικών υπηρεσιών). (Trafficking in Human Beings – THB, 2008)

Εμπορία Παιδιών : είναι η καταναγκαστική – υποχρεωτική εκμετάλλευση ανήλικων ατόμων – παιδιών, που έχει ως στόχο την εργασιακή ή και σεξουαλική εκμετάλλευσή τους, (συμπεριλαμβανομένης της παιδικής πορνογραφίας), όπως επίσης και την καταναγκαστική απόσπαση οργάνων του σώματός τους για εμπορία. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις η εκμετάλλευσή τους περιλαμβάνει την υποχρεωτική ένταξή τους σε ομάδες που συμμετέχουν σε ένοπλες συγκρούσεις.

Εμπόριο Οργάνων : είναι η καταναγκαστική αφαίρεση οργάνων, ιστών ή άλλων στοιχείων του ανθρώπινου σώματος, με σκοπό την εκμετάλλευση – εμπορία τους. (<http://stoptrafficking.gr/>)

2.2. Διεθνική σωματεμπορία

Διεθνική Σωματεμπορία και Λαθρομετανάστευση

Η έννοια της διεθνικής σωματεμπορίας συνδέεται με την λαθρεμπορία μεταναστών. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 3 εδάφιο α' του Πρωτοκόλλου Εναντίον στην Λαθρεμπορία των Μεταναστών Μέσω Ξηράς, Αέρα και Θάλασσας, ως

«*λαθρεμπόριο μεταναστών*» ορίζεται η προώθηση της παράνομης εισόδου ενός προσώπου σε κράτος στο οποίο το πρόσωπο αυτό δεν είναι υπήκοος ή μόνιμος κάτοικος, με σκοπό να επιτύχει, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος. Η λαθρεμπορία μεταναστών συνίσταται στην μεταφορά ατόμων στη χώρα την οποία επιθυμούν και συνήθως η μεταφορά αυτή γίνεται υπό άθλιες ή ακόμη και απειλητικές, για την ανθρώπινη ζωή, συνθήκες. Η διαφορά συγκριτικά με τη διεθνική σωματεμπορία, είναι ότι στην λαθρομετανάστευση, οι άνθρωποι αφήνονται στην τύχη τους, αμέσως μετά την άφιξή τους στην χώρα που επιθυμούν. Αντιθέτως, στην διεθνική σωματεμπορία, τα άτομα πωλούνται και χρησιμοποιούνται από άλλους. Επιπρόσθετα, στην λαθρεμπορία μεταναστών η παραβίαση γίνεται ενάντια στο κράτος, ενώ στην διεθνική σωματεμπορία προσβάλλεται το ίδιο το πρόσωπο.

Παρότι αυτές οι δύο έννοιες ορίζονται ως δύο διαφορετικά εγκλήματα από τις διεθνείς και εθνικές νομοθεσίες, οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν στατιστικά και περιστατικά διεθνικής σωματεμπορίας, προκειμένου να δικαιολογήσουν τον εντατικό έλεγχο των συνόρων. Σύμφωνα με τον Haynes (2004), αυτό γίνεται για την μείωση της παράνομης μετανάστευσης και όχι για την αποτροπή της διεθνικής σωματεμπορίας. Όπως υποστηρίζει η Sharma (2005) , οι εκστρατείες κατά της διεθνικής σωματεμπορίας που έχουν ως σκοπό τον έλεγχο της μετανάστευσης των γυναικών και των παιδιών, δημιουργούν έναν πανικό γύρω από ζητήματα ηθικής και συσκοτίζουν την ευάλωτη θέση των γυναικών στο πλέγμα των κρατικών και καπιταλιστικών δομών, παρουσιάζοντάς τες ως θύματα μονάχα των διακινητών. Αυτός ο ηθικός πανικός λοιπόν, χρησιμοποιείται για την νομιμοποίηση λήψης μέτρων για τον έλεγχο της μετανάστευσης, που έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη δύο διαφορετικών νομικών καθεστώτων, ένα για τους πολίτες και ένα για τους «παράνομους» πολίτες. Η ιδεολογία κατά της διεθνικής σωματεμπορίας, δεν αναγνωρίζει πώς οι μετανάστες βρέθηκαν σε μη προνομιούχο θέση εξαιτίας πρακτικών που οδήγησαν σε ζημία της χώρας τους, όπως η ανεργία, ο πόλεμος κτλ.

Σύμφωνα με την Charkis (2003), η δημιουργία ηθικού πανικού μέσω της νομοθεσίας, οδηγεί στην απαίτηση για το κλείσιμο των συνόρων στους εργάτες χωρίς έγγραφα, ανεξάρτητα από την επιθυμία τους να μεταναστεύσουν. Με βάση αυτή τη λογική, η κακομεταχείριση των μεταναστών αποδίδεται αποκλειστικά στους διακινητές και δεν θεωρείται συνέπεια των εργασιακών πρακτικών εκμετάλλευσης, των περιοριστικών μεταναστευτικών πολιτικών και των τεράστιων οικονομικών αποκλίσεων ανάμεσα σε πλούσιους πολίτες και φτωχούς πολίτες. Με άλλα λόγια, οι

εκστρατείες κατά της διεθνικής σωματεμπορίας, οδηγούν στην καχυποψία της μετανάστευσης των γυναικών, μίας μετανάστευσης η οποία μπορεί να δημιουργήσει κρίση και όχι να σώσει.

Μέσα σε όλο αυτό το πλαίσιο φαίνεται, πως η μοναδική λύση στο πρόβλημα είναι η αντιμετώπιση αυτών που κινούνται παράνομα ως εγκληματιών και κατ' επέκταση η επιστροφή τους στην πατρίδα. Με την αντιμετώπιση όμως αυτή, δεν εξασφαλίζεται η ασφαλής μετακίνηση των γυναικών. Επιπλέον, η αυστηρότερη νομοθεσία μπορεί να παγιδέψει το διακινούμενο άτομο, παρά τον διακινητή, και αυτό διότι οι περισσότερες εκστρατείες κατά της διεθνικής σωματεμπορίας, δεν αντιμετωπίζουν τις γυναίκες ως υποκείμενα τα οποία ασκούν εμπρόθετη δράση, αλλά ως γυναίκες – θύματα που εξαπατώνται να μετακινηθούν, προς όφελος του όποιου διακινητή. (Wennerholm, 2002).

Ειδικότερα, στο Πρωτόκολλο, η διάκριση λαθρομετανάστη και διακινούμενου ατόμου είναι σχεδόν αδύνατη. Οι μετανάστες σήμερα δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς την συνδρομή πλαστογράφων για τη δημιουργία πλαστών εγγράφων, ενώ παράλληλα πραγματοποιείται κάθε είδους εξαπάτηση, κατά το πέρασμα των συνόρων και συχνά υπόκεινται σε κάποια μορφή βίας στη διάρκεια του ταξιδιού τους. Όπως καταγράφεται στη νομοθεσία, η σύμφωνη γνώμη του διακινούμενου προσώπου, δεν λαμβάνεται υπόψη και με βάση αυτό, όλοι οι λαθρομετανάστες, είναι θύματα διεθνικής σωματεμπορίας. Σε αυτόν τον θεωρητικό συσχετισμό έρχεται ως απάντηση, η άποψη της Sharma (2005), η οποία υποστηρίζει ότι οι περισσότεροι μετανάστες είναι θύματα της παγκόσμιας καπιταλιστικής αγοράς, των συνοριακών ελέγχων, του ρατσισμού, του σεξισμού και του εθνικισμού που καθιστούν αθέατη την καθημερινή εμπειρία της καταπίεσης και της εκμετάλλευσής τους.

Αξιοπρόσεχτη είναι και η άποψη της Gallagher (2001), σχετικά με την προβληματική διάκριση μεταξύ των διακινούμενων ατόμων και των λαθρομεταναστών. Όπως συμπεραίνεται από τα δύο Πρωτόκολλα των Ηνωμένων Εθνών, (*το Πρωτόκολλο για την Αποτροπή, την Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων με Σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση, Ιδιαίτερα των Γυναικών και των Παιδιών και το Πρωτόκολλο Ενάντια στη Λαθρεμπορία των Μεταναστών Μέσω Ξηράς, Αέρα και Θάλασσας*), η αντιμετώπιση των διακινούμενων προσώπων είναι περισσότερο δαπανηρή και συνεπάγεται μεγαλύτερο διοικητικό βάρος για τα κράτη, από ότι η αντιμετώπιση των

λαθρομεταναστών. Με τον τρόπο αυτό τα κράτη τείνουν να επικυρώνουν ένα Πρωτόκολλο και οι συνοριακές αρχές να παρουσιάζουν τους παράνομους μετανάστες, λαθρομετανάστες και όχι θύματα διακίνησης. Έπειτα, ο ορισμός της λαθρομετανάστευσης, είναι εκτεταμένος, ώστε να περιλαμβάνει κάθε μετανάστη όπου η μεταφορά του έχει ευκολυνθεί, είτε είναι λαθρομετανάστης, είτε είναι θύμα της διεθνικής σωματεμπορίας. Επιπλέον, και τα δύο πρωτόκολλα, προσδίδουν το βάρος απόδειξης στο άτομο που αναζητά προστασία. Είναι εξαιρετικά εφικτό, ένα άτομο να ξεκινήσει το ταξίδι του ως λαθρομετανάστης και στην πορεία να βρεθεί σε μία συνθήκη εκμετάλλευσης. Η ανύπαρκτη συζήτηση των παραπάνω θεμάτων, σκιαγραφεί την απροθυμία των κρατών να παραιτηθούν από τα μέτρα ελέγχου για τους μετανάστες. Εφόσον τα ίδια τα κράτη μπορούν να αποφασίσουν για τον χαρακτηρισμό κάποιου ως διακινούμενου προσώπου ή ως λαθρομετανάστη, οι επιπλέον προστατευτικές ρυθμίσεις για τους ανθρώπους που διακινούνται, είναι μη αναγκαίας χρησιμότητας.

Η Διεθνική Σωματεμπορία στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, ιδίως από το 1990 και έπειτα, αποτελεί μία χώρα εισαγωγής, ένταξης, εγκατάστασης και μετακίνησης χιλιάδων γυναικών, παιδιών αλλά και ανδρών, με απώτερο στόχο την σεξουαλική εκμετάλλευση και την αναγκαστική εργασία. Όπως υποστηρίζεται, κυρίως αλβανοί άνδρες διακινούνται με σκοπό την αναγκαστική εργασία. Βέβαια, με βάση τα στατιστικά στοιχεία, οι γυναίκες είναι εκείνες που διακινούνται περισσότερο με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και την αναγκαστική εργασία. Συνήθως κατάγονται από χώρες όπως είναι η Ρωσία, η Ρουμανία, η Νιγηρία, τα Βαλκάνια, η Ουκρανία, η Μολδαβία και η Λευκορωσία. Οι κατά φύλο διαφοροποιήσεις της μετανάστευσης είναι εμφανείς, αρκεί κανείς να μελετήσει κάποια στατιστικά στοιχεία. Ενδεικτικά, οι *Αλβανοί* στην Ελλάδα το 2004 ανέρχονταν περίπου στους 250.000, ενώ οι γυναίκες *Αλβανίδες* ήταν περίπου στις **95.000**. Επίσης οι *Ρώσοι* ήταν 1.300, σε αντίθεση με τις *Ρωσίδες* οι οποίες ανέρχονταν στις **5.400**. Ιδιαίτερα σημαντικό θεωρείται το ότι οι *Ουκρανοί* ήταν 2.500, συγκριτικά με τις γυναίκες *Ουκρανές* οι οποίες κυμαίνονταν στις **10.000**. (<http://www.statistics.gr>)

Η εξάπλωση της διεθνικής σωματεμπορίας είναι τέτοια, ώστε να αποτελεί η εξαναγκαστική πορνεία, την κυρίαρχη μορφή πορνείας στην Ελλάδα, με τη νόμιμη πορνεία να έχει περιθωριοποιηθεί. (Λάζος, 2002) Αξιοπρόσεκτο είναι πως η ύπαρξη ακριβών στατιστικών στοιχείων δεν μπορεί να είναι δυνατή, αρχικά διότι επρόκειτο

για μία δραστηριότητα παράνομης μορφής και έπειτα επειδή ορισμένες φορές, γυναίκες από το στάτους της εξαναγκαστικά εκδιδόμενης, μπορεί να μεταπηδήσουν στο στάτους της παράνομης εκδιδόμενης. Σύμφωνα με τον Λάζο (2002), στην Ελλάδα, κατά την περίοδο 1990 – 2000, εκτιμάται ότι περίπου 77.500 αλλοδαπές γυναίκες, εκδόθηκαν από δίκτυα της διεθνικής σωματεμπορίας. Οι γυναίκες αυτές ήταν από χώρες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης. Μάλιστα οι κύριες χώρες προέλευσης ήταν περίπου, κατά 40% η Ρωσία, 30% η Ουκρανία, 10% η Ρουμανία και η Βουλγαρία και 18% η Αλβανία.

Αξίζει να τονισθεί η πολυεθνικότητα των εξαναγκαστικά και παράνομα εκδιδόμενων, το 2002. Στην Ελλάδα εντοπίστηκαν γυναίκες από την Λευκορωσία, τη Νιγηρία, την Αυστρία, την Πορτογαλία, την Σιέρα Λεόνε, το Ιράκ, το Ουζμπεκιστάν και άλλες χώρες. Όπως έχει υποστηριχθεί από τον Λάζο (2002), η αύξηση της πολυεθνικότητας στην Ελλάδα, αποτελεί μία σημαντική ένδειξη της εξάπλωσης ενός παγκόσμιου δικτύου και συγχρόνως μιας απλοποίησης των διαδικασιών μετακίνησης από τη μία χώρα στην άλλη. Εξακριβώνεται ότι η διεθνική σωματεμπορία, αποτελεί όντως μία κερδοφόρα επιχείρηση, αφού κατά την περίοδο 1990 – 2000 στην Ελλάδα τα έσοδα από την εξαναγκαστική πορνεία γυναικών και παιδιών, ξεπέρασαν τα εξ δισεκατομμύρια ευρώ. Επιπλέον στη διάρκεια αυτής της περιόδου, υπολογίζεται ότι πάνω από ένα εκατομμύριο άνδρες, ετησίως, μίσθωναν υπηρεσίες προσφερόμενες από γυναίκες και παιδιά θύματα εξαναγκαστικής πορνείας.

Διεθνική Σωματεμπορία και Μετανάστευση

Το trafficking δε συνεπάγεται υποχρεωτικά και με το πέρασμα των συνόρων. Τα θύματα μπορεί να κινούνται και μέσα στα όρια μίας χώρας, ενώ οι δρόμοι και οι τρόποι που γίνεται αυτό, αλλάζουν συχνά. Το κλασικό σχέδιο όμως, είναι αρχικά η χώρα προέλευσης, στη συνέχεια η χώρα transit και τέλος η χώρα υποδοχής. Η διεθνική σωματεμπορία συχνά ταυτίζεται με την μετανάστευση. Ειδικότερα, η πορεία του trafficking, είναι συναφής με τη διεθνή μεταναστευτική πορεία. Η κίνηση παραδοσιακά πραγματοποιείται από το Νότο προς τον Βορρά. Από την άλλη πλευρά, σύγχρονες τάσεις καταδεικνύουν ότι το trafficking διεξάγεται και εντός συγκεκριμένων γεωγραφικών περιφερειών ή κρατών. Όπως και με τη μετανάστευση, έτσι και στο trafficking, οι χώρες προέλευσης, διαμετακόμισης και προορισμού των θυμάτων, μεταβάλλονται διαρκώς, εξαιτίας της πολιτικής αλλά και της οικονομικής αστάθειας που επικρατεί, σε παγκόσμιο επίπεδο. (Τσακλάγκανου, 2002)

Η Ειδική Εισηγήτρια του Ο.Η.Ε., στην έκθεσή της σχετικά με τη διεθνή σωματεμπορία του 2000, αναφέρει ενδεικτικά κάποιες από τις χώρες προέλευσης και προορισμού των θυμάτων, επισημαίνοντας παράλληλα πως η λίστα αυτή δεν είναι εξαντλητική. *Το Αφγανιστάν, η Αλβανία, το Βιετνάμ, η Βιρμανία η Βουλγαρία, η Ινδία, η Ινδονησία η Καμπότζη, η Κίνα, η Κολομβία, το Κόσσοβο, η Κροατία, η Λευκορωσία, η Λιθουανία, το Μεξικό, το Μπαγκλαντές, η Μιανμάρ, το Νεπάλ η Ουγγαρία, το Πακιστάν, η Πολωνία η Ρωσία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Ταϊλάνδη, η Τζαμάικα, οι Φιλιππίνες, είναι μερικές από τις χώρες οι οποίες αποτελούν χώρες προέλευσης.* (Παπαγιαννοπούλου, 2007)

Αντίθετα, *η Αγγλία, η Αυστρία, η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ελλάδα, η Κύπρος η Ιταλία ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Ελβετία, η Γιουγκοσλαβία, οι Η.Π.Α., τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, η Ιαπωνία, η Ισπανία, το Ισραήλ, η Μαλαισία, η Ινδία, η Κίνα, η Ολλανδία, η Τουρκία, το Ντουμπάι είναι μόνο κάποιες από τις χώρες προορισμού των θυμάτων trafficking.* (<http://www.traffickoutline.pdf>)

Στο σημείο αυτό, αξίζει να επισημανθούν τα κοινά στοιχεία ανάμεσα στην διεθνή σωματεμπορία και την μετανάστευση. Τα στοιχεία αυτά αφορούν πρώτον, την επιθυμία για μετανάστευση, δεύτερον, τις οικονομικές και πρακτικές δυσκολίες για την έκδοση νόμιμης κάρτας (βίζας), τρίτον, την ανάγκη των ατόμων για βοήθεια και τέλος εξαιτίας όλων των παραπάνω, ως κοινό στοιχείο θεωρείται και η εξάρτηση από τους μεσάζοντες.

Κατά συνέπεια, τα όρια της παράνομης μετανάστευσης και της διεθνούς σωματεμπορίας είναι πολύ λεπτά. Οι παράγοντες που συντελούν, ώστε η παράνομη μετανάστευση να καταλήξει τελικά στην εμπορία και διακίνηση προσώπων, περιλαμβάνει, την έλλειψη οικονομικών πόρων για την εξασφάλιση ασφαλούς, είτε με την έννοια της μετακίνησης, είτε με την έννοια των ταξιδιωτικών εγγράφων, (δηλαδή παράνομης μετακίνησης) και την παραπληροφόρηση για την απασχόληση της γυναίκας στην αγορά εργασίας, ενώ βασικό κίνητρο των γυναικών θυμάτων είναι οικονομικό.

Συνοψίζοντας, το trafficking, και συγκεκριμένα η σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών, αποτελεί μία νέα μορφή γυναικείας μετανάστευσης. Το γυναικείο σώμα, ως αντικείμενο σεξουαλικής εκμετάλλευσης, είναι το εμπόρευμα που διακινείται οργανωμένα από τις αποκαλούμενες τριτοκοσμικές χώρες, προς τις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες. Σήμερα λοιπόν, η εμπορία και διακίνηση ανθρώπων κατατάσσεται ως μία μορφή οργανωμένου εγκλήματος. (Συκιώτου, 2006)

Τα δίκτυα της Διεθνικής Σωματεμπορίας

Σύμφωνα με την Παπαγιαννοπούλου (2007), η εμπορία ανθρώπων οργανώνεται με το συνδυασμό αλλοδαπών και εγχώριων εγκληματικών ομάδων, στις οποίες, είτε ομάδες, είτε μεμονωμένα άτομα είναι υπεύθυνα για τις διάφορες φάσεις της εμπορίας ανθρώπων, τόσο στην χώρα προέλευσης, όσο και στην χώρα προορισμού. Σε όλο το φάσμα δράσης λειτουργούν μεγάλες επιχειρήσεις και διεθνή δίκτυα, τα οποία αφορούν μία καλά οργανωμένη βιομηχανία. Πιο αναλυτικά, τα δίκτυα διακίνησης, χρησιμοποιούν τις ίδιες μεθόδους με κάθε άλλη μορφή οργανωμένου εγκλήματος. Παραδείγματος χάρη πραγματοποιούνται εκβιασμοί, πλαστογραφίες, διάφορες μορφές εξαναγκασμού, σωματική βία, διαφθορά κρατικών λειτουργιών κ.τ.λ. Αξίζει να αναφερθεί, πως το τοπικό δίκτυο μεσαζόντων που ενεργεί στις χώρες διαμετακόμισης, επιμελείται κυρίως την συνοδεία, τη μεταφορά και την παροχή καταφυγίου, ώστε να διευκολύνει την μετακίνηση των προσώπων. (Συκιάτου, 2003)

Είναι απαραίτητο να επισημανθεί ότι τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, η εξάπλωση του πιο φθηνού τομέα της πορνείας στην Ευρώπη, θεμελιώθηκε με την ανάπτυξη δικτύων εγκλήματος που ειδικεύονται στη μεταφορά και μετά στην αιχμαλωσία των γυναικών. Βαθμιαία οι ομάδες αυτές εδραιώθηκαν, καταλαμβάνοντας μερίδιο της αγοράς της πορνείας και στην πορεία προεκτάθηκαν. (Μοτζίι, 2007)

Στην Ευρώπη, όπως έχει υποστηριχθεί από την Τσακλάγκανου (2002) και την Παπαγιαννοπούλου (2007), υπάρχει μία «κατανομή χώρου» της εμπορίας ανάμεσα στις χώρες προέλευσης, (Σλοβακία, Ρουμανία, Ρωσία, Πολωνία, Ουκρανία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Λετονία, Κροατία, Λευκορωσία, Βουλγαρία, Αλβανία, Κόσσοβο), τις χώρες διαμετακόμισης και τις χώρες προορισμού, όπως είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Κύπρος, η Αγγλία, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Ελβετία, η Ολλανδία και άλλες.

Στην Ελλάδα, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας, 1990 – 2000, το κάθε δίκτυο διεθνικής σωματεμπορίας προσέφερε στην εξαναγκαστική πορνεία, το δικό του, ιδιαίτερο πρώτο υλικό από γυναίκες αναφορικά με την εθνικότητα ή την χώρα προέλευσης, έχοντας ως στόχο την δημιουργία μίας λίστας επιλογών του πελάτη, στην οποία υπήρχαν προσφορές και τιμές. Συνολικά πέντε ήταν τα δίκτυα, δηλαδή το

Ρωσικό, το Ουκρανικό, το Βαλκανικό, το Αλβανικό, και το Πολωνικό, τα οποία εξανάγκασαν στην πορνεία, στην Ελλάδα, γυναίκες από την Σλοβενία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία, τη Πολωνία, την Ουκρανία, το Ουζμπεκιστάν, τη Μολδαβία, Π.Γ.Δ.Μ., τη Λιθουανία, τη Λευκορωσία, τη Λετονία, το Καζακστάν, την Εσθονία, τη Γιουγκοσλαβία (Κόσσοβο, Μαυροβούνιο, Βοσνία – Ερζεγοβίνη), τη Γεωργία, τη Βουλγαρία, το Αζερμπαϊτζάν, την Αλβανία. Αξίζει να τονισθεί πως τα τέσσερα δίκτυα - το Ρωσικό, το Ουκρανικό, το Βαλκανικό και το Αλβανικό – δεν είχαν την ίδια βαρύτητα και σημασία για την εξαναγκαστική πορνεία στην Ελλάδα και αυτό διότι το κάθε ένα από αυτά, γνώρισε ανάπτυξη στην πορεία, η οποία ήταν αφενός εξαρτημένη από την ανάπτυξη της εξαναγκαστικής πορνείας στην Ελλάδα και αφετέρου, η ανάπτυξή της δημιουργήθηκε και εξαιτίας της ζήτησης των θυμάτων που προωθούσε στην αγορά. (Λάζος, 2002)

Η μετακίνηση των θυμάτων από τη χώρα προέλευσης μέχρι την Ελλάδα, είναι κυρίως αρμοδιότητα αλλοδαπών διακινητών, σε αντίθεση με τον χώρο κράτησης τους, τον τρόπο μεταφοράς τους και την ανεύρεση πελατών, τα οποία είναι κυρίως αρμοδιότητα Ελλήνων μελών δικτύων. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2005)

Κάθε δίκτυο διεθνικής σωματεμπορίας αποτέλεσε έναν τόπο πληροφοριών, μηχανισμών – εργαλείων και εναλλακτικών λύσεων, για όλους τους διεθνοσωματεμπόρους. Μέσα σε αυτό το διευρυμένο πλαίσιο, οι διάφορες ομάδες σωματεμπόρων είχαν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ τους, σχετικά με τη κλίμακα δράσης, τις δυνατότητες και τον προγραμματισμό. Συγκεκριμένα, οι διαφορές αυτές έχουν να κάνουν με την οργάνωση, τις προσωπικές ικανότητες, το χρήμα, το στελεχικό δυναμικό, τη στρατολόγηση, τη μετακίνηση, την εγκατάσταση καθώς και την πρόσβασή τους στις αρχές. (Λάζος, 2002)

Τα μοντέλα Διεθνικής Σωματεμπορίας

Σύμφωνα με τον Λάζο (2002), η προσέγγιση της Διεθνικής Σωματεμπορίας γίνεται περισσότερο κατανοητή όταν περικλείεται από όρους οργανωμένης εγκληματικής ομάδας ή συμμορίας. *Οι εγκληματικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών, μπορούν να διαιρεθούν ως εξής:*

1. Σε αυτές που εμπλέκονται αποκλειστικά και μόνο στη «στρατολόγηση» και την «πώληση» των θυμάτων, σε εγχώριες εγκληματικές οργανώσεις.
2. Σε αυτές που εμπλέκονται, τόσο στην «στρατολόγηση» των θυμάτων στις χώρες προέλευσής τους, όσο και στην κατ' εξακολούθηση σεξουαλική τους

εκμετάλλευση στην χώρα προορισμού ή την μεταπώλησή τους, σε διάφορες άλλες εγχώριες εγκληματικές οργανώσεις. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2006)

3. Στις εγχώριες εγκληματικές οργανώσεις που εκμεταλλεύονται τα θύματα, κατά σεξουαλικό τρόπο και τα διακινούν εντός της χώρας. (Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2005)

Όπως έχει υποστηριχθεί από την Συκιάτου (2003), η πραγμάτωση κάθε διακίνησης, περιλαμβάνει μία σειρά δραστών. Συγκεκριμένα, η διακίνηση – στην περίπτωση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης – εμπλέκει τους εξής δράστες: το **αρχικό πρόσωπο** το οποίο έρχεται σε επαφή ή μερικές φορές απαγάγει τις γυναίκες, τον **πράκτορα** στην χώρα προέλευσης, ο οποίος πληρώνει το στρατολόγο και είναι αυτός που διαθέτει όλες τις λεπτομέρειες για το εκάστοτε ταξίδι, τον **συνοδό** ο οποίος επισκέπτεται διάφορες χώρες, έχοντας ως στόχο οι αρχές να χάσουν τα ίχνη των θυμάτων trafficking, τους **μεσίτες** οι οποίοι συναντούν τις γυναίκες κατά την άφιξή τους και τους **προαγωγούς** οι οποίοι διοικούν και είναι υπεύθυνοι για τις εγκαταστάσεις. Τέλος, στους δράστες συμπεριλαμβάνεται και ο υπάλληλος που δέχεται δώρα.

Αναμφίβολα η διεθνική σωματεμπορία προσεγγίζεται με όρους εγκληματικής οργάνωσης, επειδή είναι ο μόνος τρόπος κατά τον οποίο μπορεί να αποδοθεί ποινική ευθύνη στους σωματέμπορους. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραγκωνίζεται η αντίληψη του φαινομένου ως «*παράνομο προϊόν*», με μεγάλη ζήτηση, δηλαδή, δεν πρέπει να περιθωριοποιείται η ιδέα της πελατείας, διότι είναι αυτή που τροφοδοτεί το φαινόμενο. Τα τρία μοντέλα της Διεθνικής Σωματεμπορίας, στοχεύουν στην συνύπαρξη, αλλά και τη διατήρηση της ισορροπίας, ανάμεσα στους πελάτες και τις εγκληματικές οργανώσεις. (Λάζος, 2002)

Ιδιαίτερα σημαντικό θεωρείται, πως τα τρία μοντέλα Διεθνικής Σωματεμπορίας που θα καταγραφούν παρακάτω, όπως έχει υποστηριχθεί από τον Λάζο (2002), αποτελούν γενικεύσεις, αν σκεφτεί κανείς τις εξελίξεις που υπάρχουν στην Ελλάδα, όσον αφορά το trafficking, ιδίως την πενταετία 1998 - 2002. Συνεπώς δεν δύναται να υπάρχει καθολική ισχύς.

Ολοκληρωμένο Μοντέλο Διεθνικής Σωματεμπορίας

Το ολοκληρωμένο δίκτυο στην παράνομη διακίνηση με σκοπό την εμπορευματική εκμετάλλευση, από την πορνολόγηση έως την οικονομική και σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών – θυμάτων trafficking, αποτελεί ένα τριπλοκομβικό – τριφασικό μοντέλο, (στρατολόγηση – μεταφορά – εκμετάλλευση),

το οποίο συγκροτείται από τρεις οργανωμένες εγκληματικές ομάδες, (πορνολογήτης – διακινητής – μισθωτής). Στο **ολοκληρωμένο μοντέλο**, ο κάθε κόμβος είναι σχετικά αυτόνομος και έχει δικό του επικεφαλής και δική του εσωτερική οργάνωση. Έπειτα, η κάθε φάση της διαδικασίας, λαμβάνει χώρα από διαφορετικό κόμβο – εγκληματική ομάδα. Αξίζει να τονισθεί, πως το συγκεκριμένο μοντέλο δικτύου αποδίδει αυξημένη ευελιξία ως προς την αστυνομία και συγχρόνως διευκολύνει τον εντοπισμό των γυναικών προς πορνολόγηση. Η αξιοποίησή του στην Ελλάδα πραγματοποιείται τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα συχνά, από μικρομεσαίους εκμισθωτές. (Λάζος, 2002)

Συγκεντρωτικό Μοντέλο Διεθνικής Σωματεμπορίας

Το συγκεντρωτικό μοντέλο είναι μονοκομβικό – τριφασικό. Αναλυτικότερα, οι τρεις φάσεις της διεθνικής σωματεμπορίας, δηλαδή η πορνολόγηση, η μεταφορά και η εκμίσθωση, αναλαμβάνονται από την ίδια εγκληματική ομάδα, στο πλαίσιο και με τη στήριξη της ευρύτερης υποδομής που παρέχει το δίκτυο. Επιπλέον στην ομάδα υπάρχει ένας ή δύο επικεφαλής, στη χώρα πορνολόγησης ή και τη χώρα εκμίσθωσης. Το μειονέκτημα του συγκεντρωτικού μοντέλου, έγκειται στο ότι συχνά μία σύλληψη είναι ικανή να καταστείλει ή αλλιώς να απενεργοποιήσει το δίκτυο. Στην Ελλάδα απαντάται σε «παλαιές» ομάδες διεθνοσωματεμπόρων, ενώ παράλληλα και σε σύγχρονες, ιδιαίτερα δυνατές και ανθεκτικές ομάδες, οι οποίες διακινούν μεγάλους αριθμούς γυναικών. (Λάζος, 2002)

Τοπικό Μοντέλο Διεθνικής Σωματεμπορίας

Το μοντέλο αυτό είναι μονοκομβικό – διφασικό και εστιάζει στο σύνολο των περιπτώσεων όπου η πορνολόγηση αλλοδαπών γυναικών λαμβάνει χώρα εντός των συνόρων της χώρας αποστολής, με την προώθησή τους, να έχει διεξαχθεί με νόμιμα ή παράνομα μέσα, τα οποία ενσωματώνονται στην ευρύτερη κατηγορία των δικτύων παράνομης οικονομικής μετανάστευσης. Το τοπικό μοντέλο, περιλαμβάνει δύο φάσεις, την πορνολόγηση και την εκμίσθωση, οι οποίες υλοποιούνται από την ίδια την ομάδα, έχοντας συνήθως έναν επικεφαλής. Το συγκεκριμένο δίκτυο, είναι τοπικό. Με άλλα λόγια, περιορίζεται σε μία χώρα, παραδείγματος χάρη στην Ελλάδα, αλλά έχει διεθνή σύσταση, όσον αφορά τα πρόσωπα που το απαρτίζουν, και τις γυναίκες που πορνολογούνται.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι το τοπικό μοντέλο εμφανίζει και μία παραλλαγή. Η παραλλαγή αυτή αφορά τη μετεξέλιξη του δικτύου σε δικομβικό, αφού συχνά μετά την πορνολόγηση, υπάρχει η μεταπώληση των γυναικών, σε άλλο κόμβο – οργανωμένη ομάδα, μέσα στην ίδια χώρα. Επίσης, η ύπαρξη ενός μόνο κόμβου έχει

το μειονέκτημα ότι η ακύρωση μίας φάσης ή η σύλληψη ενός μέλους, καθοδηγεί σε ακύρωση, όλο το δίκτυο. Βέβαια, από την άλλη πλευρά, είναι ένα κλειστό δίκτυο, το οποίο έχει μικρότερο συντελεστή διακινδύνευσης. Στην Ελλάδα, η μορφή αυτή επικεντρώνεται, στις νόμιμες και παράνομες μετανάστριες. (Λάζος, 2002)

2.3. Αίτια του trafficking

Έπειτα από έρευνες, έχει παρατηρηθεί, ότι το φαινόμενο της σωματεμπορίας (trafficking), έχει εκτείνει το εύρος των δραστηριοτήτων του, κυρίως σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με αποτέλεσμα ο αριθμός των γυναικών που οδηγούνται στην πορνεία συνεχώς να αυξάνεται. (Eurorap / Tampere, 2001)

Το πρόβλημα του φαινομένου του trafficking είναι πολυεπίπεδο, γι' αυτό και η αιτιολόγησή του αποτελεί μία πολύπλοκη και πολυπαραγοντική διαδικασία. Κατηγοριοποιώντας τις αιτίες έξαρσης και ενδυνάμωσης του φαινομένου, μπορεί να εστιάσει κανείς σε πέντε βασικούς παράγοντες:

- οικονομικοί παράγοντες,
- κοινωνικοί παράγοντες,
- ψυχολογικοί – προσωπικοί παράγοντες,
- γεωγραφικοί παράγοντες και
- τεχνολογικοί παράγοντες.

2.3.1. Οικονομικοί παράγοντες

Η εμπορευματοποίηση του σεξ, έχει επιφέρει αυξημένα κέρδη, τόσο στους προαγωγούς όσο και στους διακινητές. Αν και οι σκλάβες του σεξ αποτελούν μόνο το 4,2% των σκλάβων που υπάρχουν στον κόσμο, ωστόσο αποδίδουν κέρδη στους εμπόρους, τα οποία φτάνουν σε ποσοστά το 39,1%. (Κάρας, 2010)

Η αναγόρευση του χρήματος σε αυτοσκοπό και μοναδικό δέλεαρ για την ανάληψη κοινωνικών πρωτοβουλιών, εξαιτίας της αποδόμησης των οικονομικών και κοινωνικών ιδανικών τα τελευταία χρόνια, ενισχύουν την ανάπτυξη εγκληματικών δράσεων με στόχο την κερδοσκοπία. (Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1998)

Όσον αφορά συγκεκριμένα στην Ελλάδα, στα παραπάνω επικουρεί η ολοένα αυξανόμενη πελατεία, η οποία με την οικονομική σχέση που αναδεικνύει μεταξύ του πελάτη και της εκδιδόμενης, οδηγεί στην εξάπλωση της εξαναγκαστικής πορνείας και στην αφαίρεση του δικαιώματος ελεύθερης βούλησης από την πλευρά των γυναικών. (Λάζος, 2002)

Τα υψηλά κέρδη τα οποία επιφέρει το σεξ – trafficking αποδίδονται στην υλοποίηση δύο βασικών νόμων της αγοράς:

Η μείωση του λειτουργικού κόστους αυξάνει τα έσοδα μιας επιχείρησης: η απόδοση του νόμου αυτού στη βιομηχανία του σεξ συνεπάγεται πως όσο μικρότερο είναι το κόστος μιας «εργαζόμενης» για τον σωματέμπορα, τόσο αυξανόμενο θα είναι το ποσοστό κέρδους του. Οι σκλάβες πόρνες έχουν ελάχιστο κόστος απόκτησης και συντήρησης σε σχέση με τις οικειοθελώς εκδιδόμενες, με αποτέλεσμα τα λειτουργικά έξοδα της επιχείρησης να μειώνονται δραστικά. Η αύξηση των κερδών της επιχείρησης, αποτελεί το κυριότερο αίτιο επιλογής των σκλάβων με σκοπό την επάνδρωση μιας επιχείρησης.

Η αύξηση της τιμής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας μειώνει την ζήτησή του: ο αριθμός των σεξουαλικών πράξεων που πρέπει να τελέσει μία πόρνη καθημερινά, αποτελεί συμψηφισμό του κόστους των σεξουαλικών υπηρεσιών με τις εργατώρες που απαιτούνται για την αγορά της. Αυτό, συνεπάγεται, ότι όσο πιο χαμηλή η τιμή του πορνικού μισθώματος, τόσο περισσότεροι πελάτες θα έχουν πρόσβαση, με αποτέλεσμα την αύξηση των κερδών των δουλεμπόρων. Η ρευστοποίηση της φτώχειας και της ευάλωτης θέσης της γυναίκας, από τα δίκτυα σωματεμπορίας, δίνει την δυνατότητα στους πελάτες να έχουν πρόσβαση σε ένα «προϊόν» χαμηλού κόστους και καλής ποιότητας.

Η επιβολή της πορνολόγησης γυναικών, με σκοπό τη φθηνή ή απλήρωτη εργασία, αναφύεται σύμφωνα με τα παραπάνω, στην ανθεκτικότητα και την υψηλή κερδοφορία του εμπορευματοποιημένου σεξ.

Εξαιτίας της κατάρρευσης του ανατολικού μπλοκ, η οποία οδήγησε στον μετασχηματισμό της κρατικής οικονομίας των κομμουνιστικών χωρών σε ελεύθερη αγορά, δημιουργώντας αλλεπάλληλα προβλήματα (ανεργία, περικοπές κοινωνικών δαπανών, βεβιασμένες ιδιωτικοποιήσεις κ.λ.π.), το μεταναστευτικό κύμα προς τις ευπραγείς χώρες της Δύσης αυξήθηκε κατακόρυφα κάνοντας τους μετανάστες να υποτιμούν την επικινδυνότητα των ενεργειών τους έχοντας ως πρωταρχικό σκοπό την ανεύρεση μιας καλύτερης ποιότητας ζωής. (Κάρας, 2010)

Οι χώρες της Δύσης θέλοντας να προστατεύσουν, τα κεκτημένα αγαθά τους, αλλά και εξαιτίας του οικονομικού μαρασμού και της ανεργίας την οποία βιώνουν, ισχυροποιούν τους ελέγχους των συνόρων, αποκόπτοντας τους μετανάστες από κάθε νόμιμη οδό μετακίνησης. (Παπαγεωργίου, 2008)

Όπως αναφέρεται σε ετήσια έκθεση του 2000 σχετικά με το εμπόριο ανθρώπων, όσοι μετανάστες είναι αποφασισμένοι να μεταναστεύσουν, οδηγούνται εξαιτίας των αυστηρών μέτρων των χωρών υποδοχής, σε οργανωμένα δίκτυα λαθρομετανάστευσης και εμπορίας. (Κυριαζή, 2010)

Η ύπαρξη και η δράση των δικτύων αυτών, υποβοηθείται πολύ συχνά από κρατικούς υπαλλήλους, όπως οι τοπικοί αστυνομικοί οι οποίοι συχνά αποτελούν την πελατεία των πορνείων στα οποία εξαναγκάζονται να εκδίδονται τα θύματα trafficking. Επίσης, εργαζόμενοι στα αρμόδια γραφεία έκδοσης βίζας και μετανάστευσης, φροντίζουν να αποσιωπούν την πλαστότητα των εγγράφων που προσκομίζουν οι traffickers, λαμβάνοντας ως αντίτιμο δωρεάν σεξουαλικές υπηρεσίες. (Zhang, 2007)

Ο βαθμός δυσκολίας αυξάνει ιδιαίτερα για τις γυναίκες μετανάστριες. Για να εξασφαλίσει τα απαιτούμενα ταξιδιωτικά έγγραφα και τα χρήματα, για την διασφάλιση των εξόδων του ταξιδιού, η γυναίκα μετανάστρια θα πρέπει να καταγράψει χρόνια εργασίας στη χώρα της, ή να οδηγηθεί στην πώληση μεγάλου μέρους της περιουσίας της ή στο δανεισμό από συγγενείς και φίλους. Εάν τα παραπάνω δεν μπορούν να επιτευχθούν, μοναδική λύση αποτελούν οι τοκογλύφοι, οι τόκοι των οποίων ανέρχονται σε ποσοστά του 20% - 30% μηνιαίως, τα οποία την εξαναγκάζουν να εργάζεται για τουλάχιστον 2 – 3 χρόνια με μοναδικό σκοπό την αποπληρωμή του χρέους της. Η σφοδρή αυτή οικονομική πίεση εξαναγκάζει τη νέα γυναίκα να οδηγηθεί στους δρόμους της εκπόρνευσης. (Μοντζίνι, 2007)

Τα κέρδη των δουλεμπόρων μπορούν να αυξηθούν επίσης εξαιτίας της δυνατότητάς τους να μεταπωλούν ή να νοικιάζουν τις γυναίκες – σκλάβες σε άλλους. Σύμφωνα με έρευνες τα κέρδη των αφεντικών αγγίζουν τις 12.000 – 15.000 ευρώ μηνιαίως. Οι αγοραστικές δαπάνες των εκμεταλλευτών ξεπληρώνονται από τις γυναίκες σε διάστημα ολίγων ημερών και στη συνέχεια εκείνοι απομυζούν μονάχα κέρδη. (Παπαδοπούλου, 2008)

2.3.2. Κοινωνικοί παράγοντες

Το οικονομικό όφελος των σωματεμπόρων, καθώς επίσης και οι δυσχερείς οικονομικές συνθήκες της ζωής των θυμάτων, δεν αποτελούν τα μοναδικά αίτια έξαρσης του φαινομένου του trafficking.

Την έξαρση του φαινομένου του trafficking ενισχύουν πολλοί κοινωνικοί παράγοντες. Σύμφωνα με αρκετές φεμινιστικές θεωρίες, η μεγάλη καταπίεση που

βιώνουν οι φτωχές γυναίκες από τους άνδρες, τις οδηγούν στα δίκτυα των κυκλωμάτων σωματεμπορίας.

Η ισχύς του πατριαρχικού πολιτισμού, κυρίως σε χώρες του τρίτου κόσμου, προάγει την κοινωνικοποίηση των γυναικών με τρόπο τέτοιο, ούτως ώστε να δημιουργείται στις γυναίκες το αίσθημα της υποχρέωσης συντήρησης της οικογένειας με μοναδικό μέσο το κορμί τους. Οι κόρες, αναγκάζονται να αναλάβουν το βαρύ φορτίο του υϊκού και οικογενειακού καθήκοντος. (Τσακλάγκανου, 2002)

Ακόμη, και σε χώρες όπου η ισότητα των δυο φύλων διασφαλίζεται μέσω της ισχύουσας νομοθεσίας, η γυναίκα υπόκειται σε έναν άτυπο έλεγχο εξαιτίας των παραδοσιακών ιδεών οι οποίες υποδαυλίζουν την άνιση κατανομή της εξουσίας και την εξασφάλιση προνομίων κυρίως υπέρ των ανδρών. (Δημητρίου, 2001)

Η ανισότητα σε βάρος των γυναικών, φανερώνεται ακόμη και σε μία από τις πιο απεχθείς μορφές της, αυτή της θηλεοκτονίας. Η συστηματική θηλεοκτονία, δηλαδή η πολιτική του ενός παιδιού, προωθεί το φαινόμενο του trafficking. Ο μη ισομερής καταμερισμός του φύλου στις γεννήσεις, οδηγεί στην αριθμητική υπερτέρηση των ανδρών, γεγονός το οποίο καθιστά επιτακτική την ικανοποίηση των αναγκών τους. Το αντίτιμο αυτού του γεγονότος, καλούνται να καταβάλουν οι γυναίκες, είτε μέσω της εξαναγκαστικής πορνείας, είτε με την μορφή του εξαναγκαστικού γάμου, μέσω του οποίου δρουν τα κυκλώματα προώθησης γυναικών. Η γυναίκα λειτουργεί πλέον ως αντικείμενο αγοραπωλησίας. (Τσιλιάκου, 2008)

Η μετάλλαξη της ταυτότητας των φύλων στη σύγχρονη κοινωνία και ο επαναπροσδιορισμός της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης, δημιούργησε ανασφάλειες στο αρσενικό σχετικά με τις ικανότητές του στη σύναψη σχέσεων με το άλλο φύλο, με επακόλουθο την αναζήτηση ικανοποίησης και επιβεβαίωσης της κυριαρχίας του πάνω στη γυναίκα, μέσω του αγοραίου σεξ. (Μοντζίνι, 2007)

Αρκετά συχνά, οι γυναίκες καταφεύγουν στην μετανάστευση σε χώρες κυρίως της Δύσης, ούτως ώστε να έχουν την δυνατότητα διαβίωσης ισότιμης με τον ανδρικό πληθυσμό, όπως αυτή προβάλλεται μέσω των περιοδικών και του κινηματογράφου. (Τσακλάγκανου, 2002)

Παρατηρείται μία θηλυκοποίηση της μετανάστευσης εξαιτίας της αναζήτησης (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης – Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2005) διόδου επιβίωσης. (Τουλούμη, χ.χ.)

Το φαινόμενο του trafficking προάγεται ακόμη και μέσω της θρησκείας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα συστήματα Devadasī, Devaki και Trokosi.

(Scarpa 2008) Οι γυναίκες Devadasi απαντώνται στην Δυτική Ινδία. Οι θηλυκοί αυτοί υπηρέτες του Θεού, είναι κορίτσια, στα οποία δεν επιτρέπεται να παντρευτούν, ώστε να γίνουν ιερόδουλες του ναού. Επίσης, θεωρούνται πολύ ευάλωτες, ούτως ώστε να διακινηθούν ως σεξουαλικά εμπορεύματα. (Scarpa, 2008)

Το σύστημα Devaki αποτελεί μία θρησκευτική πρακτική στο Νεπάλ, ενώ το Trokosi ασκείται κυρίως στην Γκάνα και σε κάποιες άλλες χώρες της Δυτικής Αφρικής, όπως το Μπενίν, η Νιγηρία και το Τόγκο. Αν και αυτές οι πρακτικές θεωρούνται πλέον παράνομες, ωστόσο δεν παύουν να υπάρχουν. (Scarpa, 2008)

Τέλος, χαρακτηριστικό παράδειγμα δεσμευτικών θρησκευτικών δοξασιών, με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση, αποτελούν οι τελετές juju. Κυρίως στην Νιγηρία, η υποταγή των γυναικών και η σεξουαλική τους εκμετάλλευση, εξασφαλίζονται μέσω των τελετών Βουντού. (Μοντζίνι, 2007)

Τέλος, τα φαινόμενα πολιτικής αστάθειας, οδήγησαν στην αύξηση του σεξουαλικού εμπορίου. Μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, το φαινόμενο του trafficking, αν και θεωρούνταν παράνομο, άρχισε να διευρύνει το πεδίο δράσης του, μέσω μεμονωμένων ανθρώπων ή μικρών αυτόνομων ομάδων, ως αποτέλεσμα της εισόδου των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στην οικονομία της αγοράς. (Μοντζίνι, 2007)

2.3.3. Ψυχολογικοί - Προσωπικοί παράγοντες

Η ευαλωτότητα μιας γυναίκας με επιβαρημένο ψυχολογικό ιστορικό αυξάνει, με αποτέλεσμα το έργο των διεθνών δικτύων σωματεμπορίας να καθίσταται ευκολότερο.

Ένα δυσχερές οικογενειακό περιβάλλον, το οποίο κακοποιεί και απορρίπτει την νεαρή κοπέλα, μπορεί να οδηγήσει στην εκδήλωση αρνητικών ψυχολογικών καταστάσεων – όπως το αίσθημα της μοναξιάς και της αναξιοσύνης – τα οποία εάν δεν αντιμετωπιστούν εγκαίρως τείνουν στην ανάπτυξη νευρώσεων.

Η ενδοοικογενειακή κακοποίηση οδηγεί στην συναισθηματική αποκοπή της νεαρής γυναίκας από τους γονείς, η οποία στην συνέχεια τίθεται σε λειτουργία και στο εργασιακό περιβάλλον ως συναισθηματική αποκοπή από τους πελάτες. (Greenwald, 2004)

Τα ψυχολογικά προβλήματα, εξαιτίας του επιβαρυσμένου οικογενειακού περιβάλλοντος, οδηγούν στην κατάχρηση εθιστικών ουσιών, όπως τα ναρκωτικά και το αλκοόλ, ως μοναδική δίοδο εξόδου από την δυσοίωνα πραγματικότητα. Για την

καθημερινή εξασφάλιση των ουσιών αυτών, η γυναίκα καταφεύγει στην οικονομική ασφάλεια την οποία προσφέρουν οι σωματέμποροι. (Μοντζίνι, 2007)

2.3.4. Γεωγραφικοί παράγοντες

Η λειτουργία της Ελλάδας, ως σταυροδρόμι της Δύσης και της Ανατολής, εξαιτίας της γεωγραφικής της θέσης, συνηγορεί στην διεύρυνση του φαινομένου του trafficking με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, λόγω της συνεχούς μετακίνησης μεγάλων κυμάτων πληθυσμού.

Τα μειωμένα μέτρα ασφάλειας των Ελληνικών συνόρων, καθιστούν πολύ εύκολη την παραβίασή τους, με αποτέλεσμα να θεωρείται από κάθε μετανάστη, εύκολη χώρα εισόδου, τόσο για την μόνιμη εγκατάσταση όσο και για την μετακίνησή του σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Ποινική Δικαιοσύνη, 1999)

2.3.5. Τεχνολογικοί παράγοντες

Η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών και η μεγάλη ευκολία πρόσβασης στο διαδίκτυο, το οποίο επιτρέπει στον χρήστη να διατηρεί την ανωνυμία του κατά την περιήγησή του, καθιστά περισσότερο εύκολη την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση. (www.nath.gr)

Τέλος, μέσω του διαδικτύου, μπορεί κανείς εύκολα να συνευρεθεί με κοπέλες, οι οποίες προσφέρουν σεξουαλικές υπηρεσίες έναντι αμοιβής, αφού μέσω των πορνοταινιών που μεταδίδονται από τηλεοπτικούς σταθμούς, υπάρχουν παραπομπές σε ιστοσελίδες οι οποίες επιτρέπουν και διευκολύνουν τέτοιου είδους συναντήσεις. (Μοντζίνι, 2007)

Απότοκο των παραπάνω παραγόντων αποτελεί η μετατροπή της γυναίκας σε αντικείμενο, το οποίο μπορεί να επιφέρει κέρδη στον σωματέμπορο – εκμεταλλευτή, αλλά και ευχαρίστηση στον πελάτη. Χάνεται λοιπόν κάθε στοιχείο το οποίο επικυρώνει την ανθρώπινη υπόστασή της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΩΣ ΘΥΜΑ TRAFFICKING

3.1. Η ταυτότητα του θύματος

Οι γυναίκες θύματα σωματεμπορίας, δεν έχουν κανένα δικαίωμα στην αυτόνομη δράση. Είναι υποχρεωμένες να εργάζονται συνεχώς και μπορούν να σταματήσουν μόνο εφόσον έχουν συγκεντρώσει το προκαθορισμένο από τον διακινητή ποσό, αλλιώς η τιμωρία τους είναι κυρίως η άσκηση σωματικής βίας.

Πολύ συχνά, οι σωματέμποροι, έχουν το δικαίωμα να μεταπωλήσουν μία γυναίκα, σε όποιον τους προσφέρει κάποιο μεγάλο και συμφέρον χρηματικό ποσό.

Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Δίκτυο Επιβίωσης, οι γυναίκες οι οποίες εμπλέκονται στην πορνεία, κατηγοριοποιούνται σε τρεις ομάδες:

α) Η πρώτη ομάδα, απαρτίζεται από γυναίκες, οι οποίες βίωσαν ολοκληρωτικές μορφές εξαναγκασμού. Οι γυναίκες αυτές, δεν είχαν καμιά γνώση για τον προορισμό ή το είδος εργασίας τους, ενώ συχνά, αποτελούν θύματα απαγωγής. (Τσακλάγκανου, 2002)

β) Η δεύτερη ομάδα, αφορά σε γυναίκες, οι οποίες αν και αρχικά γνώριζαν έως ένα βαθμό το είδος της εργασίας στην οποία θα επιδίδονταν, στη συνέχεια εξαναγκάστηκαν σε μη συμφωνημένες συνθήκες εργασίας, χωρίς δυνατότητα μεταβολής της κατάστασής τους, εξαιτίας του καταναγκαστικού χρέους και της αφαίρεσης των νόμιμων εγγράφων τους. (Τσακλάγκανου, 2002)

γ) Η τρίτη ομάδα, απαρτίζεται από γυναίκες, οι οποίες επιλέγουν αυτού του είδους την εργασία, διότι δεν θεωρούν ότι υπάρχει κάποια εναλλακτική λύση σχετικά με το είδος της εργασίας, η οποία θα τους επιφέρει κάποια οικονομική ασφάλεια. Για τον λόγο αυτό, ο διακινητής, εκμεταλλευόμενος την ευήθεια των γυναικών, εξαιτίας της δυσχερούς οικονομικής και νομικής τους θέσης, προσδοκά μονάχα το δικό του όφελος. (Τσακλάγκανου, 2002)

Σημαντικός παράγοντας, ο οποίος υποβοηθά τα μεγάλα κύματα γυναικείας μετανάστευσης, είναι οι μειωμένες θέσεις εργασίας εξαιτίας της διάκρισης του φύλου στην χώρα καταγωγής των μεταναστριών. (Μοντζίνι, 2007)

Όσον αφορά, το προφίλ των γυναικών αυτών, σύμφωνα με έκθεση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, συνήθως σκιαγραφείται από γυναίκες ηλικίας κάτω των 25 ετών, οι οποίες έχουν κάποιο επίπεδο μόρφωσης, είναι άγαμες και είτε δεν έχουν παιδιά, είτε αυτά έχουν παραμείνει στην χώρα καταγωγής. (Αμπατζή, 2008)

Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας, τα θύματα trafficking:

1. έχουν το ίδιο είδος σχέσης με τον θύτη,
2. συχνά γίνονται και οι ίδιες θύτες κάποια στιγμή, επαναλαμβάνοντας το έγκλημα, το οποίο κάποτε τις έβλαψε,
3. με την επιστροφή στην πατρίδα τους, πολύ συχνά, βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό και διασυρμό. (Συκιώτου, 2003)

3.2. Το τραύμα και η κλινική εικόνα των γυναικών θυμάτων

Εξαιτίας των τραυματικών γεγονότων, τα οποία βιώνουν, συνήθως για μεγάλο χρονικό διάστημα, τα θύματα εμφανίζουν τα ίδια τυπικά χαρακτηριστικά, καθώς και τις ίδιες πιθανότητες να μετατραπούν κάποια μέρα σε θύτες, διαπράττοντας εγκλήματα όμοια με αυτά που βίωσαν. (Αμπατζή, 2004)

Τα θύματα trafficking δεν αντιμετωπίζονται ως ανθρώπινα όντα, αλλά χρησιμοποιούνται ως αντικείμενα ικανοποίησης των αναγκών κάποιας πληθυσμιακής ομάδας, αλλά και ως εμπορεύματα τα οποία επιφέρουν χρηματικά κέρδη στους διακινητές. Το γεγονός αυτό εξαιρεί την διάβρωση των ηθικών αξιών των σύγχρονων κοινωνιών, οι οποίες δείχνουν ανοχή στην καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η έλλειψη κατάλληλων δομών με στόχο την επανένταξη των θυμάτων δυσχεραίνει την δυσμενή τους θέση, εξαιτίας της υπάρχουσας προκατάληψης σχετικά με τις γυναίκες πόρνες.

Η δυνατότητα εύρεσης εργασίας με σκοπό την ομαλή και πλήρη κοινωνική επανένταξη των θυμάτων, αποδεικνύεται περίπλοκη εξαιτίας των στερεοτύπων, τα οποία φέρει μία γυναίκα – θύμα trafficking, σχετικά με το βαθμό υπαιτιότητάς της. (Συκιώτου, 2003)

Πέραν από τον κοινωνικό αποκλεισμό, τον οποίο βιώνουν τα θύματα trafficking, πρέπει να αντιμετωπίσουν και πολλά σωματικά προβλήματα, εξαιτίας της κακοποίησης την οποία βιώνουν.

Η κακή διατροφή, ο εξαναγκασμός στην χρήση ναρκωτικών ουσιών, καθώς επίσης και η παρατεταμένη έλλειψη ύπνου, οδηγούν σε σοβαρά σωματικά προβλήματα.

Οι διακινητές, χρησιμοποιούν τη σωματική και σεξουαλική κακοποίηση, για εκφοβισμό και παραδειγματισμό.

Οι πελάτες αρνούνται τη χρήση προφυλακτικού, με αποτέλεσμα την έξαρση του ιού του HIV, της ηπατίτιδας B και της σύφιλης.

Υπαρκτός είναι επίσης ο κίνδυνος ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης και προβλημάτων αναπαραγωγής. (Τουλούμη, χ.χ.)

Ο εγκλεισμός τους για μεγάλο χρονικό διάστημα και η επικοινωνία τους μόνο με τους διακινητές, οδηγούν στην διαστρέβλωση της αίσθησης του χώρου και του χρόνου και στην αδυναμία κατανόησης της κοινωνικής πραγματικότητας. (Ritter, 1998)

3.3. Η αναγνώριση του θύματος

Όπως συχνά αναφέρεται από μαρτυρίες εργαζομένων σε φορείς, οι οποίοι ασχολούνται με την καταπολέμηση του trafficking, πολύ συχνά η ανίχνευση θυμάτων αποτελεί μία πολυσύνθετη διαδικασία, εξαιτίας της επικρατούσας ασάφειας σχετικά με την αναγνώριση των ενδείξεων.

Ένα σημαντικό βοήθημα, στο έργο της αναγνώρισης των θυμάτων trafficking από τους επαγγελματίες, αποτελεί η εξέταση των πρώτων αντιδράσεων των θυμάτων μετά την μετακίνησή τους σε έναν ασφαλή χώρο διαμονής.

Κύρια χαρακτηριστικά των θυμάτων μετά την απολύτρωσή τους αποτελούν τα εξής:

- α)** Έλλειψη προσανατολισμού και σύγχυση, τα οποία προέρχονται εξαιτίας της απομόνωσης και του εγκλεισμού του θύματος. (Το Βήμα, 2002)
- β)** Ψυχική εξόντωση, η οποία πολλές φορές οδηγεί τα θύματα σε ακραίες ενέργειες, με σκοπό την απαλοιφή του ψυχικού πόνου. (Ελεύθερος Τύπος, 2004)
- γ)** Πολύ συχνά, όταν το θύμα προσπαθεί να αφηγηθεί τις συνθήκες ζωής και τα προβλήματα που αντιμετώπισε, κωλύεται, ενώ συχνά παραλείπει σημαντικά γεγονότα ούτως ώστε να αποφύγει την αναθύμηση των δυσχερών αυτών καταστάσεων. (Fattah, 2000)

Χαρακτηριστικό της βίας και των στερήσεων τις οποίες έχουν δεχθεί, ακόμη και μετά την διάσωσή τους, τα θύματα αντιδρούν με καχυποψία απέναντι στην παροχή υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να δεχθούν καμιά φροντίδα. Η

σύγχυση αυτή οδηγεί σε επιθετική συμπεριφορά απέναντι στους επαγγελματίες και σε οποιονδήποτε άλλον προσπαθεί να τις βοηθήσει.

Μέσα από την συμπαράσταση και την αρωγή των ειδικών, η οποία επέρχεται κυρίως, μέσω του σχεδιασμού εξειδικευμένων προγραμμάτων και της ενίσχυσης του σεβασμού του θύματος, μπορεί να αποκατασταθεί η μεταξύ τους επαφή και αλληλοεμπιστοσύνη.

Έχοντας ως κυριότερο στόχο το να επιζήσουν, τα θύματα πολλές φορές οδηγούνται σε μία πολύ δυσχερή ψυχολογική θέση, με αποτέλεσμα πολύ συχνά να αρνούνται ότι είναι θύματα, με σκοπό την διαφύλαξη των ελάχιστων και τελευταίων στοιχείων της αυτοεκτίμησής τους.

Τέλος, μετά τις συνεχείς απειλές, σχετικά με την σωματική του ακεραιότητα, αλλά και την διαφύλαξη της ζωής ατόμων του συγγενικού περιβάλλοντός του, εξαλείφεται κάθε δυνατότητα αντίδρασης του θύματος. (Tudorache, 2004)

3.4. Συνθήκες ζωής των θυμάτων trafficking

Τα θύματα μετακινούνται με τη βία εντός των συνόρων της χώρας τους ή σε άλλες χώρες, με σκοπό την καταναγκαστική πορνεία. Αρχικά συνήθως το θύμα επιθυμεί την μετανάστευση. Στην πορεία όμως, όταν έρχεται σε επαφή με το διακινητή του, διαπιστώνει πως η επιθυμία του αυτή για μετανάστευση, έχει μετατραπεί σε μία παράνομη διακίνηση και εν τέλει στην κατακράτησή του. Όταν οι γυναίκες – θύματα φθάσουν στον τελικό προορισμό, ξεκινά για αυτές ένας εφιάλτης, ο οποίος συνοδεύεται από μη ιδανικές και επικίνδυνες, συνθήκες ζωής.

Πιο συγκεκριμένα, τις κρατούν κλειδωμένες στα διαμερίσματα με φρουρούς, οι οποίοι δεν διστάζουν να τις βιάσουν και να ασκήσουν σωματική βία, πάνω τους. Έπειτα προκειμένου να κάμψουν την αντίστασή τους, τις αφήνουν νηστικές και απογυμνωμένες. Παραδείγματος χάρη, δίνουν νερό στις γυναίκες, μόνο για δέκα πέντε ημέρες, ενώ συγχρόνως συνεχίζουν να τις βιάζουν ομαδικά. Στην συνέχεια, πολλές από αυτές εξαναγκάζονται να έρχονται σε σωματική επαφή με πελάτες, χωρίς καμία προφύλαξη, με άμεση συνέπεια, να εκτίθενται σε ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, όπως επίσης και σε διάφορα αφροδίσια νοσήματα. Όταν οι σωματέμποροι νιώσουν ότι έγιναν υποχείριά τους, τις πωλούν σε άτομα, τα οποία επιθυμούν να τις βάλουν να δουλέψουν σε κέντρα στριπτίζ – σόου ή θέλουν να τις στείλουν σε «ραντεβού», πάντα βέβαια με τη συνοδεία «μπράβων». Ο χρόνος που χρειάζονται για να

υποτάξουν το κορμί και την ψυχή της υπονήφιας κοπέλας είναι συνήθως ένας μήνας. Αμέσως μετά οδηγούνται στον «πληρωμένο έρωτα». (Symonds, 1975)

Συμπερασματικά λοιπόν και σύμφωνα με τα στοιχεία του Stop Now (Stop Trafficking of people), οι συνθήκες ζωής των γυναικών, διακατέχονται από συνεχείς βιασμούς, ξυλοδαρμούς και βασανιστήρια. Ταυτόχρονα τα θύματα υφίστανται εκφοβισμούς και έντονη ψυχολογική κακοποίηση, η οποία πολλές φορές οδηγεί σε προβλήματα ψυχικού χαρακτήρα. Επιπλέον, αντιμετωπίζουν θέματα υγείας, καθώς παρατηρούνται υψηλά ποσοστά σεξουαλικών μεταδιδόμενων νοσημάτων. Μάλιστα δεν είναι λίγες οι φορές που οι γυναίκες προχωρούν σε εξαναγκαστικές αμβλώσεις, ενώ υπάρχει και η απουσία της ιατρικής τους περίθαλψης.

(<http://www.nath.gr/nostos/filoxeneia1.html>).

Επιπρόσθετα, όπως έχει υποστηριχθεί από τις Δρούγα & Παπαδοπούλου, το 2008, οι συνθήκες διαβίωσης των θυμάτων της διεθνικής σωματεμπορίας χαρακτηρίζονται από πλημμελή και κακή διατροφή, παρατεταμένη έλλειψη και στέρηση ύπνου, καταχρήσεις αλκοόλ ή και ναρκωτικών ουσιών, ενώ δεν λείπουν οι διάφοροι εξευτελισμοί, οι βασανισμοί νουθεσίας ή παραδειγματισμού ακόμα και οι θανατώσεις.

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω λοιπόν, είναι ότι στην περίπτωση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, οι σωματέμποροι επιδιώκουν την πλήρη υποταγή των θυμάτων τους, ασκώντας καθημερινή κακοποίηση, σωματική και ψυχολογική, πραγματοποιώντας βασανιστήρια και εξωτερικεύοντας απειλές κατά της ζωής των γυναικών, καθώς και των μελών της οικογένειάς τους. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός του ότι όσα θύματα αντιστάθηκαν ή επιχειρήσαν να διαφύγουν υπέστησαν σκληρά αντίποινα, τα οποία ξεκινούσαν από την στέρηση της τροφής και την απομόνωσή τους σε σκοτεινούς χώρους, μέχρι καψίματα στο σώμα, μαστίγωμα, χιτάκι, ηλεκτροσόκ, ακόμη και ακρωτηριασμούς. Επίσης οι δράστες γνωρίζουν πολύ καλά που διαμένουν οι οικογένειες των θυμάτων, αφού τις περισσότερες φορές εκεί έχουν αναζητήσει τα θύματά τους ή τα έχουν αγοράσει. Με τον τρόπο αυτό είναι πολύ εύκολο να απειλούν τις γυναίκες, εφόσον έχουν φροντίσει να κρατήσουν φωτογραφίες από ερωτικές σκηνές με τους «πελάτες». (Συκιάτου, 2003)

Έτσι λοιπόν, οι συνθήκες ζωής των θυμάτων *trafficking*, επηρεάζονται άμεσα από τους **τρόπους** που χρησιμοποιούν οι διακινητές για την ψυχολογική κατάρρευση και κατ' επέκταση την ολοκληρωτική κυριαρχία των γυναικών.

Οι τρόποι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

1. **Η αιχμαλωσία :** η αιχμαλωσία φέρνει το θύμα σε παρατεταμένη επαφή με τον θύτη και δημιουργεί μία παράξενη μορφή σχέσης, πειθαναγκαστικού ελέγχου. Κάτι τέτοιο πραγματοποιείται όταν το πρόσωπο είναι αιχμάλωτο με τη βία και συνυπάρχουν οι εκφοβισμοί, η άσκηση εξουσίας και η αποπλάνηση. Στις περιπτώσεις αιχμαλωσίας, ο θύτης γίνεται ο πιο ισχυρός άνθρωπος για το θύμα, με αποτέλεσμα η ψυχολογία του, να διαμορφώνεται με βάση τις πράξεις και τις πεποιθήσεις του εκάστοτε θύτη. (Herman, 1996)

2. **Η ψυχολογική κυριαρχία :** η τεχνική της επιβολής πάνω σε ένα άλλο άτομο βασίζεται στη συστηματική και επαναλαμβανόμενη πρόκληση ψυχικού τραύματος. Είναι δηλαδή η οργανωμένη τεχνική της αποδυνάμωσης και της αποσύνδεσης. Ο ψυχολογικός έλεγχος, έχει σκοπό να προκαλέσει τρόμο και αδυναμία στην γυναίκα, διαλύοντας συγχρόνως την αίσθηση του εαυτού της, σε σχέση με τους άλλους. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί ένας άνθρωπος για να υποτάξει έναν άλλον είναι όμοιες. Άλλωστε, σε οργανωμένες συμμορίες, οι δράστες ανταλλάσσουν γνώμες και συμβουλές, σχετικά με την εφαρμογή αποτελεσματικών πειθαναγκαστικών μεθόδων. Επίσης, η συστηματική χρήση αυτών των μεθόδων, είναι γνωστή και ως «καρύκευμα». (Herman, 1996)

Παρόλο που η βία κατατάσσεται ως μία παγκόσμια μέθοδος τρόμου, ο θύτης μπορεί να την χρησιμοποιήσει μόνο ως έσχατη λύση, αφού φροντίζει να κρατά τα θύματά του σε μία μόνιμη κατάσταση φοβίας. Αυτό το πετυχαίνει κάνοντας *χρήση απειλών θανάτου ή πρόκληση σοβαρής βλάβης*, απέναντί τους. Επιπλέον, πολλές φορές απειλεί και την ζωή σημαντικών οικογενειακών προσώπων των γυναικών, όπως είναι τα παιδιά τους, ή οι γονείς τους, καθώς και άλλα άτομα από το φιλικό και κοινωνικό τους περιβάλλον. Ο φόβος γιγαντώνεται επίσης και από τις απρόσμενες εκρήξεις βίας, σχετικά με την επιβολή μη σημαντικών κανόνων. Αυτό γίνεται για να πεισθεί το θύμα ότι ο θύτης είναι παντοδύναμος και ότι κάθε πιθανή αντίστασή του θα είναι ανούσια και μάταιη. Έπειτα *επιδιώκει να υιοθετήσει η κάθε γυναίκα την αίσθηση, πώς θα πρέπει να συμμορφωθεί με τους κανόνες και τις εντολές που θέτει, εάν θέλει να κερδίσει την επιείκειά του, από την οποία εξαρτάται η ζωή της*. Στόχος του δράστη λοιπόν είναι να καλλιεργήσει στο θύμα όχι μόνο την αίσθηση του φόβου, αλλά και την ευγνωμοσύνη, διότι εκείνος είναι που του επιτρέπει να ζει.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο θύτης, πέραν από την πρόκληση του φόβου, *επιχειρεί να εξουδετερώσει και την αίσθηση αυτοκυριαρχίας του θύματος*. Πιο αναλυτικά, *ελέγχει το σώμα και τις σωματικές λειτουργίες του θύματος*. Δηλαδή, ελέγχει τι τρώει,

πότε κοιμάται, πότε πηγαίνει τουαλέτα, τι ρούχα φοράει κτλ. Έτσι λοιπόν όταν η γυναίκα στερείται το φαγητό, τον ύπνο ή την άσκηση, εξασθενεί σωματικά. Ωστόσο, ακόμη και όταν ικανοποιούνται οι βασικές σωματικές της ανάγκες και πάλι αυτή η επίθεση ενάντια στην αυτονομία του ίδιου της του εαυτού, την ντροπιάζει και της καταβάλλει το ηθικό. Όταν ο θύτης καταφέρει να επιτύχει τον καθημερινό σωματικό έλεγχό της, τότε γίνεται για το θύμα μία πηγή, όχι μόνο φόβου και ταπείνωσης, αλλά και μία πηγή παρηγοριάς. Η ελπίδα για ένα μπάνιο, ένα γεύμα, μία καλή κουβέντα ή οποιαδήποτε άλλη παροχή, υλική ή συναισθηματική, εκλαμβάνονται ως δώρο για έναν άνθρωπο που τα έχει στερηθεί όλα αυτά για αρκετό χρονικό διάστημα. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός, πως η παροχή μικρών διευκολύνσεων, υποσκάπτει την ψυχολογική αντίσταση περισσότερο αποτελεσματικά από τον διαρκή φόβο και τη συνεχή στέρηση. Επιπροσθέτως, *ο δράστης ενδέχεται να καταστρέψει μία γυναίκα – θύμα trafficking, προσφέροντάς της ουσίες, οι οποίες προκαλούν εξάρτηση ή και ορισμένα οινόπνευματώδη.*

Συμπερασματικά, για να επιτευχθεί η απόλυτη κυριαρχία συνήθως είναι αναγκαίο να ληφθούν κάποια επιπλέον μέτρα. Ο θύτης επιδιώκει να απομονώσει το θύμα από κάθε πηγή πληροφόρησης, που μπορεί να του χαρίσει υλική βοήθεια ή συναισθηματική στήριξη. Και αυτό το κάνει διότι όσο το θύμα διατηρεί οποιαδήποτε άλλη ανθρώπινη επαφή, η δύναμη που μπορεί να ασκήσει πάνω του είναι περιορισμένη. Επιπλέον, όπως έχει υποστηριχθεί από τον Λάζο (2002), για να καταστραφούν οι δεσμοί δεν χρειάζεται μόνο να απομονωθεί η γυναίκα από το περιβάλλον, αλλά είναι απαραίτητο να διαλυθούν και οι εσωτερικές αναπαραστάσεις αυτών των δεσμών. Για το λόγο αυτό, οι θύτες καταβάλλουν επίμονες προσπάθειες να στερήσουν από τα θύματά τους, οποιοδήποτε αντικείμενο, θα μπορούσε να έχει γι' αυτά κάποια συμβολική σημασία.

3. Απόλυτη παράδοση : ο έντονος φόβος που καλλιεργείται στο θύμα, οι αμοιβές κατά διαστήματα, η αποξένωση και η εξάρτηση που επιβάλλεται σε αυτό, έχει ως συνέπεια τη δημιουργία ενός υποταγμένου και δέσμιου, συναινετικού αιχμαλώτου. Ωστόσο, ο ψυχολογικός έλεγχος του θύματος επισφραγίζεται, μόνο όταν αυτό, παραβεί τις ηθικές αρχές του και προδώσει σπουδαίους και ζωτικούς, ανθρώπινους δεσμούς του. Πρέπει να τονισθεί ότι αυτή η τεχνική πειθαναγκασμού, σε ψυχολογικό επίπεδο, είναι η πιο καταστρεπτική, επειδή η γυναίκα που έχει υποκύψει, μισεί τελικά τον εαυτό της.

Ως επακόλουθο όλων των παραπάνω, αξίζει να αναφερθεί η ύπαρξη των δύο σταδίων ψυχολογικής κατάρρευσης των θυμάτων trafficking.

Το πρώτο στάδιο παρουσιάζεται όταν το θύμα παραιτείται από την εσωτερική του αυτονομία, την φιλοσοφία ζωής που έχει, τις ηθικές του αρχές και αξίες ή το δεσμό του με τους άλλους, για να επιβιώσει. Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητη μία διευκρίνιση. Αυτή η κατάσταση της ψυχολογικής κατάρρευσης μπορεί να είναι αναστρέψιμη. Και αυτό διότι, δεν είναι λίγες οι φορές όπου τα θύματα περιγράφουν στις εμπειρίες τους, ότι οι έντονοι περίοδοι υποδούλωσης, συχνά εναλλάσσονταν με περιόδους ενεργής αντίστασης.

Το δεύτερο στάδιο ψυχολογικής κατάπτωσης, εμφανίζεται όταν το θύμα χάνει τη θέληση να ζήσει. Το στάδιο αυτό είναι μη αναστρέψιμο, αφού το άτομο υιοθετεί μία στάση απόλυτης παθητικότητας. (Συκιάτου, 2003)

Συνθήκες θυματοποίησης

Απόλυτος έλεγχος και απομόνωση : Ένα θύμα εμπορίας και διακίνησης είναι απομονωμένο από τον περιβάλλοντα κόσμο και δεν είναι επιτρεπτό να επικοινωνεί με κανέναν άλλον εκτός από το διακινητή. Ο διακινητής είναι αυτός που μεταφέρει στο θύμα την «εικόνα» του έξω κόσμου. Η απομόνωση του θύματος σε συνδυασμό με τη μοναδική του επικοινωνία, είτε με το διακινητή, αλλά είτε και με άλλους, ελεγχόμενους από αυτόν, προκαλεί την πλήρη εξάρτησή του από αυτόν, κάτι που έχει ως συνέπεια την ενοχοποίησή του. Επίσης, αξίζει να επισημανθεί, πως συχνά ο συγχρωτισμός του θύματος με το διακινητή του, ενδέχεται να οδηγήσουν στην εμφάνιση ενός συνδρόμου, του συνδρόμου της Στοκχόλμης. Το σύνδρομο αυτό υπάρχει, όταν τα θύματα εκφράζουν συμπάθεια ως προς τους απαγωγείς. (www.hrlg.org)

Σωματική βία : Σε αυτήν περιλαμβάνονται οι ξυλοδαρμοί και τα βασανιστήρια που υφίστανται οι γυναίκες.

Η 18χρονη Ναταλία από τη Μολδαβία αναφέρει: «...ζούσα ένα καθεστώς τρόμου, με χτυπούσαν και μου έλεγαν ότι θα εκδίδομαι μέχρι να ξεπληρώσω τα 6.000 ευρώ που έδωσαν για να με αγοράσουν» (Τα Νέα, 2004)

Ψυχολογική βία : Οι γυναίκες συχνά βιώνουν έντονα συναισθήματα ντροπής, διότι ορισμένες φορές δεν συνειδητοποιούν ότι είναι θύματα εμπορίας και διακίνησης. Υποστηρίζεται η άποψη πως οι συνέπειες της διεθνικής σωματεμπορίας στα θύματα, είναι ανάλογες με τις συνέπειες των βασανιστηρίων. (Τα Νέα, 2004) Ψυχολογικά προβλήματα όπως είναι η μετατραυματική διαταραχή με συμπτώματα άγχους, οι

σοβαρές μορφές κατάθλιψης, η ανυπαρξία της αυτοεκτίμησης, ο κατακερματισμός του εγώ, η ανασφάλεια, η ανησυχία, το μόνιμο αίσθημα φόβου και οι δυσκολίες ανάκλησης και έκφρασης της εμπειρίας του βιασμού, αποτελούν τις συνηθέστερες συνέπειες, στον ψυχικό κόσμο των γυναικών. Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω λοιπόν, είναι ότι ένα θύμα αισθάνεται έντονο φόβο, ντροπή, έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και νιώθει αηδία για το σώμα του, απογοητεύεται και απελπίζεται για το μέλλον και κυρίως έχει ενοχές. Παράλληλα το σώμα, σε συνδυασμό με όλη αυτή την ψυχολογική κόπωση, παρουσιάζει διάφορα ψυχοσωματικά συμπτώματα, όπως αϋπνίες, ταχυπαλμίες, πόνους στο στομάχι / την πλάτη, κεφαλαλγίες, υπέρταση, απώλεια όρεξης και πολλά άλλα.

Ψυχική εξόντωση : Η ψυχική εξόντωση είναι εκείνη εξαιτίας της οποίας, οι άνθρωποι που έχουν πέσει θύματα trafficking, αναγκάζονται να προβούν σε ακραίες ενέργειες. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός, ότι τα θύματα κάποιες φορές επιλέγουν να δώσουν ένα τέλος στη ζωή τους. (www.hrlg.org)

3.5. Λόγοι άρνησης των θυμάτων να δραπετεύσουν

Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους τα θύματα διεθνούς σωματεμπορίας δεν μπορούν να δραπετεύσουν, είναι οι ακόλουθοι:

Αποπροσανατολισμός : Όπως έχει υποστηριχθεί από την Tata et al (2008), η απομόνωση, η άγνοια της γλώσσας και των συνθηκών ζωής στην Ελλάδα, δεν επιτρέπουν στις γυναίκες να μιλήσουν για την κατάστασή τους ή να ζητήσουν βοήθεια. Επιπλέον, φοβούνται ότι θα οδηγηθούν στη φυλακή, καθώς συχνά, δεν έχουν τα απαραίτητα χαρτιά.

Έλλειψη πληροφόρησης για τους πόρους και τις παροχές που θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν : Τα θύματα διεθνούς σωματεμπορίας δεν γνωρίζουν τι πόρους και τι παροχές θα μπορούσαν να έχουν στη διάθεσή τους, όπως είναι παραδείγματος χάρη, οι διάφοροι ξενώνες, η τροφή, η ψυχοκοινωνική και νομική στήριξη, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κ.α. Επιπροσθέτως, δε γνωρίζουν σε ποιες υπηρεσίες θα μπορούσαν να απευθυνθούν για την παροχή των παραπάνω υπηρεσιών υποστήριξης.

Εκφοβισμός και συνθήκες οι οποίες δεν τους αφήνουν περιθώρια διαφυγής : Οι ξυλοδαρμοί, τα βασανιστήρια, η κράτηση των διαβατηρίων και οι απειλές ότι θα

ασκηθεί βία κατά των οικογενειών τους, κάνουν τη δραπέτευση πολύ επικίνδυνο εγχείρημα, το οποίο μπορεί συχνά να στοιχίσει μέχρι και τη ζωή των γυναικών.

Έσοδα : Το trafficking αποτελεί και στην Ελλάδα μία από τις σημαντικότερες πηγές πλούτου. Τα έσοδα των δικτύων οργανωμένου εγκλήματος από τη συγκεκριμένη μορφή δουλειάς ανέρχονται σε δισεκατομμύρια ευρώ. Ο πελάτης, είναι ο κύριος υπεύθυνος για την εξαναγκαστική πορνεία και αποτελεί την κινητήρια δύναμη, αφού είναι εκείνος ο οποίος χρηματοδοτεί τη σωματεμπορία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της οργάνωσης, Stop Now (Stop Trafficking of People), υπολογίζεται ότι πάνω από ένα εκατομμύριο άνδρες στην Ελλάδα πληρώνουν ετησίως για να έχουν τις υπηρεσίες γυναικών και παιδιών που έχουν πέσει θύματα αυτής της σεξουαλικής βιομηχανίας. (<http://www.nath.gr/nostos/istoriko%20trafficking.html>)

3.6. Οι ψυχολογικές επιπτώσεις στην μετέπειτα ζωή των θυμάτων

Ο τρόμος : αρχικά τα τραυματικά γεγονότα είναι ασυνήθιστα, όχι γιατί δεν συμβαίνουν συχνά, αλλά επειδή συντριβούν και καταστρέφουν τον συνηθισμένο τρόπο προσαρμογής του ανθρώπου στη ζωή. Έπειτα υπάρχουν δύο περιπτώσεις στις οποίες το άτομο έχει μεγαλύτερο κίνδυνο να υποστεί βλάβη. Είναι οι περιπτώσεις όπου δέχεται ξαφνική επίθεση, παγιδεύεται ή βρίσκεται εκτεθειμένο μέχρις εξαντλήσεως. Ωστόσο, μεγαλύτερο κίνδυνο βλάβης, έχει το πρόσωπο, όταν το τραυματικό γεγονός περιλαμβάνει σωματική παραβίαση ή υπερβολική βία. Σε κάθε μία από τις παραπάνω περιπτώσεις, κύριο χαρακτηριστικό – στοιχείο του τραυματικού γεγονότος, είναι ότι προκαλεί αδυναμία και τρόμο.

Οι τραυματικές αντιδράσεις συμβαίνουν όταν ο άνθρωπος δεν είναι σε θέση να ενεργήσει. Δεν μπορεί ούτε να ξεφύγει, ούτε να αντισταθεί. Τότε λοιπόν είναι η στιγμή, που το σύστημα αυτοάμυνας αποδιοργανώνεται. Τα συναισθήματα από τα οποία διακατέχεται το θύμα, αφορούν την έντονη συγκίνηση που μπορεί να αισθάνεται, χωρίς όμως να υπάρχει ξεκάθαρη ανάμνηση του γεγονότος ή αντίθετα μπορεί να θυμάται τα πάντα με λεπτομέρειες, χωρίς όμως συγκίνηση. Επιπλέον, ενδέχεται να βρίσκεται σε συνεχή υπερδιέγερση και εκνευρισμό, χωρίς να γνωρίζει την αιτία.

Τα πολλά συμπτώματα της διαταραχής μετα – τραυματικού στρες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: την υπερδιέγερση, την παρεμβολή και τη συρρίκνωση. Η υπερδιέγερση υποδηλώνει την συνεχή αναμονή κινδύνου και

αντίστοιχα η *παρεμβολή* αφορά την ανεξίτηλη μορφή που έχει για το άτομο το τραυματικό γεγονός που βίωσε. Από την άλλη η *συρρίκνωση* καταδεικνύει την αντίδραση μωδιάσματος, η οποία εκδηλώνει την παράδοση του ανθρώπου και σύμφωνα με την Judith Lewis Herman, (1996), φανερώνει και την κατάθεση των όπλων του. (Herman, 1996)

Παρακάτω θα αναφερθούν αναλυτικότερα, οι επιπτώσεις του μετά – τραυματικού στρες στην ψυχική υγεία των θυμάτων.

Υπερδιέγερση : η υπερδιέγερση είναι το πρώτο κύριο σύμπτωμα της διαταραχής μετά – τραυματικού στρες. Σε μία κατάσταση υπερδιέγερσης, το τραυματισμένο άτομο ξαφνιάζεται εύκολα, αντιδρά με εκνευρισμό σε ασήμαντες προκλήσεις και κοιμάται ανήσυχα. Επιπλέον, τα άτομα εκδηλώνουν έντονες αντιδράσεις σε συγκεκριμένα ερεθίσματα, τα οποία έχουν σχέση με το τραυματικό γεγονός, ενώ συγχρόνως εξωτερικεύονται υπερβολικές αντιδράσεις, σε διάφορα απροσδόκητα ερεθίσματα. Όπως προκύπτει από όλα τα παραπάνω, ο τραυματισμένος άνθρωπος δυσκολεύεται να προσπεράσει επανειλημμένα ερεθίσματα, τα οποία άλλα άτομα θα θεωρούσαν απλώς ενοχλητικά και σε αντίθεση με αυτά, αντιδρά σε κάθε επανάληψη, σα να είναι μία νέα και επικίνδυνη έκπληξη. Συνεπώς το ανθρώπινο σύστημα αυτοάμυνας φαίνεται να βρίσκεται σε μία αδιάκοπη σωματική διέγερση, σαν να πρόκειται ο κίνδυνος να επανέλθει οποιαδήποτε στιγμή. (Murphy, 1988)

Παρεμβολή : αφού περάσει ο κίνδυνος, για πολύ καιρό το τραυματισμένο άτομο, ξαναζεί το γεγονός, σαν να συμβαίνει διαρκώς στο παρόν. Το τραύμα παρεμβαίνει επανειλημμένα στην καθημερινότητά του, εμποδίζοντάς το να ξανά βρει το φυσιολογικό ρυθμό της ζωής του. Είναι δηλαδή λες και ο χρόνος να έχει σταματήσει στην στιγμή του τραύματος, που βίωσε. Πιο συγκεκριμένα, μικρές και φαινομενικά ασήμαντες υπενθυμίσεις έχουν την δύναμη να ξαναφέρουν αυτές τις αναμνήσεις, οι οποίες επανέρχονται μαζί με όλη τη συγκινησιακή ένταση, αλλά και τη ζωντάνια του αρχικού γεγονότος. Επομένως, ακόμα και κάποιο ασφαλές περιβάλλον μπορεί να εκλαμβάνεται ως επικίνδυνο από αυτό, διότι το θύμα δεν μπορεί ποτέ να είναι σίγουρο και βέβαιο ότι δεν θα έρθει σε επαφή με κάτι, το οποίο μπορεί να του θυμίσει το τραύμα.

Αξίζει να σημειωθεί, πως συχνά οι ενήλικες νιώθουν την ανάγκη να αναπαραστήσουν τη στιγμή του τρόμου, είτε ξεκάθαρα, αλλά είτε και με έμμεσο τρόπο. Δεν είναι λίγες οι φορές όπου αναπαριστούν την τραυματική στιγμή με τη ψευδαίσθηση ότι θα μεταβάλλουν την κατάληξή της. Άρα λοιπόν, η αναβίωση ενός

τραύματος μπορεί να δώσει την ευκαιρία στο θύμα, να επιβληθεί στο τραύμα. Ωστόσο, τα περισσότερα θύματα δεν αναζητούν αυτή την ευκαιρία συνειδητά, αλλά ούτε και την δέχονται θετικά. Μάλλον, κυρίως, την φοβούνται. Όπως και να έχει, η αναβίωση μίας τραυματικής εμπειρίας, με οποιαδήποτε μορφή, (παρεμβολών, ονείρων, ενεργειών), περικλείει μαζί όλη τη συγκινησιακή ένταση του αρχικού γεγονότος. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το θύμα να πλήττεται συνεχώς από τρόμο και οργή. Συνοψίζοντας, επειδή η αναβίωση μίας τραυματικής εμπειρίας προκαλεί τόσο έντονη συναισθηματική δυσφορία, τα άτομα που υπέστησαν τραύμα, καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να την αποφύγουν. Παρόλα αυτά η προσπάθεια που καταβάλλουν για να παρεμποδίσουν τα συμπτώματα παρεμβολής, έχει ως συνέπεια να επιδεινώνει το μετά – τραυματικό σύνδρομο, διότι συχνά καταλήγει σε συρρίκνωση της συνειδησιακής κατάστασης, ενώ ταυτόχρονα προκαλεί και την αποξένωση από το περιβάλλον. (Burgess, 1977)

Συρρίκνωση : όταν ένα άτομο είναι εντελώς ανίσχυρο, όταν θεωρεί πως οποιαδήποτε μορφή αντίστασης είναι ανούσια, τότε καταδεικνύεται ένα αδύναμο σύστημα αυτοάμυνας. Ειδικότερα, το ανίσχυρο άτομο, ξεφεύγει από αυτήν την κατάσταση, όχι ενεργώντας μέσα στην πραγματικότητα, αλλά τροποποιώντας την συνειδησιακή του κατάσταση. Για παράδειγμα ένα θύμα αναφέρει: « Δεν μπορούσα να φωνάξω. Δεν μπορούσα να κουνήσω. Είχα παραλύσει... σαν μία πάνινη κούκλα».

Επίσης, το θύμα μπορεί να μην αντιλαμβάνεται ότι το γεγονός αυτό συμβαίνει στον εαυτό του, σαν να το παρατηρεί έξω από το σώμα του και από τον ίδιο του τον εαυτό. Συγκεκριμένα, αυτές οι μεταβολές στην αντίληψη συνδυάζονται με ένα αίσθημα κάποιας αδιαφορίας, με μία συγκινησιακή αποσύνδεση και με μία βαθειά παθητικότητα, στη διάρκεια της οποίας το άτομο παραιτείται από κάθε είδους πρωτοβουλία και αγώνα. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι πως αυτή η τροποποιημένη συνειδησιακή κατάσταση, ίσως να εκφράζει και μία προστασία από τον αφόρητο πόνο.

Ως επακόλουθο με όλα τα παραπάνω, είναι πως τα συμπτώματα συρρίκνωσης στην τραυματική νεύρωση, δεν επηρεάζουν μόνο τη σκέψη, τη μνήμη και τις συνειδησιακές καταστάσεις, αλλά και ολόκληρο το πεδίο δράσης και πρωτοβουλίας του ατόμου. Με άλλα λόγια, στην προσπάθειά του να δημιουργήσει ένα αίσθημα ασφάλειας και να ελέγξει τον φόβο του, συρρικνώνει τη ζωή του. *Αξίζει να αναφερθούν οι περιγραφές δύο θυμάτων βιασμού, σχετικά με τον τρόπο κατά τον οποίο συρρικνώθηκε η ζωή τους, μετά το τραύμα:*

«Φοβόμουν να πάω μόνη οπουδήποτε... ένιωθα πολύ απροστάτευτη, πολύ φοβισμένη και έτσι, απλώς, έπαυσα να κάνω οτιδήποτε... απλώς έμενα σπίτι, απλώς φοβόμουν».

«Έκοψα τα μαλλιά μου. Δεν ήθελα να είμαι ελκυστική στους άνδρες... Απλώς ήθελα για λίγο διάστημα να φαίνομαι ουδέτερη, επειδή έτσι ένιωθα ασφαλέστερη».

Ως απόρροια όλων αυτών, είναι ότι τα συμπτώματα συρρίκνωσης αν και είναι μία προσπάθεια άμυνας σε αφόρητες και επίπονες συναισθηματικές καταστάσεις, έχουν μεγάλο τίμημα. Από τη μία μεριά περιορίζουν τους ορίζοντες και την ποιότητα της ζωής και από την άλλη, διαιωνίζουν τις επιπτώσεις από το τραυματικό γεγονός. (Burgess, 1977)

Το σύνδρομο του χρόνιου τραύματος : έχει αποδειχθεί ότι τα θύματα σεξουαλικής βίας υφίστανται τεράστιους ψυχολογικούς τραυματισμούς. Μάλιστα, αποκτούν μεγάλη ικανότητα, όσον αφορά την τροποποίηση της συνείδησής τους, εξαιτίας της ψυχικής αποσύνδεσης που υπάρχει, αλλά και μέσω της ηθελημένης καταστολής της σκέψης τους και της ξεκάθαρης άρνησής τους, μαθαίνουν να τροποποιούν μία δυσβάσταχτη γι' αυτά πραγματικότητα.

Παρόλο που τα θύματα στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν έχουν καταθέσει τα όπλα, έχουν καταλάβει και πλέον μάθει ότι κάθε πράξη τους επιτηρείται και ότι οι περισσότερες από τις κινήσεις τους θα απαγορεύονται. Έπειτα γνωρίζουν πως κάθε αποτυχία τους, θα την πληρώνουν ακριβά. Αυτό σημαίνει, ότι στο βαθμό που ο θύτης έχει καταφέρει να θεμελιώσει τις απαιτήσεις του για απόλυτη υποταγή, το θύμα θα θεωρεί, πως κάθε άσκηση δικής του πρωτοβουλίας, είναι έλλειψη υποταγής.

Επίσης, στη περίπτωση των θυμάτων που είναι σε απομόνωση και δεν υπάρχει η δυνατότητα να δεθούν με ομοίους τους, το δέσιμο σε ζεύγη πραγματοποιείται μεταξύ του θύτη και του θύματος. Είναι ο λεγόμενος «τραυματικός δεσμός», ο οποίος παρατηρείται στους ομήρους και σύμφωνα με τον οποίο τα θύματα καταλήγουν να βλέπουν τον δεσμοφύλακά τους, ως σωτήρα, παρόλο που μπορεί να φοβούνται και να τον μισούν. Πρόκειται για μία σχέση λοιπόν που μπορεί να μετατραπεί για το θύμα ως η βασική μονάδα επιβίωσής του. Μάλιστα, ο Μάρτιν Σάυμοντς, (ψυχαναλυτής και αξιωματικός της αστυνομίας), παρουσιάζει αυτή την διεργασία σαν μία αναγκαστική παλινδρόμηση σε «ψυχολογική νηπιακότητα», η οποία εξαναγκάζει το θύμα να προσκολλάται σε εκείνο ακριβώς το πρόσωπο που απειλεί τη ζωή του. (Rada, 1949)

Αυτή η παρατεταμένη αιχμαλωσία, επιφέρει βαθιές μεταβολές και στην ταυτότητα της γυναίκας. Όλες οι ψυχολογικές δομές του εαυτού της, η εικόνα των άλλων γύρω της, η εικόνα του σώματός της, οι αξίες και τα ιδανικά που είχε και της πρόσφεραν μία αίσθηση συνοχής και ένα ολοκληρωμένο νόημα, διαλύθηκαν σταδιακά και με συστηματικό τρόπο. Επιπροσθέτως, σε πολλά ολοκληρωτικά συστήματα αυτή η διεργασία απανθρωπισμού οδηγεί στο σημείο να αναιρείται το όνομα του θύματος.

Ωστόσο, ακόμα και μετά την απελευθέρωσή του, το θύμα, αδυνατεί να βρει και πάλι την παλιά του ταυτότητα, επειδή πάντα είναι υπαρκτή η ανάμνηση του αιχμάλωτου εαυτού του. Συγκεκριμένα, η εικόνα του σώματός του, ενσωματώνει και την εικόνα ενός σώματος το οποίο μπορούσε να ελέγχεται και να παραβιάζεται με κάθε τρόπο. Έτσι λοιπόν, το αποτέλεσμα είναι η δημιουργία μίας στιγματισμένης ταυτότητας. Σε σοβαρές περιπτώσεις, η γυναίκα, εξακολουθεί να διατηρεί την ταυτότητα του αιχμάλωτου, που υποβιβάστηκε στο επίπεδο της στοιχειώδους επιβίωσης. Λειτουργεί δηλαδή, σαν ένα ρομπότ.

Τέλος, τα θύματα μπορούν να στρέψουν την οργή και το μίσος που αισθάνονται κατά των εαυτών τους. Η τάση αυτοκτονίας που χρησίμευε σαν μία μορφή και έναν τρόπο αντίστασης στη διάρκεια της αιχμαλωσίας, συνεχίζει να υπάρχει για πολύ καιρό μετά την απελευθέρωση, μόνο που πλέον δεν έχει κανένα στόχο προσαρμογής. Επομένως, ακόμα και μετά την απελευθέρωση, το πρώην θύμα έχει συσσωρευμένο μέσα του το μίσος κατά των δεσμοφυλάκων του. Αυτό εξωτερικεύεται κατά του εαυτού του, αφού συχνά συνεχίζει να εκτελεί τις καταστρεπτικές προθέσεις των διακινητών του, με τα δικά του χέρια. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι μελέτες κακοποιημένων γυναικών, οι οποίες καταδεικνύουν τις επίμονες τάσεις αυτοκτονίας. Για παράδειγμα, σε μία ομάδα εκατό (100) κακοποιημένων γυναικών, οι σαράντα δύο (42) είχαν αποπειραθεί να αυτοκτονήσουν. Ως απότοκο όλων αυτών, είναι πως οι άνθρωποι που υπέστησαν πειθαναγκαστικό έλεγχο, κουβαλούν μαζί τους τα ψυχολογικά στίγματα της αιχμαλωσίας, για πολλά χρόνια, μετά την απελευθέρωσή τους. Τα θύματα λοιπόν πάσχουν όχι μόνο από ένα κλασικό μετά-τραυματικό σύνδρομο, αλλά και από βαθιές μεταβολές, οι οποίες αφορούν τις σχέσεις τους με άλλους ανθρώπους, τις σχέσεις με τον εαυτό τους, όπως επίσης έχουν να κάνουν και με την σχέση τους με τον Θεό. (Rada, 1949)

Ψυχική αποσύνδεση : το τραυματικό γεγονός, κλονίζει βασικές ανθρώπινες σχέσεις. Κλονίζει σχέσεις και δεσμούς αγάπης, οικογένειας, φιλίας, ακόμη και

κοινότητας. Επιπλέον, ραγίζει και διασπά τη δομή της προσωπικότητας, η οποία πλάθεται και εξαρτάται από τη σχέση με το περιβάλλον. Τραντάζει την πίστη του θύματος προς το Θεό και τη φύση, με αποτέλεσμα να δημιουργείται μέσα του, μία υπαρξιακή κρίση.

Έπειτα το τραυματικό γεγονός έχει επιζήμιες επιπτώσεις όχι μόνο στην ψυχολογική δομή του ατόμου, αλλά και στο σύστημα που το φέρνει σε επαφή με την κοινότητα. Πιο αναλυτικά, εξολοθρεύει τις βασικές πεποιθήσεις του για την ασφάλειά του, μέσα στο περιβάλλον, για την αξία του εαυτού του και γενικότερα για την τάξη που επικρατεί στην κοινωνία.

Αξίζει να σημειωθεί, πως η αίσθηση του συνδέσμου που έχει το κάθε άτομο με ανθρώπους που το φροντίζουν, αποτελεί την κύρια βάση για την εξέλιξη της προσωπικότητάς του. Έτσι λοιπόν, όταν ο σύνδεσμος αυτός κλονίζεται, το τραυματισμένο πρόσωπο, χάνει την αίσθηση του εαυτού του. Αρχίζουν να αναδύονται και πάλι οι εξελικτικές συγκρούσεις της εφηβικής ηλικίας, οι οποίες όμως είχαν λυθεί. Κατά συνέπεια ένα τραύμα αναγκάζει το άτομο να ξαναζήσει όλες τις αρχικές του προσπάθειες για αυτονομία, πρωτοβουλία, επάρκεια, οικειότητα, καθώς και εύρεση ταυτότητας.

Το κυριότερο όμως είναι ότι όλες αυτές οι μεταπτώσεις, εμφανίζονται και στους πολύ στενούς δεσμούς του θύματος. Δηλαδή το τραύμα, το υποχρεώνει από τη μία να αποφεύγει τις στενές σχέσεις και από την άλλη να τις επιζητεί απεγνωσμένα. Παρόλα αυτά, ο τρόμος που προκύπτει από το τραυματικό γεγονός, διογκώνει την ανάγκη του να δημιουργήσει προστατευτικούς δεσμούς. Όλο αυτό έχει ως συνέπεια, τα θύματα, είτε να απομονώνονται, είτε να προσκολλούνται έντονα σε άλλους. (Herman, 1996)

Οι συνέπειες των θυμάτων trafficking

Η διεθνική σωματεμπορία θεωρείται ένα έγκλημα με βλαβερές συνέπειες σε ατομικό επίπεδο, ενώ συγχρόνως επιφέρει αλλαγές στη δομή της κοινωνίας, στη δομή του πολιτισμού των φύλων και στο περιεχόμενο της σεξουαλικότητας. Αναλυτικότερα το περιεχόμενο, η συχνότητα και η έκταση της βίας στην οποία υποβάλλονται οι διακινούμενες γυναίκες, αποδεικνύουν την πολυπλοκότητα της κακοποίησης και των βασανισμών που υφίστανται τα θύματα. Σύμφωνα με την Antonopoulou (2009), στις περιπτώσεις της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η αλλοίωση του ψυχισμού είναι τόσο μεγάλη, με αποτέλεσμα ο φυσιολογικός τρόπος σκέψης, κατανόησης και δράσης, να είναι εντελώς ανεπαρκής. Τα θύματα αυτών των

εγκληματικών πράξεων βιώνουν επώδυνες μετατραυματικές εμπειρίες με τέτοια ένταση και ψυχολογικό βάθος, οι οποίες κλιμακώνονται ανάλογα με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της θυματοποίησης. Εκείνο που προέχει όμως, είναι ότι όλες οι μορφές ψυχικών και σωματικών τραυμάτων, προξενούν ριζικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα βιώνουν τις εμπειρίες, αλλά και τις διαπροσωπικές τους σχέσεις. (Fisher et al, 2000)

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι ότι – σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει συλλέξει ο Δ.Ο.Μ. – καταδεικνύεται η ευαλωτότητα της υγείας των θυμάτων, με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες για το άμεσο οικογενειακό τους περιβάλλον, και την κοινότητα. Οι κίνδυνοι που φλερτάρουν με την υγεία των θυμάτων αφορούν την ψυχική τους κατάσταση, ενώ παράλληλα περιλαμβάνουν και μία σειρά μεταδοτικών νοσημάτων. (Ενημερωτικό Φυλλάδιο Δ.Ο.Μ., 2008)

Οι συνέπειες που υφίστανται τα θύματα trafficking, διακρίνονται σε ψυχοσυναισθηματικές, σε σωματικές και σε κοινωνικές, και είναι οι ακόλουθες:

Συνέπειες στο ψυχοσυναισθηματικό επίπεδο : όπως έχει υποστηριχθεί από την Τσακλάγκανου (2002), τις περισσότερες φορές οι γυναίκες δεν αντιλαμβάνονται ότι είναι θύματα και εμφανίζουν έντονα συναισθήματα ντροπής και ενοχής, ενώ παράλληλα δεν λείπει και η έλλειψη αυτοεκτίμησής τους. Έπειτα, συχνά αισθάνονται προδομένες, ιδίως εάν ο δράστης ήταν ένας άνθρωπος τον οποίο εμπιστεύονταν. Όπως προκύπτει από δηλώσεις των θυμάτων, τα ψυχολογικά αποτελέσματα της κακομεταχείρισης είναι άμεσα και επίπονα. (Μοντζίνι, 2007) Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι οι γυναίκες υποφέρουν από διάφορα ψυχολογικά προβλήματα, όπως είναι οι αγχώδεις διαταραχές, (με συχνότερη τη μετατραυματική διαταραχή), οι καταθλίψεις, οι διαταραχές στην πρόσληψη τροφής, οι διαταραχές στον ύπνο, ενώ επιπλέον συναντάται και ο αυτοκτονικός ιδεασμός. (Θεμελή, 2009)

Συνέπειες στην σωματική υγεία : οι απάνθρωπες συνθήκες της καταναγκαστικής εκπόρνευσης των θυμάτων είναι οι βαριές και αμετάκλητες σωματικές βλάβες. (Τουλούμη, χ.χ.) Στις άμεσες συνέπειες συμπεριλαμβάνονται οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες και η μόλυνση από τον ιό HIV, καθώς τα θύματα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης κινδυνεύουν να μολυνθούν από τέτοιου είδους νοσήματα, εφόσον δεν υπάρχει καμία προφύλαξη των γυναικών. Οι συχνότερες ασθένειες από τις οποίες κινδυνεύουν λοιπόν είναι το AIDS, η ηπατίτιδα Β και η σύφιλη. (Ενημερωτικό Φυλλάδιο Δ.Ο.Μ., 2008) Γενικά, είναι εύκολο να προσβληθούν από μολυσματικές ασθένειες, με δεδομένες τις άθλιες συνθήκες στις οποίες ζουν, αλλά και τις

κακοποιήσεις τις οποίες δέχονται. (Emke & Rouloropoulos, 2001) Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι μαρτυρίες των θυμάτων, για τη συνέχιση της καταναγκαστικής εκπόρνευσής τους, παρά τα εμφανή προβλήματα υγείας τους. (Γσακλάγκανου, 2002) Οι γυναίκες συχνά πάσχουν από σοβαρά προβλήματα στον κόλπο, στην μήτρα και στον πρωκτό, έχουν αιμορραγίες και εμφανίζουν ανικανότητα αναπαραγωγής. Επιπροσθέτως, προβάλλουν σημάδια βασανιστηρίων, όπως παραδείγματος χάρη, ουλές και μώλωπες, ενώ υποφέρουν από την κακή διατροφή, την έλλειψη ύπνου και κυρίως τον εξαναγκασμό τους στη χρήση αλκοόλ και στις διάφορες ναρκωτικές ουσίες. (Αδέσμευτη Κίνηση Γυναικών, 2008)

Συνέπειες στο κοινωνικό επίπεδο : στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία τα θύματα της παράνομης διακίνησης και εκμετάλλευσης, αποτελούν εμπορεύματα τα οποία έχουν συγκεκριμένη χρηματική αξία, με βάση πάντοτε, τους εκάστοτε νόμους της προσφοράς και της ζήτησης. Συνεπώς, γίνονται αντικείμενα χρήσης, τα οποία προορίζονται για την ικανοποίηση των αναγκών του πληθυσμού και ο τελικός σκοπός είναι η είσπραξη τεράστιων χρηματικών κερδών, τα οποία κατανέμονται στους εμπόρους. (Συκιώτου, 2003) Οι δυνατότητες επανένταξης και αποκατάστασης μίας εκδιδόμενης γυναίκας, όπως έχει υποστηριχθεί από τον Μπιλανάκη (2003), είναι ιδιαίτερα δύσκολες και αυτό εξαιτίας των μη επαρκών και κατάλληλων κοινωνικών δομών και θεσμών, οι οποίοι μπορούν να προσφέρουν αρωγή στις γυναίκες αυτές, στηρίζοντας και βοηθώντας τες. Ωστόσο, από την άλλη πλευρά υπάρχουν καλά θεμελιωμένες στον κοινωνικό περίγυρο, οι προκαταλήψεις που αφορούν τον χώρο της πορνείας και τα άτομα που περιβάλλονται από αυτόν, με ζοφερή συνέπεια, όχι μόνο να καθίσταται αδύνατη η ένταξη των γυναικών στην κοινωνία, αλλά να ενθαρρύνεται και η ώθησή τους ξανά στην ενασχόληση της πορνείας, μη έχοντας άλλη επιλογή.

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι ότι η δυνατότητα εύρεσης εργασίας και κατ' επέκταση η επανένταξη των θυμάτων στο κοινωνικό σύνολο, καθίσταται ιδιαίτερα πολύπλοκη, ίσως και ανύπαρκτη. Άλλωστε δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι πολλές γυναίκες άλλων χωρών, επιδιώκουν την επιστροφή στην πατρίδα τους, αφού η παραμονή τους στην Ελλάδα, τους φαίνεται αρκετά δύσκολη και φαντάζει ακόμα ως ένας μακροχρόνιος εφιάλτης. (Συκιώτου, 2003)

Η παράνομη διακίνηση ανθρώπων είναι μία πολυδιάστατη απειλή και η επίδρασή της, εξαπλώνεται και πέρα από κάθε θύμα, αποδυναμώνοντας και υπονομεύοντας την υγεία και την ασφάλεια των εθνών. Το κυριότερο όμως είναι ότι

στερεί από τους ανθρώπους τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους, αυξάνει τους παγκόσμιους κινδύνους υγείας και εντείνει την διόγκωση του οργανωμένου εγκλήματος. (ΓΠΚΠΔΑ, 2007)

Συνοπτικά

Οι βραχυπρόθεσμες συνέπειες της σεξουαλικής εκμετάλλευσης είναι η άρνηση, η δυσπιστία, το έντονο άγχος, οι παρατεταμένες φοβίες, η αρνητική στάση απέναντι σε όλους τους άντρες, η έλλειψη αυτοπεποίθησης και η ανύπαρκτη αυτοεκτίμηση, η συναισθηματική αστάθεια, τα αισθήματα ανικανότητας, κατάθλιψης, αλλά και ευπάθειας και τέλος, τα συναισθήματα θυμού, φόβου, ξαφνιάσματος, σύγχυσης και κατάθλιψης, όπως και αυτοενοχοποίησης. Επιπλέον, υπάρχει μούδιασμα ή αποπροσανατολισμός. Αντίθετα, *οι μακροπρόθεσμες συνέπειες της σεξουαλικής βίας* περιλαμβάνουν, την δυσπιστία στους ανθρώπους και στις καλές τους προθέσεις, την έντονη καχυποψία, την μείωση της αυτοεκτίμησης, την ανικανότητα απόλαυσης της σεξουαλικής σχέσης, τους καθημερινούς εφιάλτες και τις φοβίες, ενώ συγχρόνως πολλά από τα θύματα φτάνουν στο στάδιο της αυτοκτονίας. Επιπροσθέτως, τα άτομα ζουν μόνιμα με το φόβο μίας δεύτερης θυματοποίησης και συχνά επιδιώκουν την αλλαγή της κατοικίας, του τηλεφώνου και γενικότερα την αλλαγή της ζωής τους. (Burgess, 1977)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 4 : Τ Ο Π Ρ Ο Φ Ι Α Τ Ω Ν Σ Ω Μ Α Τ Ε Μ Π Ο Ρ Ω Ν

Κ Α Ι Ο Ι Τ Ε Χ Ν Ι Κ Ε Σ Π Ο Υ Χ Ρ Η Σ Ι Μ Ο Π Ο Ι Ο Υ Ν

4.1. Τα χαρακτηριστικά του σωματέμπορου

Οι σωματέμποροι, έχοντας ως κύριο στόχο το κέρδος, εκμεταλλεύονται τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές δυσκολίες σε διάφορες χώρες, οι οποίες βρίσκονται σε δυσχερή κατάσταση, καθώς επίσης και την απόγνωση των ανθρώπων στις χώρες αυτές. Στον αντίποδα, βοηθητικό στοιχείο στα χέρια των διακινητών, αποτελεί η αναζήτηση των προσφερόμενων υπηρεσιών των μεταναστών, καθώς επίσης και η δυσκολία μετακίνησης λόγω των απαγορευτικών επιλογών οι οποίες ισχύουν στις χώρες προορισμού.

Με βάση τα παραπάνω, τριγωνοποιείται η διαδικασία της μετανάστευσης, με απαρτίζοντα μέλη τον διακινητή, το θύμα και τον πελάτη. Στο ανωτέρω τρίγωνο ο σωματέμπορος δρα ως μεσάζοντας, υποχρέωση του οποίου είναι η επίτευξη της επικοινωνίας ανάμεσα στα άλλα δυο μέρη. (Κάρας, 2010)

Κύρια χαρακτηριστικά των σωματεμπόρων είναι η έλλειψη ηθικών φραγμών, ενδοιασμών, αισθημάτων και η ετοιμότητα, καθώς επίσης και η ευκολία με την οποία ασκούν στα θύματά τους κάθε μορφή βίας. (Κάρας, 2010)

Έχοντας ως σκοπό τον εκφοβισμό των γυναικών και την πλήρη κυριαρχία επάνω τους, απειλούν τόσο τις ίδιες όσο και τις οικογένειές τους, με σωματικές βλάβες και με αποκαλύψεις στους οικείους τους, κρατώντας φωτογραφίες και βίντεο με τις περιπτώξεις τους. (Μοντζίνι, 2007)

Όμως, στην πρώτη τους επαφή οι γυναίκες γνωρίζουν τους δράστες ως επιχειρηματίες που προσφέρουν εργασία, αλλά και ως συμπαθητικά άτομα που εμπνέουν εμπιστοσύνη. Συνήθως η ηλικία των δραστών κυμαίνεται μεταξύ 20 – 25 ετών. (Συκιώτου, 2003)

Συνήθως οι δράστες εμπλέκονται σε σχέσεις με άτομα τα οποία ανέχονται την τυραννική τους συμπεριφορά, ενώ σε ακραίες περιπτώσεις μπορεί να τη θαυμάζουν.

Στόχος του διακινητή είναι η άσκηση ελέγχου σε κάθε πλευρά της ζωής του θύματος. (Συκιώτου, 2003)

Οι δράστες είναι κυρίως Έλληνες, ενώ σημαντικό ποσοστό των δραστών κατάγεται από την Αλβανία, τη Ρουμανία και τη Ρωσία. (Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2005)

4.2. Τρόποι δράσης του σωματέμπορου

Εάν κάποιος μετανάστης, θελήσει να περάσει τα σύνορα μίας ξένης χώρας, υποχρεούται να κατέχει ταξιδιωτικά έγγραφα και θεωρημένη βίζα. (Noble, 2003)

Σε περίπτωση που η είσοδος του θύματος διεθνικής σωματεμπορίας, γίνει νόμιμα στην εκάστοτε χώρα προορισμού, οι διακινητές κρατούν τα νόμιμα έγγραφα του θύματος. (Αντωνιάδου, 2006)

Η παράνομη διακίνηση λοιπόν, υλοποιείται με τους παρακάτω τρόπους :

§ χρήση γνήσιων ταξιδιωτικών εγγράφων, αλλά νόθευση ή πλαστογράφηση προξενικής θεώρησης, δηλαδή, VISA,

§ χρήση γνήσιων ταξιδιωτικών εγγράφων τα οποία έχουν δημιουργηθεί και εκδοθεί για άλλο πρόσωπο που τα παραχωρεί και στην πορεία παραποιούνται,

§ εφοδιασμός θυμάτων με πλαστά ή κλεμμένα ταξιδιωτικά έγγραφα. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001)

Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η μετακίνηση των θυμάτων, εξαρτάται από τα έγγραφα που υπάρχουν στην κατοχή τους. Συγκεκριμένα, εάν το θύμα έχει όλα τα αναγκαία έγγραφα, είτε πλαστά, είτε όχι, μπορεί και είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει τα συνήθη μέσα μεταφοράς, όπως τρένα, αεροπλάνα, συγκριτικά με εκείνους οι οποίοι ταξιδεύουν με μη πιστευτά έγγραφα ή χωρίς. Εκείνοι λοιπόν που ταξιδεύουν δίχως έγγραφα, αποφεύγουν κάθε έλεγχο καθώς περνούν τα σύνορα προς την χώρα μετάβασης ή την χώρα προορισμού τους. Αυτό έχει ως συνέπεια να μεταφέρονται μέσα σε πλοία ή φορτηγά σαν «εμπορεύματα». Έπειτα μία άλλη μέθοδος που συχνά χρησιμοποιείται για να περάσουν τα σύνορα είναι να περάσουν με τα πόδια, τη λεγόμενη «Πράσινη Γραμμή». Παραδείγματος χάρη, να περάσουν τα δασώδη βουνά και τα ποτάμια. Γενικότερα, τα θύματα που παίρνουν μέρος σε τέτοιου είδους μετακινήσεις, αντιμετωπίζουν καταστάσεις όπως είναι η έλλειψη φαγητού, νερού, ρουχισμού, ακόμη και οξυγόνου. Με άλλα λόγια τις περισσότερες φορές, υπάρχει απουσία των υγιεινών συνθηκών. Μάλιστα, όταν υπάρχει πιθανότητα τα κυκλώματα των σωματεμπόρων να ανακαλυφθούν από τις Αρχές, τότε εξαφανίζονται και αδιαφορούν για τη ζωή των θυμάτων, αφού τα αφήνουν στην τύχη τους, με συνέπεια ορισμένες φορές και το θάνατο αυτών. (Noble, 2003)

Προκειμένου να πετύχουν το σκοπό τους οι εγκληματικές οργανώσεις, προωθούν τα θύματα στην Ελλάδα με τους ακόλουθους τρόπους:

Διασχίζοντας τα σύνορα παράνομα με τη κρυφή τους μεταφορά, είτε σε φορτηγά, είτε σε αυτοκίνητα, είτε σε λεωφορεία που διαθέτουν κρύπτες, σχεδιασμένες για αυτό το σκοπό, είτε πεζοί (με τη διάβασή τους μέσω δύσβατων και μη προσιτών σημείων, των βόρειων συνόρων της Ελλάδας), ή χρησιμοποιώντας Ι.Χ. αυτοκίνητα ή μηχανές μεγάλου κυβισμού. (Αντωνιάδου, 2006)

Με τη χρήση πλαστών εγγράφων, όπως αυτά αναλύονται πιο πάνω. (Αντωνιάδου, 2006)

Με τη χρήση διάφορων νομιμοφανών μεθόδων και τακτικών, δηλαδή, ως τουρίστες, για λόγους σπουδών κ.τ.λ. (Αντωνιάδου, 2006)

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στις χώρες καταγωγής, ακολουθούνται χονδρικά τα πρότυπα που χρησιμοποιούνταν τον προηγούμενο αιώνα, κατά το λεγόμενο «εμπόριο λευκής σαρκός». (Μοτζίι, 2007) Οι στρατολόγοι χρησιμοποιούν διάφορους τρόπους εξαπάτησης, οι οποίοι εξαρτώνται από το εκάστοτε κύκλωμα διεθνικής σωματεμπορίας που τις προσεγγίζει (Πενταράκη, 2005), και κάθε φορά προσαρμόζονται στο χαρακτήρα της γυναίκας που θέλουν να προσελκύσουν, σκεπτόμενοι συγχρόνως και την κουλτούρα της. (Μοτζίι, 2007)

4.3. Μέθοδοι προσέγγισης, «στρατολόγησης» και παραμονής γυναικών στην πορνεία

Οι σημαντικότερες μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι δράστες παράνομης διακίνησης γυναικών για να προσεγγίσουν και να στρατολογήσουν τα θύματά τους, έχοντας ως στόχο την σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών, είναι οι ακόλουθες:

1. *Αγγελίες με παροχή υψηλών μισθών* σε νέες γυναίκες προκειμένου να εργαστούν στο εξωτερικό ως καλλιτέχνιδες – χορεύτριες ή ως baby – sitters, μαγείρισσες ή ως συνοδοί ατόμων μεγάλης ηλικίας. Αυτή είναι και η πλέον κοινή μέθοδος στρατολόγησης, η οποία εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει μία εξαπάτηση, που αφορά το είδος και τη φύση της εργασίας. Σύμφωνα με την Μοτζίι (2007), οι περιπτώσεις των γυναικών που παραπλανούνται για την φύση της εργασίας που θα ασκήσουν στο εξωτερικό, είναι ιδιαίτερα συχνές, κυρίως στις νέες γυναίκες της μεσαίας τάξης. *Ερευνητικά δεδομένα της Unicef (2002), επικυρώνουν ότι το 90% των περιπτώσεων των γυναικών έχουν παγιδευτεί στα δίχτυα της διεθνικής σωματεμπορίας, στις*

χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, μέσω των απατηλών υποσχέσεων εργασίας. (Πενταράκη, 2005)

Συνεπώς, τα θύματα ζώντας τις πλέον δύσκολες συνθήκες ζωής έλκονται από τις προσφορές εργασίας στο εξωτερικό, (Μοτζίι, 2007), με σύνηθες πρόσχημα την αξιοπρεπή και επικερδή εργασία, καθώς και την επαγγελματική και οικονομική τους αποκατάσταση (Αντωνιάδου, 2006), αποφασίζουν να φύγουν με άγνωστα πρόσωπα, τους λεγόμενους μεσάζοντες, αντιμετωπίζοντας όλους τους κινδύνους, καθώς δεν έχουν ούτε τις κατάλληλες επαφές, ούτε αρκετές οικονομίες, ώστε να μπορούν να πάρουν αυτόνομα το δρόμο της μετανάστευσης. Αξίζει να σημειωθεί, πως οι γυναίκες μαθαίνουν ότι προορίζονται για την αγορά της εξαναγκαστικής πορνείας, όταν πια βρίσκονται σε μία χώρα μακριά από τη δική τους. Το μαθαίνουν δηλαδή, στη διάρκεια του ταξιδιού τους. (Μοτζίι, 2007)

2. **Στρατολόγηση από αγροτικές περιοχές**, με πρόσχημα την οικονομική αποκατάσταση ή το γάμο με πρόσωπα μεγάλης οικονομικής επιφάνειας. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται κυρίως σε χωριά χωρών, με ιδιαίτερα κατεστραμμένη οικονομία.
3. **Αγγελίες μέσω γραφείων συνοικεσίων** για μέλλοντες γαμπρούς, (περιζήτητους) στο εξωτερικό. Πρόκειται για γαμπρούς, με υψηλό εισόδημα και αντίστοιχη κοινωνική θέση. (Αντωνιάδου, 2006) Η μέθοδος αυτή με την προοπτική της οικονομικής αποκατάστασης, ενεργοποιείται με την υπόσχεση συνοικεσίου προς την οικογένεια ή στο ίδιο το θύμα, με έναν πλούσιο άντρα, συνήθως της ίδιας υπηκοότητας σε κάποια χώρα του εξωτερικού. (Πενταράκη, 2005) Είναι σημαντικό να αναφερθεί, πως και οι επίδοξοι γαμπροί οι οποίοι «αγοράζουν σκλάβες» για να τις μεταχειριστούν ως τέτοιες, για να μπορέσουν να συμμετάσχουν σε αυτό το «παιχνίδι», χρειάζεται να δώσουν τον αριθμό της πιστωτικής τους κάρτας, ώστε να αγοράσουν το λεγόμενο «πακέτο», το οποίο στοιχίζει 5.000 δολάρια ΗΠΑ, περίπου, στα οποία συγκαταλέγονται και τα έξοδα μεταφοράς, καθώς και τα έξοδα της ενδιάμεσης διαμονής. Παραδείγματος χάρη, τα ξενοδοχεία. Επιπλέον, πολλά τέτοια γραφεία ζητούν από τις γυναίκες που απευθύνονται σε αυτά, να καταβάλλουν ένα ποσό μεταξύ 6.000 έως 8.000 δολαρίων ΗΠΑ, για μία υποτιθέμενη έκδοση άδειας εργασίας, ενώ συγχρόνως ζητούν και το ποσό των 3.600 έως 4.800 δολαρίων ΗΠΑ, για την εξεύρεση του κατάλληλου γαμπρού. (Συκιώτου, 2003)

Τα τεχνάσματα που χρησιμοποιούν οι στρατολόγοι, είναι με τέτοιο τρόπο σχεδιασμένα, ώστε να εξαπατούν, να παρασύρουν και να κερδίζουν την εμπιστοσύνη των πιθανών θυμάτων τους. (ΓΠΚΠΔΑ, 2007)

Παρακάτω θα αναφερθούν μερικές ακόμη μέθοδοι προσέγγισης, τις οποίες χρησιμοποιούν οι δράστες.

Στρατολόγηση μέσω διαδικτύου : η οποία αποτελεί και την πλέον διαδεδομένη μέθοδο διάθεσης «σεξουαλικών προϊόντων», γενικότερα. Οι δράστες μέσω του internet, προσφέρουν καταλόγους για νύφες, «δι' αλληλογραφίας», οι οποίες περιέχουν μέχρι και ανήλικα κορίτσια, ηλικίας 13 ετών. (Μοτζίνι, 2007)

Πώληση γυναικών : σύμφωνα με την Πενταράκη, (2005), σε κάποιες περιπτώσεις η στρατολόγηση των θυμάτων πραγματοποιείται από συγγενικά ή φιλικά τους πρόσωπα.

Απαγωγή : όπως έχει υποστηριχθεί και από την Συκιάτου, το 2003, η μέθοδος αυτή αν και όχι η πλέον συνηθισμένη, έχει αρχίσει να παίρνει απειλητικές διαστάσεις, σε χώρες όπως η Αλβανία και χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, καθώς αποδεικνύεται η πιο δραστική μέθοδος εξαναγκασμού των γυναικών να φύγουν στο εξωτερικό (Noble, 2003). Επίσης, σύμφωνα με έρευνα του Δ.Ο.Μ., που αφορούσε 125 γυναίκες που εντοπίστηκαν στην Αλβανία, προερχόμενες κυρίως από την Μολδαβία και την Ουκρανία, φαίνεται πως το 18% από αυτές είχαν πέσει θύματα απαγωγής. (Kelly, 2000)

Μέθοδος του εραστή : τα λεγόμενα lover boys προσπαθούν να γοητεύσουν τις γυναίκες, με κάθε τρόπο και να τις κάνουν να τους ερωτευθούν παράφορα, προκειμένου, να καταφέρουν τελικά να τις πείσουν να εκδοθούν με ή χωρίς τη θέλησή τους. Αυτό το επιτυγχάνουν, δημιουργώντας μία σχέση ψυχολογικής υποταγής και οικονομικής εξάρτησης. Ειδικότερα, οι γυναίκες γνωρίζουν κάποιον και αναπτύσσουν μία σχέση μαζί του, στην οποία όλα φαίνεται να κυλούν ομαλά. Στην πορεία οι εραστές, ζητούν από τις γυναίκες να ταξιδέψουν στις δυτικές κοινωνίες, ώστε να μπορέσουν να έχουν μία ευτυχισμένη και επιτυχημένη ζωή. Όταν όμως φθάσουν στη χώρα προορισμού, ξεκαθαρίζουν στην εκάστοτε γυναίκα, ότι πρέπει να κερδίσει χρήματα, δουλεύοντας ως πόρνη. (Noble, 2003)

Μέσω γνωστού ατόμου : είναι το λεγόμενο «δεύτερο κύμα», σύμφωνα με το οποίο γυναίκες επιστρέφουν στην χώρα καταγωγής τους, με σκοπό να συλλέξουν κι άλλες κοπέλες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι περιπτώσεις στην

Ουκρανία, όπου το 70% των προαγωγών, ανήκει στο γυναικείο φύλο. Όπως έχει υποστηριχθεί από την Συκιώτου το 2003, οι γυναίκες αποτελούν τους πιο πειστικούς δράστες, διότι εμφανίζονται με πολυτελή μεταφορικά μέσα, με ακριβό ρουχισμό και κοσμήματα, αναφέροντας και παρουσιάζοντας στα θύματα το πώς άλλαξε η ζωή τους στο εξωτερικό και το πόσο εύκολα καταφέρνουν να κερδίζουν χρήματα.

Εξαπάτηση σχετικά με τις συνθήκες εργασίας : ακόμη και το μικρό ποσοστό των γυναικών, που είχε επίγνωση ότι η προσφορά εργασίας αφορούσε τη βιομηχανία του σεξ, δεν γνώριζε ότι θα κατάληγε φυλακισμένο από κυκλώματα διεθνικής σωματεμπορίας, χωρίς κανένα περιθώριο διαφυγής και χωρίς τη δυνατότητα διαχείρισης των χρημάτων του. Επιπλέον, οι γυναίκες δεν γνώριζαν ότι θα ασκούσαν πάνω τους, κάθε είδους ψυχολογική ή σωματική βία. (Πενταράκη, 2005) Σύμφωνα με την Μοτζίνι (2007), οι γυναίκες φεύγουν, αφού πρώτα εμπιστευθούν έναν μεσάζοντα που γνώριζαν ήδη, καθώς ο πιο κοινός τρόπος εξαπάτησης πραγματοποιείται μέσω φίλων ή γνωστών, τους οποίους εμπιστεύονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ

TRAFFICKING

5.1. Τα ανθρώπινα δικαιώματα

Τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν ως πρόδρομο πρόιμης αναφοράς τους την περίοδο του Διαφωτισμού, με πρώτους εμπνευστές τους, τους διαφωτιστές Τζον Λοκ, Φράνσις Χάτσεσον και Ζαν – Ζακ Μπουρλαμάκι.

Ως απαρχή αιτίας διαφύλαξής τους, θεωρήθηκαν τα τραγικά συμβάντα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, καθώς επίσης και οι κτηνωδίες του Ολοκαυτώματος. (el.wikipedia.org)

Σχετίζοντας την παράνομη διακίνηση ανθρώπων με το φαινόμενο της δουλείας, τα οποία αποτελούν μέγιστη καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα κράτη προχώρησαν στην ψήφιση και υλοποίηση συμβάσεων, με σκοπό την συρρίκνωση του φαινομένου. Κάποιες από τις σημαντικότερες υπήρξαν:

1. η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (1948), η οποία περιελάμβανε την θεμελίωση πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων,
2. το Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ΔΣΑΠΔ), (1966), το οποίο καθιστούσε την θεώρηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεσμευτική για όλα τα κράτη, καθώς επίσης και,
3. η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), (1950), βάση της οποίας κάθε πολίτης, ο οποίος θεωρεί ότι παραβιάζονται τα δικαιώματά του, μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο, διεκδικώντας δεσμευτικές αποφάσεις. (American Convection on Human Rights, 1969)

Σημαντικές περιφερειακές συμβάσεις υπήρξαν η Αμερικάνικη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (1948), καθώς και ο Αφρικανικός Χάρτης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τα Δικαιώματα των Λαών (1986) (African Charter on Human and Peoples Rights, 1981)

5.2. Καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα θύματα trafficking

Η βία κατά των γυναικών, θεμελιώθηκε για πρώτη φορά ως καταπάτηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη της Βιέννης, σχετικά με τα Ανθρώπινα Δικαιώματα το 1993.

Μειονέκτημα της συγκεκριμένης προσέγγισης, αποτελούν οι δυο κατευθύνσεις σχετικά με τη φύση της πορνείας:

Κατά την πρώτη προσέγγιση, η πορνεία λαμβάνεται ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ισάξια με αυτήν της δουλείας, με κύριο γνώμονα την ηθική προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία υφίσταται στιγματισμός των γυναικών είτε ως «θύματα», είτε ως παρεκκλίνουσες, με αποτέλεσμα τον αποκλεισμό τους από κάθε νόμιμη δημόσια συζήτηση και διαδικασία.

Κατά την δεύτερη προσέγγιση, η πορνεία συνδέεται με τις συνθήκες εξαπάτησης, κακομεταχείρισης, εκβιασμού κ.λ.π. και όχι με την καταστρατήγηση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.

Κάποια από τα σημαντικότερα δικαιώματα, τα οποία καταστρατηγούνται, είναι: το δικαίωμα στο σεβασμό της ανθρώπινης αξίας κάθε ανθρώπου, το δικαίωμα στην ισότητα όσον αφορά όλα τα δικαιώματα, καθώς επίσης και το δικαίωμα στην ελευθερία, στο οποίο εντάσσονται το δικαίωμα στον αυτοπροσδιορισμό και στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, το δικαίωμα στην ελευθερία επιλογής τύπου διαμονής, το δικαίωμα επιλογής εργασίας, το δικαίωμα της γενετήσιας ελευθερίας και αξιοπρέπειας, η απαγόρευση της δουλείας με οποιαδήποτε μορφή, το δικαίωμα κάθε ανθρώπινου όντος να μην υφίσταται οποιοδήποτε είδος βασανισμού ή κακομεταχείρισης και τέλος ο σεβασμός των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

Χρέος του Ελληνικού Συντάγματος είναι η προστασία των ανωτέρω δικαιωμάτων μέσω της ψήφισης συγκεκριμένης εθνικής νομολογίας. (Αμπατζή, 2008)

5.3. Κριτική του φεμινιστικού κινήματος

Κατά τον 20^ο αιώνα, το φεμινιστικό κίνημα ασχολείται ενεργά με τον ορισμό και την εξερεύνηση της γυναικείας σεξουαλικότητας και κατ' επέκταση με το φαινόμενο της πορνείας.

Το 1970 εγκαθιδρύθηκαν τρεις ιδεολογικές θεωρίες σχετικά με την πορνεία. Αυτές ήταν: η φιλελεύθερη, η μαρξιστική και η ριζοσπαστική. (Bell, 1994)

Η φιλελεύθερη θεωρία χρησιμοποίησε τον όρο του *κοινωνικού συμβολαίου*, το οποίο υπήρξε επινοήση του 17^{ου} αιώνα και νομιμοποιούσε τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, ως βάση υπεράσπισης της πορνείας.

Το *κοινωνικό συμβόλαιο* προσλάμβανε την πορνεία ως είδος εργασίας επί πληρωμή, η οποία αποτελούσε ελεύθερη και αυτόνομη επιλογή. (Jaggar, 1994)

Στον αντίποδα του φιλελεύθερου φεμινιστικού κινήματος, βρίσκεται το μαρξιστικό φεμινιστικό κίνημα, με κύρια εκφράστρια την Carol Pateman (1988), η οποία υποστήριζε ότι το πορνικό συμβόλαιο είναι ως επί το πλείστον ένα παράδειγμα των, θεωρητικά, ανώτερων δικαιωμάτων των ανδρών επί των γυναικών. Χαρακτήριζε τους άνδρες ως «σεξουαλικά αφεντικά», τα οποία μπορούν να χειραγωγήσουν τις γυναίκες οποιαδήποτε στιγμή.

Όσον αφορά τη ριζοσπαστική θεώρηση της πορνείας, κύρια εκφράστριά της υπήρξε η Paola Tabet (1987), η οποία αναφέρθηκε στις οικονομικο – σεξουαλικές συναλλαγές ανάμεσα στα δυο φύλα. Θεωρούσε, ότι μέσω της σύναψης σχέσεων, οι γυναίκες προσέφεραν κάποια είδη παροχών στους άνδρες, ως ανταμοιβή της σχέσης αυτής καθ' εαυτής.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η γυναίκα, θεωρείται ενεργός εταίρος στη συναλλαγή, εφόσον έχει την δυνατότητα να επιλέξει τον σύντροφό της, να διαπραγματευτεί τους όρους της ανταλλαγής, καθώς επίσης και το ύψος της αμοιβής.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 6 : Τ Ο Τ R A F F I C K I N G Ω Σ Ο Ρ Γ Α Ν Ω Μ Ε Ν Ο Ε Γ Κ Λ Η Μ Α

6.1. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του οργανωμένου εγκλήματος

Σύμφωνα με την Σπινέλλη (1985), ως *οργανωμένο έγκλημα* θεωρούνται οι παράνομες δραστηριότητες μεγάλης έκτασης, οι οποίες κατευθύνονται από μία οργάνωση. Επίσης, οργανωμένο έγκλημα υπάρχει όταν οικονομικές επιχειρήσεις διεξάγουν δραστηριότητες είτε παράνομες, είτε νόμιμες, με παράνομα μέσα.

Για να προσδιοριστεί σαφέστερα το τι μπορεί να θεωρηθεί τελικά ως *οργανωμένο έγκλημα*, είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να καταγραφούν ορισμένα *χαρακτηριστικά γνωρίσματα* αυτού.

Αρχικά, *υπάρχει ένας συστηματικός και συνάμα παράνομος προσπορισμός οικονομικού οφέλους* που προέρχεται από εξειδικευμένες και σε μεγάλη κλίμακα δραστηριότητες. Έπειτα, ένα *οργανωμένο έγκλημα*, αποτελείται από μία *ιεραρχική δομή*, στην οποία παρουσιάζεται ένα σύστημα καθορισμένων σχέσεων, με αμοιβαίες υποχρεώσεις, παρανομία καθώς και καταμερισμό εργασίας. Ένα άλλο *χαρακτηριστικό γνώρισμα*, είναι η *χρήση πραγματικών ή απειλούμενων πράξεων βίας*, τόσο προς τα μέσα για τη διατήρηση πειθαρχίας, όσο και προς τα έξω για την επίτευξη στόχων. Επιπρόσθετα, σε ένα *οργανωμένο έγκλημα*, δε λείπει ο *μονοπωλιακός έλεγχος ή η δημιουργία ζωνών επιρροής σε διάφορες επιχειρήσεις ή γεωγραφικές περιοχές*.

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι οι *διασυνδέσεις με πολιτευόμενους, εφαρμοστές των ποινικών νόμων, δικηγόρους, επιχειρηματίες, συνδικαλιστές* κτλ, με σκοπό αφενός τη προστασία των μελών που απαρτίζουν το οργανωμένο έγκλημα και αφετέρου την επίτευξη των στόχων της οργάνωσης. (Σπινέλλη, 1985)

Αξίζει να σημειωθεί ότι όσον αφορά την Ελλάδα, οι περισσότερες εγκληματικές οργανώσεις παρουσιάζουν κάποια γενικά χαρακτηριστικά, τα οποία αναλύονται παρακάτω.

Όπως έχει υποστηριχθεί από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, το 2006, πολλές εγκληματικές οργανώσεις, εκτός από την κύρια εγκληματική δραστηριότητα, κάνουν παράλληλα χρήση και άλλων εγκληματικών δράσεων. Για παράδειγμα, η αύξηση της κυκλοφορίας των πλαστών εγγράφων έχει άμεση σχέση με το έγκλημα της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων και δεν θα είχε την ίδια έκταση σε περίπτωση που τα δύο αυτά εγκλήματα απουσίαζαν.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό το οποίο εμφανίζεται όλο και συχνότερα, είναι ότι οι περισσότερες εγκληματικές οργανώσεις, παρουσιάζουν ανομοιογενή σύνθεση ως προς την εθνική καταγωγή των μελών τους. Με άλλα λόγια αποκτούν πολυεθνικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, με τον τρόπο αυτό, αποκτούν όλο και μεγαλύτερη ευχέρεια στο να αναπτύξουν την διεθνή διάσταση των δραστηριοτήτων τους, λαμβάνοντας συγχρόνως δυσδιάκριτη ταυτότητα και αναγνωρισιμότητα από τις Αρχές Επιβολής του Νόμου. Επιπλέον, πάρα πολλές εγκληματικές οργανώσεις, κάνουν χρήση των νέων τεχνολογιών προς όφελός τους. Ειδικότερα, εκμεταλλεύονται τα νέα συστήματα επικοινωνίας, τα οποία τους παρέχουν ελευθερία και ανεξέλεγκτη χρήση, με αποτέλεσμα να έχουν καλύτερη κάλυψη. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2006)

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι οι περισσότερες από τις εγχώριες οργανώσεις δεν έχουν την δομή των μεγάλων, διεθνικών και άρτια στελεχωμένων εγκληματικών οργανώσεων, που εύκολα στρατολογούν τα μέλη τους, και αναπληρώνουν τα τυχόν κενά, οποιαδήποτε στιγμή, ώστε να επιτυγχάνουν μεγαλύτερη διάρκεια στη δράση τους. Αυτό σημαίνει ότι διαλύονται, σχετικά, εύκολα λόγω της έλλειψης ισχυρής συνοχής και αυστηρής ιεραρχικής διάρθρωσης. Εξαίρεση αποτελούν μερικές εγκληματικές οργανώσεις, η δράση των οποίων παραμένει αναλλοίωτη στο χρόνο παρά τα κατά καιρούς πλήγματα, καταφέροντας τα μέλη τους να προσαρμόζονται και πάλι σε νέα δεδομένα και συνθήκες. Σύμφωνα με το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, (2006), τέτοιες εγκληματικές οργανώσεις προέρχονται από τις χώρες της Βαλκανικής, της Ανατολικής Ευρώπης αλλά και της Νοτιοδυτικής Ασίας.

Αυτό το ευρύ πεδίο, όλων των παράνομων δραστηριοτήτων που αναφέρθηκαν παραπάνω, σύμφωνα με τον Σκανδάμη, (2007), είναι απαραίτητο για την επιβίωση του οργανωμένου εγκλήματος, διότι η ενασχόληση με έναν μόνο εγκληματικό τομέα είναι εύκολο να ανακαλυφθεί και να κατασταλεί από τις αρχές. Επομένως, οι εγκληματικές οργανώσεις εκμεταλλεύονται κερδοσκοπικά όλη τη κλίμακα των μέσων που προσφέρονται για την αποκόμιση κέρδους. (Cousson, 2007)

6.2. Τρόποι δράσης του οργανωμένου εγκλήματος

Σε κάθε δραστηριότητα ενός οργανωμένου εγκλήματος, σε διεθνές επίπεδο, παρουσιάζεται μία δυσκολία στον εντοπισμό των δραστών, ενώ συγχρόνως εμφανίζεται μεγαλύτερη δυσκολία στη σύλληψη επ' αυτοφώρω και αυτό διότι έχουν

συνεργούς σε όλες τις κλίμακες της κρατικής μηχανής. (Συκιάτου, 2003) Για να ξεπεράσουν λοιπόν όλες αυτές τις δυσκολίες οι δουλέμποροι, συνεργάζονται με διάφορους ανθρώπους όπως είναι οι πλαστογράφοι, οι οδηγοί, οι ναυτικοί, οι διάφοροι συνοδοί, οι φύλακες των συνόρων που παίζουν ενεργό ρόλο στις διάφορες φάσεις της διαδρομής και γενικότερα άτομα ικανά να διαφθείρουν. Όπως έχει υποστηριχθεί από τον Λάζο, το 2002, η μη ιδιαίτερα οργανωμένη δράση της αστυνομίας, συνέβαλλε στην αύξηση των προβλημάτων της εξαναγκαστικής πορνείας, καθώς και του μέρους της πορνικής αγοράς που αποτελούσε προέκτασή της. Μάλιστα, σύμφωνα με την Τσακλάγκανου, (2002), πολύ συχνά η αστυνομία, αστική ή συνοριακή, παίζει κύριο ρόλο στα δίκτυα σωματεμπορίας, αφού διευκολύνει την παράνομη διακίνηση των θυμάτων με αντάλλαγμα από τους διεθνοσωματεπόρους, είτε αμοιβή, είτε δωρεάν σεξουαλική χρήση των θυμάτων.

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι και η εμπλοκή των ερευνητικών δυνάμεων στην εμπορία ανθρώπων. Ειδικότερα, υπάρχουν δύο τύποι εμπλοκής του προσωπικού των ερευνητικών δυνάμεων. Πρώτον, ως εργοδότες χρησιμοποιώντας θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό, στην ανάπτυξη του φαινομένου ή ως πελάτες (με τον ίδιο τρόπο) και δεύτερον –λιγότερο σύνηθες- ως διακινητές, προωθώντας οι ίδιοι τις γυναίκες - θύματα εμπορίας από και προς τις χώρες προέλευσης και εγκατάστασης. (Συκιάτου, 2003)

Επιπλέον, σημαντικό ρόλο στον εντοπισμό και τη σύλληψη των δραστών διαδραματίζει το γεγονός, ότι οι δράστες συνήθως κάνουν ευρεία χρήση καρτοκινητών τηλεφώνων. (Αντωνιάδου, 2006) Ας σημειωθεί ακόμη, ότι στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται διαφθορά σε αρκετούς υπαλλήλους δήμων και νομαρχιών, που λόγω του αντικειμένου, αλλά και της συχνής επαφής τους με αλλοδαπούς προσπαθούν να νομιμοποιήσουν την παραμονή τους στην χώρα. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2005) Αξίζει να τονισθεί, πως δεν είναι λίγες οι φορές όπου οι δράστες ισχυρίζονται ότι ασκούν επιρροή ή έχουν διασυνδέσεις με κρατικούς υπαλλήλους, τακτική την οποία εφαρμόζουν προκειμένου να αποθαρρύνουν τα θύματα και να επιτύχουν το σκοπό τους. (Αντωνιάδου, 2006)

Οι εγκληματικές οργανώσεις που δρουν στην αγορά έχουν διάφορες μορφές. Κάποιες από αυτές ενδέχεται να έχουν τη δομή ενός ταξιδιωτικού γραφείου, ενός γραφείου ευρέσεως εργασίας, ενός γραφείου διεκπεραίωσης υποθέσεων ή εταιρίας που μεταφέρουν ταξιδιώτες, ενώ ορισμένες εγκληματικές οργανώσεις, μπορεί να λειτουργούν και ανεπίσημα. (Μοτζίι, 2007) Σύμφωνα με τον Δημόπουλο, (2003),

όσοι μετανάστες καταφέρουν τελικά να φτάσουν στον προορισμό τους, καταθέτουν σχεδόν όλα τα χρήματά τους στους διακινητές. Στην συνέχεια όταν τα περισσότερα θύματα διαπιστώσουν ότι έχουν εξαπατηθεί, (Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2005), εξαναγκάζονται να εμπλακούν σε εγκληματικές δραστηριότητες, ώστε να μπορέσουν να ξεπληρώσουν τα χρέη τους. (Δημόπουλος, 2003)

Ο τρόπος δράσης των εγκληματικών οργανώσεων καταγράφεται παρακάτω στις εξής τρεις φάσεις :

Η ***πρώτη φάση*** είναι αυτή της προσέλκυσης ή στρατολόγησης των θυμάτων, εκεί όπου οι δράστες στρατολογούν τα θύματά τους και τα εντάσσουν στο κύκλωμα με ψεύτικες υποσχέσεις για εργασίες υψηλόμισθες. (Παπαγιαννοπούλου, 2007) Η προσέλκυση των ατόμων πραγματοποιείται στις χώρες προέλευσής τους. (Μοτζίι, 2007)

Η ***δεύτερη φάση*** είναι αυτή της διαμετακόμισης ή αλλιώς transit areas ή μεταφοράς, όπου τα θύματα κινούνται προς την επόμενη φάση εκμετάλλευσης (Συκιάτου, 2003), εάν δεν έχουν ήδη αναγκαστεί να δουλέψουν. (Μοτζίι, 2007)

Η ***τρίτη φάση*** αφορά την εκμετάλλευση των προσώπων στον τελικό προορισμό, (exploitation areas). (Συκιάτου, 2003)

6.3. Τομείς δράσης του οργανωμένου εγκλήματος

Το οργανωμένο έγκλημα είναι μία επιχείρηση πολλών εκατομμυρίων δολαρίων, η οποία περικλείει μεγάλο εύρος εγκληματικών δραστηριοτήτων με σκοπό το κέρδος. (Thio, 2003) Έπειτα προσαρμόζεται πολύ γρήγορα στις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που του παρουσιάζονται από το περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσεται, επεκτείνοντας συγχρόνως τις εγκληματικές του δραστηριότητες και προστατεύοντας τις ενέργειές του, αφού δεν περιορίζεται από τα εθνικά σύνορα, ενώ παράλληλα χρησιμοποιεί σύγχρονες εξελιγμένες τεχνολογικές μεθόδους, αναπροσαρμόζεται ταχύτατα στις πολιτικοοικονομικές αλλαγές και τα νομοθετικά μέτρα και τέλος εκμεταλλεύεται τις διακρατικές διαφορές σε ποινικό, διοικητικό αλλά και οικονομικό επίπεδο. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2005)

Ο Cousson (2007), διακρίνει τις δράσεις του οργανωμένου εγκλήματος σε δύο κατηγορίες, *την εγκληματικότητα που χαρακτηρίζεται από αρπακτική διάθεση και την εγκληματικότητα του εμπορίου*. Παρόλα αυτά από την βιβλιογραφία προκύπτει άλλη

μία μορφή δράσης του οργανωμένου εγκλήματος, αυτή που αφορά την συνεργασία του με το κράτος.

Οι κύριες δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος είναι οι ακόλουθες:

A. Προσβολές εναντίον του προσώπου και της περιουσίας

Όπως έχει υποστηριχθεί από τον Cousson (2007), οι προσβολές εναντίον του προσώπου και της περιουσίας είναι αυτές που χαρακτηρίζονται από αρπακτική διάθεση από μέρους των εγκληματιών και συμπεριλαμβάνουν ανθρωποκτονίες, επιθέσεις, σωματικές βλάβες, βανδαλισμούς, απάτες, αισχροκέρδειες και κλοπές.

B. Λαθρεμπόριο – Παράνομες οικονομικές Δραστηριότητες

Το λαθρεμπόριο και γενικά οι παράνομες οικονομικές δραστηριότητες αποτελούν την εγκληματικότητα του εμπορίου και περιλαμβάνουν την διακίνηση των εξαρτησιογόνων ουσιών, την πώληση όπλων, την παράνομη μετανάστευση, την διακίνηση προσώπων, την πορνογραφία, όπως επίσης και την κλεπταποδοχή, την τοκογλυφία, τον τζόγο, τις δόλιες χρεοκοπίες, το ξέπλυμα χρήματος, την εκμετάλλευση νόμιμων επιχειρήσεων και την προστασία.(Cousson, 2007)

Ειδικότερα, η παράνομη μετανάστευση αποτελεί μία από τις σημαντικότερες μορφές εκδήλωσης του οργανωμένου εγκλήματος στην Ελλάδα. Ο ήδη αυξημένος αριθμός οικονομικών μεταναστών στη χώρα, ανάμεσα στους οποίους συγκαταλέγεται ένας σημαντικός αριθμός παράνομων μεταναστών, καταδεικνύεται ένας από τους σοβαρότερους παράγοντες που συμβάλλουν στη δημιουργία εγχώριων εγκληματικών ομάδων, οι οποίες προσπαθούν να εκμεταλλευτούν την ζήτηση που υπάρχει για την παροχή υπηρεσιών παράνομης εισόδου στην Ελλάδα, αλλά και προώθησης προς άλλες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εγκληματικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην παράνομη μετανάστευση προς την Ελλάδα, διακρίνονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αφορά αυτές των οποίων η δράση λαμβάνει χώρα εντός της Ελληνικής Επικράτειας, διευκολύνοντας παράλληλα με διάφορους τρόπους, την είσοδο των παράνομων μεταναστών στην χώρα και έχοντας αναπτύξει γι' αυτόν τον σκοπό συνεργασία με άλλες εγκληματικές οργανώσεις γειτονικών χωρών. Η δεύτερη κατηγορία ενσωματώνει εκείνες τις εγκληματικές οργανώσεις που το κύριο πεδίο δράσης τους λαμβάνει χώρα εκτός Ελλάδας, καθώς έχουν δημιουργήσει ένα ευρύ εγκληματικό δίκτυο συνεργασίας με τις χώρες προέλευσης, αλλά και τις χώρες που αποτελούν τελικό προορισμό μεταναστών. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2006)

Σύμφωνα με το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, (2006), το εμπόριο ανθρώπων αποτελεί ένα διεθνές φαινόμενο, το οποίο έχει επηρεάσει αισθητά την Ελλάδα, τα τελευταία έτη. Ακόμη αποτελεί μία από τις κύριες δραστηριότητες του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ αξίζει να επισημανθεί πως η εμπορία ανθρώπων, μαζί με την διακίνηση όπλων και ναρκωτικών, θεωρούνται από τις πιο επικερδής μορφές οργανωμένου εγκλήματος. (Kelly, 2002) Βασικές μορφές εκμετάλλευσης ανθρώπων αποτελούν η εκμετάλλευση εργασίας / οικονομική εκμετάλλευση, η σεξουαλική εκμετάλλευση (trafficking), η παράνομη υιοθεσία / εμπόριο βρεφών, και το εμπόριο οργάνων. (www.unicef.gr)

6.4. Η εμπορία ανθρώπων ως κερδοφόρα επιχείρηση

Το εμπόριο γυναικών αποτελεί μία επιχείρηση, η οποία μπορεί να αυξήσει κατακόρυφα τα έσοδα του σωματέμπορου, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Εκμεταλλεζόμενοι την σεξουαλική επιθυμία δημιουργούν μία εμπορική επιχείρηση, χρησιμοποιώντας ως αντικείμενα κέρδους τις γυναίκες – θύματα. (Taylor – Jamieson, 1999)

Στις χώρες οι οποίες βρίσκονται σε «μεταβατικό στάδιο», όπως π.χ. χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, παρατηρείται ραγδαία άνοδος του φαινομένου του trafficking, ως συνέπεια της εισόδου τους στην οικονομία της αγοράς.

Μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων, η οποία εδραίωσε το φαινόμενο του trafficking ως πηγή κέρδους, παρατηρείται καλύτερη οργάνωση της επιχείρησης του σεξ.

Όσον αφορά τις «αναπτυσσόμενες» χώρες, παρατηρείται το φαινόμενο αγοραπωλησίας των γυναικών εντός των συνόρων της χώρας τους, πολλές φορές με την σύμφωνη γνώμη, και την υπόθαλψη των εκάστοτε κυβερνήσεων. (Μοντζίνι, 2007)

Σύμφωνα με έρευνες, οι οποίες έχουν λάβει χώρα κατά καιρούς, το δουλεμπόριο των νέων γυναικών και κοριτσιών, που λειτουργεί ως μία «επιχείρηση», η οποία τροφοδοτεί την παγκόσμια αγορά του σεξ με ημισκλαβωμένα άτομα, αποφέρει ετήσια έσοδα άνω των επτά δισεκατομμυρίων δολαρίων παγκοσμίως.

Με στοιχεία, οι εισπράξεις μιας επιχείρησης η οποία βασίζεται στη σεξουαλική εκμετάλλευση, μπορούν να αγγίξουν τα πενήντα δύο δισεκατομμύρια

δολάρια, ενώ παγκοσμίως τα έσοδα είναι πιθανόν να είναι πολύ μεγαλύτερα. (Hugues, 2000)

Παρόλα αυτά, αυτοί οι υπολογισμοί ίσως να μην είναι έγκυροι, διότι δεν γίνεται να επαληθευτούν πρακτικά, με αποτέλεσμα να αμφισβητείται η ακρίβειά τους. Βέβαια, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι το φαινόμενο του trafficking είναι εξαιρετικά σοβαρό, όπως αποδεικνύεται και από μετρήσεις σε μικρότερες περιοχές, όπως η Ολλανδία και η Ιταλία.

Όσον αφορά την Ολλανδία, αναφέρεται από την αστυνομία ότι, είναι δυνατόν να φανεί μόνο η κορυφή του προβλήματος, διότι είναι άρτια συγκαλυμμένο. Επίσης, το μεγαλύτερο μέρος των γυναικών, αρνείται να προβεί σε καταγγελία, φοβούμενο τα αντίποινα.

Τα κυκλώματα των εμπόρων που δραστηριοποιούνται στην χώρα, είναι περίπου 750, με αποτέλεσμα το 90% των γυναικών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, οι οποίες εκδίδονται, να φτάνει εκεί εξαιτίας της δικής τους μεσολάβησης.

Σχετικά με την Ιταλία, με βάση στοιχεία συλλόγων, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη χώρα, ούτως ώστε να βοηθήσουν γυναίκες, οι οποίες πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, αυτές υπολογίζονται περί τις 2.000 έως 3.000. Δεν γνωρίζουμε το ποσοστό των γυναικών – θυμάτων μαστροπείας στο σύνολο αυτών που εκδίδονται. (Europad / Tampere, 2001)

Υποκείμενο μετακίνησης δεν αποτελεί μόνο ο πωλητής σεξουαλικών υπηρεσιών, αλλά και ο αγοραστής.

Το φαινόμενο του trafficking μετατράπηκε σε εξαιρετικά αποδοτική επιχείρηση, σε αρκετές φτωχές χώρες, έχοντας παράλληλα την σιωπηρή αποδοχή των κυβερνήσεων, των κοινοτήτων και των οικογενειών, οι οποίες το χρησιμοποίησαν ως στρατηγική επιβίωσης.

Τα κυκλώματα του trafficking παρέχουν εισόδημα σε όποιον τα οργανώνει, προσελκύουν επενδύσεις και συμβάλλουν στην κίνηση του χρήματος. Αν και γεωγραφικά το trafficking προορίζεται για διεθνείς πελάτες, κάθε χρόνο παρατηρείται η εμφάνιση καινούργιων περιοχών δραστηριοποίησης και καινούργιων ειδικοτήτων. Το γεγονός αυτό, έχει ως αποτέλεσμα την μεγαλύτερη ανάπτυξη και οργάνωση των κυκλωμάτων.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα των παραπάνω, αποτελεί η Γκάμπια της Αφρικής, στην οποία άρχισε η ανάπτυξη γυναικείου τουρισμού – η επίσκεψη δηλαδή

στη χώρα γυναικών – με στόχο την ανεύρεση νεαρών αγοριών, πολλές φορές ανήλικων, τα λεγόμενα «bombstars» ή «beachboys».

Ο γυναικείος σεξουαλικός τουρισμός, είναι επίσης πολύ διαδεδομένος στην Τζαμάικα, στην Ινδία και στις ακτές της Καραϊβικής.

Επίσης, πολύ οργανωμένες αγορές, υπάρχουν στον Παναμά και στο Σούρναμε, διότι εκεί είναι διαδεδομένη η μαστροπεία νέων γυναικών και κοριτσιών, που αποκομίζουν πολύ μικρό μέρος από τα έσοδα και είναι στην διάθεση των πελατών για ολόκληρες μέρες.

Σε περιοχές, στις οποίες το φαινόμενο του trafficking αποτελεί την κυριότερη πηγή εισοδημάτων, υπάρχει μία μορφή πορνείας με σκοπό την επίτευξη της ικανοποίησης της ζήτησης η οποία προέρχεται από τουρίστες μέσω της οργάνωσης συναντήσεων που λαμβάνουν χώρα χάριν σε ευγενικούς ταξιτζήδες, ή σε ξενοδοχεία ή στο δρόμο. (O' Connell, 1988)

Το πληρωμένο σεξ εν γένει, εξελίχθηκε σε σημαντική τουριστική παράμετρο, εφόσον οι τουρίστες πλέον, πέραν από εξωτικά τοπία και γεύσεις, αναζητούν και νέες ερωτικές εμπειρίες, για τις οποίες, είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν αδρά.

Το πλαίσιο του ταξιδιού σε μία ξένη χώρα, προσφέρει στον πελάτη την ελευθερία να πραγματοποιήσει οποιαδήποτε επιθυμία του, χωρίς τα όρια και τους ηθικούς ενδοιασμούς που μπορεί να ισχύουν στην χώρα του. Θεωρεί δηλαδή, τις εκεί παράνομες τακτικές, ως φυσιολογικές. (Bauman, 1999)

6.4.1. Η εργασία της γυναίκας πόρνης στο «μπαρ»

Ένας από τους γνωστότερους τρόπους εργασίας των θυμάτων trafficking είναι το «μπαρ» και διάφορα μαγαζιά παρόμοιου είδους.

Το προσωπικό του «μπαρ» στελεχώνεται από την «αφεντικίνα» η οποία στο παρελθόν συνήθως εργαζόταν παρελθοντικά στο «μπαρ» ως «κονσοματρίς».

Σύνηθες στέλεχος του «μπαρ», πέραν των εκδιδόμενων, είναι επίσης ο ταμίας, ο οποίος εκτελεί και χρέη σερβιτόρου, ενώ συνήθως υπάρχει προσωπικό το οποίο εργάζεται στη φύλαξη του καταστήματος.

Συνήθως ο αριθμός των γυναικών, οι οποίες εκδίδονται στο «μπαρ», διαφέρει από βράδυ σε βράδυ, ανάλογα με τον αριθμό των πελατών. (Αμπατζή, 2004)

Εργασιακή υποχρέωση των γυναικών στο «μπαρ» είναι η «κονσομασιόν», δηλαδή η παροχή συντροφιάς στους άνδρες που συχνάζουν σε τέτοιου είδους χώρους. Συνήθως, αυτού του είδους η συντροφιά, περιλαμβάνει τον συμποσιασμό, με την

αγορά ποτών εκ μέρους των πελατών, καθώς επίσης και τις γεμάτες σεξουαλικά υπονοούμενα συζητήσεις. (Parataxiarchis, 1991)

Όσον αφορά το χώρο του «μπαρ», αν και φαινομενικά η κύρια παροχή του είναι η διάθεση ποτών, ωστόσο παρέχει γυναικεία συντροφιά στους πελάτες, οι οποίοι είτε πηγαίνουν μόνοι τους, είτε κατά μικρές παρέες.

Η εκχρηματισμένη συναναστροφή ανδρών και γυναικών, προσδίδει μία αμφίσημη ιδιότητα στο ρόλο της γυναίκας, αφού ενώ είναι καθαρά επαγγελματική, ωστόσο δεν αναγνωρίζεται τυπικά από τον νόμο ως τέτοια.

Οι άνθρωποι, οι οποίοι ασχολούνται επαγγελματικά με τέτοιου είδους «μπαρ», θεωρούνται «άνθρωποι της νύχτας». Ο όρος «νύχτα» χρησιμοποιείται για να περιγράψει κυρίως ανθρώπους, χώρους και δραστηριότητες, οι οποίοι κινούνται στα όρια της νομιμότητας. (Αμπατζή, 2004)

Συνήθως τα «μπαρ», χαρακτηρίζονται από διακριτική παρουσία, αφού τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους δεν διαφέρουν από εκείνα των υπολοίπων.

Κυρίαρχο χαρακτηριστικό – σύμβολο του «μπαρ» είναι η «μπάρα», γύρω από την οποία διενεργούνται οι συναναστροφές μεταξύ πελατών και εκδιδόμενων. Οι πελάτες επιλέγουν μία θέση στην «μπάρα» σε αντίθεση με μία θέση στο τραπέζι, το οποίο λειτουργεί ως εξαναγκαστική επιλογή.

Η «μπάρα» λειτουργεί επίσης ως σημείο αναφοράς των εργαζόμενων, οι οποίες εάν επιθυμούν μπορούν να την χρησιμοποιήσουν ως φυσικό όριο μεταξύ αυτών και του πελάτη, σε περίπτωση που δεν επιθυμούν κάποια ιδιαίτερη σωματική επαφή. (Day, 1992)

Μία ακόμη εργαζόμενη στο «μπαρ», άξια αναφοράς, είναι η «μπαργούμαν» (barwoman). Σκοπός της είναι η ομαλή λειτουργία της «μπάρας», γι' αυτό και βρίσκεται συνεχώς πίσω από αυτήν, ετοιμάζοντας και σερβίροντας τα ποτά και μεσολαβώντας στην εξόφληση του λογαριασμού. Αν και συχνά δέχεται κεράσματα από τους πελάτες, δεν εμπλέκεται άμεσα στην «κονσομασιόν». (Αμπατζή, 2004)

Ένα σημαντικό ζήτημα στο χώρο του «μπαρ», είναι η αμοιβή. Η αμοιβή κάθε γυναίκας είναι προσωπική και μυστική. Δίδεται από το αφεντικό και μπορεί να ελεγχθεί από τις εργαζόμενες μόνο εφόσον έχουν εξέλθει από το χώρο του «μπαρ». Η αμοιβή μπορεί είτε να καθορισθεί εξ' αρχής, ως ένα προκαθορισμένο ποσό, ανεξάρτητο του κύκλου εργασίας, είτε να είναι ανάλογη της ποσότητας των υπηρεσιών που προσφέρει κάθε γυναίκα.

Στις εργαζόμενες παρέχεται ειδικό βιβλιάριο υγείας, καθώς επίσης και άδεια εργασίας. (Μοντζίνι, 2007)

Από τα παραπάνω, διαφαίνεται η χρήση της γυναίκας, όχι ως έμβιος οργανισμός, αλλά ως «αντικείμενο – εργαλείο», με σκοπό την εκπλήρωση οποιασδήποτε επιθυμίας του πελάτη. (Αμπατζή, 2004)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 7 : Ν Ο Μ Ο Ι Σ Τ Η Ν Ε Υ Ρ Ω Π Η Κ Α Ι Τ Η Ν

Ε Λ Λ Α Δ Α Γ Υ Ρ Ω Α Π Ο Τ Ο Φ Α Ι Ν Ο Μ Ε Ν Ο Τ Ο Υ Τ R A F F I C K I N G

7.1. Οι σημαντικότερες συνθήκες Διεθνούς Δικαίου

Το πρώτο κείμενο με νομική αξία διεθνώς, επιχειρήθηκε για πρώτη φορά το 1904 στο Παρίσι, όταν υπογράφηκε η «Διεθνής Συμφωνία για την Καταστολή του Εμπορίου της Λευκής Σαρκός» (*International Agreement for the Suppression of "White Slave Traffic"*). Η ανησυχία σχετικά με την «ηθική ακεραιότητα» των λευκών γυναικών και η ανάγκη προφύλαξης τους από κυκλώματα σωματεμπόρων, οδήγησε σε αυτή την πρώτη προσπάθεια να αντιμετωπισθεί το έγκλημα της σωματεμπορίας μέσω νόμων. Παρόλο που το κείμενο αυτό θα άνοιγε νέους ορίζοντες στην νομοθεσία περί καταστολής της σωματεμπορίας, ωστόσο, δεν ήταν δυνατή ποτέ η εφαρμογή του.

Έξι χρόνια αργότερα, κατά το 1910, υπογράφηκε από δέκα τρία κράτη η «Διεθνής Συνθήκη για την Καταστολή της Διακίνησης της Λευκής Σαρκός» (*International Convention for the Suppression of "White Slave Traffic"*). Σύμφωνα με αυτήν, απαγορευόταν η εμπορία «λευκής σάρκας», μονάχα δηλαδή των λευκών γυναικών. Η συγκεκριμενοποίηση της θυματοποίησης μονάχα των λευκών γυναικών, χρησιμοποιήθηκε ως ένα ισχυρό όπλο στα χέρια των ρατσιστών δουλεμπόρων, οι οποίοι χρησιμοποίησαν προς όφελός τους αυτή την νομική ασάφεια, θεωρώντας ότι το εμπόριο ανθρώπων από οποιαδήποτε άλλη φυλή του ανθρώπινου γένους ήταν καθόλα νόμιμο.

Στις 30 Σεπτεμβρίου 1921 στην Γενεύη, κατά την διεξαγωγή του Συνεδρίου για την Συνθήκη της Κοινωνίας των Εθνών, το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων αντιμετωπίστηκε ως ένα εξέχον ζήτημα υψίστης σημασίας. Απόρροια της σημαντικότητάς του αποτέλεσε η υπογραφή της «Διεθνούς Συνθήκης για την Καταστολή της Παράνομης Διακίνησης Γυναικών και Παιδιών» (*Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children*), μετά από παραίνεση της Κοινωνίας των Εθνών, η οποία διελάμβανε την χορήγηση αδειών από εξειδικευμένα Γραφεία εξεύρεσης εργασίας, με σκοπό την περιφρούρηση των δικαιωμάτων των γυναικών και των παιδιών μεταναστών.

Το 1933, επίσης στην Γενεύη, με την υπογραφή της «Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή της Παράνομης Διακίνησης των Ενήλικων Γυναικών» (*International Convention for the Suppression of the Traffic in Women of Full Age*), επιτάσσονταν

η τιμωρία των διακινητών γυναικών με παράνομη δράση, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η έκφραση συναίνεσης από πλευράς των γυναικών, είτε η διακίνησή τους ως θύματα σωματεμπορίας. Σημαντική καινοτομία του κειμένου αυτού αποτέλεσε η αντικατάσταση του όρου «εμπόριο λευκής σαρκός» από τον όρο «παράνομη διακίνηση» (traffic & trafficking), με σκοπό την διαφοροποίηση της έννοιας της διεθνικής σωματεμπορίας από την εγχώρια πορνεία, ούτως ώστε, να επικεντρωθεί το ενδιαφέρον στα διεθνή δίκτυα.

Με την υπογραφή της *«Συνθήκης του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την Καταστολή της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων και την Εκμετάλλευση της Πορνείας Άλλων»* (Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others – With Final Protocol), στις 21 Μαρτίου 1950, οριστικοποιήθηκαν οι βασικές νομικές δεσμεύσεις των προηγούμενων τεσσάρων συνθηκών. Παρόλα αυτά, ο τότε νεοσύστατος ΟΗΕ, δεν διέθετε τα κατάλληλα μέσα, ούτως ώστε να δημιουργηθεί ένας ορισμός για το έγκλημα της παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων (trafficking), να καθοριστούν συγκεκριμένοι τρόποι τιμωρίας των σωματεμπόρων καθώς επίσης και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας των θυμάτων. Ακόμη επιτρέπει και προτείνει την απέλαση γυναικών θυμάτων trafficking και εξουσιοδοτεί τις εσωτερικές νομοθεσίες των κρατών σχετικά με την τελική ρύθμιση του εν λόγω θέματος.

Στην Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών με θέμα την αντιμετώπιση του Υπερεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (Παλέρμο, 2000) μαζί με την Διεθνή Σύμβαση για την αντιμετώπιση του Υπερεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (UN Convention against Transnational Organized Crime), υπογράφηκε το Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο για την *«Αποτροπή, Καταστολή και Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων, ιδιαίτερα των Γυναικών και των Παιδιών»* (United Nations Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children, Supplementing the UN Convention against Transnational Organized Crime), το οποίο αποτελεί την σημαντικότερη εξέλιξη στο χώρο του Διεθνούς Δικαίου, όσον αφορά το πρόβλημα της εμπορίας ανθρώπων.

Την 15^η Μαρτίου 2001, υιοθετήθηκε η *«Απόφαση – Πλαίσιο σχετικά με το Καθεστώς των Θυμάτων στις Ποινικές Διαδικασίες»*, σύμφωνα με την οποία τα Κράτη – Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποχρεώνονταν:

σε νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, σχετικά με την δικαστική προστασία, στην αναγνώριση δικαιώματος διαδίκου κατά την διάρκεια ποινικής δίκης, και

στην γενική αρωγή των θυμάτων trafficking στα πλαίσια ενός σύντομου χρονικού διαστήματος (έως το τέλος του 2004).

Εν κατακλείδι, σημαντικές υπήρξαν οι προτάσεις της «Διακήρυξης των Βρυξελλών» από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της απόφασης 2003/209/EC, η οποία πρότεινε την δημιουργία μιας Ομάδας Ειδικών Εμπειρογνομόνων επί θεμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (Experts Group on Trafficking in Human Beings). (Ποινική Δικαιοσύνη, 1999)

7.2. Η ισχύουσα νομοθεσία στην Ευρώπη

Σημαντικές νομοθετικές παρεμβάσεις συνέβησαν στην Ευρώπη κατά την περίοδο 2001 – 2005, κατά την οποία το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θέσπισε μία σειρά από νομοθετήματα, με σκοπό την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Το 2001 προτάθηκε η δέσμευση των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην τιμωρία των σωματεμπόρων. Η πρόταση αυτή ψηφίστηκε το 2002.

Κατά την περίοδο του 2004 ψηφίζονται μέτρα για την προστασία των θυμάτων εμπορίας, που σχετίζονται με τις αρχές. (Κυριαζή, 2010)

Το 2005, είναι η πρώτη χρονιά, κατά την οποία συζητούνται ζητήματα σχετικά με την διαφύλαξη των συνόρων κάθε χώρας, όπως επίσης και σχετικά με την συνεργασία των οργανισμών όσον αφορά την προστασία των θυμάτων trafficking. (Τσακάλου, 2008)

Τον Φεβρουάριο του 2014, ψηφίστηκε από την Ευρωβουλή, η έγκριση του Σκανδιναβικού μοντέλου, το οποίο απαγορεύει την άσκηση της πορνείας και τιμωρεί τον πελάτη. Είναι το μοναδικό μοντέλο, το οποίο θεωρεί ως κύριο υπεύθυνο του trafficking, τον πελάτη. Επίσης, μεριμνά για την εύρεση θέσεων εργασίας στις γυναίκες. (Jacobsson & Kotsadam, 2013)

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της αντιμετώπισης του trafficking αποτελεί η Γερμανία, η οποία αποτελεί χώρα διέλευσης και προορισμού. Το 2003, δημιουργήθηκε ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης αναπτυξιακών έργων στο εξωτερικό, για την αντιμετώπιση του trafficking. Όσον αφορά, την προστασία των θυμάτων, έχει θεσπίσει την *μηνιαία προθεσμία περίσκεψης*, η οποία αναστέλλει την απέλαση των θυμάτων προσωρινά, εάν υπάρξει κατάθεση εναντίον των διακινητών. Επίσης, έχουν την δυνατότητα, να λάβουν προσωρινή άδεια εργασίας και

αποζημίωση σε περίπτωση τραυματισμού. Όταν η χρησιμότητα των θυμάτων ως μάρτυρες παρέλθει, δρομολογείται ο επαναπατρισμός τους, τα έξοδα του οποίου αναλαμβάνει ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης.

Η νομοθεσία της Γερμανίας, αν και θεωρητικά είναι πλήρης, σε πρακτικό επίπεδο η εφαρμογή της είναι περιορισμένη. Εάν ένα θύμα δεν χαρακτηριστεί εξ' αρχής ως τέτοιο, οδηγείται σε απέλαση με τον χαρακτηρισμό της παράνομης πόρνης. (I.O.M., 2002)

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί η Ολλανδία, η οποία νομιμοποίησε την πορνεία με σκοπό τον έλεγχο της εμπορίας ανθρώπων. Σύμφωνα με το άρθρο 250α του Ολλανδικού Ποινικού Κώδικα, απαγορεύεται η εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση και προβλέπεται φυλάκιση έως και 10 έτη. Όσον αφορά, τα θύματα, προβλέπεται *τρίμηνη προθεσμία περίσκεψης* για την συνεργασία τους ή όχι με τις αρχές. Σε περίπτωση άρνησής τους αναγκάζονται σε επαναπατρισμό. Η Ολλανδική Κυβέρνηση προσπαθεί να προωθήσει την ανεξαρτησία των ευάλωτων νεαρών άνεργων γυναικών. (U.S. Department of State, 2004)

Τα παραπάνω ισχύουν και στην περίπτωση της Ιταλίας. (Μοντζίνι, 2007)

Σχετικά με την περίπτωση της Σουηδίας, έχει υιοθετηθεί, μία πρωτοποριακή νομοθεσία, η οποία αντιμετωπίζει το trafficking ως ένα κοινωνικό πρόβλημα, και έχει ως κύριο στόχο την προστασία του θύματος. Προβλέπεται, ποινή φυλάκισης των σωματεμπόρων έως 10 ετών, καθώς επίσης και εντατικοί συνοριακοί έλεγχοι. Τέλος, η Σουηδική Κυβέρνηση, λειτουργεί ως χρηματοδότης των Μ.Κ.Ο., οι οποίες σχετίζονται με την αντιμετώπιση του trafficking, τόσο στην Σουηδία όσο και στο εξωτερικό. (Ministry of Industry, Employment and Communications, 2004)

Τέλος, όσον αφορά, το Ηνωμένο Βασίλειο, αν και υπάρχει προληπτική νομοθεσία, ωστόσο δεν γίνεται σαφής διαχωρισμός μεταξύ διεθνικής σωματεμπορίας και παράνομης μετανάστευσης. Σύμφωνα με την νομοθεσία σχετικά με την Μετανάστευση και το Άσυλο του 2002, η σωματεμπορία τιμωρείται με ποινή φυλάκισης έως και 15 έτη. Το 2005 ψηφίστηκε νόμος για την προστασία και τις παροχές προς τα θύματα. (The U.K. Committee for U.N.I.C.E.F., «U.K. legislation and trafficking», 2005)

7.3. Κριτική στη νομοθεσία της Ευρώπης

Αν και παρασχέθηκε μεγάλη βοήθεια στις Ευρωπαϊκές Χώρες με σκοπό την υλοποίηση των παραπάνω νομοθεσιών, η πρακτική τους εφαρμογή αποδείχθηκε δύσκολη, διότι οι εγκληματίες που καταδικάστηκαν ήταν πολύ λίγοι. (UNODC, 2014)

Επίσης, όσον αφορά τα θύματα, υπάρχει μεγάλος βαθμός δυσχέρειας σχετικά με την πρόσβασή τους σε βασικές υπηρεσίες, όπως η τροφή, η στέγη και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. (Κυριαζή, 2010)

7.4. Η ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα

Από το 1990 και έπειτα, η Ελλάδα λειτουργεί ως χώρα διαμονής πολλών γυναικών, με στόχο τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση.

Για την εξάλειψη του φαινομένου αυτού, προχώρησε στη δημιουργία ενός νομοθετικού πλαισίου, με σκοπό την πάταξη της σωματεμπορίας.

Στις 13 Δεκεμβρίου 2000, υπέγραψε τη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο για την Παράνομη Διακίνηση Προσώπων.

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, δημιούργησε τον Απρίλιο του 2001, την Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (ΟΚΕΑ), ούτως ώστε να καταστείλει την διεθνική σωματεμπορία.

Επίσης, κατά την δεκαετία του 2000, οι Ελληνικές Κυβερνήσεις προχώρησαν στην ψήφιση νόμων για την πάταξη του trafficking.

Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε ο Ν. 3064 / 2002: «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών» (ΦΕΚ Α' 248).

Στο πρώτο μέρος του νόμου αναδιαρθρώνονται οι διατάξεις οι σχετικές με το trafficking, ενώ στο δεύτερο μέρος ψηφίζονται για πρώτη φορά νομοθετήματα σχετικά με την παροχή βοήθειας στα θύματα.

Μειονέκτημα του νόμου αποτελεί το γεγονός ότι, δεν υπάρχει ένας σαφής ορισμός του trafficking.

Από τον Αύγουστο του 2003, ισχύει το Προεδρικό Διάταγμα με αριθμό 233 (ΦΕΚ Α', 204/28 – 8 – 2003), «Προστασία και αρωγή στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323^Α, 349, 351 και 351^Α του Ποινικού Κώδικα κατά το άρθρο 12 του Ν. 3064 / 2002», το οποίο θεσμοθετεί τις υπηρεσίες παροχής βοήθειας και

προστασίας, για όσο χρόνο κρίνεται ότι απειλείται η σωματική τους ακεραιότητα και η γενετήσια ελευθερία τους.

Για πρώτη φορά, εκτός από τα Υπουργεία, παρέχεται βοήθεια και από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. ([http://www.coe.int/T//E/human rights/trafficking/PDF Conv 197 trafficking E.pdf](http://www.coe.int/T//E/human%20rights/trafficking/PDF/Conv%20197%20trafficking%20E.pdf))

Με την υπ' αριθμόν ΔΥ1δ/οικ. 109152/6 – 11 – 2003 (ΦΕΚ 1690/Β. 18 – 11 - 2003) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργείων Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Υγείας / Πρόνοιας, δημιουργείται Ομάδα Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ), στο Υπουργείο Υγείας για την προστασία και αρωγή θυμάτων εμπορίας.

Έργο της ομάδας αυτής είναι:

Η οργάνωση των αρμόδιων Υπηρεσιών και Οργάνων των Υπουργείων, καθώς και των φορέων οι οποίοι εποπτεύονται από αυτά, σύμφωνα με το Π.Δ. 233 / 2003.

Η συνεργασία των συναρμόδιων Υπουργείων και Υπηρεσιών Παροχής Προστασίας και Αρωγής.

Η έκδοση εγκυκλίων, με σκοπό την επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν από το Π.Δ.

Η συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σχετικά με τα μέτρα προστασίας θυμάτων.

Σύμφωνα με το άρθρο 34, παράγραφος 7, του Ν. 3274 / 2004 «Οργάνωση και Λειτουργία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Πρώτου και Δεύτερου Βαθμού» (ΦΕΚ Α' 195), που αντικαθιστά την παράγραφο 7 του άρθρου 44 του Ν. 2910 / 2001, είναι δυνατή η χορήγηση προσωρινής άδειας παραμονής στα θύματα trafficking.

Με το Ν. 3386 / 2005 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» (ΦΕΚ Α' 212), ορίζεται πλέον σαφώς η έννοια του θύματος εμπορίας ανθρώπων (άρθρο 1 εδ. Γ'), στα άρθρα 46 – 52 (κεφάλαιο Θ': χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων), ορίζονται τα εξής:

1. Χορήγηση άδειας παραμονής στα θύματα trafficking.
2. Ενημέρωση των θυμάτων σχετικά με τα δικαιώματά τους.
3. Δυνατότητα παροχής προθεσμίας περίσκεψης, διαστήματος ενός μηνός, με σκοπό την ψυχική ανάταση των θυμάτων.

Τέλος, το 2007, ψηφίστηκε ο Ν. 3536 / 2007, ο οποίος ορίζει για πρώτη φορά την μη απέλαση των θυμάτων trafficking. ([http://www.coe.int/T//E/human rights/trafficking/PDF Conv 197 trafficking E.pdf](http://www.coe.int/T//E/human%20rights/trafficking/PDF/Conv%20197%20trafficking%20E.pdf))

7.5. Κριτική στη νομοθεσία της Ελλάδας

Παρόλο που η ισχύουσα νομοθεσία στην Ελλάδα προβλέπει την προστασία των θυμάτων, ωστόσο πολλές φορές, παρατηρείται το γεγονός, τα θύματα να διώκονται ποινικά μαζί με τους διακινητές.

Το 2014 το Υπουργικό Συμβούλιο τιμωρεί τον πελάτη, ο οποίος είναι χρήστης σεξουαλικών υπηρεσιών, μονάχα σε περιπτώσεις που γνωρίζει ότι η γυναίκα πρόκειται για θύμα. (ethnos.gr, 2014)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 8 : Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ TRAFFICKING

8.1. Χώρες προέλευσης και προορισμού των θυμάτων

Στα αίτια που κρύβονται πίσω από την εμπορία ανθρώπων συγκαταλέγονται, η φτώχεια, η ανεργία και η έλλειψη εκπαίδευσης και πρόσβασης στους πόρους. Από τη μία μεριά τα πρόσωπα δέχονται να διακινδυνεύσουν να πέσουν στα χέρια εμπόρων, προκειμένου να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους, ενώ από την άλλη, στις βιομηχανικές χώρες, καταδεικνύεται ανησυχητική τάση για τη χρήση φτηνού και αδήλωτου εργατικού δυναμικού, καθώς και για εκμετάλλευση γυναικών με σκοπό την πορνεία και την πορνογραφία. Αξιοπρόσεχτο είναι, ότι οι γυναίκες αποτελούν πολύ ευάλωτα θύματα εμπορίας, λόγω της αύξησης του ποσοστού γυναικών μεταξύ των φτωχών, των διακρίσεων λόγω φύλου, της έλλειψης εκπαιδευτικών και επαγγελματικών ευκαιριών στις χώρες προέλευσής τους.

Όπως έχει υποστηριχθεί από την Συκιώτου, (2003), τρία δισεκατομμύρια άνθρωποι στον πλανήτη – σχεδόν ο μισός πληθυσμός – αγωνίζονται να ζήσουν με λιγότερο από δύο ευρώ ημερησίως. Επιπρόσθετα, η ίδια αναφέρει, πως η ανάγκη μπορεί να οδηγήσει τους φτωχούς να πουλήσουν τα μοναδικά υπάρχοντα που έχουν, δηλαδή τα υγιή κορμιά τους, όπως και τα κορμιά των παιδιών τους. Παράλληλα συμπληρώνει, πως η ανάγκη μπορεί να είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν στη θυματοποίηση, αλλά δεν είναι ο μόνος.

Οι παράγοντες που τελικά οδηγούν στο trafficking, κατατάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- 1) Κοινωνικό – οικονομικοί παράγοντες*
- 2) Πολιτικοί παράγοντες*
- 3) Παράγοντες σχετιζόμενοι με τη νομοθεσία*
- 4) Παράγοντες σχετιζόμενοι με τη ζήτηση και την προσφορά*
- 5) Γεωγραφικοί παράγοντες*
- 6) Η απροθυμία των μηχανισμών καταστολής*

1) Κοινωνικό – οικονομικοί παράγοντες

Η αυξανόμενη κατάρρευση κοινωνικών και οικονομικών αξιών σε συνδυασμό με την ανάδειξη του χρήματος ως αυτοσκοπό και μοναδικό κίνητρο κοινωνικής

δράσης, συντελούν στον παραμερισμό κάθε δισταγμού, σχετικά με την ανάληψη οποιασδήποτε εγκληματικής δράσης, σημαντικά κερδοφόρας.

Συνεπώς, ο ίδιος ο άνθρωπος γίνεται εμπόρευμα που διακινείται και προορίζεται για κάθε χρήση. Η ευθύνη των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης είναι μέγιστη, όσον αφορά τη διόγκωση του συγκεκριμένου προβλήματος. Συγκεκριμένα, οι αγγελίες στον Τύπο, η πορνογραφία στον τύπο και το Διαδίκτυο, οι εκπομπές στη τηλεόραση και οι διαφημίσεις των ροζ τηλεφώνων, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες αύξησης της ζήτησης και της προσφοράς. Για το λόγο αυτό η επιρροή και ο ρόλος των ΜΜΕ, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να αμφισβητούνται και να αγνοούνται, από τη στιγμή που η διαφήμιση είναι γενικά ένα αναγνωρισμένο μέσο επηρεασμού της συμπεριφοράς των ατόμων. Επομένως, η κατάλληλη διαφήμιση των ροζ τηλεφώνων κεντρίζει το ενδιαφέρον των πελατών, οι οποίοι ξοδεύουν μεγάλα ποσά για το σκοπό αυτό. (Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, 1998)

Ταυτοχρόνως, αυτό αναδεικνύει την τεράστια ευθύνη των απλών προσώπων στην επέκταση αυτού του φαινομένου. Εξάλλου οι πελάτες είναι οι άμεσοι αποδέκτες των σεξουαλικών υπηρεσιών που προσφέρουν οι γυναίκες, με τις οποίες έχουν μία ιδιότυπη οικονομική σχέση. Και αυτή ακριβώς η σχέση μεταξύ εκδιδόμενης και πελάτη, φανερώνει τη μορφή που λαμβάνει η σχέση των φύλων σε μία κοινωνία, μέσα στην οποία οι άνθρωποι και οι σχέσεις μεταξύ τους, καταλήγουν να ανάγονται σε εμπορεύματα, που πωλούνται και αγοράζονται. Πιο συγκεκριμένα, στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον Λάζο (2002), κυρίως μετά το 1990, η οικονομική σχέση μεταξύ πελάτη και εκδιδόμενης έχει λάβει την επαχθέστερη μορφή της, μέσω της εξαναγκαστικής πορνείας και της στέρησης της δυνατότητας ελεύθερης επιλογής από την πλευρά των γυναικών.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 υπολογίζεται ότι 80.000 περίπου γυναίκες εντάχθηκαν στο χώρο της εξαναγκαστικής πορνείας στην Ελλάδα, ενώ το ένα δέκατο του πληθυσμού διαδραμάτισε το ρόλο του πελάτη. Αυτό καταδεικνύει, ότι το φαινόμενο της εμπορίας γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, δεν έχει περιστασιακό και μεμονωμένο χαρακτήρα, ούτε λαμβάνει χώρα στο περιθώριο της Ελληνικής Κοινωνίας. (Λάζος, 2002)

2) Πολιτικοί παράγοντες

Εξίσου σημαντικός παράγοντας εξέλιξης του προβλήματος είναι τόσο το νομικό πλαίσιο που αφορά την πορνεία, όσο και οι προτεραιότητες που θέτουν οι κυβερνητικοί, αλλά και οι πολιτειακοί φορείς. Επιπλέον στην Ελλάδα διαπιστώθηκε

μία μεγάλη αργοπορία όσον αφορά τη πολιτική δραστηριοποίηση, καθώς και τη νομική αντιμετώπιση του trafficking. Η έλλειψη συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου από την πλευρά των κυβερνητικών και γενικότερα, των πολιτικών παραγόντων, ήταν εξαιρετικά εμφανής τα τελευταία χρόνια, αν σκεφτεί κανείς τις δεδομένες διεθνείς και εσωτερικές πιέσεις.

Ειδικότερα, το πρόβλημα δεν είχε συνειδητοποιηθεί εγκαίρως ή αλλιώς δεν βρισκόταν στις άμεσες προτεραιότητες των πολιτικών φορέων. Έτσι λοιπόν ο κρατικός μηχανισμός στην Ελλάδα ήταν αδρανής για πολλά χρόνια από το 1990 και έπειτα, διότι μέχρι τότε λειτουργούσε ομαλά. Βέβαια, είναι σημαντικό να τονισθεί ότι και οι πολίτες ευθύνονται σε υψηλό ποσοστό, παρά την ανύπαρκτη ενημέρωση της κοινής γνώμης και την πολιτική ανωριμότητα που επέδειξαν οι επίσημοι φορείς για την εν λόγω δεκαετία. (Συκιώτου, 2003)

3) Παράγοντες σχετιζόμενοι με τη νομοθεσία

Στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει νομοθεσία, είναι φυσικό να ανθεί ελεύθερα η εμπορία ανθρώπων. Απεναντίας, η υιοθέτηση νομοθετικών κανόνων και η εφαρμογή τους, είναι ο βασικότερος λόγος μείωσης του φαινομένου αυτού. Συγκεκριμένα τα μέτρα θα πρέπει να εστιάζουν στο να επηρεάσουν τα οικονομικά τόσο του εργοστασίου που κάνει «παραγγελίες» φθηνού εργατικού δυναμικού, όσο και του οίκου ανοχής, με μέτρο την κατάσχεση προϊόντων και οφέλους του εγκλήματος.

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι και η λεγόμενη **χαλαρή νομοθεσία**, η οποία αποτελεί έναν ακόμη λόγο που συντείνει στη δημιουργία του φαινομένου. Για παράδειγμα σε ορισμένες χώρες οι ποινές είναι πολύ χαμηλότερες για την παράνομη διακίνηση προσώπων με σκοπό την εμπορία, από ότι είναι για το εμπόριο ναρκωτικών. Επομένως οι σωματέμποροι προτιμούν να επιδίδονται στην σωματεμπορία ανθρώπων, μιας και δεν υπάρχει σχετικό νομοθετικό πλαίσιο για την τιμωρία τους. Από την άλλη πλευρά **οι αυστηροί κανόνες της εργατικής νομοθεσίας**, μπορούν να οδηγήσουν με τη σειρά τους, στην αναζήτηση παράνομων διεξόδων για εξεύρεση καλύτερης τύχης, με συνέπεια να καλλιεργούνται τα δίκτυα της παράνομης διακίνησης και φυσικά της παράνομης εργασίας. (Συκιώτου, 2003)

4) Παράγοντες σχετιζόμενοι με τη ζήτηση και την προσφορά

Οι παράγοντες εμπορίας οι οποίοι σχετίζονται με τη ζήτηση είναι οι ακόλουθοι :

- ▶ Η ανάγκη φθηνού εργατικού δυναμικού για τις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες.

- ▶ Οι περιορισμοί της μεταναστευτικής πολιτικής και της νομοθεσίας, που δεν επιτρέπουν την άμεση ζήτηση εργασίας, αλλά και προμήθειας σε εργατικό δυναμικό.
- ▶ Η εκμετάλλευση της παράνομης εργασίας των μεταναστών, οι οποίοι εισέρχονται παράνομα στη χώρα.
- ▶ Ο καταναλωτισμός και η ανάγκη για εύκολο και γρήγορο χρήμα.

Οι παράγοντες εμπορίας οι οποίοι σχετίζονται με τη προσφορά διακρίνονται στους εξής :

- ▶ Διαδικασία ανάπτυξης μίας χώρας που σχετίζεται με τις οικονομικές και κοινωνικές διαφορές.
- ▶ Διακρίσεις λόγω φύλου και εθνικότητας οι οποίες ενδέχεται να αποκόψουν - τις γυναίκες κυρίως-, από την εκπαίδευση και την εργασία, με άμεση συνέπεια αυτός ο περιορισμός να τις καταστήσει πιο ευάλωτες στους διακινητές.
- ▶ Οικονομική κατάσταση του θύματος.
- ▶ Εμπορευματοποίηση του γυναικείου σώματος.
- ▶ Εμπόλεμες καταστάσεις με αποτέλεσμα τη δημιουργία προσφύγων και εκτοπισμένων ατόμων. (Συκιάτου, 2003)

5) Γεωγραφικοί παράγοντες

Αρχικά, η γεωγραφική θέση της Ελλάδας και η ιδιότητά της ως σταυροδρόμι Δύσης και Ανατολής δεν θα μπορούσε να μην επιδράσει στην ραγδαία εξάπλωση του φαινομένου, με δεδομένη την τάση του παγκόσμιου πληθυσμού να μετακινείται ολοένα και περισσότερο τις τελευταίες δεκαετίες.

Παράλληλα η Ελλάδα αντιμετωπίζει τεράστιο πρόβλημα, εξαιτίας του εκτεταμένου των συνόρων της, την ευκολία προσπέλασής τους και την έλλειψη εκτεταμένων συνοριακών ελέγχων. (Εκθεση για το οργανωμένο έγκλημα,1999) Κατά συνέπεια η χώρα αυτή, αποτελεί στη συνείδηση κάθε μετανάστη, μία χώρα εύκολης πρόσβασης και εισόδου. Αναλυτικότερα, ο σκοπός των μεταναστών είναι τόσο η εγκατάσταση και διαμονή, όσο και η διέλευση, με τελικό προορισμό τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (Συκιάτου, 2003)

6) Η απροθυμία των μηχανισμών καταστολής

Παρά τις θεωρητικές κινητοποιήσεις με τις υπογραφές συμβάσεων, στην πράξη το γεγονός ότι πολλές κυβερνήσεις επιδεικνύουν μάλλον γραφειοκρατική απροθυμία

να πατάξουν το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων, εντείνει την ήδη υπάρχουσα κατάσταση. (Συκιώτου, 2003)

8.2. Η σημασία της γεωγραφικής θέσης της Ελλάδος στην εμπορία και διακίνηση γυναικών

Η πιο γνωστή μορφή εμπορίας στην Ελλάδα είναι αυτή της σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλο μέρος αφορά και την δουλεμπορία, η οποία όπως έχει υποστηρίξει η Συκιώτου το 2003, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την λαθρομετανάστευση. Η Ελλάδα προσέλκυσε και συνεχίζει να προσελκύει μετανάστες διότι λειτουργεί ως πύλη προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και ως τελικός προορισμός κατά τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας της οικονομικής και πολιτικής της σταθερότητας.

Οι περισσότεροι αλλοδαποί που εισέρχονται παράνομα στην Ελλάδα και που ξεπερνούν τους 200.000 ετησίως, τις περισσότερες φορές δεν εισέρχονται μόνοι τους προς ανεύρεση καλύτερης τύχης, αλλά συχνά εξωθούνται προς τη μετανάστευση από τους διακινητές με τελικό σκοπό να χρησιμοποιηθούν για να τροφοδοτήσουν τις μεγάλες αγορές της Δύσης με το λεγόμενο «φθινό εργατικό δυναμικό».

Στην Ελλάδα τα θύματα εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, είναι σε ποσοστό 95% και προέρχονται από τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπως και της Βαλκανικής χερσονήσου. Μάλιστα, με κατά προσέγγιση υπολογισμό του αριθμού των θυμάτων, αυτά προέρχονται από τις παρακάτω χώρες: *Ρουμανία, Ουκρανία, Μολδαβία, Βουλγαρία, Ρωσία, Αλβανία, Πολωνία, Λευκορωσία, Λιθουανία, Καζακστάν*. Οι δράστες που εμπλέκονται στην παράνομη δραστηριότητα της εμπορίας ανθρώπων είναι τόσο Έλληνες, όσο και αλλοδαποί, όπως Ρουμάνοι, Βούλγαροι, Αλβανοί και Μολδαβοί, ενώ οι ομάδες τους, συνήθως αποτελούνται από 5 έως 6 άτομα. Ειδικότερα, οι Έλληνες δράστες αναλαμβάνουν τη μεταφορά και φύλαξη, καθώς και την εύρεση πελατών. Από την άλλη πλευρά, οι αλλοδαποί δράστες, στους οποίους ανήκουν και άνδρες και γυναίκες, οι περισσότερες από τις οποίες είναι πρώην θύματα, δρουν στις χώρες προέλευσης. Θα πρέπει να τονισθεί ότι οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν οι δράστες εμπορίας δεν διαφέρουν από τις μεθόδους που χρησιμοποιούν γενικότερα οι δράστες και αυτό διότι έχει διαμορφωθεί ένα «διεθνοποιημένο» *modus operandi* αυτών των κυκλωμάτων. (Συκιώτου, 2003)

8.3. Έρευνες σχετικά με την εμπορία γυναικών στην Ελλάδα

Αν και διεθνώς, τα προγράμματα αντι – trafficking ολοένα και αυξάνονται, ωστόσο στην Ελλάδα παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων. Αν και πολλές εγκληματικές ενέργειες σχετικές με το trafficking έχουν λάβει χώρα σε ελληνικά εδάφη, η Ελλάδα θεωρεί ακόμη τη συμβολή της στο έγκλημα σχεδόν ανύπαρκτη.

Θύματα trafficking στα χέρια των σωματεμπόρων πέφτουν συνήθως νεαρές γυναίκες, ανήλικες και ενήλικες. Παρόλα αυτά, συχνά παρατηρούνται ως θύματα, νεαρά αγόρια, τα οποία είτε κατέχουν το ρόλο του «συνεργάτη», είτε είναι θύματα. (Μουσούρου,1991)

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των θυμάτων, είναι συνήθως άτομα χαμηλού οικονομικού επιπέδου με ελάχιστη ή μηδαμινή γνώση της γλώσσας. Βέβαια, ανάμεσά τους υπάρχουν και άτομα υψηλής μόρφωσης, τα οποία παραπλανήθηκαν συναισθηματικά, δηλαδή μέσω υποσχέσεων γάμου ή άλλων ειδών ερωτικών δεσμεύσεων. (Μοντζίνι, 2007)

Η αύξηση της πορνογραφίας στην Ελλάδα, δημιουργεί νέες προοπτικές εκμετάλλευσης, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι γυναίκες, οι οποίες πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης. Μέσω της πορνογραφίας, ο μέσος πολίτης εξοικειώνεται με το φαινόμενο του trafficking, με αποτέλεσμα να κάμπτεται η συνείδησή του και είτε απλώς να δείχνει ανοχή στο φαινόμενο, είτε να γίνεται πελάτης.

Μέσω της πορνογραφίας η γυναίκα – θύμα εγκλωβίζεται σε μία δημόσια εικόνα, η οποία περιγράφεται από έντονο ερωτισμό και ηδονή, ενώ την οδηγεί στον κοινωνικό αποκλεισμό, την ανυπαρξία επικοινωνίας και ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματά της, καθώς επίσης και στην γενικότερη αδιαφορία.

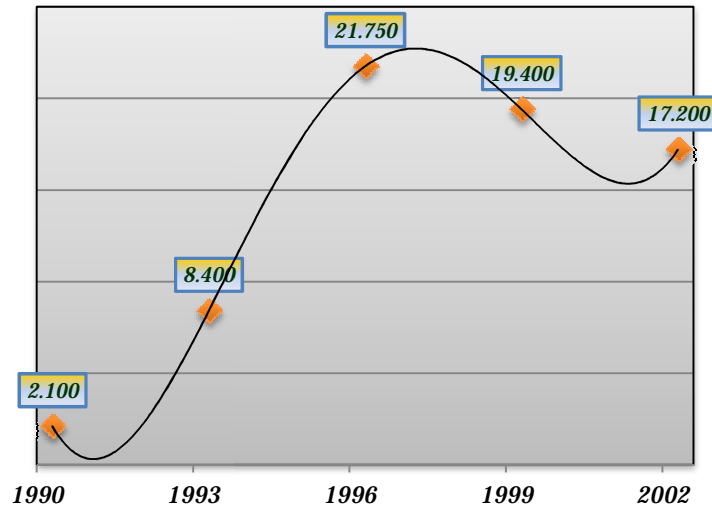
Τα ανωτέρω φαινόμενα ενισχύονται μέσω της ελλιπούς στήριξης, εξαιτίας των ελάχιστων υπαρχόντων κονδυλίων. (Λάζος, 2002)

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται κάποια στατιστικά στοιχεία σχετικά με το φαινόμενο του trafficking στην Ελλάδα. Τα στοιχεία αυτά έχουν χρησιμοποιηθεί από το πρόγραμμα Stop Trafficking of People Now (STOP NOW) της M.K.O. Κέντρο Έρευνας και Δράσης για την Ειρήνη (ΚΕΔΕ).

Κατά το 2002 καταγράφονται στην Ελλάδα περί τις 17.200 γυναίκες θύματα trafficking.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

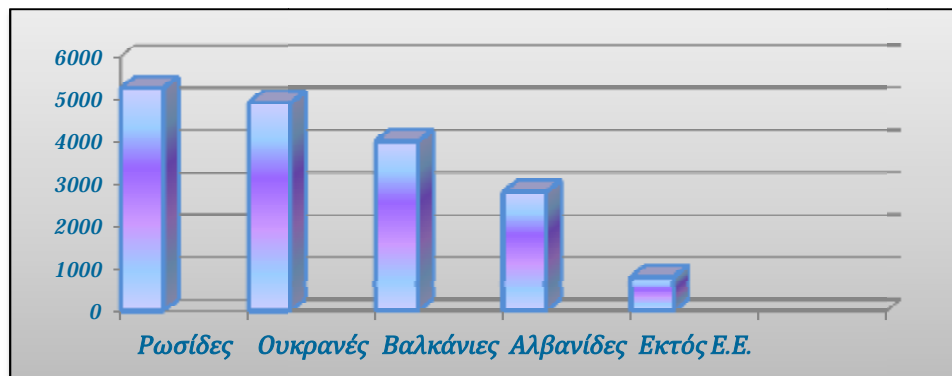
**Αλλοδαπές εξαναγκαστικά εκδιδόμενες κατά τα έτη
1990, 1993, 1996, 1999, 2002**

Στο ανωτέρω διάγραμμα αναγράφεται η πληθώρα των εξαναγκαστικά εκδιδόμενων αλλοδαπών γυναικών. Όπως φαίνεται τα ποσοστά έχουν εξαιρετικά μεγάλη αύξηση κατά την δεκαετία του '90. Κατά την δεκαετία του 2000 παρατηρείται μια μικρή μείωση, η οποία οφείλεται στην δημιουργία προγραμμάτων καταπολέμησης, όμως μέσω του μεγάλου αριθμού που επικρατεί κατά το 2002 διαφαίνεται η δυσκολία υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

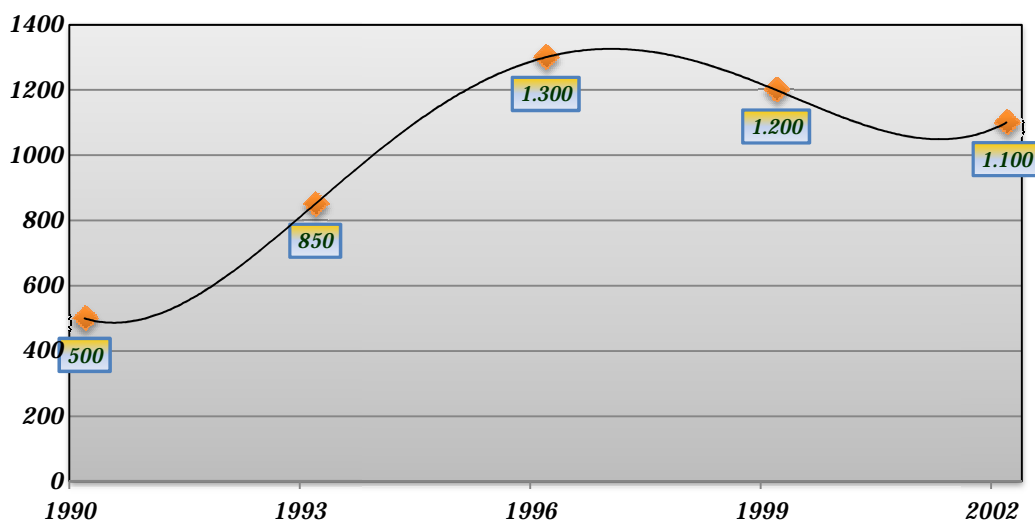
Εξαναγκαστική πορνεία στην Ελλάδα, 2002 – Η συμβολή των βασικών δικτύων Διεθνικής Σωματεμπορίας

Στο ανωτέρω διάγραμμα καταγράφονται οι χώρες προέλευσης των εξαναγκαστικά εκδιδόμενων γυναικών. Όπως φαίνεται το μεγαλύτερο μέρος τους ανήκει στις ανατολικές χώρες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

*Πληθυσμός πελατών στην Ελλάδα (ανά χιλιάδες) κατά τα έτη
1990, 1993, 1996, 1999, 2002*

Στο ανωτέρω διάγραμμα αναγράφεται ο αριθμός των ατόμων οι οποίοι κάνουν χρήση των υπηρεσιών που προσφέρουν οι εκδιδόμενες γυναίκες καταβάλλοντας κάποιο χρηματικό αντίτιμο. Φυσικά, το αντίτιμο αυτό, γίνεται βορά στα χέρια των κερδοσκόπων σωματεμπόρων και δεν διευκολύνει καθόλου την ζωή των γυναικών.

Μάλιστα, σύμφωνα με στοιχεία τα οποία μας δόθηκαν από το τμήμα ανάλυσης και αντιμετώπισης του εγκλήματος της αστυνομίας Αθηνών, το φαινόμενο του trafficking συνεχίζει να αμβλύνεται μέχρι και σήμερα, όπως παρατηρείται από τους πίνακες, οι οποίοι παρατίθενται στο παράρτημα Ι. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των θυμάτων πέφτουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ενώ ο τόπος καταγωγής τους είναι κυρίως από χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ. Αντίθετα, οι δράστες είναι κυρίως ελληνικής καταγωγής.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 9 : Θ Ε Ρ Α Π Ε Ι Α Τ Ω Ν Θ Υ Μ Α Τ Ω Ν

TRAFFICKING

9.1. Θεραπεία θύματος

Η επούλωση των σωματικών και ψυχολογικών τραυμάτων μιας γυναίκας, η οποία είναι θύμα trafficking, αποτελεί μία δύσκολη, επώδυνη και αρκετές φορές χρονοβόρα διαδικασία. Παρόλο που βασική αρωγή της, κατά την δύσκολη διαδικασία επούλωσης, είναι οι εκάστοτε ειδικευμένοι επαγγελματίες (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, ιατροί κ.λ.π.), ωστόσο η θέληση και ο δυναμισμός της ίδιας, αποτελούν την κύρια κινητήρια δύναμη.

Η αναγνώριση και η αποδοχή του προβλήματος της θυματοποίησης από τις ίδιες τις γυναίκες, αποτελεί το πρώτο βήμα για την εγκαθίδρυση και την επιτυχία ενός υγιούς τρόπου ζωής.

Η ένταξη της γυναίκας – θύματος σε μία θεραπευτική ομάδα, η οποία θα απαρτίζεται από άλλες γυναίκες – θύματα, θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη της σε άλλα άτομα του ίδιου φύλου, ούτως ώστε, μακροπρόθεσμα, θα έχει την δυνατότητα να αναγνωρίζει και να εκφράζει τα προβλήματα και τις ψυχολογικές της μεταπτώσεις σε αρκετά μεγάλο βαθμό. Το γεγονός αυτό, θα έχει ίσως ως αποτέλεσμα, την ταχύτερη και ευκολότερη εύρεση λύσης.

Στη συνέχεια, ένας ακόμη τρόπος θεραπείας των γυναικών – θυμάτων trafficking, βρίσκεται και στην οργάνωσή τους σε σωματεία. Είναι γεγονός, ότι εξαιτίας της ταλαιπωρίας την οποία έχουν βιώσει οι γυναίκες αυτές, συνήθως αδυνατούν μόνες τους να βρεθούν σε αντιπαράθεση με τους δράστες. Με την ένταξή τους σε κάποια ομάδα, θα αισθανθούν μέλη ενός μεγαλύτερου συνόλου, με αποτέλεσμα να αυξάνεται κατά τον τρόπο αυτό και η δύναμή τους. (<http://www.femnetsalonica.gr/march2010/kakopoihsh-ades-kin-gyn.htm>)

Η θυματοποίηση των γυναικών ενισχύεται από το υφιστάμενο κοινωνικό πλαίσιο, το οποίο μη θεωρώντας τις ισάξιες με τους άνδρες, αναπαράγει και συγκαλύπτει τη βία εναντίον τους. Κατά την διάρκεια της θεραπείας τους, οι γυναίκες – θύματα, δεν θα πρέπει να ορίζουν τον εαυτό τους και να λειτουργούν μόνο ως βιολογικό φύλο, αλλά και ως κοινωνικό. Η αναγνώριση του κοινωνικού τους φύλου από τις ίδιες, τους δίνει την δυνατότητα να αντιπαρατεθούν κοινωνικά και πολιτικά με τους άνδρες – δυνάστες τους.

Επίσης, με την αναγνώριση της καταπίεσης, την οποία βιώνουν οι γυναίκες – θύματα, κατανοούν ότι παρόμοια καταπίεση υφίστανται και άλλες κοινωνικές τάξεις. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα μακροπρόθεσμα να αντιστέκονται σε οποιαδήποτε μορφή κοινωνικής ανισότητας. (Snider, 1992)

9.2. Κριτική στις υπαρκτές θεραπευτικές μεθόδους

Συνήθως, οι γυναίκες θύματα trafficking, επιλέγονται κυρίως μέσα από χώρους, στους οποίους είναι ευάλωτες υλικά και ψυχολογικά και συνήθως έχουν υποστεί σωματική και ψυχολογική κακοποίηση.

Έχοντας ως σκοπό την υποστήριξη και προστασία των θυμάτων, θα πρέπει να υπάρχει η επιστημονική συνεργασία μεταξύ των Μ.Κ.Ο. και των υπόλοιπων εμπλεκόμενων φορέων.

Η βοήθεια προς τα θύματα δεν θα πρέπει να περιχαρακώνεται μονάχα στην παροχή ασφαλούς κατοικίας και στην προστασία από τους εκμεταλλευτές, αλλά θα πρέπει να παρέχεται η απαιτούμενη ιατρική, κοινωνική, νομική και ψυχολογική υποστήριξη. Επίσης, θα ήταν σημαντική η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση των γυναικών, με στόχο την αυτονομία τους.

Βοηθητικό παράγοντα αποτελεί η συνεργασία των Μ.Κ.Ο. σε ευρωπαϊκό επίπεδο με την συμβολή επίσης των ανατολικοευρωπαϊκών χωρών.

Παρ' όλα αυτά, απαραίτητη προϋπόθεση στην αποτελεσματική θεραπεία των θυμάτων trafficking, αποτελεί η ενίσχυση των ήδη υπάρχοντων φυσικών μηχανισμών άμυνας και επούλωσης. (Fattah, 2000)

9.3. Κριτική στις εναλλακτικές μεθόδους επούλωσης

Οι εναλλακτικές μέθοδοι επούλωσης των τραυμάτων των γυναικών – θυμάτων trafficking, στοχεύουν κυρίως στην ενδυνάμωση των φυσικών δυνάμεων επούλωσης του ατόμου και στην ισχυροποίηση των οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών, ούτως ώστε να μπορούν να στηριχθούν σε αυτούς για βοήθεια όταν επιθυμούν.

Οι μέθοδοι αυτές, θεωρούνται περισσότερο αποτελεσματικές από την παραδοσιακή ιατρική θεραπεία, καθώς επίσης έχουν και μικρότερο κόστος.

Στο μέλλον οι δράσεις, οι οποίες θα στοχεύουν στην καταπολέμηση του φαινομένου του trafficking, θα έχουν ως κύριο στόχο την πρόληψη του εγκλήματος, καθώς επίσης και την αντιμετώπιση και επανόρθωση της σωματικής και ψυχικής βλάβης των θυμάτων.

Η τεχνική της «αποδραματοποίησης», δηλαδή η επούλωση των τραυμάτων του θύματος μέσω της δράσης των υπαρχόντων φυσικών μηχανισμών αντιμετώπισης, θεωρείται περισσότερο αποτελεσματική σε σχέση με την παρέμβαση διαφόρων επαγγελματιών, διότι η θεραπεία μέσω επαγγελματιών ενισχύει τις συνέπειες θυματοποίησης και συντηρεί μία πολεμική κατάσταση μεταξύ θύτη και θύματος. (Μαγγανά, 1994)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 10 : ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟ

TRAFFICKING / ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

10.1. Αντιμετώπιση του trafficking

Όσον αφορά την αντιμετώπιση του trafficking, υπάρχουν αρκετά προγράμματα, τόσο στην Ελλάδα, όσο και την Ευρωπαϊκή Ένωση, με σκοπό την καταπολέμηση του φαινομένου.

Πρωταρχικός στόχος των προγραμμάτων αυτών, είναι η κάλυψη των βασικών αναγκών των θυμάτων trafficking, όπως η εύρεση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος διαμονής, η εύρεση εργασίας κ.λ.π.

Αν και η κάλυψη των πρωταρχικών αναγκών είναι υψίστης σημασίας, ωστόσο δεν θα πρέπει να παραγκωνίζεται η ανάγκη προστασίας και εκπλήρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτό της ελεύθερης μετακίνησης και ταξιδιού, καθώς επίσης και της ελευθερίας από διακρίσεις.

Παρόλο που η μεταβολή του υπάρχοντος ανδροκρατούμενου κοινωνικού πλαισίου ανά τα χρόνια, βοηθά στην αναπαραγωγή βίαιων στερεοτύπων έναντι των γυναικών, η ενίσχυση, μέσω διάφορων προγραμμάτων και θεραπευτικών τεχνικών, του κοινωνικού φύλου των γυναικών μπορεί να βοηθήσει στην ενίσχυση της αυτοεικόνας τους και κατ' επέκταση στην μείωση των φαινομένων βίας εναντίον τους. (<http://www.femnetsalonica.gr/march2010/kakopoihsh-ades-kin-gyn.htm>)

10.2. Φορείς στην Ελλάδα

1. ACT UP (Aids Coalition to Unleash Power) – *Συμμαχία για την αποδέσμευση της δύναμης κατά του Aids*

Η οργάνωση αυτή ιδρύθηκε στις ΗΠΑ τα πρώτα έτη ξεσπάσματος του ιού, ενώ στην πορεία ιδρύθηκαν επιτροπές σε κάθε χώρα. Είναι εύλογο να αναφερθεί ότι κάθε εθνική επιτροπή διατηρεί την αυτονομία της και αναπτύσσει ξεχωριστή δράση. Όσον αφορά την Ελλάδα, το ελληνικό τμήμα της ACT UP ιδρύθηκε το 1993. Μάλιστα από το 2000 η οργάνωση έγινε μέλος του TAMPER, Ευρωπαϊκού δικτύου για την πρόληψη της μετάδοσης σεξουαλικών μεταδιδόμενων νοσημάτων, στα πλαίσια της λεγόμενης, μεταναστευτικής πορνείας. Το κυριότερο όμως είναι ότι το πρόγραμμα αυτό στο χώρο των δραστηριοτήτων του ασχολείται και με το trafficking. (<http://mighealth.net/el/index>) *Η ενασχόληση της ACT UP με το φαινόμενο του trafficking, διαδραματίστηκε σε ένα αμιγώς νομικό πρόγραμμα για τη νομοθεσία και τα*

δικαιώματα των μεταναστών, των εκδιδόμενων προσώπων και των θυμάτων trafficking στην Ευρωπαϊκή Ένωση με το FEMMIGRATION PROJECT και την καταγραφή τους στο διαδίκτυο. (femmigration.net).

2. Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες –Πρόγραμμα Βοήθειας Θυμάτων Trafficking

Πρόγραμμα «Νομική Συνδρομή προς αιτούντες άσυλο θύματα trafficking». Με βάση την 15ετή εμπειρία του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα, και το εξωτερικό, έχει διαπιστωθεί ότι ένας σημαντικός αριθμός γυναικών, κυρίως από την Αιθιοπία, την Ερυθραία και τη Νιγηρία, οι οποίες προβάλλουν prima facie τα στοιχεία του πρόσφυγα, (σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης το 1951, σχετικά με το νομικό καθεστώς των προσφύγων), οδηγούνται στο να κάνουν χρήση των υπηρεσιών κυκλωμάτων trafficking, εφόσον αυτός είναι ο μόνος τρόπος, ώστε να προστατέψουν τη ζωή τους και κατ'επέκταση την ελευθερία τους. Έτσι λοιπόν στόχος του προγράμματος είναι το να παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες νομικής συνδρομής, σύμφωνα με τις υπάρχουσες διατάξεις, σε ανθρώπους – θύματα trafficking. (<http://mighealth.net/el/index>)

3. Κ.Ε.Θ.Ι.(Κέντρο Ερευνών για θέματα ισότητας)

Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.), είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ιδρύθηκε το 1994 και λειτουργεί κεντρικά στην Αθήνα και περιφερειακά στη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, το Βόλο και το Ηράκλειο, ενώ εποπτεύεται και χρηματοδοτείται από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Οι δραστηριότητες του Κ.Ε.Θ.Ι. σχετίζονται με τις διεξαγωγές κοινωνικών ερευνών για θέματα ισότητας των φύλων και παράλληλα αφορούν την προώθηση των γυναικών σε όλους τους τομείς της πολιτικής και κοινωνικό – οικονομικής ζωής. Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι και οι στόχοι που έχει το Κ.Ε.Θ.Ι., οι οποίοι καταγράφονται ως εξής: διεξαγωγή ερευνών, καθώς και επιστημονικών μελετών, για θέματα ισότητας των φύλων, αλλά και υποστήριξη γυναικών για την προώθησή τους στην αγορά εργασίας. Επιπλέον στοχεύει στην ευαισθητοποίηση, την εκπαίδευση και την επιμόρφωση φορέων, ομάδων, οργανισμών, ακόμη και ατόμων, σε ζητήματα που αφορούν την ισότητα των δύο φύλων. Ταυτόχρονα, στοχεύει στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την προώθηση της ισότητας των φύλων. Αναλυτικότερα, ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση προγραμμάτων που ενισχύουν και προωθούν τους στόχους για την ισότητα των φύλων, αποτελούν

στόχους του Κ.Ε.Θ.Ι.. Επιπροσθέτως, πραγματοποιεί και ενημερώσεις σχετικά με θέματα ισότητας των δύο φύλων, με την έκδοση και δημοσίευση μελετών, ερευνών, και άλλου ενημερωτικού υλικού, ενώ συγχρόνως υπάρχει και παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού. Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί, ότι ένας επιπλέον στόχος είναι η δημιουργία και λειτουργία πιλοτικών θεσμών, οι οποίοι όχι μόνο υποστηρίζουν, αλλά και προωθούν την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών. (<http://mghealth.net/el/index>)

4. Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι

Το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι είναι υπεύθυνο για δύο πράγματα. Αρχικά παρακολουθεί την τήρηση των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ στην συνέχεια υποβάλλει εκθέσεις σε αρμόδιες αρχές και διεθνείς οργανώσεις και οργανισμούς, μέσω του διαδικτυακού τόπου.

5. Διεθνής Αμνηστία – Ελληνικό τμήμα

Η Διεθνής Αμνηστία αποτελεί ένα παγκόσμιο κίνημα περισσότερων από 3 εκατομμυρίων υποστηρικτών, ακτιβιστών και μελών οι οποίοι καταβάλλουν αγώνα για την προστασία των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το όραμα που ακολουθεί αυτό το κίνημα είναι ένας κόσμος όπου όλοι οι άνθρωποι θα απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, και από άλλα διεθνή πρότυπα. (<http://www.amnesty.org.gr/contact>)

6. Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής – Υπουργείο Εσωτερικών

Η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής και το Υπουργείο Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης υπάγονται στους πιο σημαντικούς κρατικούς φορείς δίωξης και καταστολής του παγκόσμιου φαινομένου του trafficking. Έπειτα η Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (Ο.Κ.Ε.Α.), συστάθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης τον Απρίλιο του 2001, με στόχο την καταπολέμηση της εμπορίας ατόμων για σεξουαλική εκμετάλλευση. Ο αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας, έχει τον ρόλο του επόπτη της Ο.Κ.Ε.Α. και ασκεί καθήκοντα προέδρου. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να καταγραφούν ποιοι είναι εκείνοι οι οποίοι συμμετέχουν στην Ομάδα για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων. Αυτοί που συμμετέχουν λοιπόν είναι έμπειροι Αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας, ο εκπρόσωπος του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, εκπρόσωποι από τα συναρμόδια Υπουργεία (παραδείγματος χάρη υγείας, εργασίας κ.α.), καθώς και κοινωνικοί επιστήμονες.

Βασικός στόχος του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης μέσα από τη σύσταση της Ο.Κ.Ε.Α., ήταν η θεσμοθέτηση ενός ειδικού συντονιστικού οργάνου με κύρια ενασχόληση τη χάραξη πολιτικής για την αντιμετώπιση του φαινομένου της σωματεμπορίας, ενώ συγχρόνως στόχευε στην διατύπωση πρακτικών και στην πρόταση συγκεκριμένων μέτρων οι οποίοι θα συμβάλλουν αποτελεσματικά στην καταπολέμηση των κυκλωμάτων που διακινούν παράνομα και εκπορνεύουν παιδιά και γυναίκες σε εθνικό και διεθνή επίπεδο. Ως επακόλουθο όλων των παραπάνω στόχος της Ο.Κ.Ε.Α. ήταν η κατάρτιση και εισήγηση ενός νομοθετικού πλαισίου, όσον αφορά την πρόληψη και την καταστολή εγκλημάτων που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων. Πράγματι ο στόχος αυτός πραγματοποιήθηκε επιτυχώς, μέσα σε λίγους μήνες, με την εισήγηση του σχετικού σχεδίου νόμου. Ας σημειωθεί ακόμη ότι η Ο.Κ.Ε.Α. αναλαμβάνει περαιτέρω δράσεις και πρωτοβουλίες, φροντίζοντας παράλληλα τη διερεύνηση και ενδυνάμωση της συνεργασίας, με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, έχοντας ως στόχο τον εντοπισμό και την παροχή αρωγής, σε όσο το δυνατόν περισσότερα θύματα. (Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2006)

Ύστερα από απόφαση της Ηγεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του trafficking, λειτουργούν 14 ομάδες anti-trafficking κεντρικά και περιφερειακά. Ειδικότερα, κεντρικά το θέμα χειρίζεται η ομάδα anti – trafficking της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας από τον Σεπτέμβριο του 2002. Το έργο της ομάδας είναι από τη μία να χειρίζεται ειδικά τα θέματα της εμπορίας ανθρώπων και από την άλλη, να καθοδηγεί τις περιφερειακές επιχειρησιακές Υπηρεσίες. Επίσης, στις Διευθύνσεις Ασφάλειας Αττικής και Θεσσαλονίκης, στα υπάρχοντα εξειδικευμένα τμήματα ηθών, είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι λειτουργούν από 1/11/2003, οι ομάδες anti-trafficking, με κατάλληλη στελέχωση όχι μόνο σε προσωπικό, αλλά και σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό.

7. Αλληλεγγύη

Η *Αλληλεγγύη* είναι μη κυβερνητική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε το 2002, ύστερα από πρωτοβουλία του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χριστόδουλου, έχοντας ως σκοπό την υποστήριξη των κοινωνικά αδύναμων ομάδων, ανεξαρτήτως εθνικότητας ή θρησκευτικής ταυτότητας. Έπειτα είναι αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία, που απαρτίζεται από δύο νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Το ένα είναι το Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος και το άλλο είναι η Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών. Επιπλέον σε εθνικό επίπεδο η *Αλληλεγγύη*, συμβάλλει

στην καταπολέμηση της φτώχειας και την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Ως επακόλουθο η ΜΚΟ *Αλληλεγγύη* συμβάλλει στην εξάλειψη αυτής της παγκόσμιας αδικίας, παρέχοντας επισιτιστική βοήθεια σε μεγάλες αποστολές και λαμβάνοντας μέρος σε διεθνείς επισιτιστικές δράσεις οι οποίες σχεδιάζονται με την συνεργασία του Υπουργείου Εξωτερικών, του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού και των τοπικών φορέων. Επιπρόσθετα η *Αλληλεγγύη* έχει στο ιστορικό της, διεθνείς και εθνικές δράσεις που σχετίζονται με τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες όλων των κατηγοριών. Μάλιστα μία από αυτές τις ομάδες είναι οι κακοποιημένες γυναίκες και τα θύματα σωματεμπορίας. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός πως τμήμα του απολογισμού αυτής της δράσης είναι και ο ξενώνας *ΣΤΟΡΓΗ*, ο οποίος δέχεται τις κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά. Ο ξενώνας αυτός είναι απόρροια της συνεργασίας της ΜΚΟ *Αλληλεγγύη* και της Υπηρεσίας Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (Υ.Δ.Α.Σ.) του Υπουργείου Εξωτερικών και αποτελεί ένα καταφύγιο που προσφέρει φροντίδα, περίθαλψη, καθώς και ιατρική και νομική κάλυψη στα θύματα του σύγχρονου δουλεμπορίου, αλλά και της ενδοοικογενειακής κακοποίησης. Σύμφωνα με τη Δρούγα – Παπαδοπούλου (2008), η *ΣΤΟΡΓΗ* αποτελεί τον πιο σημαντικό ξενώνα προστασίας και περίθαλψης θυμάτων σωματεμπορίας σε όλη την Αττική, ενώ η μέγιστη διάρκεια παραμονής των ατόμων που φιλοξενούνται δεν υπερβαίνει το διάστημα των τριών μηνών.

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι ότι η *Αλληλεγγύη*, στα πλαίσια συμμετοχής της σε Έργο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL που υλοποιείται από την Αναπτυξιακή Σύμπραξη «Α.Σ.Π.Ι.Δ.Α.», διοργανώνει διάφορα επιμορφωτικά σεμινάρια με θέμα «Το φαινόμενο της εμπορίας και εκμετάλλευσης ανθρώπων». Ασφαλώς τα σεμινάρια αυτά απευθύνονται σε κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, ψυχιάτρους και σε φοιτητές των ειδικοτήτων που σχετίζονται με υπηρεσίες οι οποίες απευθύνονται σε ανθρώπους – θύματα σωματεμπορίας και εκπληρώνονται με σκοπό αρχικά την ενημέρωση και επιμόρφωση συγκεκριμένων ομάδων, πάνω σε ζητήματα που σχετίζονται άμεσα με το φαινόμενο του trafficking, ενώ στην συνέχεια (τα σεμινάρια αυτά) υλοποιούνται, έχοντας ως σκοπό και την παροχή υπηρεσιών στήριξης σε θύματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας. Αναλυτικότερα περιλαμβάνουν την θεωρητική ανάλυση, τον ορισμό και την μορφολογία του φαινομένου της εμπορίας και εκμετάλλευσης προσώπων. Ταυτόχρονα μελετούν την αντιμετώπιση του Μετατραυματικού Συνδρόμου των θυμάτων και την κλινική τους

εικόνα, την αρωγή και την στήριξη των θυμάτων trafficking στους ξενώνες όπου φιλοξενούνται, όπως επίσης και την κοινωνική επανένταξη αυτών. Τέλος, στα σεμινάρια ενσωματώνεται και το ελληνικό νομικό πλαίσιο καταπολέμησης της παράνομης εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων.

8. Διεθνής Ένωση Αστυνομικών (I.P.A.)

Η Διεθνής Ένωση Αστυνομικών, είναι η μεγαλύτερη ΜΚΟ στην Ελλάδα, αφού έχει μέλη αστυνομικούς, σε 56 κράτη σε όλο τον κόσμο και αποτελεί μία κοινωνική και πολιτιστική οργάνωση. Αξίζει να τονιστεί πως το Ελληνικό τμήμα Διεθνούς Ένωσης Αστυνομικών, δραστηριοποιείται έντονα στον τομέα της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με το φαινόμενο του trafficking, ενώ συγχρόνως αναδεικνύει τη συμβολή και δυναμική της Ελληνικής Αστυνομίας στη μάχη κατά του οργανωμένου εγκλήματος και ειδικότερα στη αγώνα κατά της παράνομης διακίνησης ανθρώπων. (www.astynomia.gr)

Παράλληλα συνεργάζεται όχι μόνο με τις Αστυνομικές Αρχές αλλά και με τις Υπηρεσίες καταπολέμησης της σωματεμπορίας ανθρώπων. Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητο να επισημανθεί πως αυτή η συνεργασία, σε αρκετές περιπτώσεις, υπήρξε πρωτοπόρα σε επίπεδο πρόληψης, ανταλλαγής πληροφοριών, συνοδείας θυμάτων και άλλων πολλών ενεργειών και δραστηριοτήτων της υπάρχουσας νομοθεσίας, των διαταγών και συνάμα των συμφωνιών με τα αρμόδια Υπουργεία. (www.astynomia.gr)

9. Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων (ΚΑΘΒ)

Στη Θεσσαλονίκη από το Νοέμβριο του 2004, άρχισε να λειτουργεί ένας ξενώνας, σε χώρο τον οποίο εξασφάλισε το Β΄ ΠεΣΥΠ Κεντρικής Μακεδονίας για τις γυναίκες που έχουν πέσει θύματα παράνομης εμπορίας και διακίνησης. Ειδικότερα παρέχει, όχι μόνο στέγη, αλλά και ψυχολογική και ιατρική υποστήριξη. Βέβαια η δυνατότητα φιλοξενίας της δομής αυτής, (μοναδικής στη Βόρεια Ελλάδα), έγκειται στον αριθμό των επτά έως δέκα γυναικών. Αξίζει να σημειωθεί πως το *Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων*, πριν τη λειτουργία του Ξενώνα, από το έτος του 2001 μέχρι το Σεπτέμβριο του 2003, παρείχε υπηρεσίες σε 33 γυναίκες – θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, από τη Ρωσία, τη Βουλγαρία, τη Μολδαβία, όπως και την Ουκρανία.

Έπειτα το ΚΑΘΒ μπορεί να εδρεύει στη Θεσσαλονίκη όμως ανάλογα τέτοια Κέντρα λειτουργούν ήδη σε Αθήνα και Ιωάννινα. Η αναγκαιότητα στο να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο προέκυψε ύστερα από την αναγνώριση της

νευραλγικότητας της Βόρειας Ελλάδος για την υποδοχή προσφύγων από χώρες της Μέσης Ανατολής και των Βαλκανίων, όπως επίσης και για την ευαισθητοποίηση των τοπικών φορέων.

Επιπλέον το ΚΑΘΒ είναι μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Κέντρων Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων, (International Rehabilitation Council for Torture Victims – I.R.C.T., www.irct.org), ενός δικτύου δηλαδή 200 περίπου αντίστοιχων Κέντρων σε ολόκληρο τον κόσμο. Παράλληλα, είναι μέλος του Βαλκανικού Δικτύου Κέντρων Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων, (Balkan Network for the Prevention of Torture and Rehabilitation of Victims, www.bannet.org) και συμμετέχει ενεργά στο αντίστοιχο περιφερειακό δίκτυο των χωρών της Μεσογείου, (Middle East and North Africa Network). Επιπρόσθετα, συνεργάζεται με όλες τις ΜΚΟ οι οποίες πραγματοποιούν διάφορες δράσεις, έχοντας ως σκοπό την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και την αποκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα.

Τέλος, ως μη κυβερνητική οργάνωση παρεμβαίνει στη διάρκεια της κράτησης των θυμάτων, κατά την οποία δημιουργούνται έντονες συναισθηματικές κρίσεις στους ανθρώπους αυτούς, αλλά και στις αστυνομικές αρχές που συμμετέχουν κι έτσι συμβάλλει στο να υπάρξει ο κατάλληλος χρόνος για τον επαναπροσανατολισμό όλων. Δηλαδή των θυμάτων, των δημόσιων φορέων, των αστυνομικών. Βέβαια πρωταρχικός σκοπός του Κέντρου είναι η ψυχοκοινωνική υποστήριξη των θυμάτων. (<http://mighealth.net/el/index>)

10. Γενική Γραμματεία Ισότητας

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας λειτουργεί με Συμβουλευτικά Κέντρα, τα οποία ασχολούνται με τη βία που ασκείται στις γυναίκες και παρέχουν ψυχοκοινωνική υποστήριξη και νομική συμβουλευτική στα θύματα σωματεμπορίας. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c61/>)

Έπειτα συμμετέχει στην Ειδική Επιτροπή των Γενικών Γραμματέων, ύστερα από πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης, έχοντας ως σκοπό το συντονισμό σε πολιτικό επίπεδο των εργασιών για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου 3064/2002 «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων». Αξίζει να αναφερθεί πως στο πλαίσιο αυτής της Επιτροπής εκπονήθηκε Εθνικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δράσεων, το οποίο αφορούσε την αρωγή και την προστασία των θυμάτων εμπορίας. (Υπουργείο Εσωτερικών, 2007)

Τα προγράμματα και οι συνεργασίες που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια από την Γενική Γραμματεία Ισότητας είναι τα εξής :

Αρχικά, η ΓΓΙ σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), αλλά και το Υπουργείο Εξωτερικών, υλοποιεί προγράμματα Αναπτυξιακής Βοήθειας και Συνεργασίας σε χώρες προέλευσης θυμάτων παράνομης διακίνησης και εμπορίας, καθώς και σε χώρες προέλευσης, οικονομικών μεταναστών.

Επιπλέον, η ΓΓΙ με την ίδια συνεργασία, πραγματοποιεί το 2006 το πρόγραμμα αναπτυξιακής βοήθειας «Υποστήριξη περιφερειακών πολιτικών ενάντια στην παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών», το οποίο είχε συνολικό προϋπολογισμό 100.000 ευρώ και έγινε στη Βοσνία – Ερζεγοβίνη και στη Σερβία – Μαυροβούνιο. Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα εντάσσεται σε δράσεις που διαδραματίζονται στο κοινωνικό τομέα και το κυριότερο απ' όλα, είναι ότι στοχεύει στην αντιμετώπιση της διεθνικής σωματεμπορίας, μέσω της ενδυνάμωσης των ανθρώπων που έχουν υποστεί το φαινόμενο αυτό, μέσω της ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου, αλλά και μέσω της εκπαίδευσης των αρμοδίων φορέων που είναι υπεύθυνοι για την αρωγή και προστασία των θυμάτων. Με τον τρόπο αυτό, η Γενική Γραμματεία Ισότητας, κατάφερε να ενισχύσει τις δράσεις των τοπικών φορέων, σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης και εμπορίας γυναικών.

Τέλος, από το 2005 υλοποιείται το πρόγραμμα «Εκπαίδευση – Κοινωνικός Αποκλεισμός – Πορνεία – Μετανάστευση», με κόστος που ανέρχεται στο ποσό των 150.000 ευρώ, στις εξής χώρες: Αλβανία, Μολδαβία, Ουκρανία και Γεωργία. Πρέπει να τονιστεί ότι ο σκοπός του προγράμματος αυτού, είναι η αντιμετώπιση και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της ανεργίας, ενώ συνάμα στοχεύει στην σεξουαλική εκμετάλλευση και την καταναγκαστική πορνεία που συνδέεται με το φαινόμενο της μετανάστευσης. Παράλληλα, είναι εύλογο να αναφερθεί ότι κατά τη διάρκεια του προγράμματος, πραγματοποιήθηκαν διακρατικές συναντήσεις και σεμινάρια στην πόλη της Αθήνας, την Αλβανία, την Μολδαβία και την Γεωργία. (<http://www.isotita.gr/index.php/docs/c61/>)

11. Πρόγραμμα STOP NOW KEΔΕ

Το πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκε από το Κέντρο Έρευνας και Δράσης για την Ειρήνη, μέσω διάφορων δράσεων ευαισθητοποίησης, δικτύωσης και συντονισμού αρμόδιων φορέων και οργανώσεων. Στόχος του ήταν η αντιμετώπιση και καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης γυναικών και παιδιών, με σκοπό τη

σεξουαλική τους εκμετάλλευση. Το STOPNOW δραστηριοποιείται στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια, ιδίως στην Αλβανία και τις χώρες της Κεντροανατολικής Ευρώπης, κυρίως στην Ουκρανία και τη Γεωργία. Αναλυτικότερα ξεκίνησε το Δεκέμβριο του 2001 στοχεύοντας στην πρόληψη του φαινομένου του trafficking, καθώς και στην αρωγή και την κοινωνική επανένταξη των θυμάτων. Μάλιστα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον εθελοντικό επαναπατρισμό και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων διεθνικής σωματεμπορίας. Αξίζει να σημειωθεί πως στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος δημιουργήθηκε η «Ομάδα Γαλατσίου», η οποία αποτελείται από ΜΚΟ που ασχολούνται με το αντικείμενο της παράνομης εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων. (<http://mighealth.net/el/index.php/StopNow>)

12. Κέντρο Έρευνας και Υποστήριξης Θυμάτων Κακοποίησης και Κοινωνικού Αποκλεισμού (ΕΚΥΘΚΚΑ)

Το ΕΚΥΘΚΚΑ έχει ως στόχο την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την υποστήριξη των προσώπων εκείνων που υπήρξαν θύματα παραβιάσεών τους. Είναι ανεξάρτητη μη κερδοσκοπική αρχή και οι υπηρεσίες που προσφέρει αφορούν την κοινωνική υποστήριξη, την ψυχολογική υποστήριξη, την ιατρική φροντίδα, ενώ συγχρόνως περιλαμβάνει και τη λειτουργία της τηλεφωνικής γραμμής SOS. Έπειτα το ΕΚΥΘΚΚΑ λειτουργεί με χρηματοδότηση ΥΔΑΣ, έναν ξενώνα για τα θύματα παράνομης διακίνησης και σωματεμπορίας, στα Ιωάννινα. Αυτός ο ξενώνας – καταφύγιο, άρχισε να λειτουργεί από το 2004 και συγκεκριμένα τον Απρίλιο και η διάρκεια παραμονής του δεν είναι μικρότερη από 4 μήνες. Επιπλέον, τα θύματα εισέρχονται στον ξενώνα από τις Αστυνομικές Αρχές, ύστερα από τον επίσημο χαρακτηρισμό τους «ως θύματα» από τον Εισαγγελέα, αφού πληροφορηθούν για τα δικαιώματά τους, προκειμένου να κατασταλάξουν στην επιλογή τους. Το προφίλ των γυναικών που συναντά κανείς σε αυτό το καταφύγιο, είναι άτομα ηλικίας 20-34 ετών, με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, προερχόμενες κατά σειρά συχνότητας από Ουκρανία (8), από Μολδαβία, Ρουμανία και Βουλγαρία (6), από Ρωσία (3) και (1) από το Ουζμπεκιστάν, καθώς και από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα.

Αναλυτικότερα κατά το α' εξάμηνο της παραμονής τους στο ξενώνα υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί. Για παράδειγμα επιτρέπεται τηλεφωνική επικοινωνία μία φορά την εβδομάδα, ενώ απαγορεύεται η έξοδος από τον ξενώνα. Στο αμέσως επόμενο διάστημα μπαίνουν στη φάση της αυτονόμησης για την εξεύρεση εργασίας. Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω είναι και τα πολλά προβλήματα που διαπιστώνονται από την επαφή του ΕΚΥΘΚΚΑ με τις γυναίκες – θύματα. Στα

προβλήματα αυτά συγκαταλέγονται η αστάθεια των θυμάτων ως προς τις επιλογές τους, η δυσκολία για το χαρακτηρισμό τους ως θυμάτων, η δυνατότητα χρήσης της άδειας διαμονής που εκδόθηκε στην Ελλάδα σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με συνέπεια να μην μπορούν να παραστούν ως μάρτυρες στη δίκη και ως εκ τούτου να χρησιμοποιούν το χαρακτηρισμό τους ως θύματα για τη νομιμοποίηση της εργασίας τους σε άλλη χώρα, η πίεση πολλών γυναικών προκειμένου να κληθούν αλλά και να εγκατασταθούν τα τέκνα τους στην Ελλάδα, η πρόβλεψη μέτρων ασφαλείας για τη φύλαξη των ξενώνων και η ενημέρωση των εργοδοτών που προσλαμβάνουν γυναίκες που έχουν πέσει θύματα παράνομης εμπορίας και διακίνησης, όπως στο πλαίσιο του EQUAL για την έννοια της άδειας διαμονής του θύματος εμπορίας και διακίνησης. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008)

Φορείς που παρέχουν υπηρεσίες

Σύμφωνα με το Μνημόνιο Συνεργασίας, (παρ. VI), προβλέπεται πως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διερεύνησης υποθέσεων εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων, οι αρμόδιες αρχές θα παραπέμπουν προς φιλοξενία όλους τους ανθρώπους για τους οποίους υπάρχει ένδειξη ότι είναι θύματα trafficking, σε Κέντρα Προστασίας και Αρωγής Θυμάτων. Έπειτα οι παραπομπές αυτές θα πραγματοποιούνται με την παρουσία μεταφραστών από εξειδικευμένους επιστήμονες, κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, όταν τα άτομα θα εισέρχονται στα αστυνομικά τμήματα. Αξίζει να αναφερθεί πως τα Κέντρα θα φιλοξενούν όλα τα πρόσωπα για τα οποία υπάρχει ένδειξη ή δηλώνουν ότι έχουν πέσει θύματα διακινητών, λαμβανομένης υπόψη της εγκυκλίου 3007/38/90 – κδ' για το διάστημα που προβλέπεται από το νόμο. Επίσης, οι αρμόδιες αρχές θα παρέχουν ασφάλεια όλο το 24ωρο στις εγκαταστάσεις των Κέντρων, ύστερα από τις ιδιαίτερες συμβάσεις που θα συνάψουν με τους υπεύθυνους του εκάστοτε Κέντρου.

Πρέπει να τονιστεί ότι κατά τη διάρκεια παραμονής στο Κέντρο θα παρέχονται στο προστατευόμενο μέλος πληροφορίες για το νομικό καθεστώς του, νομική αρωγή και συμβουλευτική σε γλώσσα που να καταλαβαίνει, ενώ συγχρόνως θα του προσφέρονται πληροφορίες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, όσον αφορά τη συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και συγκεκριμένα για τη διαδικασία της δίωξης των δραστών – σωματεμπόρων και τη πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος. Παράλληλα το προστατευόμενο πρόσωπο θα κατέχει πληροφορίες για τον τρόπο συνεργασίας με τις διπλωματικές/προξενικές αρχές της χώρας προέλευσής του. Επιπλέον δεν θα λείπουν πληροφορίες που

αφορούν την προστασία των μαρτύρων, την κοινωνική αρωγή, τη ψυχολογική στήριξη και τη δωρεάν ιατρική φροντίδα. Ακόμη τα Κέντρα θα πληροφορούν τα άτομα για τις δυνατότητες επαναπατριsmού, καθώς και για τη δυνατότητα εξασφάλισης άδειας παραμονής και εργασίας (Μνημόνιο Συνεργασίας αρ ΙΧ)

Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η στενή συνεργασία Αστυνομίας και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, η οποία αναδεικνύεται σημαντικός παράγοντας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση στο μείζων πρόβλημα της παράνομης εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων. Αυτό είναι κάτι το οποίο αναγνωρίστηκε έγκαιρα από την ΕΛΑΣ, η οποία συστήνει στους αξιωματικούς να ακολουθούν για τη διάσωση των θυμάτων της παράνομης εμπορίας και διακίνησης, τις εξής γενικές κατευθύνσεις. Αρχικά θα πρέπει να λειτουργούν και να ενεργούν σύμφωνα με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και όχι αντίθετα ή έξω από αυτό. Έπειτα χρειάζεται να αντιμετωπίζουν το θέμα με ευαισθησία, στοχεύοντας παράλληλα στην δημιουργία κατάλληλων συνθηκών, ώστε τα θύματα να καταφέρουν να υπερνικήσουν το φόβο τους και να μιλήσουν. Τέλος, η προσπάθειά τους είναι απαραίτητο να δίνει έμφαση, πέραν από την εξάρθρωση όσο το δυνατόν περισσότερων κυκλωμάτων εκμετάλλευσης, στην απελευθέρωση όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού θυμάτων.

Συνοψίζοντας, η συνεργασία και η συνδρομή, στο βαθμό βέβαια που αυτή δεν είναι αντίθετη στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, είναι ένα θετικό βήμα στην όλη προσπάθεια. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Φορείς που παρέχουν υπηρεσίες σε θεσμικό επίπεδο

Συμβουλευτικά Κέντρα για τη βία κατά των γυναικών : τα Συμβουλευτικά Κέντρα για τη βία κατά των γυναικών της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, μέχρι το έτος του 2003, δέχονταν γυναίκες θύματα εμπορίας και διακίνησης. Αυτή τους η αρμοδιότητα παραχωρήθηκε στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο προσέφερε συμβουλευτική υποστήριξη, αλλά και στέγη στα θύματα του trafficking.

ΕΚΚΑ : το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ΝΠΙΔΔ) και υπάγεται στον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Έχει έδρα την Αθήνα και συστήθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3106/2003 με την ονομασία Εθνικό Κέντρο Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (ΕΚΑΚΒ), ενώ στην πορεία μετονομάστηκε σε ΕΚΚΑ με το άρθρο 20 του νόμου 3402/2005. Κύριος σκοπός του ΕΚΚΑ είναι ο συντονισμός του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες, καθώς και πληθυσμιακές ομάδες που

διέρχονται έντονη συναισθηματική κρίση ή βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Το ΕΚΚΑ προσφέρει στα άτομα τις ακόλουθες υπηρεσίες: επείγουσες κοινωνικές παρεμβάσεις, παροχή πληροφοριών και ενημέρωσης για θέματα πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης, συμβουλευτική στήριξη βραχείας διάρκειας σε άτομα, οικογένειες και πληθυσμιακές ομάδες, ενώ ταυτόχρονα φροντίζει τον συντονισμό και την εφαρμογή προγραμμάτων κοινωνικής αλληλεγγύης και εθελοντικής προσφοράς για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Επιπλέον, παρέχει προσωρινή στέγη, τροφή, και ένδυση σε πολίτες που αντιμετωπίζουν μία κατάσταση, έκτακτης ανάγκης. Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω, είναι πως το ΕΚΚΑ παρέχει τριψήφια τηλεφωνική γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας (197), Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης (ΚΚΣ), Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσεων, Υπηρεσία Άμεσης Κοινωνικής Παρέμβασης και Ξενώνες σύντομης φιλοξενίας.

Οι ξενώνες σύντομης φιλοξενίας συνεργάζονται με τα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης της περιοχής τους και τους άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον ίδιο χώρο, όπως είναι παραδείγματος χάρη οι ΜΚΟ. Τα Κέντρα αυτά παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη σε παιδιά και εφήβους οι οποίοι παραμελούνται ή κακοποιούνται, σε κακοποιημένες γυναίκες, αλλά και σε ανθρώπους που βρίσκονται σε συναισθηματική φόρτιση ή κρίση. Συγχρόνως προσφέρουν συμβουλευτική πληροφόρηση για όλα τα θέματα Πρόνοιας.

Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι το ΕΚΚΑ δεν έχει κάποια εξειδικευμένη υπηρεσία ή μεθοδολογία για τις γυναίκες – θύματα βίας, αφού απευθύνεται σε ανήλικους που κακοποιούνται, που παραμελούνται ή εγκαταλείπουν οι ίδιοι την κατοικία τους, ασχολούνται με κακοποιημένες γυναίκες, θύματα ενδοοικογενειακής βίας, με ενηλίκους και άτομα τρίτης ηλικίας τα οποία χρειάζονται άμεση κοινωνική βοήθεια και ασφαλώς αναλαμβάνουν περιστατικά στα οποία είναι υπαρκτή η έντονη συναισθηματική φόρτιση ή κρίση, όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω. Ωστόσο, το ΕΚΚΑ αποτελεί έναν φορέα παροχής υποστήριξης και στέγης σε γυναίκες που έχουν πέσει θύματα παράνομης εμπορίας και διακίνησης. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Προγράμματα για την αντιμετώπιση του trafficking

α) Πρόγραμμα STOP

Οι δράσεις του συγκεκριμένου προγράμματος αφορούν την ενθάρρυνση, την υποστήριξη, την ενίσχυση των δικτύων, αλλά και την πρακτική συνεργασία μεταξύ

των υπεύθυνων για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών στα κράτη – μέλη, καθώς και την βελτίωση και προσαρμογή της κατάρτισης και των δεξιοτήτων τους. Έπειτα το πρόγραμμα STOP, απευθύνεται στους δικαστές, τους εισαγγελείς, τα αστυνομικά τμήματα, τους δημόσιους υπαλλήλους και τις δημόσιες υπηρεσίες που ασχολούνται με τα παρακάτω θέματα: την μετανάστευση και τους ελέγχους στα σύνορα, την κοινωνική και φορολογική νομοθεσία, την εμπορία και την σεξουαλική εκμετάλλευση, την υποστήριξη των θυμάτων αλλά και την θεραπεία των δραστών. Ας σημειωθεί ακόμη ότι το πρόγραμμα είναι ανοιχτό σε ΜΚΟ, οι οποίες έχουν αναμιχθεί σε περίπου 25% των δραστηριοτήτων από το 1996.

Αναλυτικότερα, άρχισε να εφαρμόζεται το 1996 για μία περίοδο 4 ετών με προϋπολογισμό 6.5 εκατομμυρίων ευρώ. Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως κατά την πενταετία της εφαρμογής του το πρόγραμμα συγχρηματοδότησε 85 σχέδια. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην ανάπτυξη της συνεργασίας και των μεθόδων για την υποστήριξη των θυμάτων και την πρόληψη της εμπορίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών. Μάλιστα σημαντική προστασία έχει δοθεί σε σχέδια στα οποία συμμετέχουν και οι υπεύθυνοι για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στις υποψήφιες χώρες, προκειμένου να διευκολυνθεί η προετοιμασία τους για προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. (<http://mighealth.net/el/index.php/StopNow>)

β) Πρόγραμμα DAPHNE

Το πρόγραμμα DAPHNE (2000 – 2003), διήρκησε 4 έτη και ήταν υπεύθυνο για τη λήψη προληπτικών μέτρων με στόχο την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, των παιδιών και των εφήβων. Ήταν απόρροια από την πρωτοβουλία DAPHNE, η οποία εφαρμόστηκε από το 1997 έως το 1999 σε ετήσια βάση. Αυτή η πρωτοβουλία υπήρξε μέρος της αντίδρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις αυξανόμενες ανησυχίες για τη βία σε βάρος των παιδιών, των εφήβων, όπως και των γυναικών. Ο όρος βία χρησιμοποιείται έτσι ώστε να καλύπτει μεταξύ άλλων τη σεξουαλική κακοποίηση, την εμπορική εκμετάλλευση, την εμπορία γυναικών, τη βία που βασίζεται στις διακρίσεις κατά των ευπαθών ατόμων. Επιπλέον είναι ωφέλιμο να τονισθεί ότι χρηματοδοτήθηκαν 46 σχέδια, το έτος του 1997 και 49 το έτος του 1998, ενώ το 1999, εγκρίθηκαν για χρηματοδότηση 54 σχέδια. Ειδικότερα, το πρόγραμμα παρείχε χρηματοδότηση ίση με 5 εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Δηλαδή συνολικά 20

εκατ. ευρώ. Μάλιστα, το 2000 χρηματοδοτήθηκαν 47. Ανάμεσα σε αυτά περιλαμβάνονται και σχέδια τα οποία αφορούν συγκεκριμένα την εμπορία γυναικών.

Ωστόσο στην Ελλάδα μόνο ένα αντι - «εμπορευματικό» σχέδιο βρήκε υποστήριξη. Βέβαια δεν χρηματοδοτήθηκε με συνέπεια να μην φανεί υποστηρικτικό για τα θύματα. Συγκεκριμένα το σχέδιο ιδρύθηκε το 1998, υποστηρίχτηκε από το «Κέντρο Ερευνών για τα Γυναικεία Θέματα» της Αθήνας και είχε την εξής ονομασία: «μετανάστριες γυναίκες – κατάργηση γυναικείας σεξουαλικής εκμετάλλευσης και εμπορευματοποίησης». (<http://mighealth.net/el/index.php/Daphne>)

γ) Πρόγραμμα EQUAL

Αρχικά, η πρωτοβουλία EQUAL προσφέρει υποστήριξη σε διακρατικές εταιρικές σχέσεις με σκοπό την ανάπτυξη και τη διάδοση νέων τρόπων για την καταπολέμηση των διακρίσεων/ανισοτήτων στον τομέα της απασχόλησης. Συγχρόνως, ενθαρρύνει εταιρικές σχέσεις που διευκολύνουν την ενσωμάτωση των αιτούντων άσυλο. Πιο αναλυτικά ανάλογα με το επίσημο καθεστώς των αιτούντων άσυλο, είναι δυνατό να παρέχεται ενίσχυση σε νέα μέσα για τη διευκόλυνση της εισόδου των ανθρώπων αυτών στην αγορά εργασίας ή την κατάρτιση των αιτούντων των οποίων η αίτηση ασύλου δεν γίνεται αποδεκτή. Τέλος, η συνολική χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πρωτοβουλία EQUAL, η οποία εξαρτάται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ανέρχεται στο ποσό των 2,847 εκατομμυρίων ευρώ, για την χρονική περίοδο, 2000-2006. (<http://mighealth.net/el/index.php/Equal>)

δ) Πρόγραμμα Ισότητας των Φύλων

Το κοινοτικό πρόγραμμα για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (2001 – 2005), επιδιώκει την παροχή χρηματοδότησης με σκοπό την εφαρμογή της κοινοτικής στρατηγικής πλαισίου για την ισότητα των φύλων. Η στρατηγική αυτή ενσωματώνει όλες τις κοινοτικές πολιτικές και ενέργειες που αποσκοπούν στην επίτευξη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Πρέπει να τονισθεί ότι σε συνδυασμό με άλλα κοινοτικά προγράμματα, το πρόγραμμα για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών θα καταφέρει να υποστηρίξει, αλλά και να χρηματοδοτήσει γενικές δραστηριότητες στους τομείς της οικονομικής ζωής, της ίσης συμμετοχής και εκπροσώπησης των κοινωνικών δικαιωμάτων, των ατομικών δικαιωμάτων, καθώς και των γυναικείων – ανδρικών ρόλων και των στερεοτύπων.

Βέβαια, πέραν από την άμεση υποστήριξη που παρέχεται στα θύματα της παράνομης διακίνησης και εμπορίας, ιδιαίτερα σημαντικό και αναγκαίο είναι να

βελτιωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και των υποψήφιων χωρών, όσον αφορά τα διάφορα μέσα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας.

Αξίζει να σημειωθεί πως ενώ οι καταμετρήσεις και τα προγράμματα των σεμιναρίων που έτυχαν χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι χρήσιμα, η ανύπαρκτη χρηματοδότηση για άμεση υποστήριξη των θυμάτων και των υπηρεσιών προς αυτούς, στέλνει ένα μήνυμα στα Κράτη μέλη, κάνοντας σαφές, ότι η προστασία των θυμάτων δεν αποτελεί προτεραιότητα. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Στην Ελλάδα έχουν χρηματοδοτηθεί τρία σχέδια : δύο εκπαιδευτικά σεμινάρια χρηματοδοτούμενα από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, (το ένα αφορούσε την σεξουαλική εκμετάλλευση των «μικρών», το 2000 και το άλλο είχε να κάνει με την σεξουαλική κακοποίηση των γυναικών, το 1997) και ένα μη κυβερνητικό πρόγραμμα, το 2000 – 2001. Η χρηματοδότηση του μη κυβερνητικού προγράμματος προέρχονταν από το Κέντρο καταφυγής θυμάτων κακοποίησης και κοινωνικής απομόνωσης (RCTVI). Επιπλέον, το δικό του πρόγραμμα STOP είχε τίτλο «Αντιμετώπιση των γυναικών – θυμάτων από τα Βαλκάνια και τη Ρωσία όπου έχουν υποστεί – βιώσει σεξουαλική εκμετάλλευση, εντός των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Το σημαντικότερο απ' όλα είναι ότι το πρόγραμμα αυτό περιελάμβανε έρευνα που θα παρήγαγε μία γενική καταμέτρηση του τρέχοντος φαινομένου της εμπορευματοποίησης των γυναικών από τα Βαλκάνια προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, ανταλλαγές με τους υπόλοιπους ανθρώπους οι οποίοι ασχολούνται με την καταπολέμηση του trafficking στα Βαλκάνια και στην Ευρώπη και με πληροφορίες που μοιράζονται ανάμεσα στις χώρες που ασχολούνται με τις ανταλλαγές. Παρόλα αυτά το πρόγραμμα κατέληξε σε ένα Διαβαλκανικό συνέδριο «αντι-εμπορευματοποίησης» στα Ιωάννινα, τον Ιούνιο – Ιούλιο 2001. Μάλιστα, η μόνη επικοινωνία που είχε το κέντρο RCTVI με την Ελληνική Κυβέρνηση ήταν να ζητήσει στατιστικές ή ορισμένες φορές συλλήψεις και καταδίκες των θυμάτων, ενώ συγχρόνως προσκαλούσε υπουργούς στο συνέδριο. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Προγράμματα και άλλες δράσεις

Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης : το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης υλοποίησε το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα ΔΑΦΝΗ, με τίτλο «Breaking Through» για τη βία ενάντια στις γυναίκες και ειδικότερα στις κοινότητες των μειονοτήτων και μεταναστών.

Παράλληλα συμμετείχε στο δίκτυο συνδεδεμένων υπηρεσιών του προγράμματος ΤΟΞΟ, που στόχο έχει την άμεση περίθαλψη των θυμάτων σωματεμπορίας, καθώς και την πληροφόρηση και πρόληψη μέσω γραμμών SOS κατά της σωματεμπορίας. Ακόμη επιμελείται την υποστήριξη των θυμάτων με την παροχή φιλοξενίας, την παροχή νομικής, αλλά και ψυχοκοινωνικής στήριξης. Για όλες τις παραπάνω δράσεις, λαμβάνει μικρή χρηματοδότηση από το Υπουργείο Εξωτερικών. Επιπρόσθετα, αναπτύσσει δράσεις εκπαίδευσης και επιμόρφωσης αστυνομικών και εθελοντών. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Κλίμακα : παρέχει υπηρεσίες στήριξης, στέγης και νομικής υποστήριξης στα θύματα του trafficking. Έπειτα συμμετείχε ενεργά στην «ομάδα Γαλατσίου», μαζί με άλλους οργανισμούς, με σκοπό το συντονισμό των δράσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων . Επιπλέον, συνεργάζεται με την ουκρανική ΜΚΟ «La Strada», με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών πάνω στο θέμα της παράνομης διακίνησης. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Κέντρο Ερευνών για τις Γυναίκες της Μεσογείου (ΚΕΓΜΕ) : το ΚΕΓΜΕ, σε συνεργασία με την Αλβανική ΜΚΟ «Center for Population and Development of Albania», υλοποίησε στην χώρα της Αλβανίας το πρόγραμμα «Γυναίκες Θύματα Διακίνησης για Σεξουαλική Εκμετάλλευση». Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Εξωτερικών της Ελλάδας. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Νέα Ζωή : η συγκεκριμένη οργάνωση συνεργάζεται με εκκλησιαστικούς και κυβερνητικούς φορείς για την αποκατάσταση θυμάτων εμπορίας. Συγχρόνως, παρέχει υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής στήριξης. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι (ΕΠΣΕ) : από το έτος 2003 το ΕΠΣΕ παρέχει νομική και άλλης μορφής υποστήριξη σε θύματα παράνομης διακίνησης και εμπορίας. Επίσης, η δράση του συμπεριλαμβάνει την αναζήτηση των θυμάτων, τον εφοδιασμό τους με άδεια παραμονής, με βεβαίωση για δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και όπου χρειάζεται με άδεια εργασίας. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Κοινωνική Αρωγή Ελλάδας : η οργάνωση αυτή αναπτύσσει δράσεις επανασύνδεσης των θυμάτων με τις οικογένειές τους, ενώ παράλληλα, συνεργάζεται με το ΚΕΣΟ, την αμερικανική οργάνωση VITAL VOICES και είναι στο ΔΣ του Μητροπολιτικού Δικτύου Γυναικών Νόμου Αττικής. Ακόμη, υλοποιεί πρόγραμμα SOCRATES για θύματα βίας και εκμετάλλευσης. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Δίκτυο Αιρετών Γυναίκών στην Τοπική Αυτοδιοίκηση : το 2003 συνεργάστηκε με την ΤΕΔΚΝΑ στο διεθνές συνέδριο «Η νέα διευρυμένη Ευρώπη και ο ρόλος της Μεσογείου», όπου πρόβαλε και παρουσίασε το ζήτημα της παράνομης εμπορίας και διακίνησης ανθρώπων, στις Ανατολικοευρωπαϊκές και Βαλκανικές χώρες. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Σοροπτιμιστική Ένωση Ελλάδας : με τη χορηγία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας εξέδωσε Φυλλάδιο ενημέρωσης των Αλλοδαπών σε 5 γλώσσες, το οποίο κυκλοφόρησε από την Ένωση, καθώς και από άλλους οργανισμούς σε όλη τη χώρα και ειδικά στις παραμεθόριες περιοχές, σε χώρες της Βαλκανικής, της Ανατολικής Ευρώπης, αλλά και της Αφρικής. Επίσης, βραβεύτηκε από τη Σοροπτιμιστική Ομοσπονδία Ευρώπης. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι διοργάνωσε δύο ημερίδες για το trafficking γυναικών, ενώ συγχρόνως το ζήτημα αυτό αποτέλεσε κεντρικό θέμα σε ένα από τα τρία στρογγυλά τραπέζια που λειτούργησαν στο Ευρωπαϊκό Σοροπτιμιστικό Συνέδριο, με τίτλο «Το Κοινό μας Μέλλον». (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

Πρόγραμμα ΤΟΞΟ : το ΤΟΞΟ ήταν πρόγραμμα πέντε Μ.Κ.Ο. (ΚΑΘΒ, ΕΚΥΘΚΚΑ, ΚΕΔΕ, ΑΡΣΙΣ, και της αλβανικής οργάνωσης UAW), που είχε ως στόχο τη δημιουργία Κέντρων Υποδοχής, στην πόλη της Θεσσαλονίκης, της Αθήνας, στα Ιωάννινα και την Αλβανία.

Σύμφωνα με όλα όσα καταγράφηκαν παραπάνω, συνάγεται το συμπέρασμα ότι γίνονται σημαντικά προγράμματα, αλλά με έναν αποσπασματικό χαρακτήρα. Επιπλέον, παρατηρείται ότι λίγοι φορείς, προγράμματα και δράσεις έχουν λάβει σοβαρά υπόψη τους στο σχεδιασμό των πολιτικών τους, τον παράγοντα φύλο. Βέβαια, αξιόπαινη είναι η παρουσία των ΜΚΟ, αλλά η ελλιπής κυρίως χρηματοδότησή τους, συρρικνώνει σημαντικά τις προσπάθειές τους. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003)

10.3. Κριτική φορέων στην Ελλάδα

Παρόλο που οι υπάρχοντες φορείς αντιμετώπισης του trafficking στην Ελλάδα διεξάγουν με επαρκή και αποτελεσματικό ως επί το πλείστον τρόπο το έργο τους, ωστόσο υπάρχουν αρκετά περιθώρια βελτίωσης.

Αρχικά, η δημιουργία ενός φορέα με δράση ενάντια στο trafficking εντός του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, θα μπορούσε να συντονίσει τις δράσεις κατά της

σωματεμπορίας μέσω της εκπαίδευσης, της ενημέρωσης και της επίβλεψης της διενέργειας ερευνών σχετικά με την δράση των σωματεμπόρων και την ύπαρξη συνεργών τους σε αδικήματα trafficking.

Ένας φορέας, εργασιακή υποχρέωση του οποίου θα είναι η αντιμετώπιση του trafficking, θα πρέπει να στελεχώνεται από ειδικούς εξειδικευμένους σε θέματα trafficking, με γνώσεις στους τρόπους διεξαγωγής μιας συνέντευξης και στους τρόπους παροχής βοήθειας στα θύματα.

Επίσης, θα πρέπει να υπάρχει συμβολή των κατηγορών, όσον αφορά τα μέτρα προστασίας των θυμάτων, όταν εκείνα επιθυμούν να προβούν σε καταθέσεις ενάντια στους δράστες.

Τέλος, θα πρέπει να υπάρχει συνεχής διεπαγγελματική συνεργασία μεταξύ των ειδικών διακυβερνητικών φορέων, των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και του Συνηγόρου του Πολίτη. (Παπαγιαννοπούλου, 2007)

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις οργανώσεις οι οποίες στοχεύουν στην εξάλειψη του φαινομένου, θα πρέπει να παρέχονται επιχορηγήσεις, με σκοπό τη βελτίωση των παροχών άμεσων υπηρεσιών στα θύματα και στις οικογένειές τους, όπως είναι η λειτουργία τηλεφωνικών γραμμών άμεσης επικοινωνίας, η παροχή εκπαίδευσης, στέγης, ιατρικών και ψυχολογικών υπηρεσιών και η αρωγή, εφόσον επιθυμείται, ενός ασφαλούς επαναπατρισμού.

Στη συνέχεια, τα ήδη υπάρχοντα προγράμματα «STOP» και «ΔΑΦΝΗ», θα πρέπει να λαμβάνουν μεγαλύτερες επιχορηγίες, ούτως ώστε να βελτιώσουν την ποιότητα αλλά και τον αριθμό των προγραμμάτων και των πρωτοβουλιών τους. (Διεθνής Αμνηστία, 2007)

10.4. Φορείς στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα διεθνή δίκτυα της εμπορίας γυναικών συνιστούν οργανωμένο έγκλημα, για την αντιμετώπιση του οποίου δραστηριοποιούνται οι Διεθνείς Οργανισμοί και σύμφωνα με την Τσακλάγκανου (2002), πλήθος μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Οι Διεθνείς Φορείς για το φαινόμενο του Trafficking είναι οι ακόλουθοι:

1. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ)

Ο Δ.Ο.Μ. είναι Διεθνής Διακρατικός Οργανισμός με έδρα τη Γενεύη και σε συνεργασία με τις κυβερνήσεις των κρατών, πραγματοποιεί δράσεις και προγράμματα, έχοντας ως σκοπό τη συμπλήρωση εθνικών και διεθνικών

προσπαθειών, προκειμένου να υπάρξει μία αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης και μία ανταπόκριση, με έναν ολοκληρωμένο και συνάμα αποτελεσματικό τρόπο, απέναντι στις μεταναστευτικές προκλήσεις. («Καθημερινή», 2010)

Επιπλέον ο Δ.Ο.Μ. για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει συνολικά τη διαδικασία της παράνομης διακίνησης, πραγματοποιεί δράσεις, οι οποίες στοχεύουν στην πρόληψη, ιδίως στις χώρες προέλευσης, ενώ παράλληλα υλοποιεί και διάφορες ενέργειες, οι οποίες σκοπό έχουν την παροχή αρωγής και προστασίας στα θύματα.

Αξιοπρόσεχτο είναι πως ο οργανισμός αυτός *διεξάγει έρευνες για τα χαρακτηριστικά και τους μηχανισμούς της εμπορίας ανθρώπων σε διάφορες χώρες.* Έπειτα, οι δράσεις του για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης, σχεδιάζονται και εκπληρώνονται σε συνεργασία με κυβερνήσεις, με ΜΚΟ και άλλες διεθνείς οργανώσεις. Επομένως, όταν ο Δ.Ο.Μ. χρειάζεται να συμμετέχει σε κάποιο πρόγραμμα, προετοιμάζεται με τις ΜΚΟ μέσα από δράσεις εκπαίδευσης, ομάδες εργασίας, καθώς και διάφορα σεμινάρια, τα οποία βοηθούν στην πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008)

2. Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η Σύμβαση του συμβουλίου της Ευρώπης είναι η πρώτη ευρωπαϊκή προσπάθεια, η οποία υποστηρίζει ότι η εμπορία προσώπων αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και είναι αδίκημα κατά της αξιοπρέπειας, καθώς και της ακεραιότητας της ανθρώπινης ύπαρξης. Έτσι λοιπόν η Σύμβαση του συμβουλίου της Ευρώπης αποβλέπει στην πρόληψη εμπορίας προσώπων, στην προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων της εμπορίας, αλλά και στην προσαγωγή των σωματεμπόρων ενώπιον της δικαιοσύνης. Πρέπει να επισημανθεί ότι η Σύμβαση είναι εφαρμόσιμη για όλες τις μορφές εμπορίας, είτε σε τοπικό, είτε σε διεθνές επίπεδο και είτε είναι συνδεδεμένες με το οργανωμένο έγκλημα, είτε όχι. Με άλλα λόγια, είναι εφαρμόσιμη για οποιοδήποτε θύμα, (γυναίκα – άντρας – παιδί) και για οποιαδήποτε μορφή εκμετάλλευσης, (σεξουαλική, εκμετάλλευση στην εργασία, δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές και αφαίρεση οργάνων). (www.coe.int/trafficking)

3. Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ)

Ο ΟΑΣΕ έχει εμπλακεί σε μία σειρά από δραστηριότητες που αφορούν την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, ενώ ταυτόχρονα σχετίζονται με τους τομείς επιβολής του νόμου, της ευαισθητοποίησης του κοινού, όπως επίσης έχουν να κάνουν και με την έρευνα, την κατάρτιση και την στήριξη των ΜΚΟ.

4. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα δικαιώματα (UNHCHR)

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ έχει αναλάβει ενεργό ρόλο, όσον αφορά το πρόβλημα της παράνομης διακίνησης ανθρώπων, στρέφοντας την προσοχή, κυρίως στο εμπόριο γυναικών και παιδιών, με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων πολιτικής.

5. Πρόγραμμα GPAT

Το πρόγραμμα GPAT (Global Program Against Trafficking In Human Beings) σχεδιάστηκε από το γραφείο για τα ναρκωτικά και το έγκλημα των Ηνωμένων Εθνών, σε συνεργασία με το Διαπεριφερειακό Ινστιτούτο των Ηνωμένων Εθνών για το Έγκλημα και τη Δικαιοσύνη, το οποίο έκανε το ξεκίνημά του το 1999 και μήνα Μάρτη. Το πρόγραμμα GPAT προσφέρει βοήθεια στις προσπάθειες των κρατών – μελών για την καταπολέμηση-αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης ατόμων, ενώ συγχρόνως τονίζει την εμπλοκή του οργανωμένου εγκλήματος στην παράνομη διακίνηση και προωθεί την ανάπτυξη καλών πρακτικών εντοπισμού των δραστών.

Επιπρόσθετα, το πρόγραμμα περικλείει την συλλογή στοιχείων των μεθόδων και των γεωγραφικών σημείων που χρησιμοποιούνται από τους λαθρεμπόρους και συνάμα συλλέγει καλές πρακτικές για την καταστολή της παράνομης διακίνησης και της συμμετοχής του οργανωμένου εγκλήματος. Αξίζει να σημειωθεί πως η βάση δεδομένων η οποία ενσωματώνει τις νέες τάσεις της παράνομης διακίνησης, καθώς και τις πληροφορίες για τα θύματα και τους εμπόρους, δημιουργήθηκε για τη διευκόλυνση όσων ασχολούνται με το συγκεκριμένο φαινόμενο (trafficking), όπως είναι οι ερευνητές, οι ΜΚΟ κτλ. Οι χώρες οι οποίες συμμετέχουν στο πρόγραμμα είναι η Ασία, η Ευρώπη, η Αφρική και η Λατινική Αμερική.

(<http://www.uncjin.org/CICP/Folder/traff.htm>)

10.5. Κριτική φορέων Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πέραν από την εξαιρετικά μεγάλη σημαντικότητα των προγραμμάτων αντι – trafficking που έχουν λάβει χώρα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ωστόσο δεν παύουν να χαρακτηρίζονται από αξιοπρόσεκτα μειονεκτήματα και αδυναμίες.

Πολύ συχνά, οι φορείς στοχεύοντας στην άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος, παραβλέπουν το πρόβλημα της μη ύπαρξης εξειδικευμένων υπηρεσιών σε θέματα φύλου. Έτσι, παραβλέπονται οι ιδιαιτερότητες του φαινομένου της

εμπορίας ανθρώπων, όπως π.χ. η αδυναμία εμπιστοσύνης στις αρχές, το μετατραυματικό στρες κ.λ.π. Για το λόγο αυτό οι υπάρχοντες φορείς δεν φαίνεται να εκπληρώνουν πλήρως τους στόχους τους.

Σχετικά με την αποτελεσματικότερη λειτουργία των φορέων, προτείνεται η δημιουργία νέων χώρων υποδοχής για τις γυναίκες – θύματα, η οικονομική στήριξη των Μ.Κ.Ο. που σχετίζονται με θέματα αντι – trafficking, η διεπαγγελματική συνεργασία μεταξύ των φορέων, η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του κοινού, καθώς επίσης και η επαρκής εκπαίδευση των σχετιζόμενων επαγγελματιών. (Zimring, 2001)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 : Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟ- ΜΕΝΟ ΤΟΥ TRAFFICKING

11.1. Βασικές αξίες και αρχές του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού

Μία κοινωνία ενεργεί ανάλογα με το αξιακό πλαίσιο, κάτω από το οποίο δρουν και αποφασίζουν οι πολίτες της. Αναλόγως δημιουργούνται και τα προγράμματα αυτής υπέρ των πολιτών.

Η επιστήμη, η οποία μελετά αυτό το πλαίσιο αξιών είναι η Κοινωνική Εργασία, στόχος της οποίας είναι η ευμάρεια του κοινωνικού συνόλου και η πρόοδος της κοινωνικής πολιτικής εν γένει.

Έργο του κοινωνικού λειτουργού αποτελεί η δημιουργία, η διεύθυνση και ο έλεγχος δραστηριοτήτων με σκοπό την επίτευξη όλων των ανωτέρω. Θεμελιώδεις αξιακοί λίθοι, όπως τα Ατομικά Δικαιώματα, η Κοινωνική Δικαιοσύνη και ο σεβασμός της μοναδικότητας της ανθρώπινης ύπαρξης αποτελούν το υπόβαθρο της επιστήμης της Κοινωνικής Εργασίας. (Καλλινικάκη, 1998)

Σημαντικότερες αξίες, με βάση τις οποίες λειτουργεί η Κοινωνική Εργασία είναι οι εξής:

Σεβασμός προσωπικότητας : ο σεβασμός της ατομικότητας, της υπόληψης και της προσωπικότητας του κάθε ατόμου αποτελεί το θεμέλιο των ανθρώπινων σχέσεων.

Εξατομίκευση : ακόμη και εάν η στάση του ατόμου μπορεί να μοιάζει αξιοπρόσεκτη και αδικαιολόγητη, έχει ουσία για το ίδιο το άτομο, διότι αποτελεί ένα μοναδικό βιολογικό, συναισθηματικό και κοινωνικό συνονθύλευμα όλων των εμπειριών του.

Δικαίωμα στην αυτοδιάθεση και στην αυτοβοήθεια : η δεινότητα του ατόμου στον καθορισμό στόχων και στην διερεύνηση τρόπων επίτευξής τους, το καθιστά ικανό στην εκφορά άποψης σχετικά με τον σχεδιασμό των κοινωνικών υπηρεσιών.

Αξιοποίηση από την πλευρά του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού της δυναμικής του ατόμου και των παροχών της κοινότητας προς όφελος του εξυπηρετούμενου : η παροχή ευκαιριών ανάπτυξης των ικανοτήτων στα άτομα για την εκπλήρωση των αναγκών τους, αποτελεί έργο υψίστης σημασίας, το οποίο αναλαμβάνει να φέρει εις πέρας ο / η Κοινωνικός / ή Λειτουργός. (Καλλινικάκη, 1998)

Εχεμύθεια : υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου, από πλευράς Κοινωνικού / ής Λειτουργού. (Beziat, 2003)

11.2. Δεξιότητες, γνώσεις και εφόδια του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού

Τα προσόντα, οι γνώσεις και οι δεξιότητες που χρειάζεται να έχει ο / η Κοινωνικός / ή Λειτουργός, εργαζόμενος σε μία υπηρεσία, όπου θα αλληλεπιδρά με θύματα trafficking, είναι τα εξής:

Γενικές γνώσεις σχετικά με την επιρροή του ψυχικού τραύματος στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του θύματος, καθώς και τις σοβαρές επιπτώσεις που αυτό συνεπάγεται. Ακόμη θα πρέπει να έχει *γενικές γνώσεις*, όσον αφορά τις ψυχολογικές ανάγκες των ατόμων, με βάση την ηλικιακή τους κατάσταση. Τέλος, θα πρέπει να έχει γνώσεις σχετικά με την αναγκαιότητα και την συμβολή της αποκατάστασης του τραύματος σε αυτές τις περιπτώσεις. (Δρούγα - Παπαδοπούλου, 2008)

Ειδικές γνώσεις όσον αφορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των θυμάτων trafficking, τους τρόπους προσέγγισης και ενημέρωσής τους, την ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με τη προστασία και την αρωγή των γυναικών, τη διαδικασία χορήγησης άδειας παραμονής και νομιμοποιητικών εγγράφων, καθώς και τις υποχρεώσεις – τα δικαιώματα που έχουν τα θύματα, κατά τη πρόσβασή τους στη δημόσια υγεία. (Καλλινικάκη, 1998) Επιπλέον, ο / η Κοινωνικός / η Λειτουργός είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να διαθέτει γνώσεις για την προσωπική, φυλετική και πολιτιστική κληρονομιά των θυμάτων και για το πώς αυτή επηρεάζει τα όρια «φυσιολογικού» και «παθολογικού». (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008) Αυτό είναι κάτι όπου θεωρείται απαραίτητο κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής σχέσης. Συγχρόνως, θα πρέπει να εκπαιδευτεί σχετικά με τον τρόπο επικοινωνίας και συμπεριφοράς του, ως προς ένα θύμα που έχει βιώσει ένα τέτοιο τραυματικό γεγονός και που ίσως να έχει διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα. Η εκπαίδευση αυτή αφορά μερικά στοιχεία όπως είναι ο τόνος και η χροιά της φωνής, η στάση σώματος κτλ. (www.nath.gr)

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω, είναι πως ο / η Κοινωνικός Λειτουργός, πρέπει να είναι ενήμερος / η, σχετικά με καινούριες έρευνες και τα ευρήματα που αφορούν το trafficking. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008) Ακόμη είναι ωφέλιμο να συμμετέχει σε επιμορφωτικά σεμινάρια, όπως και στην ανταλλαγή καλών πρακτικών,

σύμφωνες με την διεθνή εμπειρία. (ΕΚΥΘΚΚΑ) Απαραίτητες είναι επίσης οι γνώσεις και οι πληροφορίες για τις πηγές της εκάστοτε κοινότητας, προκειμένου ο / η επαγγελματίας να τις αξιοποιήσει κατάλληλα, ώστε να βοηθήσει τα θύματα να αποκτήσουν μία ομαλή προσαρμοστικότητα. (www.nath.gr)

Επαγγελματικές Τεχνικές και Δεξιότητες για τη διαχείριση της κατάστασης των θυμάτων trafficking, ο / η Κοινωνικός / ή Λειτουργός, χρειάζεται να έχει ένα εύρος τεχνικών τις οποίες θα εφαρμόσει, προκειμένου να βοηθήσει τις γυναίκες.

Οι τεχνικές αυτές αφορούν:

Εναρμόνιση του / της επαγγελματία με το πρόβλημα και το συναίσθημά του. Σύμφωνα με τη Δημοπούλου – Λαγωνίκα (1999), αυτή η τεχνική της εναρμόνισης και της ενσυναίσθησης, χαρακτηρίζει όλη τη διεργασία της επαγγελματικής σχέσης.

Ενθάρρυνση, υποστήριξη και ενδυνάμωση. Πρόκειται για τρεις έννοιες που έχουν σκοπό να ενισχύσουν τον αυτοκαθορισμό και την αυτοδιάθεση του ατόμου, βοηθώντας το να ξανακερδίσει την εξουσία πάνω στην ίδια του τη ζωή. (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, 1999) Η γυναίκα – θύμα, χρειάζεται να περιορίσει το φόβο που αισθάνεται και να μάθει να εξωτερικεύει αμφιβολίες, ανάγκες, επιθυμίες και να είναι σε θέση να τις διεκδικήσει. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008) Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί με την παροχή πληροφόρησης και τη δυνατότητα πρόσβασης του θύματος στην πληροφορία, αλλά και με την υποστήριξή του στον ψυχοκοινωνικό και νομικό τομέα. Με τον τρόπο αυτό λοιπόν, θα αισθανθεί ασφάλεια και θα μπορέσει να ελέγξει τα αρνητικά του συναισθήματα. Συμπερασματικά, η ενθάρρυνση, η υποστήριξη και η ενδυνάμωση αποτελούν τη βάση για την πρόληψη των ψυχικών διαταραχών, αλλά και για τη προαγωγή της ψυχικής υγείας των προσώπων. (Καλλινικάκη, 1998)

Ανταπόκριση. Ο / Η επαγγελματίας υγείας, ανταποκρίνεται στα συναισθήματα του θύματος, τα οποία έχουν να κάνουν με την κατάσταση από την οποία έχει περιέλθει, βοηθώντας το να εκτονώσει τα συναισθήματα που βιώνει.

Ιδιαίτερη έμφαση και προσοχή στις δυνάμεις του ατόμου. Οι δυνάμεις κάθε ανθρώπου σχετίζονται με τη συμπεριφορά, τις προσωπικές ικανότητες και τα χαρακτηριστικά, όπως και με την ικανότητά του για τη χρήση υλικών και κοινωνικών πόρων. Συνεπώς το θύμα που έχει χαμηλή αυτοεκτίμηση και

αισθάνεται αδύναμο να αλλάξει την πορεία της ζωής του, χρειάζεται αναγνώριση και υποστήριξη στους παραπάνω τομείς, ώστε να μπορέσει να βγει από το αδιέξοδο και να κινητοποιηθεί. (Δημοπούλου – Λαγωνίκα, 1999)

Όσον αφορά τις *δεξιότητες*, ο / η Κοινωνικός / η Λειτουργός είναι αναγκαίο να έχει αποκτήσει τουλάχιστον τις παρακάτω, προκειμένου να καταφέρει να δημιουργήσει αλλά και να διατηρήσει μία επιτυχημένη επαγγελματική σχέση με το θύμα. Έτσι λοιπόν, οι δεξιότητες αυτές είναι οι εξής:

Να ακούει προσεχτικά.

Να κατανοεί και να παραδέχεται.

Να είναι δεκτικός.

Να είναι καλός στην επικοινωνία, ώστε να γίνεται κατανοητός, αφού συχνά εργάζεται με άτομα διαφορετικού πολιτισμικού ή και μορφωτικού επιπέδου. (Παπαϊωάννου, 2004)

Σύμφωνα με την Καλλινικάκη (1998) και τον Παπαϊωάννου (2004), οι *δεξιότητες* είναι άκρως σημαντικές και απαραίτητες σε όλη τη διάρκεια της παρέμβασης και της συνεργασίας με το άτομο.

11.3. Η πρόληψη του φαινομένου από την σκοπιά του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού

Μία από τις κυριότερες υποχρεώσεις του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού αποτελεί η πρόληψη του φαινομένου του trafficking. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να λάβει χώρα κυρίως μέσω της δημοσιοποίησης του φαινομένου του trafficking, καθώς και του εύρους δραστηριοποίησης των σωματεμπόρων.

Επίσης με την εκμάθηση των μεταναστριών σχετικά με τους κινδύνους, οι οποίοι μπορεί να προκύψουν εξαιτίας της παράνομης μετανάστευσης, καθώς και με την ενίσχυση και την εκμάθηση των στελεχών των τοπικών και κρατικών φορέων, σχετικά με την ανεύρεση βέλτιστων τρόπων αντιμετώπισης του φαινομένου.

Όσον αφορά τα θύματα, στόχος του είναι η ανεύρεση περιβάλλοντος προστασίας και, είτε η προσπάθεια παραμονής τους στην χώρα προορισμού, είτε η επανένταξή τους στην χώρα προέλευσης. (Bezlat, 2003)

Μέτρα πρόληψης

Η εργασία ενός Κοινωνικού Λειτουργού στον τομέα της πρόληψης είναι ιδιαίτερως σημαντική, διότι καλείται να αντιμετωπίσει όχι μόνο το φαινόμενο του trafficking άμεσα, αλλά και τις προκαταλήψεις της κοινωνίας απέναντι σε αυτό.

Σχετικά με την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού λαμβάνουν χώρα οι εξής δράσεις:

1. Ημερίδες και ανοιχτές συζητήσεις με σκοπό την ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών σχετικά με τα θύματα.
2. Εθνικές εκστρατείες ενημέρωσης, των οποίων σκοπός θα είναι η ενημέρωση των πιθανών θυμάτων, σχετικά με τους κινδύνους της παράνομης μετανάστευσης.
3. Διοργάνωση διαφημιστικών εκστρατειών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.
4. Διανομή ενημερωτικού υλικού, το οποίο θα διατίθεται στα σημεία εισόδου και εξόδου της χώρας και θα τροφοδοτεί τους μετανάστες με πληροφορίες σχετικά με την εμπορία ανθρώπων, τους τρόπους δράσης των δραστών, τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να προστατευθούν, καθώς επίσης και τους φορείς, στους οποίους μπορούν να τρέξουν για βοήθεια. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007)

Ο ρόλος του Κράτους και των Κυβερνητικών και μη Οργανώσεων

Ο ρόλος του Κράτους και των μη Κυβερνητικών Υπηρεσιών, σχετικά με την πρόληψη του φαινομένου του trafficking, έγκειται κυρίως στην δημιουργία ενός προστατευτικού περιβάλλοντος, με σκοπό να μειωθεί το εύρος του φαινομένου.

Για την επίτευξη των ανωτέρω απαιτείται η αναγνώριση του προβλήματος από την Κυβέρνηση και η διάθεση χρηματικών ποσών.

Εάν η θέση της γυναίκας σε κάποιες κοινωνίες θεωρείται κατώτερη από εκείνη του συζύγου, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία δομών, οι οποίες θα ενημερώνουν σχετικά με την ισότητα των δυο φύλων.

Εφόσον, ένας από τους κυρίαρχους λόγους μετανάστευσης είναι η δυσχερής οικονομική κατάσταση, κρίνεται αναγκαία η δημιουργία υπηρεσιών φροντίδας με ελεύθερη πρόσβαση.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί πως για την επίτευξη των ανωτέρω θα πρέπει να υπάρχει ένα κατάλληλα εκπαιδευμένο επαγγελματικό προσωπικό. Το γεγονός αυτό θα επιτευχθεί μέσω της συμμετοχής σε εκπαιδευτικά σεμινάρια με σκοπό την εκμάθηση των δικαιωμάτων και των αναγκών των θυμάτων. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2001)

Η ενσωμάτωση και η επανένταξη των θυμάτων

Η ενσωμάτωση στην χώρα προορισμού εξασφαλίζεται μέσω της πλήρους ένταξης του θύματος σε αυτή. Η επανένταξη αυτή επιτυγχάνεται ως εξής:

- α)** Με την ανεύρεση καταφυγίου μέσω των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

- β)* Με την παροχή ιατρικής και ψυχοκοινωνικής βοήθειας.
- γ)* Με την εύρεση εργασίας και την παροχή βασικής εκπαίδευσης.
- δ)* Με την παροχή χρηματοδότησης σε εγχώριους εργοδότες, ως συμπλήρωμα μισθών.
- ε)* Με τη βοήθεια στη διαδικασία επανένταξης.

Ο ρόλος του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού στα ανωτέρω είναι πολλαπλός:

Συντονιστής : ο οποίος αναλαμβάνει το συντονισμό της δράσης.

Βοηθός – Εμπειρογνώμονας : ο οποίος έχει ενθαρρυντικό και υποστηρικτικό ρόλο,

Ομιλητής : ο οποίος είτε προλογεί κάποιον ομιλητή, είτε εισηγείται ο ίδιος, είτε έχει προεδρικό ρόλο σε κάποια συζήτηση. (Καλλινικάκη, 1998)

11.4. Κοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη των θυμάτων trafficking

Ένα θύμα trafficking έρχεται σε επαφή με πολλούς επαγγελματίες, πέραν του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού. Με σκοπό την ομαλή επικοινωνία λαμβάνουν χώρα οι εξής ενέργειες:

Συνέντευξη με παρουσία μεταφραστή, η οποία όμως θα δίνεται μόνο σε βοηθητικό πλαίσιο, χωρίς να δίνεται καμία υπόσχεση.

Παραπομπή ή / και συνεργασία με υπηρεσία εξειδικευμένη στην εμπορία ανθρώπων.

Παραπομπή προς αστυνομικό τμήμα, το οποίο ασχολείται με το αντι – trafficking.

Ένας στόχος δράσης των Κοινωνικών Λειτουργών είναι το street working, δηλαδή εξειδικευμένες ομάδες εργασίας στο δρόμο, οι οποίες αποτελούνται από Κοινωνικούς Λειτουργούς, πολιτισμικούς μεσολαβητές και εθελοντές, οι οποίοι παρέχουν πληροφορίες, ιατρική βοήθεια και ηθική υποστήριξη σε γυναίκες θύματα trafficking, οι οποίες εργάζονται στο δρόμο.

Πιο συγκεκριμένα, οι τομείς δράσης της ομάδας περιλαμβάνουν :

Παροχή πληροφοριών σχετικά με προληπτική ιατρική.

Συνοδεία των θυμάτων σε νοσοκομείο.

Παροχή πληροφοριών με σκοπό την παροχή βοήθειας σε πιθανή απόδραση.

Αναζήτηση τρόπων παροχής πληροφοριών στη μητρική γλώσσα των θυμάτων.

Δημιουργία σχέσης με τα θύματα βασισμένη στην εμπιστοσύνη, αν και είναι δύσκολη η διατήρησή της μακροχρόνια.

Πληροφόρηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με το φαινόμενο.

Ο / Η Κοινωνικός / ή Λειτουργός, ο οποίος εργάζεται σε μία εξειδικευμένη υπηρεσία, υποχρεώνεται στα εξής:

1. Να ενημερώσει το θύμα με κατανοητό τρόπο, παρουσία μεταφραστή, εάν κρίνεται απαραίτητο, σχετικά με την ακολουθούμενη διαδικασία (νομική και πρακτική), η οποία ακολουθείται και τις δυσκολίες αυτής.
2. Στην παροχή κατευθύνσεων στο θύμα ούτως ώστε να οδηγηθεί σε ασφαλείς επιλογές.
3. Στην εξασφάλιση στέγης ούτως ώστε να δοθεί στο θύμα μία αίσθηση σταθερότητας.
4. Στη διεκπεραίωση όλων των γραφειοκρατικών ζητημάτων (έκδοση άδειας παραμονής, έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων, κ.λ.π.)

Ο πολλαπλός ρόλος του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού έγκειται σε αυτόν του μεσολαβητή ανάμεσα στους εργαζομένους και στο θύμα και του βοηθού σχετικά με την παροχή υπηρεσιών.

Η αντίδραση κάθε θύματος μπορεί να είναι διαφορετική απέναντι στη βία που έχει υποστεί και να κρύβει κάποιο σοβαρό τραύμα. Έχοντας ως βάση το σεβασμό της ατομικότητας κάθε θύματος, ο / η Κοινωνικός / ή Λειτουργός θα πρέπει να λάβει υπόψη του:

- το είδος της εκμετάλλευσης.
- τη χώρα προέλευσης.
- την ηλικία.
- το γένος.
- τον τύπο βίας, στον οποίο έχει πέσει θύμα.
- το βαθμό εξάρτησης από τον διακινητή.

Όσον αφορά τη συνέντευξη με το θύμα συνήθως δομείται πάνω στους εξής άξονες:

1. Τη γνωριμία με το θύμα.
2. Την παρουσίαση του φορέα και των υπηρεσιών που παρέχει.
3. Την ενημέρωση για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

4. Την κατανόηση των αναγκών και των επιθυμιών του.
5. Την αξιολόγηση των κινήτρων και της θέλησής του να δεχτεί υποστήριξη.

Τέλος, θα πρέπει να γίνει κατανοητό στο θύμα, ότι πάντοτε τηρείται το απόρρητο, καθώς επίσης και ότι θα πρέπει να τηρούνται κάποιοι κανονισμοί και διαδικασίες. (Beziat, 2003)

Πέρα από την κοινωνική υποστήριξη των θυμάτων είναι δυνατό να παρέχεται και ψυχολογική υποστήριξη, μόνο εφόσον ζητηθεί, ούτως ώστε να μειωθούν τα οδυνηρά συναισθήματα της λύπης, του θυμού και του φόβου τα οποία έχουν προκληθεί εξαιτίας της εμπορίας.

Η παροχή ψυχολογικής υποστήριξης θεωρείται βοηθητική διότι επιτρέπει :
τη διερεύνηση του αιτήματος και τη διάγνωση του προβλήματος,
την αξιολόγηση του βαθμού του τραύματος,
την ενδυνάμωση της ικανότητας του θύματος να σχεδιάσει το μέλλον του.

Με σκοπό συλλογή πληροφοριών για τη σύνταξη του κοινωνικού ιστορικού του θύματος, ο / η Κοινωνικός / η Λειτουργός θα πρέπει να συλλέξει πληροφορίες, οι οποίες αφορούν:

- § διαστάσεις που αφορούν το θύμα (παλαιότερα προβλήματα ψυχικής υγείας, προηγούμενη «θυματοποίηση» και τραυματικά γεγονότα, αίσθηση του εαυτού),
- § διαστάσεις που αφορούν το τραύμα (αγριότητα δραστών, διάρκεια του γεγονότος, βίωση ή όχι πένθους),
- § Διαστάσεις που αφορούν το περιβάλλον ανάρρωσης (απομόνωση, επίπεδο κοινωνικής στήριξης, στρεσογόνοι παράγοντες). (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008)

11.5. Δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει ο / η Κοινωνικός / ή Λειτουργός

Η καθημερινή επαφή και πρακτική με γυναίκες – θύματα trafficking και η συνεχής αντιμετώπιση ποικιλόμορφων περιπτώσεων, καταδεικνύουν μία σειρά διαφόρων προβλημάτων και δυσκολιών, τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει ο / η Κοινωνικός / η Λειτουργός. Τα σημαντικότερα αναφέρονται παρακάτω.

Αρχικά ένα θύμα, ενώ διατυπώνει αίτημα παραμονής και κατάθεσης στη δίκη των διακινητών του, συχνά αλλάζει την αρχική του επιλογή και στην πορεία για πολλούς και προσωπικούς λόγους, επιλέγει τον επαναπατρισμό.

Βέβαια όπως έχει υποστηριχθεί από τον Τσιγκρή (1997) ο / η επαγγελματίας έχει πάντα ως βασική αρχή τον απόλυτο σεβασμό των προσωπικών αποφάσεων και επιλογών του εξυπηρετούμενου.

Επιπλέον, η παρουσία και η κατάθεση στη δίκη ενός θύματος που επέλεξε τον επαναπατρισμό του, θεωρείται δύσκολη, εξαιτίας της μεγάλης απόστασης που επικρατεί. Κατά συνέπεια τα θύματα, είναι απαραίτητο να υποστηρίζονται από ένα μηχανισμό ο οποίος θα εξασφαλίζει τα ταξιδιωτικά τους έγγραφα με συνοπτικές διαδικασίες.

Αξίζει να σημειωθεί πως και κατά τη διάρκεια της δίκης, αλλά και σε όλη τη διάρκεια παροχών φροντίδας στο θύμα, οι κίνδυνοι είναι αυξημένοι για όλους. Αναλυτικότερα, η ασφάλεια του θύματος αλλά και των συνοδών του είναι υψίστης σημασίας. Συνεπώς, θεωρείται απαραίτητη και άκρως χρήσιμη η παρουσία αστυνομικών αρχών.

Ένα ακόμη πρόβλημα, αφορά την άδεια διαμονής που συνοδεύεται ταυτόχρονα με την άδεια εργασίας, την οποία ορισμένες φορές οι εργοδότες αγνοούν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να πρέπει το θύμα να εξηγήσει την κατάσταση, παρουσιάζοντας παράλληλα στον εργοδότη και τη νομοθεσία που προβλέπεται. Αυτό είναι κάτι που δημιουργεί πρόβλημα στην αναζήτηση εργασίας, αφού στιγματίζει το θύμα, κάνει καχύποπτους τους εργοδότες και φέρνει σε εξαιρετικά δύσκολη θέση τις γυναίκες που επιθυμούν να κάνουν ένα νέο ξεκίνημα στην ζωή τους. (Τσιγκρής, 1997)

Επιπροσθέτως, το θύμα πολλές φορές δεν γνωρίζει τη γλώσσα της χώρας στην οποία βρίσκεται και γι' αυτό λοιπόν κρίνεται αναγκαίος ο ρόλος των διερμηνέων. Ωστόσο είναι πιθανό το άτομο να είναι απρόθυμο να μοιραστεί την εμπειρία του, επειδή ανησυχεί για τα όσα διαρρέουν στην κοινότητά του, μέσω του/της διερμηνέα ή ακόμη μπορεί να δυσκολεύεται να μιλήσει παρουσία άλλου προσώπου από την κοινότητά του. Όλα τα παραπάνω είναι ζητήματα που πρέπει να διευθετηθούν και με τη γυναίκα, αλλά και με τον / την διερμηνέα της.

Συγχρόνως προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ των θυμάτων και των επαγγελματιών είναι εφικτό να προκληθούν και λόγω της ύπαρξης διαφορετικών αντιλήψεων για την ψυχική υγεία και τη στήριξη που χρειάζονται. (Δρούγα - Παπαδοπούλου, 2008)

Σύμφωνα με τον Τσιγκρή (1997), πολλά θύματα – μητέρες ανήλικων παιδιών, επιμένουν να έρθουν τα τέκνα τους στην Ελλάδα, παρόλο που η κατάστασή τους εδώ

είναι ρευστή, αφού μετά τη δίκη αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη χώρα. Αυτό έχει άμεση συνέπεια, τα ανήλικα πρόσωπα να ακολουθούν τη μητέρα σε αυτή την περιπέτεια και ταυτόχρονα οι επαγγελματίες υγείας, να βρίσκονται σε πολύ δύσκολη και δυσάρεστη θέση, σχετικά με το τι είναι καλύτερο να πράξουν.

Επίσης, πρέπει να τονιστεί πως η προσωρινή εγκατάσταση των θυμάτων και η αποσπασματικότητα της στήριξής τους, σε συνδυασμό με την αποξένωση που νιώθουν από όλους όσους δε βίωσαν τη τραυματική εμπειρία, έχει ως αποτέλεσμα μία έντονη δυσπιστία και καχυποψία, απέναντι σε επαγγελματίες υγείας και λοιπό προσωπικό υπηρεσιών. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008) Οπότε χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια, προκειμένου να πεισθούν ότι μπορούν να εμπιστευθούν και να παραμερίσουν τους όποιους φόβους τους. Ένας σύνηθες φόβος είναι ότι θα προδοθούν και πάλι. (Τσιγκρή, 1997)

Ως επακόλουθο, είναι και η έννοια της Διαταραχής Μετά από Τραυματικό Στρες (ΔΜΤΣ), η οποία εύκολα δημιουργεί προβλήματα. Συγκεκριμένα, εάν οι γυναίκες αντιληφθούν ότι οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας τις βλέπουν ως ασθενείς, εξαιτίας του τραύματος που υπέστησαν, είναι πολύ πιθανό να αισθανθούν προσβολή.

Τέλος, από τα σημαντικότερα και πιο καίρια προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσει ο / η Κοινωνικός / η Λειτουργός είναι η **μεταβίβαση** και η **αντιμεταβίβαση**. Πιο αναλυτικά, η **μεταβίβαση** αναφέρεται σε συναισθήματα, σκέψεις και ρόλους που η γυναίκα – θύμα, αποδίδει στον / στην επαγγελματία. Η τραυματική μεταβίβαση αντικατοπτρίζει την αδυναμία που βίωσε το θύμα, το οποίο ψάχνει έναν «παντοδύναμο σωτήρα», εξιδανικεύοντας με τον τρόπο αυτό τον εκάστοτε επαγγελματία, ο οποίος εάν δεν ανταποκριθεί στις απαιτητικές προσδοκίες του θύματος, τότε αυτό μπορεί να νιώσει οργή και θυμό εναντίον του. Εντούτοις παρόλο που το θύμα έχει τεράστια ανάγκη να στηριχτεί – βασιστεί σε αυτόν, η τραυματική του εμπειρία έχει αλλοιώσει σημαντικά την αίσθηση εμπιστοσύνης προς τους ανθρώπους, με συνέπεια το άτομο να εισέρχεται στη θεραπευτική σχέση με αμφιβολίες και υποψίες, σχετικά με το αν ο / η Κοινωνικός / η Λειτουργός επιθυμεί πραγματικά ή μπορεί να βοηθήσει ουσιαστικά. Μάλιστα ορισμένες φορές η γυναίκα – θύμα trafficking, ενδέχεται να αποδίδει στον/στην επαγγελματία, κίνητρα που είχε ο δράστης, επαναλαμβάνοντας έτσι στη σχέση, τη δυναμική κυριαρχίας και υποταγής. Ακόμη, κάποιες φορές υπάρχει και **σεξουαλική μεταβίβαση** στη σχέση. Ειδικότερα, το θύμα μπορεί να εκφράσει την επιθυμία για σύναψη ερωτικής σχέσης με τον / την επαγγελματία, ενώ παράλληλα φοβάται, ότι σε περίπτωση που συμβεί κάτι τέτοιο, θα

επιβεβαιωθεί η σκέψη του, πως όλες οι σχέσεις είναι διεφθαρμένες. Αυτές οι εχθρικές και σεξουαλικές μεταβιβάσεις είναι συχνές και απρόβλεπτες, κάτι το οποίο έχει ως αποτέλεσμα την πρόκληση σύγχυσης και στις δύο πλευρές.

Συνακόλουθο με όλα τα παραπάνω, είναι ότι συχνά ένας ή μία επαγγελματίας ψυχικής υγείας, που ακούει διάφορες τραυματικές εμπειρίες, φορτίζεται συναισθηματικά και μπορεί να νιώσει την ίδια οργή, τον ίδιο τρόπο και την ίδια απελπισία με το θύμα. Αυτό ονομάζεται *τραυματική αντιμεταβίβαση* ή *έμμεσο τραύμα*. Έπειτα οι ιστορίες των θυμάτων μπορούν να φέρουν στην μνήμη των Κοινωνικών Λειτουργών τραυματικές εμπειρίες, ενώ ακόμη ενδέχεται να οδηγήσουν σε φαντασιώσεις και εφιάλτες. Ο / Η επαγγελματίας μπορεί να ταυτιστεί με την αδυναμία του θύματος ή να αναλάβει το ρόλο του σωτήρα, παραβιάζοντας τα όρια, γεγονός που εκλαμβάνεται από το θύμα ως αδυναμία και εξάρτηση. Επίσης, είναι πιθανό να ταυτιστεί με την οργή της γυναίκας, νιώθοντας θυμό πριν από αυτή, με συνέπεια να υπερεκτιμήσει τον θυμό της γυναίκας. Ταυτόχρονα, μπορεί να ταυτιστεί με τη βαθιά θλίψη του θύματος και να αποσυρθεί συναισθηματικά. Επιπλέον, είναι δυνατό να ταυτιστεί και με το δράστη. Πιο συγκεκριμένα, ενδέχεται να εκφράσει περιφρόνηση για την αδυναμία της γυναίκας ή να αισθανθεί τη διέγερση του ηδονοβλεψία ή να νιώσει σεξουαλική διέγερση ή να ταυτιστεί με κάθε παριστάμενο στο τραύμα ο οποίος δεν έπαθε ζημιά. Σε αυτήν την περίπτωση, έχει την «ενοχή» του «θεατή» και καταλογίζεται στον / στην επαγγελματία, σημαντικό μερίδιο ευθύνης για τη ζωή του θύματος και εξαντλείται ψυχικά. Τέλος, αξίζει να τονισθεί πως ο/η Κοινωνικός/η Λειτουργός, μπορεί να αισθανθεί σύγχυση από τις μεταπτώσεις του θύματος, οι οποίες αναδεικνύουν και τη βαρύτητα της τραυματικής εμπειρίας. Επομένως, είναι αναγκαίο να βασίζεται στην αντιμεταβίβαση, κατανοώντας τα συναισθήματα των θυμάτων.

Συμπερασματικά, η *μεταβίβαση* και η *αντιμεταβίβαση* είναι αναπόφευκτες αντιδράσεις που χρειάζονται προστατευτικά μέτρα. Ένα σημαντικό μέτρο είναι η τήρηση του συμβολαίου και η εποπτεία του/της Κοινωνικού Λειτουργού, ώστε να αισθάνονται και οι δύο πλευρές ασφαλείς. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008)

11.6. Θεραπευτικές προσεγγίσεις

Όπως έχει υποστηριχθεί από την Δρούγα - Παπαδοπούλου, το 2008, η παροχή βοήθειας και συμβουλευτικής στήριξης στην παράνομα διακινούμενη γυναίκα, έχει ως σκοπό την αναζήτηση και την κάλυψη των διάφορων αναγκών, των αδυναμιών

και των συναισθημάτων της, καθώς και την δημιουργία προϋποθέσεων, που μπορούν να συμβάλλουν στην λειτουργικότερη ανάπτυξη και αξιοποίηση του δυναμικού της.

Οι επιμέρους στόχοι διακρίνονται στους εξής:

Κάλυψη βιολογικών αναγκών, π.χ. τροφή.

Συναισθηματική και ψυχολογική στήριξη – δημιουργία αισθήματος ασφάλειας.

Στήριξη για τη χορήγηση άδειας παραμονής και νομιμοποιητικών εγγράφων ή επαναπατριsmός.

Ανάπτυξη επαγγελματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων (επαγγελματικός προσανατολισμός / επαναπροσανατολισμός).

Συνεργασία με άλλους κυβερνητικούς ή μη οργανισμούς, με στόχο την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των θυμάτων.

Ως επακόλουθο παρουσιάζονται οι **θεραπευτικές προσεγγίσεις**, τις οποίες μπορεί να εφαρμόσει ένας / μία εξειδικευμένος / η Κοινωνικός / η Λειτουργός – Θεραπευτής / τρια:

Γνωστική θεραπεία : ο / η επαγγελματίας, εντοπίζει τους τομείς της διαταραγμένης σκέψης και στη συνέχεια επεξεργάζεται τις σκέψεις και αναπλαισιώνει γεγονότα και αντιδράσεις. Πιο συγκεκριμένα, εκπαιδεύει τη γυναίκα να κατανοήσει τα συμπτώματα και τις αντιδράσεις της, δημιουργώντας εναλλακτικές αυτοδηλώσεις και συμπεριφορές.

Υποστηρικτική συμβουλευτική : αυτή η θεραπευτική προσέγγιση επικεντρώνεται στο στρες και ενσωματώνει την λεπτομερή ανασκόπηση και περιγραφή του γεγονότος, την εκπαίδευση και τη χρήση γνωστικών λειτουργιών για την ανάδυσση των διαστρεβλωμένων πεποιθήσεων. Η θεραπεία αυτή, βοηθά τις γυναίκες να επιλύσουν καθημερινά προβλήματα που σχετίζονται ή όχι με την τραυματική τους εμπειρία.

Ψυχοδυναμική θεραπεία : η πιο σημαντική συμβολή αυτής της θεραπείας στην αντιμετώπιση του τραύματος, ήταν ότι προσπάθησε να κατανοήσει το υποκειμενικό νόημα του τραύματος. Παράλληλα επικεντρώθηκε στη διαδικασία και τα εμπόδια της ενσωμάτωσης της εμπειρίας, στις υπάρχουσες πεποιθήσεις, στάσεις και ψυχολογικές κατασκευές του προσώπου.

Παρατεταμένη έκθεση : επαναφήγηση του τραύματος από τη γυναίκα – θύμα trafficking, σε 8 έως 10 συνεδρίες, με σκοπό να αναφερθεί σε γεγονότα της ιστορίας, όπου απέφευγε πριν. Αξίζει να σημειωθεί, πως η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται σε άτομα με πρόβλημα στην αναβίωση και την αποφυγή του

τραύματος. Το κυριότερο όμως είναι ότι από τη μία μπορεί να οδηγήσει τον άνθρωπο σε γνωστικές αλλαγές και από την άλλη μπορεί αυτό να μην είναι αρκετό. Σημαντικές αντενδείξεις θεωρούνται η κατάθλιψη αλλά και η κατάχρηση ουσιών.

Ομαδική ψυχοθεραπεία : είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη, αφού η ακρόαση ιστοριών άλλων γυναικών που έχουν περάσει κάτι ανάλογο, η συμμετοχή στην ντροπή αλλά και την οργή που νιώθουν, είναι κάτι που συνήθως βοηθά αποτελεσματικά στην ανάρρωση.

Φαρμακευτική αγωγή : οι άνθρωποι με χρόνια μετατραυματικά συμπτώματα πολλές φορές χρειάζονται φαρμακευτική αγωγή, η οποία συνυπάρχει με την ψυχοθεραπευτική στήριξη. Ειδικότερα, χορηγούνται αντικαταθλιπτικά, αγχολυτικά και υπνωτικά φάρμακα, ανάλογα με τα συμπτώματα που εμφανίζει το άτομο.

Οι θεραπευτές χρειάζεται να κρίνουν ποια είναι η κατάλληλη θεραπευτική προσέγγιση. Είναι χρήσιμος ο συνδυασμός διαφορετικών προσεγγίσεων με στάδια, προκειμένου η γυναίκα να καταφέρει να υπερνικήσει το φόβο, τη ντροπή, τις διάφορες τραυματικές αναμνήσεις, αλλά και την απορρύθμιση του συναισθήματος που την διακατέχει. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008)

11.7. Εποπτεία Κοινωνικού / ής Λειτουργού

Επαγγέλματα, τα οποία έρχονται σε συνεχή επαφή με τα συναισθήματα, που έχουν δημιουργηθεί στο θύμα λόγω της τραυματικής του εμπειρίας, όπως αυτά του / της Κοινωνικού / ής Λειτουργού, του ψυχολόγου, του νοσοκόμου κ.λ.π., μπορεί να οδηγήσουν τον επαγγελματία στην εμφάνιση συνδρόμου επαγγελματικής εξουθένωσης.

Ένας εξουθενωμένος Κοινωνικός Λειτουργός βιώνει έντονα συναισθήματα απογοήτευσης σχετικά με τα περιστατικά, τα οποία έχει αναλάβει, με αποτέλεσμα πολλές φορές να δρα παρορμητικά.

Για την αποφυγή όλων των παραπάνω, συνιστάται εποπτεία, ούτως ώστε να υποστηριχθεί ψυχολογικά ο επαγγελματίας, και να δώσει έμφαση στις δικές του ανάγκες. (Δρούγα – Παπαδοπούλου, 2008)

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12 : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

12.1. Σκοπός της έρευνας

Στην παρούσα έρευνα, θα επιχειρήσουμε να διερευνήσουμε την πληρότητα ή όχι των προγραμμάτων αντι – trafficking, καθώς και τη δυνατότητα των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν με ευκολία ένα θύμα trafficking εάν εκπαιδευτούν σωστά. Παράλληλα, επιθυμούμε να διερευνήσουμε το βαθμό στον οποίο τα προγράμματα αυτά επαρκούν, ώστε να συμβάλουν στην εκπαίδευση των πολιτών και κατ' επέκταση να ενισχύσουν την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τα σημάδια και τα θύματα του trafficking.

Πιο αναλυτικά, αφορμή της έρευνας αυτής, όπως έχει αναφερθεί στο θεωρητικό μέρος της εργασίας αυτής, καθώς και στο εισαγωγικό μέρος, αποτέλεσε η αύξηση του αριθμού των ατόμων που πέφτουν θύματα trafficking, ο οποίος συνδυάστηκε με την αδυναμία των πολιτών, αλλά και των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν έγκαιρα τα θύματα αυτά και να μεριμνήσουν ώστε να αντιμετωπιστούν ή και να προληφθούν έγκαιρα τα σημάδια αυτά. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, τα τελευταία χρόνια σχεδιάζονται και υλοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο προγράμματα τα οποία στοχεύουν αφενός στην ενημέρωση των πολιτών και των επαγγελματιών για το φαινόμενο του trafficking και αφετέρου στην πρόληψη ή την εξάλειψη του φαινομένου.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, όμως, η έρευνα, όπως αυτή παρουσιάστηκε στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, καταδεικνύει πως στην Ελλάδα οι προσπάθειες αυτές είναι μεμονωμένες και δεν επαρκούν για την ενημέρωση των πολιτών και των ειδικών επαγγελματιών. Παράλληλα, ο ρυθμός με τον οποίο υλοποιούνται τα προγράμματα αυτά, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο οργανώνονται και τελικά υλοποιούνται δε φαίνεται να είναι αρκετός ώστε να οι πολίτες και οι επαγγελματίες να αισθανθούν ικανοί να διαγνώσουν έγκαιρα τα σημάδια που φέρουν τα θύματα του trafficking, αλλά και να προβούν στην αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού και στην επούλωση των πληγών τους.

Ο βασικός σκοπός της έρευνας μας, λοιπόν, είναι να αξιολογήσουμε το βαθμό στον οποίο τα προγράμματα αντι – trafficking, τα οποία σχεδιάζονται, οργανώνονται και υλοποιούνται στην Ελλάδα επαρκούν ώστε να επιτευχθεί η ενημέρωση πολιτών και επαγγελματιών και συνακόλουθα να επιτευχθεί η αντιμετώπιση και η πρόληψη του φαινομένου. Παράλληλα μέσα από την έρευνα αυτή επιχειρούμε να

διερευνήσουμε το βαθμό στον οποίο οι ίδιοι οι συμμετέχοντες αισθάνονται επαρκώς ενημερωμένοι αναφορικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων στην Ελλάδα, αλλά και το βαθμό στον οποίο θεωρούν πως η επιμόρφωση με τον τρόπο που παρέχεται σήμερα μπορεί να οδηγήσει στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των πολιτών απέναντι στο φαινόμενο του trafficking. Τέλος, επιθυμούμε να διερευνήσουμε το βαθμό στον οποίο οι απόψεις και οι στάσεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την επάρκεια των προγραμμάτων επιμόρφωσης των πολιτών σχετικά με το φαινόμενο του trafficking διαφοροποιείται ανάλογα με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, φορέας εργασίας).

12.2. Ερευνητικά Ερωτήματα

Η μελέτη της βιβλιογραφίας, όπως αυτή παρουσιάστηκε στο θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας έρευνας (βλ. Μέρος Πρώτο), η προσωπική προβληματική αλλά και η παρατήρηση της πραγματικότητας, οδήγησαν στη διατύπωση των εξής ερευνητικών ερωτημάτων:

- 1) Ποιοι είναι, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, οι συνηθέστεροι φορείς και τα συνηθέστερα μέσα με τα οποία πραγματοποιείται η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το φαινόμενο του trafficking;*
- 2) Σε ποιο βαθμό τα προγράμματα αυτά, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, επαρκούν για την ενημέρωση πολιτών και επαγγελματιών σχετικά με το trafficking και την αναγνώριση των θυμάτων αυτού;*
- 3) Ποιες είναι οι προτάσεις των συμμετεχόντων για την επαρκέστερη και πληρέστερη ενημέρωση πολιτών και επαγγελματιών για το φαινόμενο του trafficking;*
- 4) Σε ποιο βαθμό τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (φύλο, ηλικία, επίπεδο μόρφωσης, φορέας εργασίας) δύνανται να επηρεάσουν τις απόψεις τους σχετικά με την αποτελεσματικότητα τέτοιων προγραμμάτων επιμόρφωσης;*

12.3. Είδος – Μεθοδολογία Έρευνας

Για τους σκοπούς και τους στόχους της έρευνας, καθώς και για να απαντήσουμε στα ερευνητικά ερωτήματα, όπως αυτά παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων.

Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε η ποσοτική μέθοδος είναι γιατί η τελευταία εφαρμόζεται όταν στόχος της έρευνας αποτελεί ο έλεγχος συγκεκριμένων θεωρητικών υποθέσεων για το κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο τίθεται προς διερεύνηση κάθε φορά. Στο πλαίσιο αυτό, μάλιστα, η ποσοτική μέθοδος που βασίζεται σε δειγματοληπτική έρευνα με τυποποιημένο ερωτηματολόγιο, προσφέρει στον εκάστοτε ερευνητή τη δυνατότητα να προσεγγίσει μεγάλο μέρος του πληθυσμού ώστε να καταφέρει να ελέγξει τη θεωρία του. Έτσι, όταν τα αποτελέσματα της έρευνας στηρίζονται σε μεγάλο αριθμό περιπτώσεων, η γενική αντίληψη είναι ότι οι θεωρητικές υποθέσεις υποβάλλονται σε πιο αυστηρό και έγκυρο έλεγχο. Η τυποποίηση των στοιχείων που συλλέγονται, η δυνατότητα προσέγγισης μεγάλου μέρους πληθυσμού και η επιδεκτικότητα των στοιχείων σε στατιστικές μεθόδους ανάλυσης καθιστούν την ποσοτική ως την πιο διαδεδομένη μορφή εμπειρικής έρευνας για τη μελέτη των κοινωνικών φαινομένων. (Κυριαζή, 2002) Για να καταλήξει ο ερευνητής σε έγκυρα και επιστημονικά αποτελέσματα δύο είναι τα βασικά ζητήματα που πρέπει να εστιάσει. Πρώτον στη συλλογή ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του υπό μελέτη πληθυσμού και δεύτερον στη διαμόρφωση ενός κατάλληλου για την έρευνα ερωτηματολογίου.

12.4. Πληθυσμός – Δείγμα

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, να διερευνήσουμε την πληρότητα ή όχι των προγραμμάτων αντι – trafficking, καθώς και τη δυνατότητα των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν με ευκολία ένα θύμα trafficking εάν εκπαιδευτούν σωστά. Παράλληλα, επιθυμούμε να διερευνήσουμε το βαθμό στον οποίο τα προγράμματα αυτά επαρκούν, ώστε να συμβάλουν στην εκπαίδευση των πολιτών και κατ' επέκταση να ενισχύσουν την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τα σημάδια και τα θύματα του trafficking. Για το λόγο αυτό απευθυνθήκαμε σε ένα δείγμα επαγγελματιών στους οποίους, όπως θα φανεί στην συνέχεια, δόθηκε ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου. Με άλλα λόγια, το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν αστυνομικοί, δικηγόροι, καθώς και όσοι εργάζονται σε Κέντρα Γυναικών. Στο σημείο αυτό, όμως, θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε τις έννοιες του πληθυσμού και του δείγματος της έρευνας.

Και τούτο διότι, όπως αναφέρεται στη βιβλιογραφία, ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο, το οποίο πρέπει να προσέξει ο ερευνητής κατά τον σχεδιασμό και την οργάνωση της έρευνας, αποτελεί ο καθορισμός του πληθυσμού. Και με τον όρο

πληθυσμό αναφερόμαστε στο σύνολο των μονάδων μιας ομάδας (Κυριαζή, 2005) ή αλλιώς στο σύνολο των ατόμων εκείνων τα οποία φέρουν όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που θέλει να μελετήσει ο εκάστοτε ερευνητής (Χλουβεράκης, 2009).

Εύκολα γίνεται αντιληπτό, βέβαια, πως δεν είναι δυνατόν για έναν ερευνητή να διερευνήσει το σύνολο των ατόμων αυτών. Και τούτο διότι πρόκειται για μια ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία, η οποία δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί. Για το λόγο αυτό, τις περισσότερες φορές ο εκάστοτε ερευνητής επιλέγει να μελετήσει ένα μόνο μέρος του πληθυσμού (Χλουβεράκης, 2009), το οποίο αποτελεί το δείγμα της έρευνας. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, πως το δείγμα δεν αποτελεί παρά ένα υποσύνολο του ευρύτερου συνόλου το οποίο θέλει να μελετήσει και να ερευνήσει ο κάθε ερευνητής.

Βέβαια, εύλογα προκύπτει το ερώτημα με ποιον τρόπο θα επιλέξει ο ερευνητής το δείγμα του, ώστε να εξασφαλίσει το μεγαλύτερο βαθμό αξιοπιστίας και καταλληλότητας. Άλλωστε, μόνο όταν το δείγμα της έρευνας είναι το κατάλληλο, υπάρχει η δυνατότητα να συλλεχθούν και να αποκωδικοποιηθούν οι κατάλληλες πληροφορίες, οι οποίες θα συμβάλουν στην επιτυχημένη ολοκλήρωση της έρευνας. Με άλλα λόγια, οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν θα πρέπει να είναι επαρκείς και κατάλληλες, ώστε να δώσουν τη δυνατότητα στον ερευνητή να εξετάσει και να μελετήσει σε βάθος το θέμα, το ζήτημα, το οποίο ερευνά. (Morse & Field, 1996) Συμπερασματικά, η επιλογή του δείγματος θα πρέπει να γίνεται με βάση την ποιότητα των πληροφοριών τις οποίες μπορεί να προσφέρει, όχι με βάση την ποσότητα αυτών.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, λοιπόν, θα διερευνήσουμε την πληρότητα ή όχι των προγραμμάτων αντι – trafficking, καθώς και τη δυνατότητα των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν με ευκολία ένα θύμα trafficking εάν εκπαιδευτούν σωστά. Για το σκοπό αυτό τον πληθυσμό μας αποτέλεσαν οι επαγγελματίες, οι οποίοι μπορούν να έρχονται σε επαφή με θύματα trafficking, όπως αστυνομικοί, δικηγόροι και άλλοι. Αντίστοιχα, το δείγμα μας θα αποτελέσουν 71 τέτοιοι επαγγελματίες, οι οποίοι θα συμμετάσχουν στη διαδικασία της συμπλήρωσης ενός ερωτηματολογίου.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονίσουμε πως η επιλογή του δείγματός μας πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της σκόπιμης και βολικής δειγματοληψίας. Πρόκειται για εκείνο το είδος της δειγματοληψίας στο οποίο επιλέγονται τα άτομα τα οποία θεωρούνται καταλληλότερα και πλησιέστερα για να χρησιμεύσουν ως απαντώντες. (Cohen, Manion & Morrison, 2000) Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να σημειώσουμε πως τα βασικά κριτήρια επιλογής του δείγματος ήταν το επάγγελμα των

συμμετεχόντων και η εμπειρία τους σε προγράμματα επιμόρφωσης αναφορικά με το φαινόμενο του trafficking. Για την έρευνά μας, λοιπόν, αποφασίσαμε να χρησιμοποιήσουμε ως ενδεικτικό και αντιπροσωπευτικό 71 τέτοιους επαγγελματίες, καθώς αποτελεί ένα δείγμα ικανοποιητικό, αλλά ταυτόχρονα μικρό ώστε σε συνδυασμό με τον περιορισμένο χρόνο να συμβάλει στην ολοκλήρωση της έρευνάς μας.

Έτσι, πριν την επαφή με τους επαγγελματίες που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας υπήρξε μια πρώτη επαφή και επικοινωνία μαζί τους, ώστε να ενημερωθούν για τους σκοπούς και τους στόχους της έρευνάς μας. Στην συνέχεια, κανονίστηκε η συνάντηση με αυτούς ώστε να πραγματοποιηθεί η διαδικασία της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν από εμάς, ως σπουδάστριες - ερευνήτριες, που είμαστε υπεύθυνες για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας.

12.5. Μεθοδολογία Δειγματοληψίας

Για τη συλλογή των δεδομένων μας χρησιμοποιήσαμε το ερευνητικό εργαλείο του ερωτηματολογίου.

Πιο αναλυτικά, για την διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας χρησιμοποιήσαμε το ερωτηματολόγιο, το οποίο περιλαμβάνει ερωτήσεις κλειστού, κυρίως, τύπου. Σύμφωνα με την τρέχουσα βιβλιογραφία, το ερωτηματολόγιο αποτελεί το μεθοδολογικό εκείνο εργαλείο το οποίο δίνει την ευκαιρία στον ερευνητή να συλλέξει γρήγορα έναν μεγάλο αριθμό δεδομένων, αλλά και να τα επεξεργαστεί με ανάλογη ταχύτητα. (Ρόντος & Παπάνης, 2007) Ο λόγος για τον οποίο επιλέξαμε τις κλειστού τύπου ερωτήσεις είναι γιατί μέσω αυτών αναμένεται να υπάρξει καλύτερη κωδικοποίηση των δεδομένων, αντίστοιχα, το ερωτηματολόγιο διαθέτει και κάποιες, περιορισμένες στον αριθμό, ερωτήσεις ανοικτού τύπου οι οποίες αναμένεται να δώσουν το περιθώριο στους συμμετέχοντες να εκφραστούν με μεγαλύτερη ελευθερία. (Cohen, Manion & Morrison, 2000)

12.6. Τόπος και Χρόνος

Οι επαγγελματίες που αποτέλεσαν το δείγμα μας βρέθηκαν σε αστυνομικά τμήματα, σε δικηγορικά γραφεία και σε Κέντρα Γυναικών.

Αρχικά, επισκεφτήκαμε τα αστυνομικά τμήματα Ιωαννίνων και Πατρών, ώστε να επικοινωνήσουμε με τους αστυνομικούς που εργάζονται εκεί. Στην συνέχεια, επικοινωνήσαμε με δικηγορικά γραφεία της περιοχής των Ιωαννίνων και των Αθηνών, ώστε να συλλέξουμε ερωτηματολόγια και από έναν επαρκή αριθμό

δικηγόρων. Τέλος, επισκεφτήκαμε το Κέντρο Γυναικών Πάτρας ώστε να διανεμήσουμε ερωτηματολόγια και σε επαγγελματίες που εργάζονται σε τέτοια κέντρα.

Ο συνολικός χρόνος για την ολοκλήρωση της έρευνας ήταν συνολικά ένας (1) μήνας.

12.7. Εργαλεία Έρευνας

Το σύνολο του δείγματος αποτέλεσαν, όπως ήδη έχει αναφερθεί, 71 επαγγελματίες, οι οποίοι έχουν παρακολουθήσει προγράμματα επιμόρφωσης αναφορικά με το trafficking. Το ερωτηματολόγιο το οποίο δόθηκε στους επαγγελματίες, λοιπόν, έχει στην πρώτη σελίδα ένα συνοδευτικό κείμενο, στο οποίο περιλαμβάνεται με συντομία το πλαίσιο και ο σκοπός της έρευνας, ενώ παρέχει και τις βασικές οδηγίες στους συμμετέχοντες. Η σωστή σύνθεσή του, επομένως, είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία της έρευνας.

Όπως τονίζει ο Παπαναστασίου (1996), *«η διατύπωση των ερωτήσεων, η έκταση και η παρουσίαση του ερωτηματολογίου έχουν μεγάλη σημασία για τα αποτελέσματα της έρευνας»*. Προκειμένου να εξασφαλιστούν ειλικρινείς απαντήσεις, η δόμηση του ερωτηματολογίου στηρίχθηκε σε δοκιμασμένες από τις έρευνες πρακτικές σε αυτό το χώρο.

Οι Ρόντος & Παπάνης (2007) υποστηρίζουν ότι κατά το σχεδιασμό του ερωτηματολογίου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού στον οποίο απευθύνεται. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να είναι κατάλληλη η διατύπωση τους, ώστε να υπάρχει σαφήνεια και περιεκτικότητα. Έτσι, η διατύπωση των ερωτήσεων ήταν σαφής και περιεκτική, ενώ ο αριθμός τους ήταν περιορισμένος, μόλις δέκα εννέα (19) ερωτήσεις, καθώς θελήσαμε να αποφύγουμε ενδεχόμενη κούραση των συμμετεχόντων στην έρευνά μας.

Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό το οποίο σύμφωνα με τους Ρόντο & Παπάνη (2007) πρέπει να έχει ένα ερωτηματολόγιο είναι η συντομία του. Και τούτο διότι τα εκτενή ερωτηματολόγια κουράζουν τους συμμετέχοντες και οδηγούν στη βιαστική απάντηση στις ερωτήσεις. τονίζουν ότι ένα αποτελεσματικό ερωτηματολόγιο πρέπει να είναι σύντομο. Για το λόγο αυτό, εκτιμάται ότι ο αριθμός των ερωτημάτων ενός αποτελεσματικού ερωτηματολογίου δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 20 ερωτήσεις, χωρίς αυτό βέβαια να θεωρηθεί ως απόλυτος κανόνας.

Αναφορικά, τώρα, με τη δική μας έρευνας, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να επιλέξουν μέσα από κλειστές, κυρίως, ερωτήσεις την απάντηση που τους ταιριάζει.

Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και οι ερωτήσεις διατυπώθηκαν έτσι, ώστε να έχουν σαφήνεια. Επίσης, τηρήθηκαν ορισμένοι κανόνες δεοντολογίας. Τα υποκείμενα ενημερώθηκαν τηλεφωνικώς για το σκοπό της έρευνας, συμμετείχαν εκούσια, οι απόψεις τους έγιναν σεβαστές και υπήρξε απόλυτη εχεμύθεια.

Βασικό κριτήριο για την χρήση αποκλειστικά ερωτήσεων κλειστού τύπου, αποτέλεσαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των υποκειμένων. Παρά το γεγονός ότι οι ερωτήσεις αυτές δεν παρέχουν σε βάθος πληροφορίες και απαιτούν μεγαλύτερη κατάρτιση και ικανότητα από τον ερευνητή για την κατασκευή τους, παρουσιάζουν το πλεονέκτημα να απαντώνται ταχύτερα και συνεπώς ευκολότερα, γεγονός που εξασφαλίζει περισσότερες απαντήσεις σε δεδομένο χρόνο και τελικά τη συμπλήρωση περισσότερων ερωτηματολογίων. (Δημητρόπουλος, 2004)

Για τη σύνθεση των ερωτηματολογίων ακολουθήσαμε τους κανόνες που περιγράψαμε στην προηγούμενη παράγραφο, ενώ έμφαση δόθηκε στον αριθμό και τη διατύπωση των ερωτήσεων, ώστε να προσιδιάζουν στην ηλικία και το μορφωτικό υπόβαθρο των συμμετεχόντων μας.

Πιο αναλυτικά, το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους συμμετέχοντες περιλαμβάνει αρχικά ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία, επίπεδο μόρφωσης, φορέας εργασίας).

Στην συνέχεια, το επόμενο μέρος του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 5 – 14) αφορά στην ενημέρωση των συμμετεχόντων αναφορικά με τους φορείς και τα μέσα με τα οποία πραγματοποιείται η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το φαινόμενο του trafficking. Το τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 15 – 19) αφορά στις απόψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών, την επάρκεια της ενημέρωσης που παρέχουν, καθώς και τις προτάσεις τους για την εξασφάλιση του μεγαλύτερου βαθμού αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων αυτών.

Για την στατιστική ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από την έρευνα, χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS (Statistical Package for the Social Sciences), το οποίο θεωρείται διεθνώς ως το πιο ολοκληρωμένο πακέτο για στατιστική ανάλυση στην εμπειρική έρευνα, καθώς είναι ιδιαίτερα φιλικό προς τον χρήστη και με πολλές δυνατότητες επεξεργασίας στοιχείων. Πρόκειται για ένα εργαλείο επεξεργασίας δεδομένων ιδιαίτερα διαδεδομένο στο χώρο των κοινωνικών επιστημών. (Δημητρόπουλος, 2004)

Από την στατιστική ανάλυση προέκυψαν 48 μεταβλητές, οι οποίες κωδικοποιήθηκαν (π.χ. η μεταβλητή *φύλο* κωδικοποιήθηκε με τιμές άνδρας 1 - γυναίκα 2) και στη συνέχεια καταγράφηκαν και αποθηκεύτηκαν στο SPSS για περαιτέρω επεξεργασία.

Σε δεύτερη φάση, διενεργήθηκε η στατιστική ανάλυση σε δύο επίπεδα.

Σε πρώτο επίπεδο στατιστικής ανάλυσης, υπολογίστηκαν οι κατανομές συχνοτήτων, οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις όλων των μεταβλητών, στοιχεία που αποτελούν περιγραφικά χαρακτηριστικά και μας επιτρέπουν τη σύνοψη, οργάνωση και παρουσίαση των σπουδαιότερων πληροφοριών.

Σε δεύτερο επίπεδο στατιστικής επεξεργασίας χρησιμοποιήθηκε ο στατιστικός έλεγχος χ^2 (chi square), ο οποίος χρησιμοποιείται για τον έλεγχο των σχέσεων μεταξύ δύο ή περισσότερων ονομαστικών ή και τακτικών μεταβλητών και ενδείκνυται στο είδος της συγκεκριμένης έρευνας. (Δημητρόπουλος, 2004)

Πιο συγκεκριμένα, έγινε συσχέτιση των μεταβλητών της έρευνας με τη χρήση των διασταυρωμένων πινάκων (cross tabulation) και πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος χ^2 για να διαπιστωθεί εάν υπάρχει συσχέτιση των ανεξάρτητων μεταβλητών, που είναι οι δημογραφικοί παράγοντες *φύλο*, *ηλικία*, *οικογενειακή κατάσταση* κ.ά., με τις εξαρτημένες μεταβλητές, με αυτές δηλαδή, που εκφράζουν πιθανές στάσεις και απόψεις των υποκειμένων, με σκοπό να διαπιστωθούν οι στατιστικά σημαντικές και οι στατιστικά πολύ σημαντικές σχέσεις.

Ως επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας επιλέχθηκε το $\alpha = 0.05$, το οποίο αποτελεί για τις περισσότερες μελέτες ένα λογικό επίπεδο πιθανότητας. (Μακράκης, 1997) Στην συσχέτιση των αποτελεσμάτων με τα ερευνητικά ερωτήματα, οι σχέσεις χαρακτηρίζονται ως στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο μικρότερο ή ίσο του 0.05 ($p \leq 0.05$) και στατιστικά πολύ σημαντικές σε επίπεδο μικρότερο ή ίσο του 0.01 ($p \leq 0.01$).

Έλεγχος εγκυρότητας και αξιοπιστίας ερωτηματολογίου

Η ποιότητα μιας δειγματοληπτικής έρευνας δεν εξαρτάται αποκλειστικά από το πόσο καλά σχεδιάζεται η δειγματοληψία που χρησιμοποιήθηκε ή από το πόσο καλά διατυπώνονται οι ερωτήσεις, αλλά θα πρέπει απαραίτητα τα μέσα συγκέντρωσης δεδομένων να χαρακτηρίζονται από εγκυρότητα και αξιοπιστία. (Ψαρρού & Ζαφειρόπουλος, 2004) Ο όρος εγκυρότητα (validity) αναφέρεται στο κατά πόσο το ερωτηματολόγιο μετράει πράγματι αυτό στο οποίο αναφέρεται. Ο όρος

αξιοπιστία (reliability) αφορά τη δυνατότητα να αποκτηθούν με το ίδιο ερωτηματολόγιο οι ίδιες πάλι απαντήσεις. (Moser & Kalton, 1979)

Η εξασφάλιση αυτών των χαρακτηριστικών αποτελεί τη μεγαλύτερη δυσκολία στη σύνταξη ερωτηματολογίων, ώστε πολλοί ερευνητές στοχεύουν στη σχετική και όχι στην απόλυτη προσέγγισή τους. (Oppenheim, 1986)

Πολλές φορές δίνοντας ερωτηματολόγια για απάντηση δεν είμαστε σίγουροι ότι πραγματικά μετρούν αυτό που είναι προορισμένα να αξιολογήσουν. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα του ερωτηματολογίου, το ερωτηματολόγιο δόθηκε πιλοτικά, όπως έχει ήδη αναφερθεί, σε μικρό αριθμό υποκειμένων. Η μελέτη των απαντήσεών τους οδήγησε στο συμπέρασμα ότι το ερωτηματολόγιο με λίγες διορθώσεις μπορούσε να καταγράψει τις απόψεις – διαθέσεις των ερωτωμένων σε σχέση με τα ζητούμενα της έρευνας. Με αυτόν τον τρόπο επιβεβαιώθηκε η εγκυρότητα του ερωτηματολογίου.

Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου, εκτός από την επίδοσή του στην πιλοτική ομάδα, χρησιμοποιήθηκαν και επιπλέον τεχνικές. Πιο συγκεκριμένα:

α) υπήρξε εσωτερικός έλεγχος (internal check) με καταγραφή ερωτήσεων του ίδιου περιεχομένου διατυπωμένες με διαφορετικούς τρόπους,

β) δημιουργήθηκαν ομάδες ερωτήσεων για το ίδιο ζητούμενο,

γ) για τη μελέτη των απόψεων των υποκειμένων της έρευνας αναπτύχθηκαν κλίμακες τύπου Likert, οι οποίες μπορούν να πετύχουν μεγαλύτερο βαθμό αξιοπιστίας. (Moser & Kalton, 1979) Επιπλέον οι κλίμακες αυτές έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να καταγράψουν διαβαθμισμένες τις τοποθετήσεις των υποκειμένων σε μια θέση έτσι ώστε να διαφαίνεται με μεγαλύτερη λεπτομέρεια η διαφορά των στάσεων που χαρακτηρίζει τους ερωτώμενους σε σχέση με τις άλλες κλίμακες διαθέσεων. (Κυριαζή, 2005)

12.8. Φάσεις Έρευνας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, για τους σκοπούς της έρευνας αυτής απευθυνθήκαμε σε επαγγελματίες, οι οποίοι έχουν λάβει επιμόρφωση αναφορικά με το φαινόμενο του trafficking. Στην έρευνα αυτή, λοιπόν, μπορούμε να διακρίνουμε τρεις (3) φάσεις.

Συγκεκριμένα, κατά την πρώτη φάση θελήσαμε να εξασφαλίσουμε την πρόσβασή μας στο δείγμα. Έτσι, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, αρχικά

πραγματοποιήθηκε μία επικοινωνία με το Αστυνομικό Τμήμα Ιωαννίνων, με το Δικηγορικό Σύλλογο Πάτρας και με το Κέντρο Γυναικών Πάτρας, ώστε να ενημερώσουμε το δείγμα για τους σκοπούς και τους στόχους της έρευνας και κυρίως για την επιθυμία μας να συμμετάσχουν στη διαδικασία της συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Μέσω της επικοινωνίας αυτής συμφωνήθηκαν συγκεκριμένες συναντήσεις κατά τις οποίες οι συμμετέχοντες θα συμπλήρωναν το ερωτηματολόγιο.

Έτσι, για τη διενέργεια της έρευνας διανείσαμε τα ερωτηματολόγια που είχαν σχεδιασθεί σε επαγγελματίες {αστυνομικούς, δικηγόρους και εργαζόμενους στο Κέντρο Γυναικών Πάτρας}.

Αφού επισκεφθήκαμε τα επιλεγμένα κέντρα, μοιράσαμε τα ερωτηματολόγια στους επαγγελματίες και στην συνέχεια συλλέξαμε τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια και τις απαντήσεις των συμμετεχόντων για τη λειτουργικότητα αυτών.

Θα λέγαμε, λοιπόν, πως η έρευνα αυτή προσέφερε σημαντικές πληροφορίες για την αναμόρφωση του ερευνητικού μας εργαλείου.

12.9. Ζητήματα Ηθικής και Δεοντολογίας

Σημαντικό ρόλο σε μία κοινωνική έρευνα παίζει η δεοντολογία. Όταν αναφερόμαστε στον όρο «δεοντολογία», εννοούμε την «σωστή» συμπεριφορά, εκτός από τις περιπτώσεις, όπου το πλαίσió μας σχετίζεται με κωδικοποιημένες αρχές.

Για να ολοκληρωθεί επιτυχώς μια κοινωνική έρευνα θα πρέπει να τηρεί ορισμένους κανόνες ηθικού και δεοντολογικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με την τρέχουσα βιβλιογραφία, μια πρώτη αρχή την οποία οφείλει να σέβεται ο κάθε ερευνητής είναι η διατήρηση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων και η συνακόλουθη προστασία των προσωπικών τους δεδομένων. Επιπλέον, κάθε έρευνα θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο μετά από την συναίνεση των συμμετεχόντων, ενώ απαιτείται μια πρώτη ενημέρωση και πληροφόρησή τους σχετικά με τους σκοπούς και τους στόχους της έρευνας. Φυσικά, όπως εύκολα μπορεί να γίνει κατανοητό σε κάθε στάδιο της έρευνας θα πρέπει ο ερευνητής να προστατεύει τα προσωπικά δεδομένα των συμμετεχόντων στην έρευνά του, αλλά και τους ίδιους τους συμμετέχοντες από τυχόν κινδύνους, ενώ θα πρέπει να καταστεί σαφές στους συμμετέχοντες ότι έχουν το δικαίωμα ανά πάσα στιγμή να αποχωρήσουν από την έρευνα. (Ιωσηφίδης , 2003)

Αντίστοιχα με τα παραπάνω στοιχεία ηθικής και δεοντολογίας που πρέπει να διέπουν κάθε έρευνα, προσπαθήσαμε να τηρήσουμε και στη δική μας έρευνα βασικά

στοιχεία και ζητήματα δεοντολογίας. Έτσι, ενημερώσαμε τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνά μας για τους σκοπούς και τους στόχους αυτής, ενώ καταστήσαμε σαφές από την αρχή ότι θα εξασφαλίσουμε και θα προστατεύσουμε σε όλη τη διάρκεια της έρευνας τα προσωπικά στοιχεία και δεδομένα των συμμετεχόντων. Ακόμα, και σε απόλυτη αντιστοιχία με τη βιβλιογραφία, τονίσαμε εξ αρχής στους συμμετέχοντες πως είχαν το δικαίωμα να αποχωρίσουν από τη διαδικασία της έρευνας. Εξάλλου, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, διαβάσαμε στους επαγγελματίες που δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα ένα ενημερωτικό έντυπο σχετικά με τους σκοπούς και τους στόχους της έρευνας στο οποίο τους διαβεβαιώναμε για την εχεμύθεια και τη διατήρηση της ανωνυμίας των δεδομένων τους.

Βέβαια, θα πρέπει να επισημάνουμε πως υπήρξαν και κάποιοι περιορισμοί, οι οποίοι δυσχέραναν την έρευνά μας και τους οποίους αναλύουμε στην συνέχεια της εργασίας μας.

12.10. Περιορισμοί Έρευνας

Ο πρώτος περιορισμός αφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, πρόκειται για την αξιολόγηση των προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών και των επαγγελματιών αναφορικά με το φαινόμενο trafficking.

Ένας δεύτερος, αλλά εξίσου βασικός περιορισμός αφορά στη δυσκολία προσέγγισης του δείγματος, καθώς πολλοί από τους συμμετέχοντες διαμένουν σε περιοχές εκτός της Πάτρας και έτσι η αρχική επικοινωνία έπρεπε να πραγματοποιηθεί ηλεκτρονικά. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απροθυμία πολλών να συμμετάσχουν ή ακόμα και λόγω του φόβου ή της ανασφάλειάς τους σχετικά με την ποιότητα των απαντήσεών τους δυσχέρανε ακόμα περισσότερο την συλλογή των δεδομένων μας.

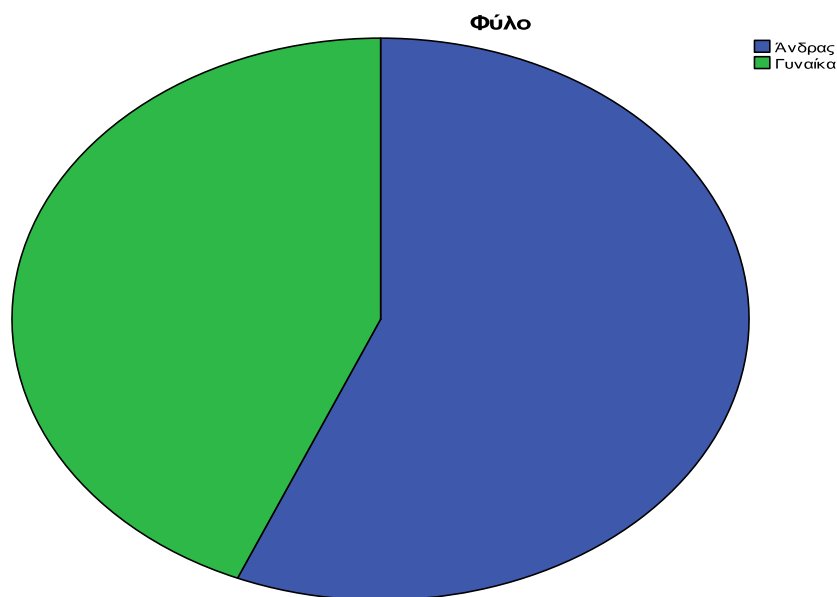
12.11. Στατιστική Ανάλυση Δεδομένων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, βασικός σκοπός της έρευνας αυτής ήταν να διερευνηθεί αν επαρκούν τα προγραμμάτων αντι – trafficking για να καλύψουν τις ανάγκες των θυμάτων καθώς και η δυνατότητα των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν ένα θύμα trafficking μέσω της εκπαίδευσής τους. Για το λόγο αυτό, απευθυνθήκαμε σε επαγγελματίες και συγκεκριμένα σε αστυνομικούς, σε δικηγόρους, αλλά και σε επαγγελματίες που εργάζονται στο Κέντρο Γυναικών Πάτρας. Στο κεφάλαιο αυτό, λοιπόν, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων που δόθηκαν στους παραπάνω επαγγελματίες.

12.11.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά συμμετεχόντων

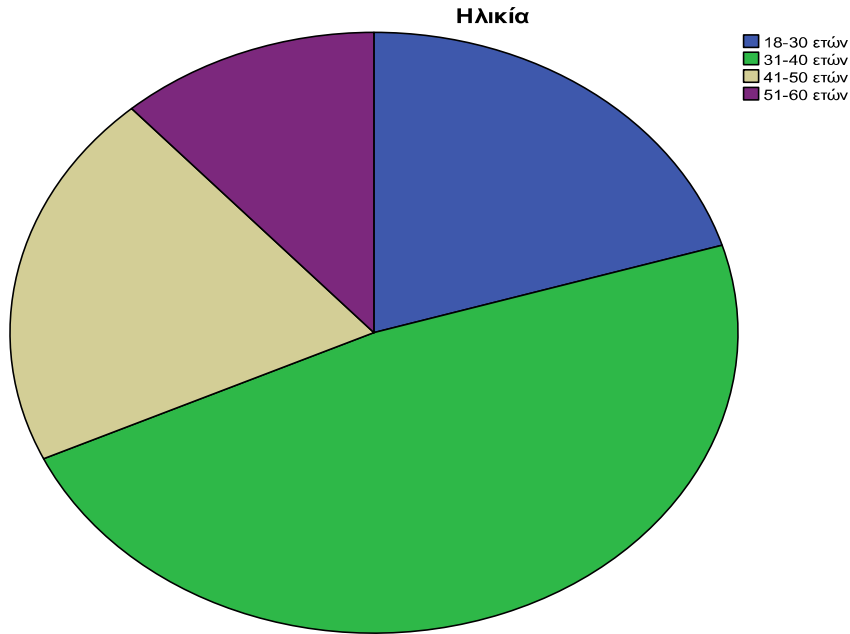
Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει ερωτήσεις αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικές με το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο μόρφωσης και τον φορέα εργασίας όλων όσων συμμετείχαν στην έρευνα.

Πιο αναλυτικά, από το σύνολο των 71 επαγγελματιών που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 40, σε ποσοστό δηλαδή 56.3% ήταν άνδρες, ενώ οι υπόλοιποι 31, δηλαδή σε ποσοστό 43.7% του συνόλου του δείγματος ήταν γυναίκες (**Σχήμα 1**). Στην πλειοψηφία τους, σε ποσοστό δηλαδή 46.5% του συνόλου του δείγματος (οι 33, δηλαδή, από τους 71 συμμετέχοντες) ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 31 – 40 ετών, ενώ το 19.7% του συνόλου του δείγματος (δηλαδή οι 14 από τους 71 συμμετέχοντες) ανήκουν αντίστοιχα στις ηλικιακές ομάδες των 18 – 30 ετών και των 41 – 50 ετών (**Σχήμα 2**).

Σχήμα 1 : Κατανομή ως προς το φύλο

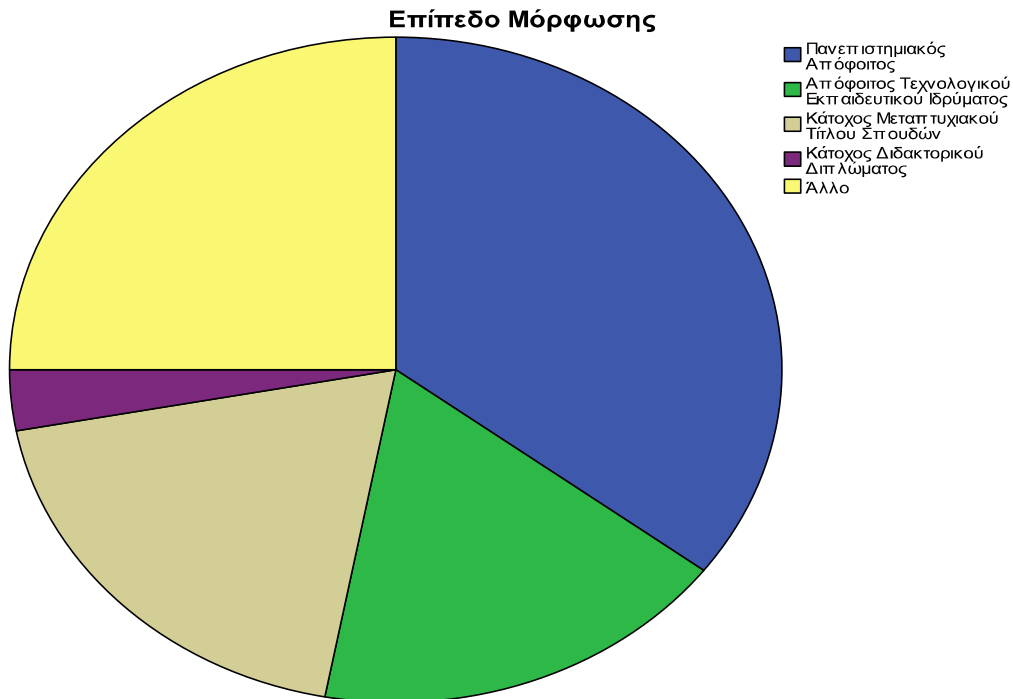
Στο ανωτέρω σχήμα παρατηρείται ότι από το σύνολο των 71 επαγγελματιών που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 40, σε ποσοστό δηλαδή 56.3% ήταν άνδρες, ενώ οι υπόλοιποι 31, δηλαδή σε ποσοστό 43.7% του συνόλου του δείγματος ήταν γυναίκες.

Σχήμα 2 : Κατανομή ως προς την ηλικία

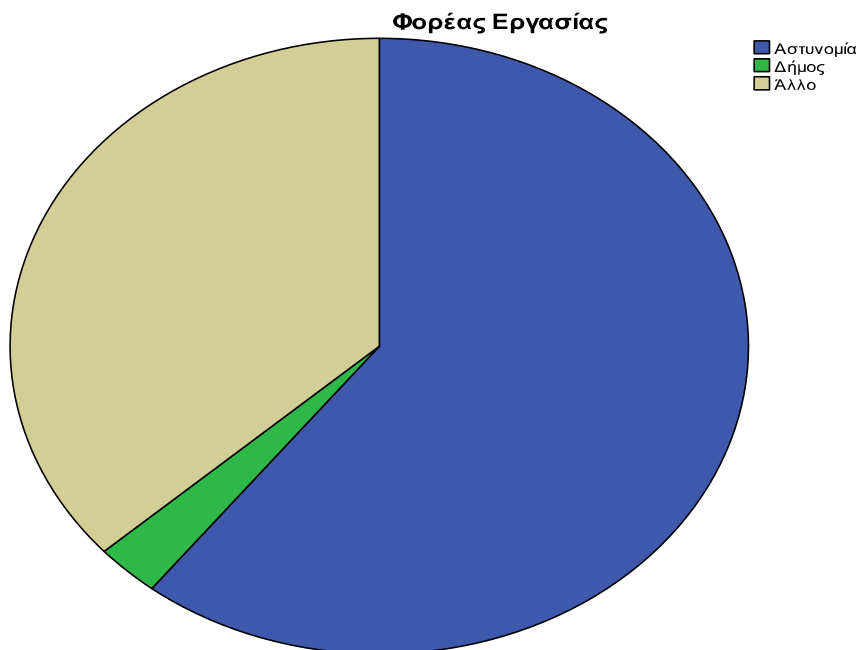
Στο ανωτέρω σχήμα διαφαίνεται το ηλικιακό πλαίσιο, μέσα στο οποίο κινούνται οι ερωτώμενοι. Συγκεκριμένα, στην πλειοψηφία τους, σε ποσοστό δηλαδή 46.5% του συνόλου του δείγματος (οι 33, δηλαδή, από τους 71 συμμετέχοντες) ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 31 – 40 ετών, ενώ το 19.7% του συνόλου του δείγματος (δηλαδή οι 14 από τους 71 συμμετέχοντες) ανήκουν αντίστοιχα στις ηλικιακές ομάδες των 18 – 30 ετών και των 41 – 50 ετών.

Συνεχίζοντας την παρουσίαση των δημογραφικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων, βλέπουμε πως στην πλειοψηφία τους, σε ποσοστό δηλαδή 33.8% (οι 24, δηλαδή, από τους 71 συμμετέχοντες) είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου, ενώ μόνο 12 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 16.9% του συνόλου του δείγματος, είναι απόφοιτοι κάποιου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Μόλις 13 από αυτούς, σε ποσοστό, δηλαδή, 18.3% είναι κάτοχοι ενός μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, ενώ μόνο 2, σε ποσοστό, δηλαδή, 2.8% είναι κάτοχοι ενός διδακτορικού τίτλου σπουδών και 17 από τους 71 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 23.9% δηλώνουν κάποιο άλλο επίπεδο μόρφωσης (**Σχήμα 3**). Τέλος, αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, προκύπτει πως στην πλειοψηφία τους, σε ποσοστό, δηλαδή, 60.6% επί του συνόλου του δείγματος (οι 43 από τους 71 συμμετέχοντες) εργάζονται στην Αστυνομία, μόλις 2 (σε ποσοστό, δηλαδή, 2.8 % του συνόλου του δείγματος) εργάζονται στο Δήμο, ενώ οι υπόλοιποι 26 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 36.6% του συνόλου του δείγματος) εργάζονται σε άλλους φορείς εργασίας (**Σχήμα 4**).

Σχήμα 3 : Κατανομή ως προς το επίπεδο μόρφωσης

Στο παραπάνω διάγραμμα το επίπεδο μόρφωσης , το οποίο κατέχουν οι ερωτώμενοι, βλέπουμε πως στην πλειοψηφία τους, σε ποσοστό δηλαδή 33.8% (οι 24, δηλαδή, από τους 71 συμμετέχοντες) είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου, ενώ μόνο 12 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 16.9% του συνόλου του δείγματος, είναι απόφοιτοι κάποιου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. Μόλις 13 από αυτούς, σε ποσοστό, δηλαδή, 18.3% είναι κάτοχοι ενός μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, ενώ μόνο 2, σε ποσοστό, δηλαδή, 2.8% είναι κάτοχοι ενός διδακτορικού τίτλου σπουδών και 17 από τους 71 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 23.9% δηλώνουν κάποιο άλλο επίπεδο μόρφωσης.

Σχήμα 4 : Κατανομή ως προς τον Φορέα Εργασίας

Αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων, σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει πως στην πλειοψηφία τους, σε ποσοστό, δηλαδή, 60.6% επί του συνόλου του δείγματος (οι 43 από τους 71 συμμετέχοντες) εργάζονται στην Αστυνομία, μόλις 2 (σε ποσοστό, δηλαδή, 2.8 % του συνόλου του δείγματος) εργάζονται στο Δήμο, ενώ οι υπόλοιποι 26 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 36.6% του συνόλου του δείγματος) εργάζονται σε άλλους φορείς εργασίας.

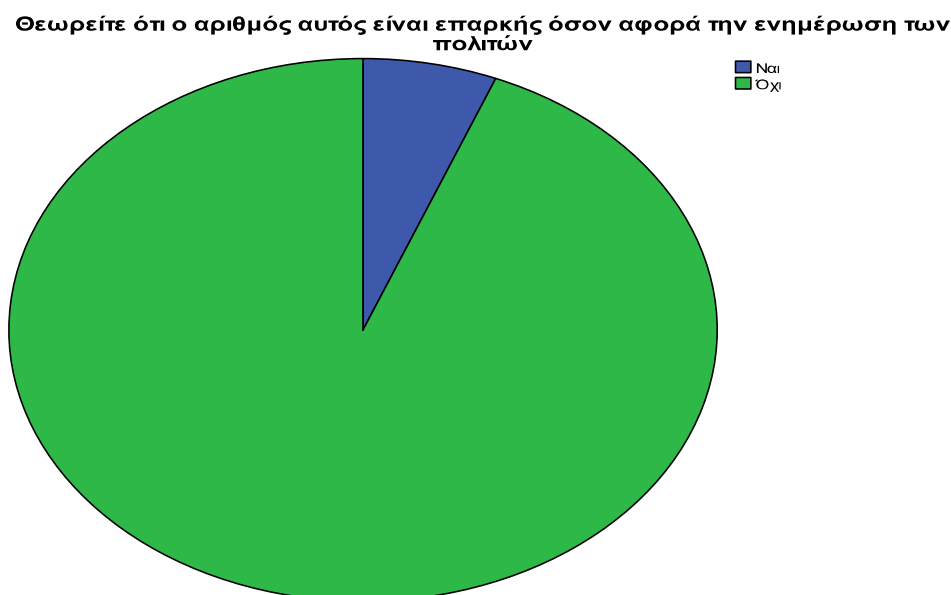
12.11.2. Τρόποι και φορείς ενημέρωσης των πολιτών αναφορικά με το trafficking

Στην συνέχεια του ερωτηματολογίου, θελήσαμε να διερευνήσουμε τις απόψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την επάρκεια των προγραμμάτων αντι – trafficking, καθώς και τους φορείς, οι οποίοι οργανώνουν τέτοιου είδους προγράμματα ή που θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών.

Πιο αναλυτικά στο ερώτημα *αν γνωρίζουν πόσα προγράμματα αντι – trafficking οργανώνονται κάθε χρόνο στην Ελλάδα* (ερώτηση 5) η πλειοψηφία των συμμετεχόντων έδειξε να μην γνωρίζει την απάντηση. Αλλά και όσοι απάντησαν στο ερώτημα αυτό, κατέδειξαν μια σύγχυση αναφορικά με τον αριθμό των προγραμμάτων αυτών. Συγκεκριμένα, 4 από τους 71 συμμετέχοντες απάντησαν πως κάθε χρόνο οργανώνονται στην Ελλάδα τρία (3) προγράμματα αντι – trafficking, ενώ 5 από τους 71 συμμετέχοντες απάντησαν πως ο αριθμός των προγραμμάτων αυτών είναι πέντε (5). Παράλληλα, 3 από τους 71 συμμετέχοντες απάντησαν πως στην Ελλάδα οργανώνονται κάθε χρόνο δύο (2) προγράμματα αντι – trafficking, 3 από τους 71

συμμετέχοντες δήλωσαν πως ο αριθμός αυτός φθάνει τα δέκα (10) προγράμματα κάθε χρόνο, 2 από τους 71 συμμετέχοντες απάντησαν πως τα ετήσια αυτά προγράμματα δεν ξεπερνούν το ένα (1) , ενώ μόλις ένας συμμετέχων έκανε λόγο για οκτώ (8) ετήσια προγράμματα αντι – trafficking και ένας (1) συμμετέχων έκανε λόγο για τέσσερα (4) τέτοιου είδους προγράμματα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως 6 από τους 71 συμμετέχοντες, οι οποίοι απάντησαν στο ερώτημα αυτό, έκαναν λόγο για μηδέν (0) προγράμματα αντι – trafficking, τόνισαν δηλαδή, την ανυπαρξία του σχεδιασμού και της υλοποίησης προγραμμάτων αντι – trafficking στη χώρα μας.

Τα παραπάνω αποτελέσματα συνάδουν με αυτά που προέκυψαν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στο ερώτημα *αν ο αριθμός αυτός είναι επαρκής όσον αφορά στην ενημέρωση των πολιτών* (ερώτηση 6). Και τούτο διότι, όπως μπορεί να δει κανείς στο παρακάτω σχήμα (**Σχήμα 5**), το σύνολο των συμμετεχόντων έδωσε αρνητική απάντηση. Συγκεκριμένα, στο ερώτημα αυτό δόθηκαν συνολικά 49 απαντήσεις. Από το σύνολο αυτό, το 64.8%, δηλαδή οι 46 από τους 49 συμμετέχοντες που απάντησαν στο ερώτημα αυτό, έδωσαν αρνητική απάντηση, ενώ μόλις οι 3 από τους 49 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 4.2%, θεωρούν πως τα υπάρχοντα προγράμματα αντι – trafficking που οργανώνονται στην Ελλάδα επαρκούν για την ενημέρωση των πολιτών.

Σχήμα 5 : Επάρκεια αριθμού των προγραμμάτων αντι – trafficking

Στο ερώτημα αυτό δόθηκαν συνολικά 49 απαντήσεις. Από το σύνολο αυτό, το 64.8%, δηλαδή οι 46 από τους 49 συμμετέχοντες που απάντησαν στο ερώτημα αυτό, έδωσαν αρνητική απάντηση, ενώ μόλις οι 3 από τους 49 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 4.2%, θεωρούν πως

τα υπάρχοντα προγράμματα αντι – trafficking που οργανώνονται στην Ελλάδα επαρκούν για την ενημέρωση των πολιτών.

Στο επόμενο ερώτημα οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν με ποιον τρόπο γίνεται η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί πως πρόκειται για μια ερώτηση πολλαπλής απάντησης. Αυτό σημαίνει πως δόθηκε η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να επιλέξουν περισσότερες από μια απαντήσεις. Για το λόγο αυτό, όπως μπορεί να δει κανείς στον παρακάτω πίνακα (*Πίνακας 1*) προέκυψαν 131 απαντήσεις στο ερώτημα αυτό κι όχι 71, όπως είναι και το σύνολο των συμμετεχόντων. Και τούτο διότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, ο κάθε συμμετέχων είχε την ευκαιρία να επιλέξει περισσότερες από μία απαντήσεις.

Παρατηρώντας, λοιπόν, τον Πίνακα 1, διαπιστώνουμε πως, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα, η ενημέρωση των πολιτών γίνεται κυρίως μέσω των διαφημίσεων στα ΜΜΕ, καθώς η απάντηση αυτή συγκέντρωσε συνολικά 37 απαντήσεις σε ποσοστό 28.2% του συνόλου του δείγματος. Ο αμέσως επόμενος τρόπος μέσω του οποίου, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, πραγματοποιείται η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking είναι οι ενημερωτικές εκπομπές, οι οποίες πραγματοποιούνται μέσω των ΜΜΕ. Πρόκειται για μια απάντηση την οποία επέλεξαν 30 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 22.9% του συνόλου του δείγματος. Σε λιγότερο βαθμό φαίνεται ότι συμβάλλουν στην ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το trafficking οι ημερίδες και τα συνέδρια, καθώς συγκεντρώνουν μόλις 26 απαντήσεις, σε ποσοστό, δηλαδή, 19.8% του συνόλου του δείγματος, ενώ σε ακόμα μικρότερο βαθμό συμβάλλουν, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα, τα ενημερωτικά φυλλάδια, καθώς συγκεντρώνουν μόνο 21 απαντήσεις, σε ποσοστό, δηλαδή, 16% του συνόλου του δείγματος. Τέλος, οι δράσεις ευαισθητοποίησης αναφορικά με το trafficking δε φαίνεται να συμβάλλουν ιδιαίτερα στην ενημέρωση των πολιτών, καθώς συγκέντρωσε μόλις 17 απαντήσεις σε ποσοστό 13% του συνόλου του δείγματος.

Πίνακας 1 : Τρόπος ενημέρωσης των πολιτών γύρω από το trafficking

		Απαντήσεις	
		Σύνολο	Ποσοστό
Τρόπος Ενημέρωσης	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Διαφημίσεις στα ΜΜΕ	37	28,2%
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Ενημερωτικές Εκπομπές στα ΜΜΕ	30	22,9%
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Ημερίδες / Συνέδρια	26	19,8%
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Ενημερωτικά Φυλλάδια	21	16,0%
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης	17	13,0%

Η επόμενη ερώτηση του ερωτηματολογίου αφορούσε στην *άποψη των συμμετεχόντων αναφορικά με το μέσο ή τα μέσα εκείνα, τα οποία χρησιμοποιούνται περισσότερο για την ενημέρωση των πολιτών αναφορικά με το trafficking* (ερώτηση 8). Συγκεκριμένα, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αριθμήσουν με σειρά προτεραιότητας από το 1 έως το 6 με αύξουσα σειρά τα μέσα εκείνα που χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό για την ενημέρωση των πολιτών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (**Πίνακας 2**).

Πιο αναλυτικά, από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτει πως για το μεγαλύτερο αριθμό των συμμετεχόντων (για τους 28 από τους 71 συμμετέχοντες, δηλαδή) οι διαφημίσεις καταλαμβάνουν την κατώτερη θέση στην ιεραρχία, τη θέση 1 δηλαδή. Οι ημερίδες και τα συνέδρια φαίνεται να αποτελούν ευρύτερα διαδεδομένα

μέσα για την ενημέρωση των πολιτών, καθώς ένας μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων, οι 23 από τους 71, κατέταξαν το μέσο αυτό στην τέταρτη θέση στην κλίμακα ιεράρχησης. Για τους 24 από τους 71 συμμετέχοντες τα ενημερωτικά φυλλάδια αποτελούν το 3^ο σε σειρά συχνότερα χρησιμοποιούμενο μέσο για την ενημέρωση των πολιτών αναφορικά με το trafficking. Το ίδιο ισχύει και για τις εκπομπές στα ΜΜΕ, τα οποία κατατάσσονται σύμφωνα με 24 από τους 71 συμμετέχοντες στην τρίτη θέση της κλίμακας ιεράρχησης. Οι δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σύμφωνα με άλλους 24 συμμετέχοντες αποτελούν ένα ακόμα συχνότερο μέσο ενημέρωσης των πολιτών, καθώς κατατάσσονται στην πέμπτη θέση στην κλίμακα ιεράρχησης ενώ για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην ανώτερη θέση της κλίμακας ιεράρχησης, στην έκτη θέση δηλαδή, κατατάσσεται κάποιο άλλο μέσο ενημέρωσης.

Πίνακας 2 : Ευρύτερα χρησιμοποιούμενο μέσο για την ενημέρωση των πολιτών

Μέσο ενημέρωσης	Σειρά προτεραιότητας	Ποσοστό ατόμων που το επιλέγει σε αυτήν τη σειρά προτεραιότητας
Διαφημίσεις	1	39,44%
Ημερίδες / Συνέδρια	5	32,39%
Ενημερωτικά Φυλλάδια	4	33,80%
Εκπομπές στα ΜΜΕ	2	36,62%
Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης	3	35,21%
Άλλο	6	46,48%

Στην συνέχεια, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις αναφορικά με το μέσο ή τα μέσα εκείνα, τα οποία θεωρούνται περισσότερο αποτελεσματικά για την ενημέρωση των πολιτών αναφορικά με το trafficking (ερώτηση 9). Συγκεκριμένα, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αριθμήσουν με σειρά προτεραιότητας από το 1 έως το 6 με αύξουσα σειρά τα μέσα εκείνα που χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό για την ενημέρωση των πολιτών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (**Πίνακας 3**).

Πιο αναλυτικά, από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτει πως για το μεγαλύτερο αριθμό των συμμετεχόντων σε ποσοστό 39,44% οι διαφημίσεις καταλαμβάνουν την κυρίαρχη θέση στην ιεραρχία.. Τη δεύτερη θέση κατά σειρά προτίμησης φαίνεται να καταλαμβάνουν οι ενημερωτικές εκπομπές, οι οποίες προβάλλονται στα διάφορα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενώ στη συνέχεια ακολουθούν οι ημερίδες και τα συνέδρια. Ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 35,21% έχει επιλέξει τη διενέργεια δράσεων ευαισθητοποίησης ως αποτελεσματικό μέσο ενημέρωσης, ενώ το 33,8% του ερωτώμενου πληθυσμού επέλεξε τη διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων. Ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 32,39% επέλεξε τη διενέργεια συνεδρίων, ενώ ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό θα προτιμούσε κάποιον άλλο τρόπο ενημέρωσης.

Πίνακας 3 : Αποτελεσματικότερο μέσο για την ενημέρωση των πολιτών.

		Απαντήσεις	
		Σύνολο	Ποσοστό
Τρόπος Ενημέρωσης	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Διαφημίσεις στα ΜΜΕ	37	52,11 %
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Ενημερωτικές Εκπομπές στα ΜΜΕ	30	42,25%
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Ημερίδες/Συνέδρια	26	36,62%
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Ενημερωτικά Φυλλάδια	21	29,58 %
	Η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking γίνεται με Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης	17	23,94%

Στο ίδιο μέρος του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν και για τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται στην Ελλάδα. Με άλλα λόγια, ρωτήθηκαν για τις ομάδες του πληθυσμού στις οποίες απευθύνονται τα προγράμματα αυτά, για τις ηλικίες και την κοινωνικο – οικονομική τάξη στην οποία απευθύνονται, αλλά και για το βαθμό στον οποίο ο τρόπος ενημέρωσης των πολιτών μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με την ομάδα των πολιτών στην οποία απευθύνονται. Συγκεκριμένα, στο ερώτημα σχετικά με την ομάδα του πληθυσμού στην οποία απευθύνονται περισσότερο τα προγράμματα ενημέρωσης σχετικά με το *trafficking* (ερώτηση 10) βλέπουμε πως για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων, για τους 31, δηλαδή από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό 43.7% επί του συνόλου του δείγματος) τα προγράμματα αυτά απευθύνονται στις γυναίκες, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό, το 22.5%, δηλαδή του συνόλου του δείγματος (οι 16 από τους 71 συμμετέχοντες) θεωρεί πως απευθύνονται ισάξια και στα δύο φύλα. Μόλις 11 από τους 71 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 9.9% επί του συνόλου του δείγματος, θεωρεί πως τα προγράμματα αυτά απευθύνονται στο ευρύ κοινό (**Πίνακας 4**).

Πίνακας 4 : Πληθυσμός στον οποίο απευθύνονται τα προγράμματα αντι – trafficking

	Συχνότητα	Ποσοστό
Άνδρες	5	7,0
Γυναίκες	31	43,7
Ισάξια και στα δύο φύλα	16	22,5
Επαγγελματικό Κοινό	7	9,9
Ευρύ κοινό	11	15,5
Ισάξια και στα δύο	1	1,4

Αντίστοιχα, στο ερώτημα αναφορικά με τις ηλικίες στις οποίες απευθύνονται τα προγράμματα ενημέρωσης σχετικά με το *trafficking* (ερώτηση 11) η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, δηλαδή οι 39 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό 54.9% επί του συνόλου του δείγματος) θεωρεί πως απευθύνονται κυρίως στην ηλικιακή ομάδα των 19- 35 ετών, ενώ μόλις οι 14 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 19.7%) θεωρούν πως τα προγράμματα αυτά απευθύνονται στην ηλικιακή ομάδα των 12- 18 ετών (**Πίνακας 5**).

Πίνακας 5 : Ηλικίες στις οποίες απευθύνονται τα προγράμματα αντι – trafficking

		Συχνότητα	Ποσοστό
	12-18	14	19,7
	19-35	39	54,9
	36-50	10	14,1
	50 και άνω	5	7,0
	Total	68	95,8
Ελλιπείς απαντήσεις		3	4,2

Αντίστοιχα, αναφορικά με την κοινωνικοοικονομική τάξη στην οποία απευθύνονται τα προγράμματα αυτά (ερώτηση 12) ο μεγαλύτερος αριθμός των συμμετεχόντων, οι 43, δηλαδή από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό 60.6% επί του συνόλου του δείγματος) θεωρεί πως απευθύνονται σε όλες τις τάξεις, ενώ μόλις οι 18 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 25.4% επί του συνόλου του δείγματος) θεωρούν πως τα προγράμματα αυτά απευθύνονται στα κατώτερα κοινωνικο – οικονομικά στρώματα και μόλις 10 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 14.1% επί του συνόλου του δείγματος) ότι τα προγράμματα αυτά απευθύνονται μόνο στα μεσαία κοινωνικο – οικονομικά στρώματα (**Πίνακας 6**).

Πίνακας 6 : Κοινωνικο – οικονομική τάξη στην οποία απευθύνονται τα προγράμματα αντι – trafficking

		Συχνότητα	Ποσοστό
	Κατώτερα	18	25,4
	Μεσαία	10	14,1
	Σε όλες	43	60,6

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων, δηλαδή για τους 51 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 71.8%) τα προγράμματα αυτά δε φαίνεται να διαφοροποιούνται ανάλογα με την ομάδα των πολιτών στην οποία απευθύνονται (ερώτηση 13). Μόλις οι 20 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 28.2% επί του συνόλου του δείγματος) απάντησαν πως τα προγράμματα αυτά δείχνουν να διαφοροποιούνται ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των πολιτών στους οποίους απευθύνονται (**Πίνακας 7**). Μάλιστα, όσοι συμμετέχοντες απάντησαν θετικά στο ερώτημα αυτό θεωρούν πως η

διαφοροποίηση αυτή πραγματοποιείται ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο των πολιτών ή ανάλογα με την κοινωνική τους θέση και το επάγγελμα. Αντίστοιχα, άλλοι συμμετέχοντες θεωρούν πως η διαφοροποίηση αυτή προκύπτει ανάλογα με την ηλικία των συμμετεχόντων ή και το ίδιο το μέσο της ενημέρωσης, καθώς παρατηρείται η τάση οι πολίτες των ανώτερων κοινωνικο – οικονομικών στρωμάτων να ενημερώνονται μέσω ημερίδων και συνεδρίων, ενώ οι πολίτες που ανήκουν στα κατώτερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα τείνουν να ενημερώνονται συνήθως μέσω ενημερωτικών φυλλαδίων και διαφημίσεων στα διάφορα μέσα ενημέρωσης (ερώτηση 14).

Πίνακας 7 : Διαφοροποίηση των προγραμμάτων ανάλογα με την ομάδα των πολιτών στην οποία απευθύνονται

		Συχνότητα	Ποσοστό
	Ναι	20	28,2
	Όχι	51	71.8

12.11.3 Αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών αναφορικά με το trafficking.

Στο τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις αναφορικά με το βαθμό αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών αναφορικά με το trafficking. Στο ερώτημα, λοιπόν, αν είναι αποτελεσματικές οι μέθοδοι και οι τεχνικές ενημέρωσης των πολιτών (ερώτηση 15) η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, δηλαδή οι 33 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 46.5% επί του συνόλου του δείγματος) απάντησαν πως ο βαθμός αποτελεσματικότητας είναι λίγος. Μόλις 17 από τους 71 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 23.9% επί του συνόλου του δείγματος απάντησαν πως ο βαθμός αποτελεσματικότητας είναι αρκετός, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως 15 από τους 71 συμμετέχοντες, σε ποσοστό, δηλαδή, 21.1% επί του συνόλου του δείγματος απάντησε πως οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των πολιτών δεν είναι καθόλου αποτελεσματικές (**Πίνακας 8**).

Πίνακας 8 : Βαθμός αποτελεσματικότητας των τεχνικών και μεθόδων ενημέρωσης των πολιτών

		Συχνότητα	Ποσοστό
	Καθόλου	15	21,1
	Λίγο	33	46,5
	Αρκετά	17	23,9
	Πολύ	3	4,2
	Πάρα πολύ	1	1,4
	Total	69	97,2
Ελλιπείς απαντήσεις		2	2,8

Στην συνέχεια, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν αναφορικά με την ευκολία της αναγνώρισης ενός θύματος trafficking από έναν ενημερωμένο πολίτη (ερώτηση 15). Όπως παρατηρούμε στον παρακάτω πίνακα (**Πίνακας 9**), η πλειοψηφία των συμμετεχόντων, οι 37, δηλαδή, από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό 52.1% επί του συνόλου του δείγματος) δείχνει να μην έχει αποκτήσει μια σαφή και αποκρυσταλλωμένη άποψη σχετικά με την ευκολία ή όχι της αναγνώρισης ενός θύματος trafficking. Αντίστοιχα, ένας σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων, οι 21 δηλαδή από τους 71 συμμετέχοντες, σε ποσοστό 29.6% επί του συνόλου του δείγματος, θεωρεί πως η ενημέρωση αυτή δεν είναι εύκολη ακόμα και από έναν ενημερωμένο πολίτη, ενώ μόλις 12 συμμετέχοντες, σε ποσοστό δηλαδή 16.9 % επί του συνόλου του δείγματος θεωρεί πως η ενημέρωση αυτή είναι εύκολη.

Πίνακας 9 : Ευκολία αναγνώρισης των θυμάτων trafficking από ενημερωμένους πολίτες

		Σύνολο	Ποσοστό
	Ναι	12	16,9
	Όχι	21	29,6
	Ίσως	37	52,1
	Σύνολο	70	98,6
Ελλιπείς απαντήσεις		1	1,4

Στο πλαίσιο αυτό, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να προτείνουν άλλους τρόπους μέσω των οποίων θα μπορούσε να επιτευχθεί η ενημέρωση των πολιτών

αναφορικά με το trafficking (ερώτηση 16). Στο ερώτημα αυτό, οι περισσότεροι συμμετέχοντες πρότειναν η ενημέρωση αυτή να πραγματοποιείται μέσω περισσότερων εκπομπών και διαφημίσεων σε όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και κυρίως στο διαδίκτυο, στις οποίες, μάλιστα, θα συμμετέχουν αναγνωρίσιμα και διάσημα πρόσωπα, τα οποία έχουν ευρεία απήχηση στο κοινό. Παράλληλα, αρκετοί συμμετέχοντες θεωρούν πως θα πρέπει να οργανώνονται και να πραγματοποιούνται περισσότερα συνέδρια ώστε να υπάρχει η δυνατότητα διαρκούς ενημέρωσης των πολιτών, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως για πολλούς συμμετέχοντες η καμπάνια ενημέρωσης θα πρέπει να διευρυνθεί και να απευθύνεται και σε ολοένα μικρότερες ηλικίες αρχίζοντας, μάλιστα, και από το σχολείο. Εκτός, όμως, από το σχολείο, πολλοί συμμετέχοντες θεωρούν πως απαιτείται η παρουσία εξειδικευμένων επιστημόνων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, ώστε ένα ευρύ φάσμα του πληθυσμού να έχει τη δυνατότητα ενημέρωσης αναφορικά με το trafficking. Στο ίδιο πλαίσιο ξεχωρίζουν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων εκείνων οι οποίοι κάνουν λόγο για ενημέρωση σχετικά με την υπάρχουσα νομοθεσία, αλλά και ενίσχυση του ρόλου της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία οφείλει να αναλάβει και το ρόλο της ενημέρωσης των απλών πολιτών.

Τέλος, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν σχετικά με το βαθμό επάρκειας της προσωπικής τους ενημέρωσης σχετικά με το trafficking, καθώς και για τη γνώμη τους αναφορικά με την αλλαγή και ενημέρωση του βαθμού ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης. Συγκεκριμένα, στο ερώτημα *αν θεωρούν επαρκή την ενημέρωσή τους σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων για την ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking* (ερώτηση 18) το σύνολο σχεδόν των συμμετεχόντων, οι 47 δηλαδή από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό δηλαδή 66.2% επί του συνόλου του δείγματος) απάντησε αρνητικά, ενώ μόλις 12 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό δηλαδή 16.9 % επί του συνόλου του δείγματος) απάντησαν ότι θεωρούν επαρκή την ενημέρωσή τους σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων αντι – trafficking (*Πίνακας 10*).

**Πίνακας 10 : Επάρκεια ενημέρωσης σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων
αντι - trafficking**

		Συχνότητα	Ποσοστό
	Ναι	12	16,9
	Όχι	47	66,2
	Ίσως	5	7,0
	Total	64	90,1
Ελλιπείς απαντήσεις	System	7	9,9

Αντίστοιχα, στο ερώτημα αν θεωρούν πως με την υπάρχουσα ενημέρωση έχει αλλάξει ο βαθμός ευαισθητοποίησης του κόσμου (ερώτηση 19) ο μεγαλύτερος αριθμός των συμμετεχόντων, δηλαδή οι 26 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό 36.6% επί του συνόλου του δείγματος) απάντησε πως η αλλαγή αυτή είναι μικρή, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει πως για τους 20 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό, δηλαδή, 28.2% επί του συνόλου του δείγματος) η αλλαγή αυτή ως προς την ευαισθητοποίηση των πολιτών δεν έχει αλλάξει καθόλου. Μόλις 15 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό δηλαδή 21.1% επί του συνόλου του δείγματος) απάντησε πως η ευαισθητοποίηση των πολιτών έχει αλλάξει αρκετά), ενώ μόλις 2 από τους 71 συμμετέχοντες (σε ποσοστό δηλαδή 2.8% επί του συνόλου του δείγματος) θεωρεί πως η αλλαγή αυτή ως προς το βαθμό ευαισθητοποίησης είναι πολύ μεγάλη (**Πίνακας 11**).

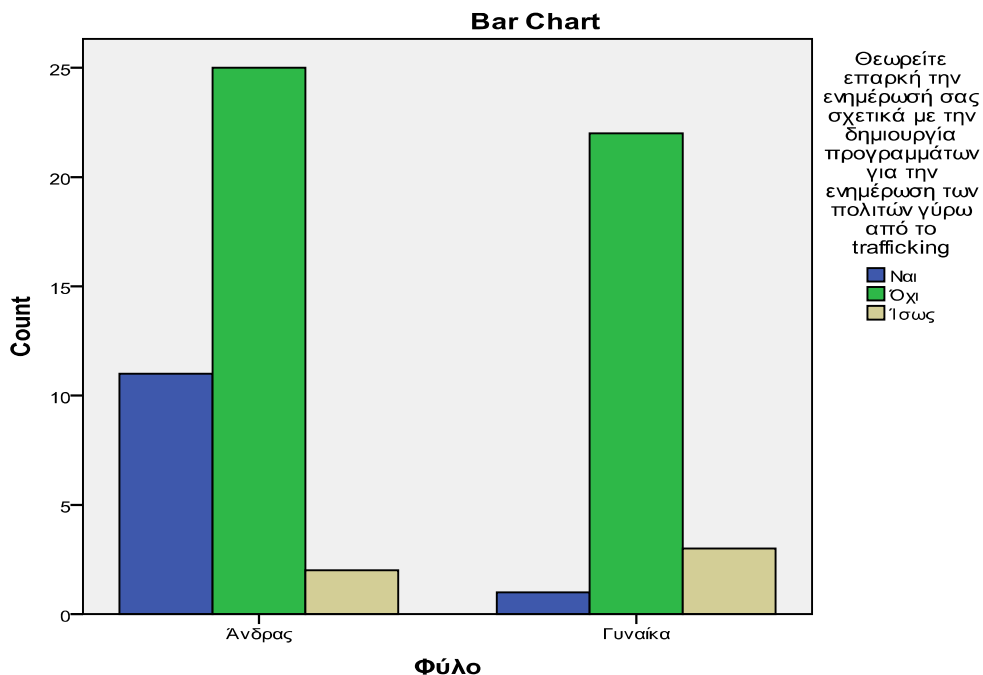
Πίνακας 11 : Βαθμός ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης μετά την ενημέρωση

		Συχνότητα	Ποσοστό
	Καθόλου	20	28,2
	Λίγο	26	36,6
	Αρκετά	15	21,1
	Πολύ	2	2,8
	Total	63	88,7
Ελλιπείς απαντήσεις		8	11,3

12.11.4 Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών στη διαμόρφωση των απόψεων των συμμετεχόντων

Μετά την στατιστική επεξεργασία και παρουσίαση των απαντήσεων που έδωσαν οι 71 συμμετέχοντες στο σύνολο των 19 ερωτήσεων που τους δόθηκαν, θελήσαμε να διαπιστώσουμε το βαθμό στον οποίο δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως είναι το φύλο, το επίπεδο μόρφωσης ή ο φορέας εργασίας μπορούν να επηρεάσουν τις απαντήσεις τους και την αξιολόγηση των προγραμμάτων αντι-trafficking.

Πιο αναλυτικά, το φύλο φαίνεται να επηρεάζει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων μόνο ως προς την επάρκεια της ενημέρωσής τους αναφορικά με τη δημιουργία προγραμμάτων για την ενημέρωση των πολιτών. Όπως φαίνεται και στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 6) οι άνδρες φαίνεται να είναι αρνητικοί σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τις γυναίκες, ενώ αντίθετα οι γυναίκες εμφανίζονται αναποφάσιστες σε μεγαλύτερο βαθμό από τους άνδρες.

Σχήμα 6 : Συσχετισμός των μεταβλητών φύλο και επάρκεια ενημέρωσης σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων

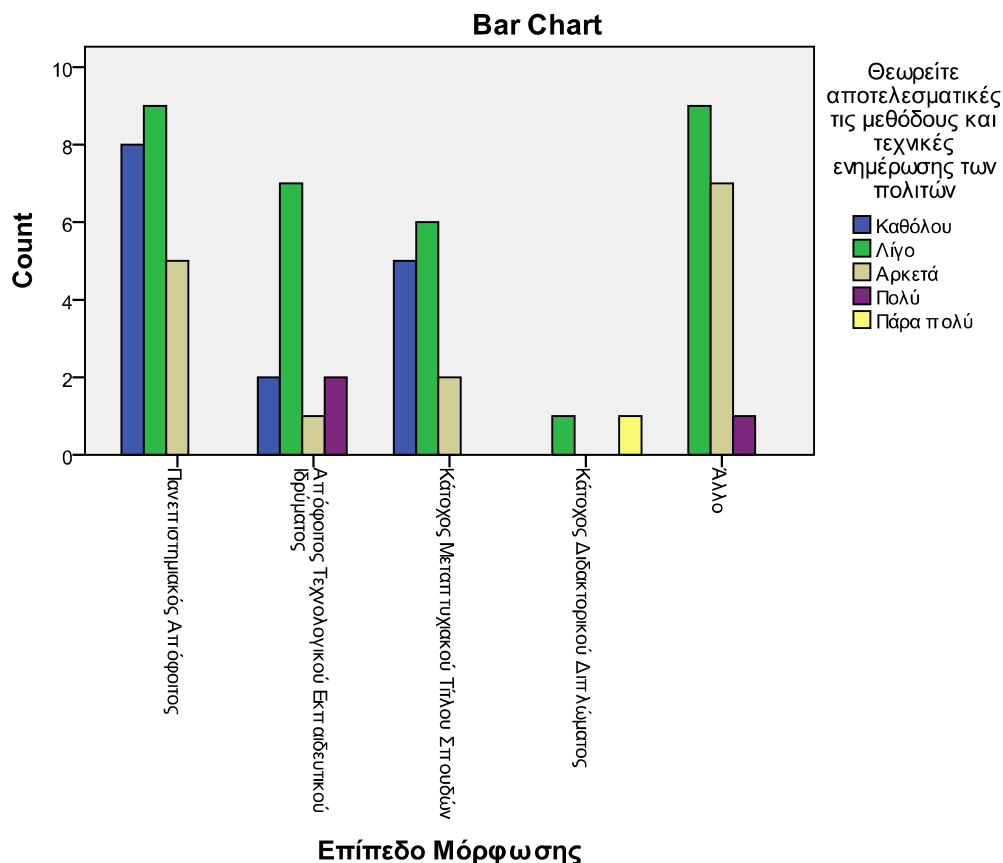
Ο συσχετισμός αυτός μεταξύ των δύο μεταβλητών απεικονίζεται σαφέστερα στον **Πίνακα 12** ο οποίος δείχνει τα αποτελέσματα τριών ελέγχων ανεξαρτησίας. Για την ανάλυση, μας ενδιαφέρουν τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 του Pearson, τα οποία είναι $\chi^2(2) = 6.711$ και $p = 0,035$. Με άλλα λόγια, η τιμή της ελεγχουσυνάρτησης είναι $\chi^2 = 6.711$ με βαθμό ανεξαρτησίας (df) 2 και το επίπεδο σημαντικότητας (p-

value) του ελέγχου είναι 0,035. Επειδή το επίπεδο σημαντικότητας (το p) είναι μικρότερο του 0,05 η υπόθεση της ανεξαρτησίας ανάμεσα στο φύλο και επάρκεια ως προς την ενημέρωση σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων αντι - trafficking απορρίπτεται. Αυτό σημαίνει ότι υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις παρατηρούμενες και αναμενόμενες συχνότητες των δύο μεταβλητών. Με άλλα λόγια, φαίνεται πως η άποψη των συμμετεχόντων αναφορικά με την επάρκεια της ενημέρωσής τους για τη δημιουργία προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από το φύλο τους.

Πίνακας 12 : Συσχετισμός των μεταβλητών φύλο και επάρκεια ενημέρωσης σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων αντι - trafficking

Chi - Square Tests			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi – Square	6,711 ^a	2	,035
Likelihood Ratio	7,881	2	,019
Linear – by - Linear Association	5,898	1	,015
N of Valid Cases	64		

Το επίπεδο της μόρφωσης των συμμετεχόντων, αντίστοιχα, φαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις τους αναφορικά με το βαθμό αποτελεσματικότητας των μεθόδων και των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των πολιτών. Και τούτο διότι, όπως μπορεί να δει κανείς στο παρακάτω σχήμα (*Σχήμα 7*) οι απόφοιτοι Πανεπιστημιακού Ιδρύματος, καθώς και όσοι δηλώνουν πως το επίπεδο μόρφωσής του είναι κάποιο άλλο, εμφανίζονται αρνητικοί σε μεγαλύτερο βαθμό από τους συμμετέχοντες οι οποίοι είναι απόφοιτοι κάποιου τεχνολογικού ιδρύματος ή είναι κάτοχοι κάποιου μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου σπουδών.

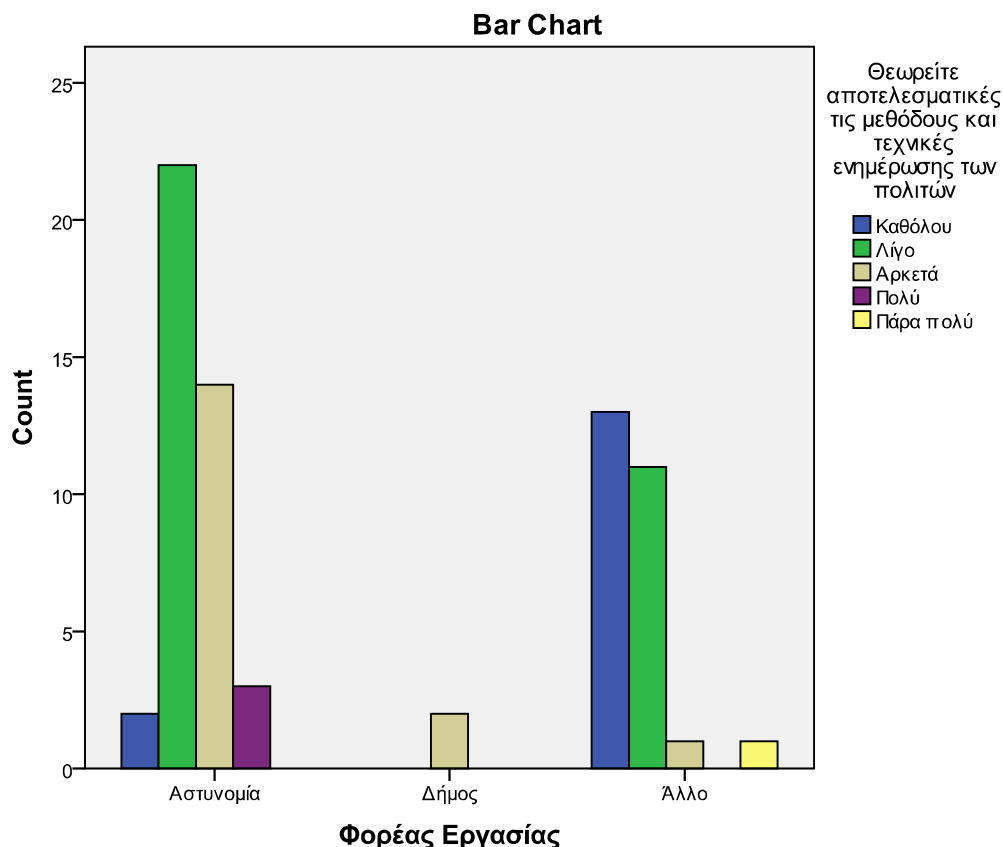
Σχήμα 7 : Συσχετισμός των μεταβλητών επίπεδο μόρφωσης και αποτελεσματικότητα των τεχνικών και μεθόδων ενημέρωσης των πολιτών

Ο συσχετισμός αυτός μεταξύ των δύο μεταβλητών απεικονίζεται σαφέστερα στον **Πίνακα 13** ο οποίος δείχνει τα αποτελέσματα τριών ελέγχων ανεξαρτησίας. Για την ανάλυση, μας ενδιαφέρουν τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 του Pearson, τα οποία είναι $\chi^2(16) = 50,344$ και $p = 0,000$. Με άλλα λόγια, η τιμή της ελεγκοσυνάρτησης είναι $\chi^2 = 50,344$ με βαθμό ανεξαρτησίας (df) 16 και το επίπεδο σημαντικότητας (p-value) του ελέγχου είναι 0,000. Επειδή το επίπεδο σημαντικότητας (το p) είναι μικρότερο του 0,05 η υπόθεση της ανεξαρτησίας ανάμεσα στο επίπεδο μόρφωσης και την αποτελεσματικότητα των τεχνικών και μεθόδων ενημέρωσης των πολιτών απορρίπτεται. Αυτό σημαίνει ότι υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις παρατηρούμενες και αναμενόμενες συχνότητες των δύο μεταβλητών. Με άλλα λόγια, φαίνεται πως η άποψη των συμμετεχόντων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των μεθόδων και τεχνικών ενημέρωσης των πολιτών εξαρτάται από το επίπεδο μόρφωσής τους.

Πίνακας 13: Συσχετισμός των μεταβλητών επίπεδο μόρφωσης και αποτελεσματικότητα των τεχνικών και μεθόδων ενημέρωσης των πολιτών

Chi - Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi – Square	50,344 ^a	16	,000
Likelihood Ratio	29,583	16	,020
Linear - by - Linear Association	5,690	1	,017
N of Valid Cases	66		

Τέλος, ένα δημογραφικό χαρακτηριστικό, το οποίο φαίνεται να επηρεάζει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετίζεται με το φορέα της εργασίας τους. Συγκεκριμένα, φαίνεται αρχικά να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του φορέα εργασίας και της άποψης των συμμετεχόντων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των τεχνικών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των πολιτών. Και τούτο διότι, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα (**Σχήμα 8**), οι συμμετέχοντες που εργάζονται στην Ελληνική Αστυνομία δείχνουν να είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από την αποτελεσματικότητα των μεθόδων αυτών σε σχέση με τους συμμετέχοντες που εργάζονται σε άλλους φορείς.

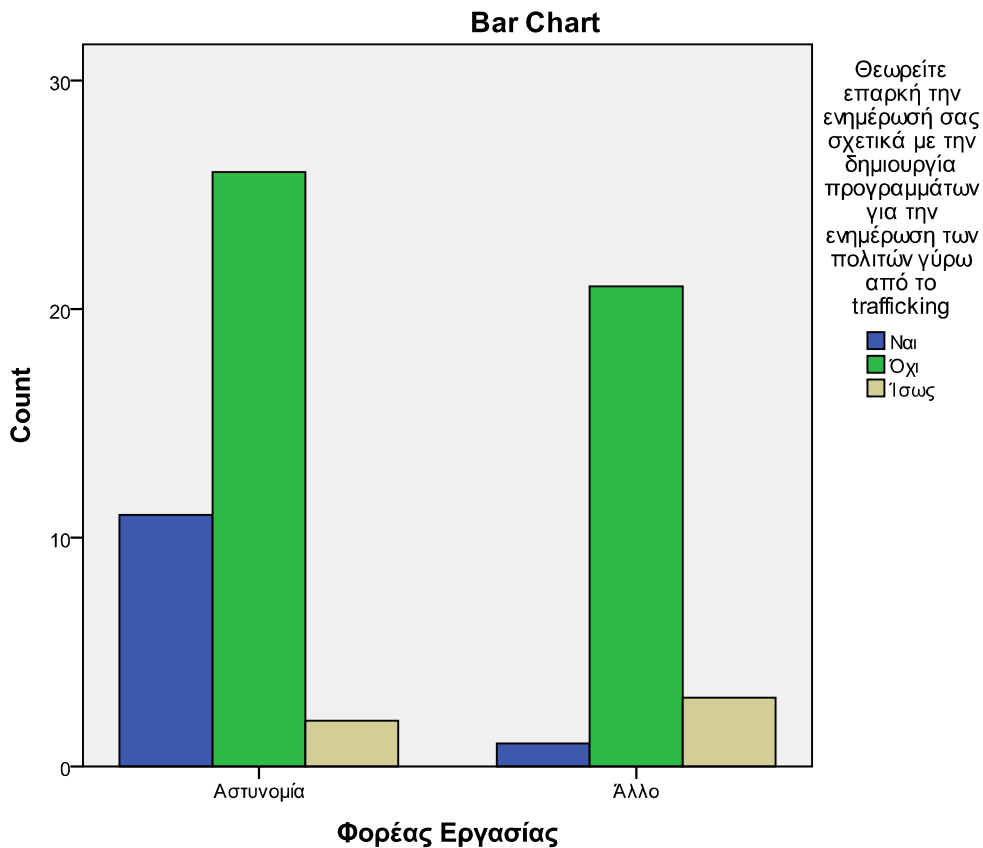
Σχήμα 8 : Συσχέτιση των μεταβλητών φορέας εργασίας και αποτελεσματικότητα των τεχνικών και μεθόδων ενημέρωσης των πολιτών

Ο συσχετισμός αυτός μεταξύ των δύο μεταβλητών απεικονίζεται σαφέστερα στον **Πίνακα 14** ο οποίος δείχνει τα αποτελέσματα τριών ελέγχων ανεξαρτησίας. Για την ανάλυση, μας ενδιαφέρουν τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 του Pearson, τα οποία είναι $\chi^2(8) = 31,142$ και $p = 0,000$. Με άλλα λόγια, η τιμή της ελεγκοσυνάρτησης είναι $\chi^2 = 31,142$ με βαθμό ανεξαρτησίας (df) 8 και το επίπεδο σημαντικότητας (p-value) του ελέγχου είναι 0,000. Επειδή το επίπεδο σημαντικότητας (το p) είναι μικρότερο του 0,05 η υπόθεση της ανεξαρτησίας ανάμεσα στο φορέα εργασίας και την αποτελεσματικότητα των τεχνικών και μεθόδων ενημέρωσης των πολιτών απορρίπτεται. Αυτό σημαίνει ότι υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις παρατηρούμενες και αναμενόμενες συχνότητες των δύο μεταβλητών. Με άλλα λόγια, φαίνεται πως η άποψη των συμμετεχόντων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των μεθόδων και τεχνικών ενημέρωσης των πολιτών εξαρτάται από το φορέα εργασίας τους.

Πίνακας 14 : Συσχέτιση των μεταβλητών φύλο και αποτελεσματικότητα των μεθόδων και τεχνικών ενημέρωσης των πολιτών

Chi - Square Tests			
	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi – Square	31,142 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	34,147	8	,000
Linear - by - Linear Association	13,472	1	,000
N of Valid Cases	69		

Ο φορέας εργασίας φαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις των συμμετεχόντων και αναφορικά με την επάρκεια της ενημέρωσής τους σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών γύρω από το trafficking. Και τούτο διότι, όπως μπορεί να δει κανείς στο παρακάτω σχήμα (**Σχήμα 9**) όσοι συμμετέχοντες εργάζονται στην Ελληνική Αστυνομία δείχνουν να είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από την επάρκεια της ενημέρωσής τους σε σχέση με τους συμμετέχοντες, οι οποίοι εργάζονται σε άλλους φορείς εργασίας.

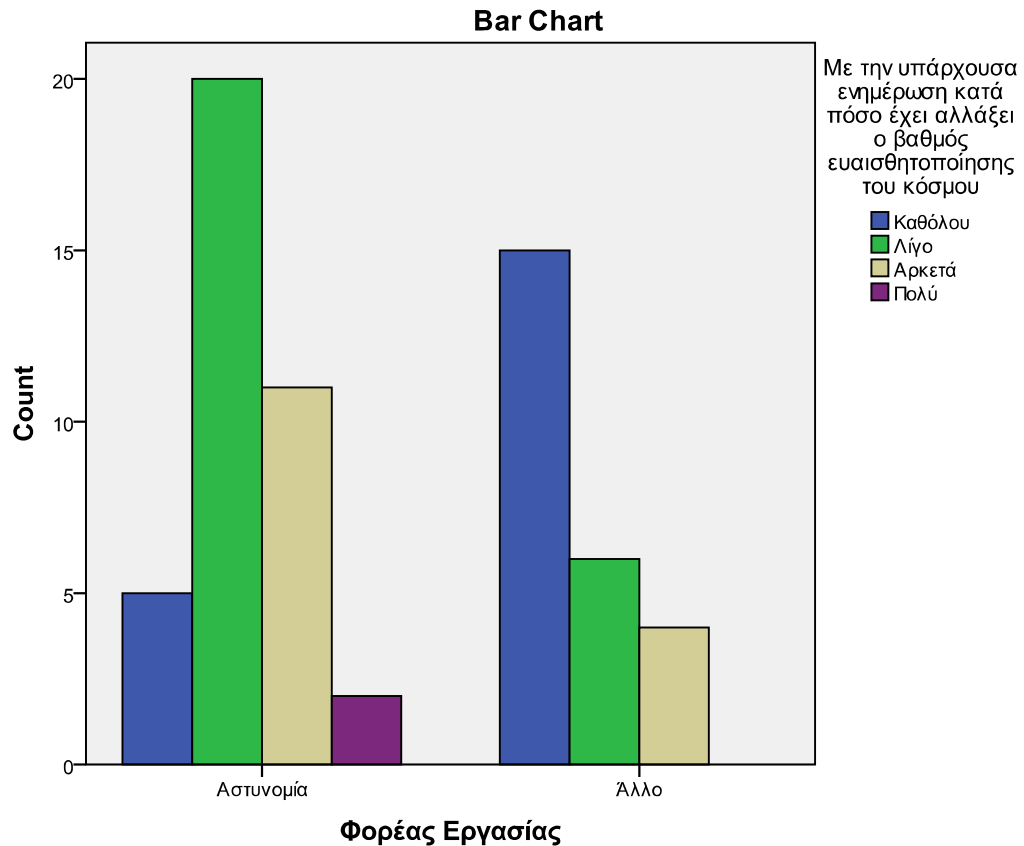
Σχήμα 9 : Συσχέτιση των μεταβλητών φορέας εργασίας και επάρκεια της ενημέρωσης σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων αντι - trafficking

Ο συσχετισμός αυτός μεταξύ των δύο μεταβλητών απεικονίζεται σαφέστερα στον **Πίνακα 15** ο οποίος δείχνει τα αποτελέσματα τριών ελέγχων ανεξαρτησίας. Για την ανάλυση, μας ενδιαφέρουν τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 του Pearson, τα οποία είναι $\chi^2(2) = 6,304$ και $p = 0,043$. Με άλλα λόγια, η τιμή της ελεγχουσυνάρτησης είναι $\chi^2 = 6,304$ με βαθμό ανεξαρτησίας (df) 2 και το επίπεδο σημαντικότητας (p-value) του ελέγχου είναι 0,043. Επειδή το επίπεδο σημαντικότητας (το p) είναι μικρότερο του 0,05 η υπόθεση της ανεξαρτησίας ανάμεσα στο φορέα εργασίας και την επάρκεια της ενημέρωσής τους σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων αντι-trafficking απορρίπτεται. Αυτό σημαίνει ότι υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις παρατηρούμενες και αναμενόμενες συχνότητες των δύο μεταβλητών. Με άλλα λόγια, φαίνεται πως η άποψη των συμμετεχόντων αναφορικά με την επάρκεια της ενημέρωσής τους σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών εξαρτάται από το φορέα εργασίας τους.

Πίνακας 15: Συσχέτιση των μεταβλητών φορέας εργασίας και επάρκεια της ενημέρωσης σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων αντι - trafficking

Chi - Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi - Square	6,304 ^a	2	,043
Likelihood Ratio	7,398	2	,025
Linear - by - Linear Association	5,710	1	,017
N of Valid Cases	64		

Ο φορέας εργασίας, τέλος, φαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την ευαισθητοποίηση των πολιτών μετά και την ενημέρωσή τους. Και τούτο διότι, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα (**Σχήμα 10**) οι συμμετέχοντες, οι οποίοι εργάζονται στην Ελληνική Αστυνομία δείχνουν να είναι λιγότερο θετικοί ως προς την αλλαγή αυτή από τους συμμετέχοντες οι οποίοι εργάζονται σε κάποιον άλλο φορέα εργασίας.

Σχήμα 10 : Συσχέτιση των μεταβλητών φορέας εργασίας και αλλαγή στην ευαισθητοποίηση των πολιτών μετά την ενημέρωσή τους

Ο συσχετισμός αυτός μεταξύ των δύο μεταβλητών απεικονίζεται σαφέστερα στον **Πίνακα 16**, ο οποίος δείχνει τα αποτελέσματα τριών ελέγχων ανεξαρτησίας. Για την ανάλυση, μας ενδιαφέρουν τα αποτελέσματα του ελέγχου χ^2 του Pearson, τα οποία είναι $\chi^2(3) = 15,795$ και $p = 0,001$. Με άλλα λόγια, η τιμή της ελεγχοσυνάρτησης είναι $\chi^2 = 15,795$ με βαθμό ανεξαρτησίας (df) 3 και το επίπεδο σημαντικότητας (p-value) του ελέγχου είναι 0,001. Επειδή το επίπεδο σημαντικότητας (το p) είναι μικρότερο του 0,05 η υπόθεση της ανεξαρτησίας ανάμεσα στο φορέα εργασίας και την αλλαγή στη ευαισθητοποίηση των πολιτών μετά και την ενημέρωσή τους απορρίπτεται. Αυτό σημαίνει ότι υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ανάμεσα στις παρατηρούμενες και αναμενόμενες συχνότητες των δύο μεταβλητών. Με άλλα λόγια, φαίνεται πως η άποψη των συμμετεχόντων αναφορικά με την αλλαγή στην ευαισθητοποίηση των πολιτών μετά και την ενημέρωσή τους εξαρτάται από το φορέα εργασίας τους.

Πίνακας 16: Συσχέτιση των μεταβλητών φορέας εργασίας και αλλαγή στην ευαισθητοποίηση των πολιτών μετά και την ενημέρωσή τους

Chi - Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi – Square	15,795 ^a	3	,001
Likelihood Ratio	16,653	3	,001
Linear - by - Linear Association	10,754	1	,001
N of Valid Cases	63		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

13.1. Συμπεράσματα

Στα πλαίσια της πτυχιακής αυτής επιχειρήσαμε να διερευνήσουμε την επάρκεια ή όχι των προγραμμάτων αντι – trafficking, καθώς και τη δυνατότητα των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν με ευκολία ένα θύμα trafficking εάν εκπαιδευτούν σωστά. Παράλληλα, επιθυμούμε να διερευνήσουμε το βαθμό στον οποίο τα προγράμματα αυτά επαρκούν, ώστε να συμβάλουν στην εκπαίδευση των πολιτών και κατ' επέκταση να ενισχύσουν την ικανότητά τους να αναγνωρίζουν τα σημάδια και τα θύματα του trafficking.

Για τους σκοπούς της έρευνας απευθυνθήκαμε σε 71 επαγγελματίες (αστυνομικούς, δικηγόρους ή άλλους επαγγελματίες), οι οποίοι έχουν λάβει ενημέρωση σχετική με το φαινόμενο του trafficking και με τα σημάδια τα οποία φέρουν όλοι όσοι έχουν πέσει θύματα του φαινομένου αυτού. Οι 71 αυτοί συμμετέχοντες κλήθηκαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία συμπλήρωσης ερωτηματολογίου το οποίο περιελάμβανε κυρίως ερωτήσεις κλειστού τύπου και λίγες ερωτήσεις ανοικτού τύπου.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα αποτελέσματα της έρευνας, σύμφωνα με τα οποία το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων θεωρεί αποτελεσματικότερη την ενημέρωση σχετικά με το trafficking, μέσω των διαφημίσεων στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά επίσης και είναι και το ευρύτερα χρησιμοποιούμενο μέσο ενημέρωσης είχαμε την δυνατότητα να συσχετίσουμε τα ερευνητικά μας ερωτήματα με τα αποτελέσματα, τα οποία δόθηκαν από το δείγμα, στο οποίο απευθυνθήκαμε. Επίσης, ο πληθυσμός στον οποίο στοχεύουν τα προγράμματα αυτά είναι πρωτίστως ηλικίας 19 -35 ετών, οι οποίες ανήκουν σε όλες τις οικονομικές τάξεις.

Στη συνέχεια, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των υπαρχόντων προγραμμάτων ενημέρωσης θεωρείται ότι είναι σε μικρό βαθμό αποτελεσματικά, κυρίως λόγω του μικρού αριθμού τους και της μειωμένης επάρκειας ενημέρωσης. Εξαιτίας των παραπάνω είναι μικρός και ο βαθμός ευαισθητοποίησης των πολιτών μετά από κάποια ενημέρωση σχετικά με το φαινόμενο.

Αναφορικά με το *πρώτο ερευνητικό μας ερώτημα*, το οποίο αφορούσε στους *συνηθέστερους φορείς και τα συνηθέστερα μέσα με τα οποία πραγματοποιείται η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το φαινόμενο του trafficking φάνηκε ότι η ενημέρωση των πολιτών γίνεται κυρίως μέσω των διαφημίσεων που προβάλλονται*

στα διάφορα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ενώ ο αμέσως επόμενος τρόπος μέσω του οποίου, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, πραγματοποιείται η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking είναι οι ενημερωτικές εκπομπές, οι οποίες πραγματοποιούνται και προβάλλονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Αντίθετα, σε λιγότερο βαθμό φαίνεται ότι συμβάλλουν στην ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το trafficking οι ημερίδες και τα συνέδρια, ενώ σε ακόμα μικρότερο βαθμό συμβάλλουν, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στην έρευνα, τα ενημερωτικά φυλλάδια και οι δράσεις ευαισθητοποίησης αναφορικά με το trafficking.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως οι συμμετέχοντες στην έρευνα είχαν ιδιαίτερη δυσκολία να απαντήσουν στο ερώτημα σχετικά με τον αριθμό των προγραμμάτων επιμόρφωσης, τα οποία έχουν σχεδιασθεί και υλοποιηθεί από τους υπεύθυνους φορείς για την ενημέρωση των πολιτών αναφορικά με το φαινόμενο του trafficking. Αλλά ακόμα και όσοι συμμετέχοντες απάντησαν στο ερώτημα αυτό έκαναν λόγο για έναν ιδιαίτερα περιορισμένο αριθμό προγραμμάτων, ο οποίος δεν ξεπερνά τα 10 προγράμματα, ενώ δεν ήταν λίγοι εκείνοι οι συμμετέχοντες, οι οποίοι απάντησαν πως δεν σχεδιάζονται τέτοιου είδους προγράμματα, αλλά ακόμα και όσα σχεδιάζονται τελικά δεν υλοποιούνται.

Πρόκειται για ένα εύρημα, το οποίο συνάδει με την τρέχουσα βιβλιογραφία, καθώς, όπως έχει ήδη αναφερθεί στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, συνάγεται το συμπέρασμα ότι γίνονται σημαντικά προγράμματα, αλλά με έναν αποσπασματικό χαρακτήρα. Επιπλέον, παρατηρείται ότι λίγοι φορείς, προγράμματα και δράσεις έχουν λάβει σοβαρά υπόψη τους στο σχεδιασμό των πολιτικών τους, τον παράγοντα φύλο. Βέβαια, αξιόπαινη είναι η παρουσία των αρμόδιων φορέων, αλλά η ελλιπής κυρίως χρηματοδότησή τους, συρρικνώνει σημαντικά τις προσπάθειές τους (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, 2003).

Αναφορικά, τώρα, με τα χαρακτηριστικά των ατόμων στα οποία απευθύνονται τα προγράμματα αυτά, οι συμμετέχοντες στην πλειοψηφία τους απάντησαν πως τα προγράμματα αυτά απευθύνονται κατά κύριο λόγο στις γυναίκες και κυρίως σε όσες ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 19 – 35 ετών. Παράλληλα, από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων προκύπτει πως τα προγράμματα αυτά δε διαφοροποιούνται ανάλογα με την ομάδα των πολιτών στην οποία απευθύνονται, ενώ όσοι συμμετέχοντες κάνουν λόγο για διαφοροποίηση, τονίζουν πως η τελευταία πραγματοποιείται ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο των πολιτών ή ανάλογα με την κοινωνική τους θέση και το επάγγελμα, ανάλογα με την ηλικία ή και το ίδιο το μέσο

της ενημέρωσης, καθώς παρατηρείται η τάση οι πολίτες των ανώτερων κοινωνικο – οικονομικών στρωμάτων να ενημερώνονται μέσω ημερίδων και συνεδρίων, ενώ οι πολίτες που ανήκουν στα κατώτερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα τείνουν να ενημερώνονται συνήθως μέσω ενημερωτικών φυλλαδίων και διαφημίσεων στα διάφορα μέσα ενημέρωσης.

Αναφορικά με το *δεύτερο ερευνητικό μας ερώτημα* το οποίο αφορούσε στο βαθμό, στον οποίο τα προγράμματα αυτά, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, επαρκούν για την ενημέρωση πολιτών και επαγγελματιών σχετικά με το trafficking και την αναγνώριση των θυμάτων αυτού σε γενικές γραμμές παρατηρείται μια δυσαρέσκεια των συμμετεχόντων. Και τούτο διότι για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των πολιτών δεν είναι αποτελεσματικές παρά μόνο σε μικρό βαθμό. Αντίστοιχα, αναφορικά με το βαθμό ευκολίας αναγνώρισης των θυμάτων trafficking από έναν ενημερωμένο πολίτη οι συμμετέχοντες στην πλειοψηφία τους δείχνουν να μην έχει αποκτήσει μια σαφή και αποκρυσταλλωμένη άποψη σχετικά με την ευκολία ή όχι της αναγνώρισης ενός θύματος trafficking.

Στο ίδιο πλαίσιο αναφορικά με το βαθμό επάρκειας της ενημέρωσής τους σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων για την ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking το σύνολο των συμμετεχόντων έδωσε αρνητική απάντηση, η οποία συνάδει με την αρνητική απάντηση που έδωσαν στο ερώτημα αναφορικά με το βαθμό στον οποίο η υπάρχουσα ενημέρωση έχει συμβάλει στην ενημέρωση των πολιτών αναφορικά με το φαινόμενο του trafficking.

Τα παραπάνω αποτελέσματα φαίνεται ότι συνδέονται με τον περιορισμένο αριθμό προγραμμάτων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται στην Ελλάδα, αλλά και στους περιορισμένους πόρους που δίνονται από τους υπεύθυνους κυβερνητικούς και μη φορείς, οι οποίοι δεν επιτρέπουν πολλές φορές την επίτευξη των προγραμμάτων αυτών. Όπως έχει αναφερθεί, άλλωστε, ήδη στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, στην Ελλάδα μόνο ένα αντι - «εμπορευματικό» σχέδιο βρήκε υποστήριξη. Βέβαια δεν χρηματοδοτήθηκε με συνέπεια να μην φανεί υποστηρικτικό για τα θύματα. Συγκεκριμένα το σχέδιο ιδρύθηκε το 1998, υποστηρίχτηκε από το «Κέντρο Ερευνών για τα Γυνακεία Θέματα» της Αθήνας και είχε την εξής ονομασία: «μετανάστριες γυναίκες – κατάργηση γυναικείας σεξουαλικής εκμετάλλευσης και εμπορευματοποίησης». Πρόκειται για ένα φαινόμενο, το οποίο πλήττει και άλλες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ενώ οι καταμετρήσεις και τα

προγράμματα των σεμιναρίων που έτυχαν χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι χρήσιμα, η ανύπαρκτη χρηματοδότηση για άμεση υποστήριξη των θυμάτων και των υπηρεσιών προς αυτούς, στέλνει ένα μήνυμα στα Κράτη μέλη, κάνοντας σαφές, ότι η προστασία των θυμάτων δεν αποτελεί προτεραιότητα.

Αναφορικά με το *τρίτο ερευνητικό μας ερώτημα* το οποίο αφορά στις προτάσεις των συμμετεχόντων για την επαρκέστερη και πληρέστερη ενημέρωση πολιτών και επαγγελματιών για το φαινόμενο του *trafficking*, οι περισσότεροι συμμετέχοντες πρότειναν η ενημέρωση αυτή να πραγματοποιείται μέσω περισσότερων εκπομπών και διαφημίσεων σε όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και κυρίως στο διαδίκτυο, στις οποίες, μάλιστα, θα συμμετέχουν αναγνωρίσιμα και διάσημα πρόσωπα, τα οποία έχουν ευρεία απήχηση στο κοινό. Παράλληλα, αρκετοί συμμετέχοντες θεωρούν πως θα πρέπει να οργανώνονται και να πραγματοποιούνται περισσότερα συνέδρια ώστε να υπάρχει η δυνατότητα διαρκούς ενημέρωσης των πολιτών, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως για πολλούς συμμετέχοντες η καμπάνια ενημέρωσης θα πρέπει να διευρυνθεί και να απευθύνεται και σε ολοένα μικρότερες ηλικίες αρχίζοντας, μάλιστα, και από το σχολείο. Εκτός, όμως, από το σχολείο, πολλοί συμμετέχοντες θεωρούν πως απαιτείται η παρουσία εξειδικευμένων επιστημόνων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, ώστε ένα ευρύ φάσμα του πληθυσμού να έχει τη δυνατότητα ενημέρωσης αναφορικά με το *trafficking*. Στο ίδιο πλαίσιο ξεχωρίζουν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων εκείνων οι οποίοι κάνουν λόγο να ενημέρωση σχετικά με την υπάρχουσα νομοθεσία, αλλά και ενίσχυση του ρόλου της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία οφείλει να αναλάβει και το ρόλο της ενημέρωσης των απλών πολιτών. Πρόκειται για προτάσεις, οι οποίες αναφέρονται και στην τρέχουσα βιβλιογραφία, όπως μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι είναι επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας ενός φορέα με δράση ενάντια στο *trafficking* εντός του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, θα μπορούσε να συντονίσει τις δράσεις κατά της σωματεμπορίας μέσω της εκπαίδευσης, της ενημέρωσης και της επίβλεψης της διενέργειας ερευνών σχετικά με την δράση των σωματεμπόρων και την ύπαρξη συνεργών τους σε αδικήματα *trafficking*. Ένας φορέας, εργασιακή υποχρέωση του οποίου θα είναι η αντιμετώπιση του *trafficking*, θα πρέπει να στελεχώνεται από ειδικούς εξειδικευμένους σε θέματα *trafficking*, με γνώσεις στους τρόπους διεξαγωγής μιας συνέντευξης και στους τρόπους παροχής βοήθειας στα θύματα. Επίσης, θα πρέπει να υπάρχει συμβολή των κατηγορών, όσον αφορά τα μέτρα προστασίας των θυμάτων, όταν εκείνα επιθυμούν να προβούν σε καταθέσεις ενάντια στους δράστες. Τέλος, θα

πρέπει να υπάρχει συνεχής διεπαγγελματική συνεργασία μεταξύ των ειδικών διακυβερνητικών φορέων, των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και του Συνηγόρου του Πολίτη. (Παπαγιαννοπούλου, 2007)

Τέλος, αναφορικά με το *τέταρτο και τελευταίο ερευνητικό μας ερώτημα* (Σε ποιο βαθμό τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων (φύλο, ηλικία, επίπεδο μόρφωσης, φορέας εργασίας) δύνανται να επηρεάσουν τις απόψεις τους σχετικά με την αποτελεσματικότητα τέτοιων προγραμμάτων επιμόρφωσης) τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν πως ο παράγοντας φύλο φαίνεται να επηρεάζει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων μόνο ως προς την επάρκεια της ενημέρωσής τους αναφορικά με τη δημιουργία προγραμμάτων για την ενημέρωση των πολιτών, καθώς οι άνδρες φαίνεται να είναι αρνητικοί σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τις γυναίκες, ενώ αντίθετα οι γυναίκες εμφανίζονται αναποφάσιστες σε μεγαλύτερο βαθμό από τους άνδρες. Το επίπεδο της μόρφωσης των συμμετεχόντων, αντίστοιχα, φαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις τους αναφορικά με το βαθμό αποτελεσματικότητας των μεθόδων και των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των πολιτών. Και τούτο διότι, οι απόφοιτοι Πανεπιστημιακού Ιδρύματος, καθώς και όσοι δηλώνουν πως το επίπεδο μόρφωσής του είναι κάποιο άλλο, εμφανίζονται αρνητικοί σε μεγαλύτερο βαθμό από τους συμμετέχοντες οι οποίοι είναι απόφοιτοι κάποιου τεχνολογικού ιδρύματος ή είναι κάτοχοι κάποιου μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου σπουδών.

Τέλος, ένα δημογραφικό χαρακτηριστικό, το οποίο φαίνεται να επηρεάζει τις απαντήσεις των συμμετεχόντων σχετίζεται με το φορέα της εργασίας τους. Συγκεκριμένα, φαίνεται αρχικά να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του φορέα εργασίας και της άποψης των συμμετεχόντων αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των τεχνικών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την ενημέρωση των πολιτών. Και τούτο διότι, οι συμμετέχοντες που εργάζονται στην Ελληνική Αστυνομία δείχνουν να είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από την αποτελεσματικότητα των μεθόδων αυτών σε σχέση με τους συμμετέχοντες που εργάζονται σε άλλους φορείς. Ο φορέας εργασίας φαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις των συμμετεχόντων και αναφορικά με την επάρκεια της ενημέρωσής τους σχετικά με τη δημιουργία προγραμμάτων ενημέρωσης των πολιτών γύρω από το trafficking. Και τούτο διότι, όσοι συμμετέχοντες εργάζονται στην Ελληνική Αστυνομία δείχνουν να είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από την επάρκεια της ενημέρωσής τους σε σχέση με τους συμμετέχοντες, οι οποίοι εργάζονται σε άλλους φορείς εργασίας.

Ο φορέας εργασίας, τέλος, φαίνεται να επηρεάζει τις απόψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με την ευαισθητοποίηση των πολιτών μετά και την ενημέρωσή τους. Και τούτο διότι, οι συμμετέχοντες, οι οποίοι εργάζονται στην Ελληνική Αστυνομία δείχνουν να είναι λιγότερο θετικοί ως προς την αλλαγή αυτή από τους συμμετέχοντες οι οποίοι εργάζονται σε κάποιον άλλο φορέα εργασίας.

13.2. Προτάσεις

Παρόλο που οι υπάρχοντες φορείς αντιμετώπισης του trafficking στην Ελλάδα διεξάγουν με επαρκή και αποτελεσματικό ως επί το πλείστον τρόπο το έργο τους, ωστόσο υπάρχουν αρκετά περιθώρια βελτίωσης. Θα πρέπει να δημιουργηθεί μηχανισμός παρακολούθησης και ελέγχου των πράξεων των προξενείων που υπάρχουν σε χώρες του εξωτερικού και των ιδρυόμενων γραφείων ευρέσεως εργασίας, ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα σχετικά με τις θεωρήσεις εισόδου αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια, όπως είναι παραδείγματος χάρη, οι παραποιηθείσες εγγράφων, τα πλαστά διαβατήρια και οι χρηματισμοί του προσωπικού.

- Ø Ιδιαίτερα χρήσιμη θα ήταν η δημιουργία προγραμμάτων, στις χώρες προέλευσης των θυμάτων, όπου θα μπορούσαν να προσφέρουν εισόδημα στα άτομα, δίνοντάς τους ευκαιρίες μέσα από προγράμματα βασικής εκπαίδευσης, εκπαίδευσης δεξιοτήτων, εκπαίδευση στην εργασία, καθώς και στον τρόπο συντήρησής της, ενώ συγχρόνως θα ήταν εύλογο να παρέχονται και ορισμένα χρηματοδοτικά προγράμματα για τις ευάλωτα κοινωνικά ομάδες, των χωρών προέλευσης.
- Ø Άκρως απαραίτητη είναι η εκπαίδευση των αστυνομικών, αλλά και των δικαστών και των εισαγγελέων, με έναν πιο ουσιαστικό τρόπο, όπως είναι τα σεμινάρια στα οποία περιέχονται διαδραστικά στοιχεία, δηλ. αναπαραστάσεις, role play, case studies κτλ., για την αποδοτικότερη εκπαίδευσή τους.
- Ø Αναγκαία κρίνεται η εκπαίδευση των συνοριακών φυλάκων και των αστυνομικών, ώστε να μην συμπεριφέρονται στις γυναίκες-θύματα εμπορίας, με τον ίδιο τρόπο όπως στους δράστες, θεωρώντας πως εκείνες, έχουν κάποιο ρόλο συνέργειας σε όλο αυτό. Ακόμη χρειάζεται εκπαίδευση, για να μην γίνεται στιγματοποίηση του θύματος από την ώρα της σύλληψής του και ασφαλώς για να υπάρχει και αξιολόγηση των

γυναικών. Τέλος, χρήσιμη θα ήταν η συμμετοχή των συνοριακών φυλάκων και των αστυνομικών σε εκπαιδευτικά προγράμματα, για την πληροφόρησή τους σχετικά με τις παραβιάσεις των ατομικών δικαιωμάτων σε βάρος διακινούμενων ανθρώπων.

- Ø Δράσεις ευαισθητοποίησης θα πρέπει να πραγματοποιούνται και για το σύνολο της κοινωνίας. Μάλιστα, η πρωτοβάθμια και η δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι απαραίτητο να βρίσκονται πλαισιωμένες σε τέτοιου είδους δράσης, μέσα από την θέσπιση κατάλληλων προγραμμάτων, που θα προσφέρουν εκπαίδευση πάνω σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, βίας κατά των γυναικών κτλ.
- Ø Παράλληλα, μπορούν να δημιουργηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης, οι οποίες θα απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες επαγγελματιών, που είναι πιθανό να έρθουν σε άμεση επαφή με θύματα σωματεμπορίας. Τέτοιοι επαγγελματίες είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι ψυχολόγοι, οι γιατροί, οι νοσηλευτές, οι δικηγόροι, οι δικαστές.
- Ø Επίσης καλό θα ήταν να υπάρχει πληροφόρηση, ως προς τις γυναίκες μετανάστριες, (δηλαδή τα εν δυνάμει θύματα), μέσα από επιμορφωτικές καμπάνιες, σχετικά με τα εργασιακά τους δικαιώματα, αλλά και τις κακοποιήσεις που υφίσταται ένα θύμα σωματεμπορίας.
- Ø Ας σημειωθεί ακόμη ότι απαραίτητη είναι η ενημέρωση – ευαισθητοποίηση του ανδρικού πληθυσμού, με σκοπό την μειωμένη ζήτηση αυτών των υπηρεσιών, μέσω της συνειδητοποίησης ότι συμμετέχουν και συμβάλλουν και οι ίδιοι στη συντήρηση μίας σύγχρονης δουλείας, όπου καταπατά και εξευτελίζει την ανθρωπινή ύπαρξη. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ενημέρωση των ανδρών, σχετικά με τις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης των θυμάτων, καθώς και τους τρόπους δράσης των κυκλωμάτων αυτών.

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΑ:

Απο τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, αλλά και από όλα όσα αναγράφονται στην τρέχουσα βιβλιογραφία, προτείνονται τα εξής σημεία:

- Ανάγκη οργάνωσης και υλοποίησης περισσότερων προγραμμάτων, ώστε να ενημερώνεται ευκολότερα και αρτιότερα το ευρύ κοινό.

- Εκτενέστερη χρήση των μέσων μαζικής ενημέρωσης και κυρίως του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ώστε να ενημερώνονται ακόμα και μικρότερες ηλικίες.
- Ενίσχυση του ρόλου των επαγγελματιών, οι οποίοι δύνανται να συμβάλουν ακόμα πιο αποτελεσματικά στην ενημέρωση του ευρύ κοινού αναφορικά με το φαινόμενο του trafficking. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται στη βιβλιογραφία η δημιουργία ενός φορέα με δράση ενάντια στο trafficking εντός του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, θα μπορούσε να συντονίσει τις δράσεις κατά της σωματεμπορίας μέσω της εκπαίδευσης, της ενημέρωσης και της επίβλεψης της διενέργειας ερευνών σχετικά με την δράση των σωματεμπόρων και την ύπαρξη συνεργών τους σε αδικήματα trafficking. (Παπαγιαννοπούλου, 2007)
- Ενίσχυση του ρόλου και της δράσης των φορέων που σχετίζονται με το φαινόμενο, στους οποίους θα πρέπει να παρέχονται επιχορηγήσεις, με σκοπό τη βελτίωση των παροχών άμεσων υπηρεσιών στα θύματα και στις οικογένειές τους, όπως είναι η λειτουργία τηλεφωνικών γραμμών άμεσης επικοινωνίας, η παροχή εκπαίδευσης, στέγης, ιατρικών και ψυχολογικών υπηρεσιών και η αρωγή, εφόσον επιθυμείται, ενός ασφαλούς επαναπατρισμού.
- Αναγκαία κρίνεται η δημιουργία νέων χώρων υποδοχής για τις γυναίκες – θύματα, η οικονομική στήριξη των φορέων που σχετίζονται με θέματα αντι – trafficking, η διεπαγγελματική συνεργασία μεταξύ των φορέων, η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση του κοινού, καθώς επίσης και η επαρκής εκπαίδευση των σχετιζόμενων επαγγελματιών. (Zimring, 2001)
- Ενίσχυση του ρόλου του / της κοινωνικού λειτουργού, έργο του οποίου αποτελεί η πρόληψη του φαινομένου του trafficking. Η ενημέρωση αυτή μπορεί να λάβει χώρα κυρίως μέσω της δημοσιοποίησης του φαινομένου του trafficking, καθώς και του εύρους δραστηριοποίησης των σωματεμπόρων. Παράλληλα, το έργο του κοινωνικού λειτουργού θα πρέπει να συνίσταται στον τομέα της πρόληψης – είναι ιδιαιτέρως σημαντική – διότι καλείται να αντιμετωπίσει όχι μόνο το φαινόμενο του trafficking άμεσα, αλλά και τις προκαταλήψεις της κοινωνίας απέναντι σε αυτό.

Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικό είναι να εφαρμοσθούν οι προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, οι οποίες συνίστανται στη διοργάνωση ημερίδων και ανοιχτών συζητήσεων με σκοπό την ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών σχετικά με τα θύματα, αλλά και εθνικών εκστρατειών ενημέρωσης, των οποίων σκοπός θα είναι η ενημέρωση των πιθανών θυμάτων, σχετικά με τους κινδύνους της παράνομης μετανάστευσης. Στην ίδια κατεύθυνση σημαντική κρίνεται η διοργάνωση διαφημιστικών εκστρατειών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά και η διανομή ενημερωτικού υλικού, το οποίο θα διατίθεται στα σημεία εισόδου και εξόδου της χώρας και θα τροφοδοτεί τους μετανάστες με πληροφορίες σχετικά με την εμπορία ανθρώπων, τους τρόπους δράσης των δραστών, τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να προστατευθούν, καθώς επίσης και τους φορείς, στους οποίους μπορούν να τρέξουν για βοήθεια. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2007)

Η ανωτέρω έρευνα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί στο μέλλον ως ένα ερευνητικό υποβοήθημα, με στόχο την εκπόνηση περαιτέρω ερευνών σχετικά με το φαινόμενο του trafficking. Συγκεκριμένα, η εν λόγω έρευνα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά από αρμόδιους φορείς, ως απαρχή μιας περαιτέρω έρευνας, η οποία θα εξετάζει τις εξελίξεις, οι οποίες συντελέστηκαν ή όχι σχετικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Επίσης θα ήταν σημαντικό οποιοδήποτε νέο πρόγραμμα λαμβάνει χώρα να συνοδεύεται από αντίστοιχες έρευνες αξιολόγησης, ούτως ώστε μέσω των χρήσιμων συμπερασμάτων, τα οποία προκύπτουν να βελτιώνονται περαιτέρω τα εν λόγω προγράμματα.

Εν συνεχεία :

- Ø Προτείνεται η αναθεώρηση του συστήματος άδειας παραμονής και των δικαιωμάτων που αυτή συμπεριλαμβάνει, όπως είναι η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η κοινωνική ασφάλιση, η πρόνοια κ.α., στις γυναίκες – θύματα, έτσι ώστε να μπορούν να προστατευθούν, χωρίς να είναι δέσμιες στη συνεργασία τους με τις αστυνομικές αρχές.
- Ø Εξίσου σημαντική πρόταση με την παραπάνω είναι και η διασφάλιση ειδικής ποινικής μεταχείρισης σε γυναίκες που αναγνωρίζονται ως θύματα trafficking. Συγκεκριμένα, να μην ασκείται ποινική δίωξη για πράξεις, οι οποίες είναι απόρροια της κατάστασής τους, ως θύματα διεθνικής σωματεμπορίας. Με άλλα λόγια να μην εφαρμόζεται το μέτρο της απέλασης.

Ø Συγχρόνως προτείνεται η δημιουργία ενός πληρέστερου και εγκυρότερου συστήματος προστασίας μαρτύρων, ούτως ώστε να αρχίσει να εκλείπει το φαινόμενο, να αρνούνται τα θύματα σωματεμπορίας να καταθέσουν, επειδή φοβούνται, αφού δεν αισθάνονται επαρκή την παρεχόμενη προστασία. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η προστασία των θυμάτων και πριν και κατά τη διάρκεια και μετά τη δίκη των διακινητών και σωματεμπόρων. Συμπληρωματικά, η προστασία αυτή θα ήταν εύλογο να περιλαμβάνει και τις οικογένειες των θυμάτων στις χώρες προέλευσης, μέσω διεθνών συνεργασιών με αστυνομικές και δικαστικές αρχές του εξωτερικού.

Θα πρέπει να γίνει πλήρης εφαρμογή του Π.Δ. 233/2003, το οποίο απαιτεί από τις αρχές να παρέχουν προστασία και αρωγή σε όλα τα θύματα παράνομης εμπορίας και διακίνησης. Κάτι τέτοιο μπορεί να πραγματοποιηθεί με την τακτική ανανέωση του καταλόγου των υπηρεσιών, καθώς και των ΜΚΟ που είναι στην αρμοδιότητά τους να προσφέρουν προστασία και αρωγή στα θύματα trafficking. Επίσης θα ήταν βοηθητική η ενημέρωση των σχετικών φορέων, όσον αφορά τις υποχρεώσεις τους, όπως αυτές προβλέπονται από το διάταγμα. Τέτοιοι φορείς είναι παραδείγματος χάρη οι υπηρεσίες περιθάλψης. (Υπουργείο Δημόσιας Τάξης – Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, 2005)

Όσον αφορά την ψυχολογική στήριξη των θυμάτων προτείνονται τα εξής:

- Ø Δημιουργία δικτύων αλληλεγγύης μέσα από τον κρατικό μηχανισμό, στοχεύοντας στην συμπαράσταση των γυναικών που έχουν πέσει θύματα trafficking.
- Ø Να υπάρξει η χρήση σύγχρονου οπτικοακουστικού εξοπλισμού, γνωστό και ως τηλεδιάσκεψη, η οποία θα επιτρέπει στο θύμα να καταθέσει από απόσταση, είτε εντός της Ελλάδας, είτε εκτός αυτής, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό το τεράστιο ψυχολογικό στρες που βιώνουν οι γυναίκες- θύματα, κατά τη διάρκεια της κατάθεσής τους.
- Ø Είναι ιδιαίτερα αναγκαίο και καθοριστικό, σε όλες τις φάσεις της δίωξης να διενεργείται ψυχολογική παρέμβαση στήριξης των θυμάτων, προκειμένου από τη μία να εξασφαλιστεί η προστασία τους και από την άλλη να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της δίωξης των εμπόρων. Συνεπώς κρίνεται απαραίτητη η θεσμοθέτηση μίας τέτοιας διαδικασίας. Αξίζει να τονιστεί πως μέσα από αυτή τη διαδικασία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί ολοκληρωτικά ο ρόλος των

ΜΚΟ, που διαθέτουν στελέχη με πολυετή εμπειρία, στην αντιμετώπιση περιστατικών εμπορίας ανθρώπων.

Επιπλέον, όσον αφορά την επαγγελματική αποκατάσταση των θυμάτων και κατ' επέκταση την κοινωνική τους επανένταξη, προτείνονται τα ακόλουθα:

- Ø Αρχικά θα ήταν ωφέλιμο να πραγματοποιηθούν δράσεις ευαισθητοποίησης, ως προς τους εργοδότες, με σκοπό την ευκολότερη πρόσβαση των γυναικών-θυμάτων στην αγορά εργασίας.
- Ø Έπειτα, θα μπορούσαν δημιουργηθούν προγράμματα εκπαίδευσης για τις γυναίκες, όπου θα τους προσφέρουν βιώσιμες λύσεις, συμπεριλαμβανομένης της βασικής εκπαίδευσης της ελληνικής γλώσσας, ενώ παράλληλα θα υπήρχε η παροχή κάποιας τεχνικής εκπαίδευσης και πρακτικής, σε συνεργασία με τα ανάλογα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Επίσης προτείνεται:

- Ø Η συνεργασία με τους τοπικούς δικηγορικούς συλλόγους προκειμένου να εξασφαλιστεί νομική αρωγή στα θύματα, τόσο κατά τη διάρκεια της δίωξης των σωματεμπόρων, όσο και στην πορεία για τις προβλεπόμενες νομικές ενέργειες, σχετικά με την επανόρθωση του θύματος, περιλαμβανομένης και της αποζημίωσης.
- Ø Η ίδρυση και η λειτουργία ειδικών χώρων υποδοχής για τις γυναίκες – θύματα trafficking, όπου θα παρέχεται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και ψυχολογική στήριξη από εξειδικευμένους επαγγελματίες, πλήρης ενημέρωση και πληροφόρηση για τα δικαιώματά τους, νομική αρωγή, εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, ενώ συγχρόνως θα καλύπτονται και οι ανάγκες διαβίωσής τους. Ας σημειωθεί ακόμη ότι οι χώροι υποδοχής, φιλοξενίας και αρωγής των θυμάτων, είναι ωφέλιμο να υπάρχουν σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας.
- Ø Η εξασφάλιση της άμεσης πρόσβασης των γυναικών – θυμάτων στη δημόσια υγεία, σε συνεργασία με ΜΚΟ.

Τέλος, όσον αφορά την χώρα επιστροφής των θυμάτων, προτείνονται τα παρακάτω:

- Ø Συνεργασία ανάμεσα στα όποια κέντρα υποδοχής και τις ΜΚΟ, με αποτέλεσμα την ομαλότερη επανένταξη των θυμάτων.
- Ø Εγκατάσταση δικτύου και δημιουργία συνεργασίας μεταξύ ΜΚΟ στη χώρα επιστροφής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Αμπατζή, Καλλιόπη – Μαρία**, (2004), «*Ποτό για παρέα: Έμφυλες Σχέσεις, Σώμα και Συναίσθημα στη Σεξουαλική Εργασία*», Μυτιλήνη.
2. **Αμπατζή, Λιόπη**, (2008), «*Προσεγγίζοντας το φαινόμενο του Trafficking*», Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), Αθήνα.
3. **Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** στις Βρυξέλλες, 19/6/2012, COM (2012), διαθέσιμο και στη διεύθυνση: http://ee.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infografics/thb/thb_en.pdf. Προσπελάστηκε: 15/3/2016, ώρα: 11.⁰⁰.
4. **Αντωνιάδου, Σ.**, (2006), «*Δράσεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και της Ελληνικής Αστυνομίας για την Αντιμετώπιση και Καταπολέμηση του Φαινομένου 'Εμπορία Ανθρώπων'*», παρουσίαση – ανάπτυξη θέματος στο Συνέδριο του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας, ομάδας αντι-trafficking, Ιωάννινα.
5. **Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας**, (2005), κλάδος Ασφάλειας και Τάξης, Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας, Τμήμα Ανάλυσης Εγκληματικότητας, «*Ετήσια Έκθεση Περιγραφής για το Οργανωμένο Έγκλημα στη Ελλάδα, έτος 2004*», ανοικτή έκδοση, Αθήνα.
6. **Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας**, (2006), κλάδος Ασφάλειας και Τάξης, Διεύθυνση Δημόσιας Ασφάλειας, Τμήμα Ανάλυσης Εγκληματικότητας, «*Ετήσια Έκθεση Περιγραφής για το Οργανωμένο Έγκλημα στη Ελλάδα, έτος 2005*», ανοικτή έκδοση, Αθήνα.
7. **Δημητρίου, Σ.**, (2001), «*Καταγωγή και διαπραγμάτευση της ασυμμετρίας των φύλων*», εκδόσεις Σαββάλας.
8. **Δημητρόπουλος, Ε.**, (2004), «*Εισαγωγή στην Μεθοδολογία της Επιστημονικής Έρευνας*», εκδόσεις Έλλην, έκδοση 3^η, Αθήνα.
9. **Δημόπουλος, Χ.**, (2003), «*Η Παγκοσμιοποίηση του Εγκλήματος (Κατά την Αγγλοσαξωνική Βιβλιογραφία)*», εκδόσεις Σακκουλά, Ν. Αντ., Αθήνα.
10. **Δημοπούλου – Λαγωνίκα, Μ.**, (1999), «*Επικοινωνία – Συνέντευξη στην Κοινωνική Εργασία*», Α.Τ.Ε.Ι. Αθήνας, διαθέσιμο στην διεύθυνση: http://cm.greekhelsinki.gr/uploads/2005_files/ypomnima_mko_galatsiou_gia_trafficking_26-5-05.doc. Προσπελάστηκε: 28/3/2016, ώρα: 21.⁰⁰.
11. **Διεθνής Αμνηστία**, (2007), «*Ελλάδα: Προάσπιση των Δικαιωμάτων Γυναικών και Κοριτσιών θυμάτων εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση*»,

διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://amnesty.org.gr/library/2007/eur250022007.doc>.

Προσπελάστηκε: 28/3/2016, ώρα: 21.³⁰.

12. **Δρούγα, Κ., - Παπαδοπούλου, Θ.,** (2008), «*Οδηγός για συμβούλους: Trafficking – παράνομη διακίνηση και εμπορία γυναικών*», εκδόσεις Κ.Ε.Θ.Ι., Αθήνα.
13. **Εγκυκλοπαίδεια ΥΔΡΙΑ,** (1991), έκδοση 4^η, Αθήνα.
14. **Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Δημόσιας Τάξης – Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας,** (2006), «*Ετήσια Έκθεση Περιγραφής για το οργανωμένο έγκλημα στην Ελλάδα, έτος 2005*», ανοιχτή έκδοση, Αθήνα.
15. **Ενημερωτικό Φυλλάδιο Δ.Ο.Μ.,** (2008), Ενημερωτικό Φυλλάδιο Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης «*Ο ΔΟΜ και η Παράνομη Διακίνηση Ανθρώπων (trafficking) Αντιμετώπιση του προβλήματος*».
16. **Εφημερίδα «Το Βήμα»,** (10/3/2002), «*Παράνομη πορνεία στην Ελλάδα*».
17. **Εφημερίδα «Ελεύθερος Τύπος»,** (21/12/2004), «*Όμηρος μαστροπών πέταξε στην ελευθερία*».
18. **Εφημερίδα «Καθημερινή»,** (23/7/2010), «*Δεύτερη ευκαιρία στην πατρίδα τους για τους μετανάστες*», διαθέσιμο στην διεύθυνση:
http://www.kathimerini.gr/4Dcgi/4dcgi/warticleskathremote_1_23/07/2010_348010
19. **Εφημερίδα «Τα Νέα»,** (10 – 11 Ιουλίου 2004), «*20.000 γυναίκες θύματα της πορνείας. Έκρηξη στην εισαγωγή νεαρών κοριτσιών από τις πρώην ανατολικές χώρες*».
20. **Ευρωπαϊκή Επιτροπή,** «*Εμπορία Γυναικών, Όνειρο και Εξαθλίωση: από την φτώχεια στην σεξουαλική δουλεία. Μια ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική*», (2001), διαθέσιμο στην διεύθυνση:
http://ec.europa.eu/justice_home/news/8mars_el.htm. Προσπελάστηκε: 23/4/2016 ώρα: 15.⁰⁰.
21. **Ευρωπαϊκή Επιτροπή,** (2007), «*Trafficking in personal report for Greece*», Ενημερωτικό Φυλλάδιο ΔΟΜ.
22. **Γαρδίκας, Κ.,** (2001), «*Εγκληματολογία*», εκδόσεις: Σακκουλά, Ν. Αντ. , Αθήνα.
23. **Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου, Α.,** (1998), «*Αιτιώδεις παράγοντες νέας μορφής και επέκτασης του φαινομένου*», τεύχη 63 – 64.
24. **Γραφείο Παρακολούθησης και Καταπολέμησης της Παράνομης Διακίνησης Ανθρώπων,** «ΓΠΚΠΔΑ», 2007.

25. **Θεμελή, Ο.**, «*Παράνομη Διακίνηση Γυναικών: Το Σύγχρονο Δουλεμπόριο και οι Συνέπειές του*», (2009), διαθέσιμο στην διεύθυνση: www.elpic.gr/projects/docs/themeli.pps. Προσπελάστηκε: 25/4/2016, ώρα: 14.⁰⁰.
26. **Ιωσηφίδης, Θ.**, (2003), «*Ανάλυση Ποιοτικών Δεδομένων στις Κοινωνικές Επιστήμες*», Αθήνα: Κριτική. **Καλλινικάκη, Θ.**, «*Κοινωνική Εργασία. Εισαγωγή στη θεωρία και την πρακτική της Κοινωνικής Εργασίας*», (1998), εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
27. **Κάρας, Σιντάρθ**, (2010), «*Σεξ – Trafficking: Στο άδυτο της οικονομίας της σύγχρονης δουλείας*», μετάφραση Αριάδνη – Μαρία Αλαβάνου, εκδόσεις Ασβός, Αθήνα.
28. **Κυριαζή, Τ.**, (2002/2005), «*Η Κοινωνιολογική έρευνα στην πράξη*», εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.
29. **Κυριαζή, Τ.**, (2010), «*Εμπορία Ανθρώπων, Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*», Νομική Βιβλιοθήκη.
30. **Λάζος, Γρ.**, (2002), «*Πορνεία και Διεθνική Σωματεμπορία στη σύγχρονη Ελλάδα - I. Η εκδιδόμενη*», εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
31. **Λεντάκης, Α.**, (1986), «*Είναι η γυναίκα κατώτερη από τον άντρα; Ή πως κατασκευάζεται η γυναίκα*», εκδόσεις Δωρικός, έκδοση 2η, Αθήνα.
32. **Μαγγανά, Α.**, (1994), «*Τα εκδιδόμενα άτομα – πορνεία: παρέκκλιση ή παράβαση*», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
33. **Μακράκης Β.**, (1997). «*Ανάλυση Δεδομένων στην Επιστημονική Έρευνα με τη χρήση του SPSS - Από τη θεωρία στην πράξη*», εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
34. **Μοντζίνι, Πάολα**, (2007), «*Εμπόριο Γυναικών. Πορνεία, Μαστροπεία και Εκμετάλλευση*», μετάφραση: Φωτεινή Ζερβού, εκδόσεις Μελάι.
35. **Μουσούρου, Λ.**, (1991), «*Μετανάστευση και μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη*», εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
36. **Μπαμπινιώτης, Γ.**, (1998), «*Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*», Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.
37. **Μπιλανάκης, Ν.**, (2003), εκπρόσωπος του Ε.Κ.Υ.Θ.Κ.Α., εισήγηση στο Πάντειο Πανεπιστήμιο στις 31/1/2003 στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Σεμιναρίου Εγκληματολογικών Σπουδών.
38. **Ναυρίδης, Κ.**, (2002), «*Εξουσία, Βία, Πόνος*», Τόμος Α', «*Βία και Εξουσία*», Αθήνα.

39. **Παπαγεωργίου Ν.**, (2008), «*Μετανάστες: Κοινωνικές και Θεολογικές διαστάσεις*», στα πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου «Ξενοφοβία και Φιλαδελφία κατά τον Απόστολο Παύλο», Βέροια.
40. **Παπαγιαννοπούλου, Μ.**, (2007), «*Το Φαινόμενο της Διεθνούς Σωματεμπορίας στην Ελλάδα και Διεθνώς*», εκδόσεις Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών, Αθήνα.
41. **Παπαδοπούλου, Χρ.**, (2008), «*Εμπορία Γυναικών (trafficking). Το δουλεμπόριο του 21ου αιώνα*», στο Τατά, Αρσέλ, Λ., Χαρίτου – Φατούρου Μ., Αδαμάκη Θ. (επιμ.), «Καταργώντας τα εμπόδια, Συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών», εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
42. **Παπαϊωάννου, Κ.**, (2004), «*Κλινική Κοινωνική Εργασία: Κοινωνική Εργασία με Άτομα*», εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, έκδοση 2η, Αθήνα.
43. **Παπαναστασίου, Κ.**, (1996), «*Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*», Λευκωσία.
44. **Πενταράκη, Μ.**, (2005), «*Φεμινιστική Πρωτοβουλία Ενάντια στην Καταναγκαστική Πορνεία Αλλοδαπών Γυναικών: Δίκτυα Εναλλακτικής Παρέμβασης*», εκδόσεις Κριτική.
45. **Πετρόπουλος, Η.**, (1991), «*Το Μπουρδέλο*», εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα.
46. **Ποινική Δικαιοσύνη**, (1999), «*Εκθεση για το οργανωμένο έγκλημα*», τεύχη 8 – 9.
47. **Ρόντος, Κ. & Παπάνης, Ε.**, (2007), «*Οι τεχνικές του καλού ερωτηματολογίου*», εκδόσεις Σιδέρη, Αθήνα.
48. **Σκανδάμης, Μ.**, (2007), «*Η Τοκογλυφία*», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
49. **Σπινέλλη, Κ.**, (1985), «*Εγκληματολογία, Σύγχρονες και Παλαιότερες Κατευθύνσεις, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις*», εκδόσεις Σακκουλά Ν. Αντ., Αθήνα.
50. **Σπινέλλης, Δ.**, (1990), «*Βασικά Στοιχεία Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας*», εκδόσεις Σακκουλά Ν. Αντ., Αθήνα.
51. **Συκιώτου, Α. Π.**, (2003), «*Εμπορία Ανθρώπων στα Βαλκάνια*», εκδόσεις Σακκουλά Ν. Αντ., Αθήνα.
52. **Συκιώτου, Α. Π.**, (2006), «*Εμφυλη Εγκληματικότητα, Ποινική και Εγκληματολογική προσέγγιση του φύλου*», επιμέλεια Κουράκης Ν., εκδόσεις Σακκουλά, Ν. Αντ., Αθήνα.
53. **Συμεωνίδου – Καστανίδου Ε.**, (2008), «*Εμβάθυνση στο Ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο*», Νομική Βιβλιοθήκη.

54. **Τουλούμη, Γ.**, (χ.χ.), «*Εισήγηση της Φεμινιστικής Πρωτοβουλίας Ενάντια στην Καταναγκαστική Πορνεία Αλλοδαπών Γυναικών του Φεμινιστικού Κέντρου Αθήνας*», στην Ιδρυματική Συνάντηση του Ελληνικού Δικτύου της Παγκόσμιας Πορείας Γυναικών, διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://www.Poreiagynaikon.gr/idrytiko/idr_idr_33.htm. Προσπελάστηκε 26/3/2016, ώρα 16.³⁰.
55. **Τσακάλου, Χ.**, (2008), «*Διαδικασίες Κοινωνικού Αποκλεισμού των Μεταναστριών Γυναικών στην Ελληνική Κοινωνία: Η περίπτωση των θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης*», Διπλωματική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα.
56. **Τσακλάγκανου, Γ.**, (2002), «*Ενημερωτική Μελέτη για την παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική / οικονομική εκμετάλλευση – Trafficking in human beings*», ΚΕΦΗ, Αθήνα.
57. **Τσιάντης, Γ.**, (1996), «*Ψυχική υγεία του παιδιού και της οικογένειας*», εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα.
58. **Τσιγκρής, Α.**, (1997), «*Εμπορία και Σεξουαλική Εκμετάλλευση της Γυναίκας: Τα αποτελέσματα μιας έρευνας*», εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.
59. **Τσιλιάκου, Μ.**, (2008), «*Το φαινόμενο της εμπορίας και εκμετάλλευσης ανθρώπων. Παγκόσμια Δεδομένα*», εκδόσεις Αρχιπέλαγος.
60. **Υπουργείο Δημόσιας Τάξης**, (2003), «*Εκθεση με θέμα: Η Ευρώπη ενωμένη κατά της δουλείας*», Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων, κείμενο πολυγραφημένο.
61. **Υπουργείο Δημόσιας Τάξης**, (2005), διαθέσιμο στην διεύθυνση: <http://www.isotita.gr/index.php/docs/c61/>
62. **Υπουργείο Δημόσιας Τάξης**, (2006), διαθέσιμο στην διεύθυνση: <http://www.isotita.gr/index.php/docs/c61/>
63. **Υπουργείο Εσωτερικών**, (2007), διαθέσιμο στην διεύθυνση: <http://www.isotita.gr/index.php/docs/c61/>
64. **Χλουβεράκης, Γ.**, (2009), «*Εισαγωγή στη στατιστική. Περιγραφικές μέθοδοι και εφαρμογές στην ψυχολογική έρευνα*», εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
65. **Ψαρρού, Μ. & Ζαφειρόπουλος, Κ.**, (2004), «*Επιστημονική Έρευνα. Θεωρία και Εφαρμογές στις Κοινωνικές Επιστήμες*», εκδόσεις Τυπωθήτω, Αθήνα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

66. **Acton, William**, (1857), «*Prostitution Considered in its Moral, Soial, and Sanitary Aspects*», London.
67. **American Convection** on Human Rights, (1969), O.A.S. Treaty Series No 36, 1144.
68. **Antonopoulou, C.**, (2009), «*Domestic Violence in Greece*», American Psychologist.
69. **Australian Government – Australian Taxation Office**, (2006), διαθέσιμο στην διεύθυνση <http://law.at0.gov.au./atolaw/view.ht?rank=find&citirea=AND>. Προσπελάστηκε : 30/3/2016, ώρα: 13.⁴⁵
70. **Bauman, Z.**, (1999), «*Μέσα στην Παγκοσμιοποίηση. Τα αποτελέσματα πάνω στους ανθρώπους*».
71. **Bell, S**, (1994), «Reading, writing and rewriting the prostitute body», Indiana University press.
72. **Beziat, M.**, (2003), «*Εμπορία Ανθρώπων: Πώς να βοηθήσουμε ένα θύμα*», επιμέλεια Κουμπλομάτη Άντα, εκδόσεις ΕΚΥΘΚΚΑ, Ιωάννινα.
73. **Burgess, A. L. Holstom**, (1977), *Rape trauma syndrome*.
74. **Chapkis, W.**, (2003), «*Trafficking, Migration, and the Law: Protecting Innocents, Punishing Immigrants*», Gender and Society.
75. **Cohen, L., Manion, L., Morrison, K.**, (2000), «*Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*», εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.
76. **Contagious Diseases Acts**, (1869), διαθέσιμο στην διεύθυνση: http://www.coe.int/T/E/human_rights/trafficking/PDF_Cony_197_trafficking_E.PDF. Προσπελάστηκε: 3/4/2016, ώρα: 17.³⁰.
77. **Cousson, M.**, (2007), «*Σύγχρονη Εγκληματολογία*», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
78. **Day, S.**, (1992), «*What counts as rape? Images from female prostitution in London*», ανακοίνωση στο συνέδριο με θέμα «Les Usages Sociaux de l' Ethnologie» Creusot, 30/6 – 4/7/1992.
79. **Emke - Pouloupoulos, I.**, (2001), «*Trafficking in Women and Children: Greece a Country of Destination and Transit*», Αθήνα.

80. **Europap / Tampep 4**, «European Network for Hiv / Std Prevention in prostitution, Final Report and Summary 1998 – 2000», 2001, in www.europap.net/final/contents.htm. Προσπελάστηκε: 5/4/2016, ώρα 23.³⁰.
81. **European Commission**, «Trafficking in Women – The Misery Behind the Fantasy: From Poverty to Sex Slavery»: A Comprehensive European Strategy, 8 Μαρτίου 2001, διαθέσιμο στη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/8mars_en.htm#al, 22 Μαΐου 2001. Προσπελάστηκε: 10/4/2016, ώρα 11.³⁰.
82. **Fattah, E.**, (1994), «*The Interchangeable Roles of Victim and Victimizer*», The European Institute for Crime Prevention & Control, Helsinki.
83. **Fattah, E.**, (2000), «*Victimology: Past, Present and Future*», Criminologie, vol. 33, 1.
84. **Fisher, B. S., et al**, (2000), «*Sexual Victimization of College Woman*», U. S. Department of Justice, National Institute of Justice, Washington, διαθέσιμο στην διεύθυνση <http://www.ncjrs.org/pdffiles1/nij/182369.pdf>. Προσπελάστηκε: 18/4/2016, ώρα 18.⁰⁰.
85. **Gallagher, Anne**, (2001), «*Human Rights and the New UN Protocols on Trafficking and Migrant Smuggling: A Preliminary Analysis*», Human Rights Quarterly.
86. **Greenwald, A. G.**, (2004), «*The resting parrot, the dessert stomach, and other perfectly defensible theories*», in J. Jost, M. R. Banaji & D. A. Prentice (Eds). *The yin and yang of social cognition: Perspectives on the social psychology of thought systems*. Washington, DC: American Psychological Association.
87. **Haynes, D. F.**, (2004), «*Used, Abused, Arrested and Deported: Extending Immigration Benefits to Protect the Victims of Trafficking and to Secure the Prosecution of Traffickers*», Human Rights Quarterly.
88. **Herman – Lewis, Judith**, (1996), "*H Βία*", μετάφραση Νάτσου Εύη, Αθήνα.
89. **Hewstone, M. & Stroebe**, (2007), W., «*Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία*», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
90. **Hugues, D.M.**, (2000), «Men Create the Demand, Women are the Supply», Queen Sofia Center.
91. **I.O.M.** Regional Office For the Baltic and Nordic Countries, Helsinki, (2002), «Trafficking in Women in the Baltic States: Legal Aspects». Research Report.

92. **Jacobsson, N., & Kotsadam, A.**, (2013), *The law and economics of international sex slavery: Prostitution law and trafficking for sexual exploitation*. European Journal of Law and Economics.
93. **Jaggard, A.**, (1994), *«Living with contradictions: controversies in feminist social ethics»*, Colorado: Westview Press.
94. **Kelly, L.**, (2000), *«The Psychology of Personal Constructs: Vol 1 and 2.»* New York: WW Norton.
95. **Ministry of Industry**, (2004), *«Employment and Communications, Prostitution and trafficking in women»*, διαθέσιμο στην διεύθυνση: <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/01/87/74/6bc6c972.pdf>. Προσπελάστηκε 6/5/2016, ώρα 11.³⁰.
96. **Morse, J. M. & Field, P. A.**, (1996), *«Nursing Research: The application of qualitative approaches»*, London: Chapman and Hall.
97. **Moser, C., - Kalton, G.**, (1979), *«Survey methods in social investigation»*, (2nd ed.), Aldershot: Gower.
98. **Murphy, S. M. et al**, (1988), *«Rape victims, self esteems: longitudinal analysis: Journal of interpersonal violence»*.
99. **Noble, St.**, (2003), *«Εμπορία Ανθρώπων: Φαινόμενο – Νομοθεσία – Υποστήριξη»*, επιμέλεια Κουμπλομάτη Άντα, εκδόσεις ΕΚΥΘΚΚΑ, Ιωάννινα, διαθέσιμο στην διεύθυνση: http://victimsoftrafficking.esclavagemodern.org/pdf/Trafficking_ENG_GRE_PORT.pdf. Προσπελάστηκε: 12/5/2016, ώρα: 18.³⁰.
100. **O' Connell Davidson, J.**, (1988), *«Η Πορνεία. Σεξ, χρήμα και εξουσία»*, Dedalo, Μπάρι.
101. **Oppenheim, A.N.**, (1986), *«Questionnaire design and attitude measurement»*, London: Gower.
102. **Papataxiarchis E**, (1991), *«Friends of the heart: Male comensal solidarity, gender, and kinship in Aegean Greece»* σε Loizos P. – Papataxiarchis E., (eds), *«Contested Identities. Gender and kinship in modern Greece»*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
103. **Paterman, Carol**, (1988), *«The sexual contract»*, Cambridge: polity press.
104. **Rada, S.**, (1949), *Pahodynamics and treatment of traumatic war: Neurosis - traumatophobia, psychosomatic medicine*.

105. **Reinsberg, C.**, (1993), «Γάμος, εταίρες και παιδεραστία στην αρχαία Ελλάδα», Παπαδήμας, Αθήνα.
106. **Robinson, P.**, (1994), όπως παρατίθεται σε **Bell, S.T.**, «*Reading, writing and rewriting the prostitute body*», Indiana University Press.
107. **Ritter, J.**, (1998), «Παράνομη διακίνηση γυναικών από την Ανατολή στη Δύση», Ο Αγώνας της Γυναίκας.
108. **Salles, C.**, (1998), «*Η άλλη όψη της Αρχαιότητας ‘Ο Υπόκοσμος’*», εκδόσεις Παπαδήμα, έκδοση 2η, Αθήνα.
109. **Scarpa, S.**, (2008), «*Trafficking in human beings: Modern slavery*, Oxford University Press».
110. **Sharma, N.**, (2005), «*Anti – trafficking Rhetoric and the Making of a Global Apartheid*». NWSA Journal.
111. **Snider, L.**, (1992), δημοσίευση στη Revue Criminologie, «*Les femmes et le controle penal*», (1992) τόμος XXV, No 1, (βλέπε σχετ.) στο Α. Μαγγανά, Θέματα εγκληματολογικά και ποινικού δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.
112. **Symonds, M.**, (1975), *Victims of violence: Phycological effects and after effect: The American Journal of Phycoanalys.*
113. **Tabet, P.**, (1987), «*Les dents de la prostituee. Echange, negotiation, choix dans les rapports economic – sexuels*», Paris: CNRS.
114. **Tata Arcel, L.**, (2008), Αδαμάκη, Θ., Γούλιανου, Α., Καββαδία, Α., Λεοντίδου, Ευ., Παπαδοπούλου, Χ., Παπαθανασίου, Μ., Στέκα, Χ., Στρατηγάκη, Μ., Τσαγκαλάνου, Γ., Φατούρου – Χαρίτου, Μ., Χάιντς, Ε., «*Καταργώντας τα εμπόδια: συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών*», επιμέλεια Tata Arcel, Αδαμάκη, Θ., Φατούρου – Χαρίτου, Μ., εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
115. **Taylor, I. – Jamieson, R.**, (1999), «*Sex Trafficking and the Mainstream of Market Culture*», Crime law & Social change.
116. **The U.K. Committee for U.N.I.C.E.F.**, «U.K. legislation and trafficking», (2005) , διαθέσιμο στη διεύθυνση:
www.unicef.org.uk/campaigns/campaign_sub_pages.asp?page=53.
 Προσπελάστηκε: 15/5/2016, ώρα: 10.⁰⁰.
117. **Thio, A.**, (2003), «*Παρεκκλίνουσα Συμπεριφορά*», μετάφραση Μπαρμπάτση Μαρία, επιμέλεια Τζουραμάνης Χρήστος, εκδόσεις ΕΛΛΗΝ, 4η έκδοση, Αθήνα.

118. **Trafficking in Human Beings** – THB, (2008), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.eurojust.europa.eu/practitioners/operational/thb/pages/thb-project.aspx>. Προσπελάστηκε: 23/5/2016, ώρα: 23.³⁰.
119. **Tudorache, Diana**, (2004), «*General Considerations on the Psychological Aspects of the Trafficking Phenomenon*» σε «Psychosocial Support to Groups of Victims of Human Trafficking in Transit Situations», Psychological Notebook, vol 4, February.
120. **Unesco**, (1979), διαθέσιμο στην διεύθυνση: en.unesco.org. Προσπελάστηκε 25/5/2016, ώρα 15.³⁰.
121. **U.S. Department of State** «Trafficking in Persons Report», διαθέσιμο στη διεύθυνση: www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2004/33192.htm. Προσπελάστηκε: 2/6/2016, ώρα: 11.⁰⁰.
122. **United Nations Office of Drugs and Crime**, (2014), «*Human Trafficking*», διαθέσιμο στην διεύθυνση: <http://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/what-is-human-trafficking.html>. Προσπελάστηκε: 3/4/2016, ώρα 02.⁴⁵.
123. **Wallance, H.**, (2002), «*Family violence, legal medical and social perspectives*», United States of America.
124. **Wennerholm, Carolina**, (2002), «*Crossing Borders and Building Bridges: The Baltic Region Networking Project*», Gender and Development.
125. **Wolff, L.**, (1994), *Inventing Eastern Europe The Map of Civilization on the Mind of the Enlightenment*, Στάνφορντ, Stanford UP.
126. **Weltzer – Lang, D., – Barbosa, O.**, (1994), «*Prostitution: les uns, les unes et les autres*», Editions Métailié, Παρίσι.
127. **Zhang, S.**, (2007), *Smuggling and trafficking in human beings. All roads lead to America*, Praeger.
128. **Zimring**, (2001), «*Imprisonment Rates & the New Politics of criminal Punishment*», Punishment & Society.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. el.wikipedia.org. Προσπελάστηκε: 4/6/2016, ώρα: 12.⁰⁰.
2. Ethnos.gr, (2014), «*Σε συνέντευξη με ιερόδουλη να τιμωρείται ο πελάτης*», διαθέσιμο στην διεύθυνση:
<http://www.nath.gr/nostos/filoxeneial.html>. Προσπελάστηκε: 15/6/2016, ώρα: 18.⁴⁵.
3. Femmigration.net. Προσπελάστηκε: 4/6/2016, ώρα: 24.⁰⁰.
4. <http://mighealth.net/el/index>. Προσπελάστηκε: 28/4/2016, ώρα: 13.³⁰.
5. <http://mighealth.net/el/index.php/Daphne>. Προσπελάστηκε: 15/6/2016, ώρα: 17.³⁰.
6. <http://mighealth.net/el/index.php/Equal>. Προσπελάστηκε: 15/6/2016, ώρα: 17.⁴⁵.
7. <http://mighealth.net/el/index.php/StopNow>. Προσπελάστηκε: 15/6/2016, ώρα: 17.⁴⁵.
8. <http://stoptrafficking.gr/>. Προσπελάστηκε: 15/6/2016, ώρα: 18.⁰⁰.
9. <http://wagner.inet.co.th/org/gaatw/index.html>. Προσπελάστηκε: 26/6/2016, ώρα: 10.⁰⁰.
10. <http://www.amnesty.org.gr/contact>. Προσπελάστηκε: 26/6/2016, ώρα: 10.⁰⁰.
11. [http://www.coe.int/T/E/human rights/trafficking/PDF Conv 197 trafficking E.pdf](http://www.coe.int/T/E/human_rights/trafficking/PDF_Conv_197_trafficking_E.pdf). Προσπελάστηκε: 26/6/2016, ώρα: 10.³⁰.
12. <http://www.cylaw.org>. Προσπελάστηκε: 2/7/2016, ώρα: 18.⁰⁰.
13. <http://www.europa.eu>. Προσπελάστηκε: 2/7/2016, ώρα: 18.²⁰.
14. <http://www.isotita.gr/index.php/docs/c61/>. Προσπελάστηκε: 2/7/2016, ώρα: 18.⁴⁵.
15. <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&pubid=63970669>. Προσπελάστηκε: 22/3/2016, ώρα: 19.³⁰.
16. <http://www.nath.gr/nostos/istoriko%20trafficking.html>. Προσπελάστηκε: 26/3/2016, ώρα: 16.⁴⁵.
17. <http://www.statistics.gr>. Προσπελάστηκε 26/3/2016, ώρα 17.⁴⁵.
18. <http://www.traffickoutline.pdf>. Προσπελάστηκε: 10/7/2016, ώρα: 23.⁰⁰.
19. <http://www.uncjin.org/CICP/Folder/traff.htm>. Προσπελάστηκε: 10/7/2016, ώρα: 23.³⁰.

20. <http://www.femnetsalonica.gr/march2010/kakopoihsh-ades-kin-gyn-htm>. Προσπελάστηκε: 11/7/2016, ώρα: 02.¹⁵.
21. <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/01/87/74/6bc6c972.pdf>. Προσπελάστηκε: 13/5/2016, ώρα: 19.⁰⁰.
22. www.amnesty.org. Προσπελάστηκε: 13/5/2016, ώρα: 19.³⁰.
23. www.astynomia.gr. Προσπελάστηκε: 13/5/2016, ώρα: 19.⁴⁵.
24. www.bannet.org. Προσπελάστηκε: 5/5/2016, ώρα: 13.⁴⁵.
25. www.coe.int/trafficking. Προσπελάστηκε: 5/5/2016, ώρα: 13.³⁰.
26. www.hrlg.org. Προσπελάστηκε: 5/5/2016, ώρα: 14.¹⁰.
27. www.irct.org. Προσπελάστηκε: 29/6/2016, ώρα: 03.⁰⁰.
28. www.nath.gr. Προσπελάστηκε: 6/3/2016, ώρα: 11.³⁰.
29. www.state.gov/g/tip/rls/tiprpt/2004/33192.htm. Προσπελάστηκε: 9/3/2016, ώρα: 20.⁰⁰.
30. www.unisef.gr. Προσπελάστηκε: 18/3/2016, ώρα: 16.³⁰.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΑΙΤΗΣΗ

ΜΠΑΜΠΟΥΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΑΡΙΘΜ.ΤΑΥΤ.: ΑΚ 347506
ΤΖΙΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΑΡΙΘΜ.ΤΑΥΤ:ΑΚ 377618
ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΠΑΤΡΩΝ ΚΛΑΟΥΣ 76
ΤΚ: 26 334
ΠΑΤΡΑ
ΤΗΛ: 6987310323

ΠΡΟΣ

Α.Ε.Α/Κ.Α/Δ.ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
Π.ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ 4
ΤΚ: 10 177 ΑΘΗΝΑΙ

Στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας, με θέμα: "Trafficking: Η Διερεύνηση του φαινομένου στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Διαβάζοντας τα σημάδια.", επιθυμούμε να ενσωματώσουμε στην βιβλιογραφική μας έρευνα, ορισμένα στατιστικά στοιχεία, σχετικά με τα περιστατικά γυναικών-θυμάτων trafficking, τα οποία έχουν καταγραφεί στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος και ιδιαίτερα στον Ν. Ηλείας, τα τελευταία έτη. (απο 5 έως 10 έτη)

Τα στοιχεία των θυμάτων δεν είναι απαραίτητα στην πτυχιακή μας εργασία, (όπως το ονοματεπώνυμο, ηλικία, καταγωγή, θρησκεία κτλ.) ενώ απαραίτητα είναι ο αριθμός θυμάτων ανά έτος καθώς και η αστυνομική διεύθυνση όπου και καταγράφηκαν.

Τα στατιστικά στοιχεία απο την υπηρεσία σας και φυσικά στα πλαίσια των δυνατοτήτων σας, θα μας ήταν πολύτιμα για την εγκυρότητα και πληρότητα της πτυχιακής μας εργασίας. Ελπίζουμε στη βοήθειά σας και σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων.

Πάτρα
07/06/2016

Διεύθυνση επικοινωνίας:
Μπαμπούνη Ελευθερία
Πατρών Κλάους 76
ΤΚ: 26 334
Πάτρα

Μετά τιμής
Μπαμπούνη Ελευθερία
Τζίμα Κων/να

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΤΕΡΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ
ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΚΥΛΟΣ ΑΣΦΑΛΙΑΣ
ΕΛΕΓΧΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΜΗΜΑ
ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ
Δ/νση: ΑΘΗΝΑ 10177 Π. ΚΑΝ. ΕΛΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ 4
Αριθμός: ΔΣΤ. Α ΜΠΡΑΤΕΙΚΑΣ ΣΥΓΚΡΟΣ
Τηλέφωνο: 210-6977226, ΠΟΙ: 1023100
Φαξ: 210-6983982
e-mail: gcb.f@astynomia.gr
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1507/16-7-142449

ΑΘΗΝΑ 11/06/2016
Παραστέλλω επιστολή για τους παρακάτω με
αναφορές στην απόφαση ΠΟΙ...
ΠΡΟΣ: ΕΜΠΙΑΜΠΟΥΣΗ Καταγωγή
Πολύων Κωνσταντίνος 76

Ε-Φ.Π.Φ. Εμπιστοσύνη: 1033/11

ΘΕΜΑ: Στάτιστικά στοιχεία ανθρώπων με την εμπόρια ανθρώπων.

ΣΥΛΤ: Το από 03/06/2016 σημεία α/α.

1. Σε απάντηση ανώτερου σχετικού αιτήματος, σας διαβιβάζουμε συνημμένα τα διαθέσιμα στην Υπηρεσία μας στατιστικά στοιχεία, που αφορούν εμπόρια ανθρώπων για το έτος 2015, ανά την επικράτεια.
2. Επιπροσθέτως, σας γνωρίζουμε ότι στην ιστοσελίδα <http://www.astynomia.gr> βρίσκονται ανηρτημένα στατιστικά στοιχεία εμπόριας ανθρώπων, τα οποία είναι διαθέσιμα προς ενημέρωση του κοινού.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΜΠΟΥΛΑΣ
ΓΑΣΠΑΡΟΣ

**Στατιστικά στοιχεία αναφορικά με την εμπορία ανθρώπων
για το έτος 2015**

Υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων (Π.1)

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ	32
------------------	-----------

**Υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων ανά είδος εκμετάλλευσης
(Π.2)**

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	3
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ	3
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	26
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ σύνολο	32

**Υποθέσεις εμπορίας ανθρώπων υπό το πρίσμα Εγκληματικών
Οργανώσεων (Π.3)**

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	2
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ	1
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	9
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ σύνολο	12

**Δράστες εμπορίας ανθρώπων ανά φύλο και εθνικότητα
(Π.4)**

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΡΕ	ΘΗΛ
	Ν	Υ
ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ	1	1
ΑΛΒΑΝΙΑΣ	15	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	13	4
ΕΛΛΑΔΑΣ	24	11
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ	5	3
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	3	
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	1	
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ		1
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	13	10
ΣΥΡΙΑΣ	1	
ΔΡΑΣΤΕΣ άθροισμα	76	30
ΣΥΝΟΛΟ	106	

**Δράστες εμπορίας ανθρώπων ανά εθνικότητα και είδος
εκμετάλλευσης (Π.5)**

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤ-ΣΗ	ΕΚΜΕΤ-ΣΗ της ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ	ΣΕΙΟΥΑΑ
			ΕΚΜΕΤ- ΣΗ
ΑΓΝΟΣΤΗ			11
ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ			2
ΑΛΒΑΝΙΑΣ			15
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ			17
ΕΛΛΑΔΑΣ	1	1	33
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ			8

ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	3		
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ			1
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ			1
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	7	7	
ΣΥΡΙΑΣ		1	9
ΔΡΑΣΤΕΣ ΣΥΝΟΛΟ	11	9	97
ΣΥΝΟΛΟ		117 ¹	

**Θύματα εμπορίας ανθρώπων ανά φύλο και εθνικότητα
ενήλικες (Π.6)**

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
ΑΛΒΑΝΙΑΣ		2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ		11
ΕΛΛΑΔΑΣ	1	3
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ		4
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕΣ	1	
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ		4
ΠΟΛΩΝΙΑΣ		1
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	15	7
ΡΟΣΙΑΣ		1
ΘΥΜΑΤΑ ΣΥΝΟΛΟ	17	33
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	50	

**Θύματα εμπορίας ανθρώπων ανά εθνικότητα και είδος
εκμετάλλευσης ενήλικες (Π.7)**

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣ	ΣΥΓΧΡΑΔΙΚΗ
	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣ	Η της	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣ
	Η	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ	Η
ΑΛΒΑΝΙΑΣ			2
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ			11
ΕΛΛΑΔΑΣ		1	3
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ			4
ΜΠΑΝΓΚΛΑΝΤΕ	1		

¹ Η διαφορά συνόλου μεταξύ των πινάκων Π.4 και Π.5 οφείλεται στο γεγονός ότι στον πίνακα Π.5 περιλαμβάνεται και η κατηγορία «ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΔΡΑΣΤΕΣ».

Σ			
ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ			4
ΠΟΛΩΝΙΑΣ			1
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	10	8	4
ΡΩΣΙΑΣ			1
ΘΥΜΑΤΑ ΣΥΝΟΛΟ	11	9	30

**Θύματα εμπορίας ανθρώπων, ανήλικοι, ανά εθνικότητα,
φύλο και είδος εκμετάλλευσης (Π.8)**

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ Η ΨΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ		ΣΥΓΧΡΑΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ Η	
	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ	ΑΡΡΕΝ	ΘΗΛΥ
	ΑΛΒΑΝΙΑΣ			
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ				1
ΕΛΛΑΔΑΣ				1
ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	2	1		1
ΘΥΜΑΤΑ ΣΥΝΟΛΟ	2	1		4

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το κατωτέρω ερωτηματολόγιο δίδεται στα πλαίσια έρευνας, ενόψει πτυχιακής εργασίας με θέμα : "Trafficking : Η διερεύνηση του φαινομένου στην Ελλάδα και την Ευρώπη. Διαβάζοντας τα σημάδια". Ως σπουδάστριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΤΕΙ Δυτ. Ελλάδας επιθυμούμε να ερευνήσουμε την πληρότητα ή μη των προγραμμάτων αντι - trafficking καθώς και την δυνατότητα των επαγγελματιών να αναγνωρίσουν ένα θύμα trafficking εάν εκπαιδευτούν επαρκώς. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα γίνει ανώνυμα και θα υπάρξει τήρηση του απορρήτου.

1 ΦΥΛΟ	☐ Άνδρας
☐ Γυναίκα	☐
☐
2 ΗΛΙΚΙΑ	☐ 18 - 30 ετών
☐ 31 - 40 ετών
☐ 41 - 50 ετών
☐ 51 - 60 ετών
☐ > 61ετών	☐
☐
☐
☐
☐
3 ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΟΡΦΩΣΗΣ	☐ Πανεπιστημιακός Απόφοιτος
☐ Απόφοιτος Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος
☐ Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου Σπουδών
☐ Κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος
☐ Άλλο	☐
☐
☐
☐
☐
4 ΦΟΡΕΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	☐ Αστυνομία
☐ Δήμος
☐ Νοσοκομείο
☐ Μ.Κ.Ο
☐ Άλλο	☐
☐
☐
☐
☐
5 Γνωρίζετε πόσα προγράμματα αντι - trafficking οργανώνονται κάθε χρόνο στην Ελλάδα;	☐ Αριθμός	☐
6 Θεωρείτε ότι ο αριθμός αυτός είναι επαρκής όσον αφορά την ενημέρωση των πολιτών;	☐ Ναι
☐ Όχι	☐
☐
7 Με ποιον τρόπο γίνεται η ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking;	☐ Διαφημίσεις στα ΜΜΕ
☐ Ενημερωτικές εκπομπές στα ΜΜΕ
☐ Ημερίδες / Συνέδρια
☐ Ενημερωτικά φυλλάδια
☐ Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης
☐ Άλλο	☐
☐
☐
☐
☐
☐
8 Ποιο από τα παρακάτω χρησιμοποιείται περισσότερο για την ενημέρωση των πολιτών; (Αριθμήστε με σειρά προτεραιότητας)	☐ Διαφημίσεις
☐ Ημερίδες / Συνέδρια
☐ Ενημερωτικά φυλλάδια
☐ Εκπομπές στα ΜΜΕ
☐ Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης
☐ Άλλο	☐
☐
☐
☐
☐
☐

9 Ποιο από τα προηγούμενα θεωρείται αποτελεσματικό στην ενημέρωση των πολιτών;
(Αριθμήστε με σειρά προτεραιότητας)

- Διαφημίσεις
- Ημερίδες / Συνέδρια
- Ενημερωτικά φυλλάδια
- Εκπομπές στα ΜΜΕ
- Δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης
- Άλλο

10 Σε ποιους απευθύνονται περισσότερο τα προγράμματα ενημέρωσης σχετικά με το trafficking;

- Άνδρες
- Γυναίκες
- Ισάξια και στα δύο φύλα
- Επαγγελματικό κοινό
- Ευρύ κοινό
- Ισάξια και στα δύο

11 Σε τι ηλικίες απευθύνονται τα προγράμματα ενημέρωσης σχετικά με το trafficking;

- 12 - 18
- 19 - 35
- 36 - 50
- 50 και άνω

12 Σε ποια κοινωνικοοικονομική τάξη πολιτών απευθύνονται τα προγράμματα;

- Κατώτερη
- Μεσαία
- Ανώτερη
- Σε όλες

13 Διαφοροποιείται ο τρόπος ενημέρωσης ανάλογα με την ομάδα πολιτών στην οποία απευθύνεται;

Ναι Όχι

14 Εάν ναι με ποιον τρόπο

15 Θεωρείτε αποτελεσματικές τις μεθόδους και τεχνικές ενημέρωσης των πολιτών;

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα πολύ

16 Με ποιον άλλο τρόπο θα μπορούσε να γίνει πιο αποτελεσματική η ενημέρωση γύρω από το trafficking:.....

17 Θεωρείται εύκολη η αναγνώριση ενός θύματος trafficking από έναν ενημερωμένο πολίτη;

Ναι Όχι Ίσως

18 Θεωρείτε επαρκή την ενημέρωσή σας σχετικά με την δημιουργία προγραμμάτων για την ενημέρωση των πολιτών γύρω από το trafficking; Ναι Όχι

19 Με την υπάρχουσα ενημέρωση κατά πόσο έχει αλλάξει ο βαθμός ευαισθητοποίησης του κόσμου;

Καθόλου	☐
Λίγο	☐
Αρκετά	☐
Πολύ	☐
Πάρα πολύ	☐